

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті

НҰРСҰЛТАН НАЗАРБАЕВ

Қызмет хроникасы

2003

*«Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті
Нұрсұлтан Назарбаев. Қызмет хроникасы» сериясы*

Қазақстан Республикасының
Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев

ҚЫЗМЕТ ХРОНИКАСЫ 2003 жыл

МАЗМҰНЫ

АСТАНА 2012

Мазмұны

Кіріспе	3
ҚАҢТАР	13
АҚПАН	23
Наурыз	39
Сәуір	53
Мамыр	73
Маусым	91
Шілде	109
Тамыз	123
Қыркүйек	139
Қазан	157
Қараша	169
Желтоқсан	183
Қосымшалар	199
Дүниежүзілік экономикалық форум аясындағы «Қазақстанның келешегі» іскерлік кездесуінде сөйлеген сөзі	200
Халықаралық бейбітшілік және келісім конференциясында сөйлеген сөзі	203
Қазақстан қаржыгерлерінің III Конгресінде сөйлеген сөзі	207
Ресейдегі Қазақстан жылының ашылу рәсімінде сөйлеген сөзі	214
ЕурАзЭҚ I экономикалық форумында сөйлеген сөзі	218
Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы БАҚ жөніндегі Қоғамдық кеңестің бірінші отырысында сөйлеген сөзі	223
«Ішкі және сыртқы саясаттың 2004 жылға арналған негізгі бағыттары» атты Қазақстан халқына Жолдауы	226
Қазақстан және Ресей шекаралық өңірлері басшыларының I Форумында сөйлеген сөзі	238
II Еуразиялық медиа-форумда сөйлеген сөзі	242
ШЫҰ мүше мемлекеттері Басшылары кеңесінің III отырысында сөйлеген сөзі ...	246
«ЕҚЫҰ-ның трансазиялық өлшемі: қауіпсіздіктің ажырамас бөлігі» Трансазиялық парламенттік форумында сөйлеген сөзі	249
Қазақстан Республикасы Парламенті екінші шақырылымы V сессиясының ашылуында сөйлеген сөзі	257

Махамбет Өтемісовтің 200 жылдығына орай өткізілген «Махамбет — қайтпас қайсарлық пен еркіндіктің өшпес рухы» атты ғылыми-тәжірибелік конференциясында сөйлеген сөзі	263
Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезінің ашылуында сөйлеген сөзі	269
Қазақстанның I Азаматтық форумында сөйлеген сөзі	274
Қазақстанда тіркелген шетел дипломатиялық миссиялары басшыларымен кездесуде сөйлеген сөзі	280
Қазақстанның Тәуелсіздігі күніне орай салтанатты жиналыста сөйлеген сөзі	286
Қазақстан халықтары Ассамблеясының X сессиясында «Этносаралық келісімнің қазақстандық моделі: тәжірибе, сынама және келешек» атты сөйлеген сөзі	299
Жаңажылдық құттықтауы	309
2003 жылы қабылданған Қазақстан Республикасы заңдарының тізбесі	311
2003 жылы қабылданған Қазақстан Республикасы Президенті жарлықтарының тізбесі	320
Қысқартылған сөздер тізбесі	333
Географиялық атаулар көрсеткіші	334
Есімдер көрсеткіші	342
Мекемелер мен ұйымдар көрсеткіші	348

Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі
Ақпарат және мұрағат комитеті
«Әдебиеттің әлеуметтік маңызды түрлерін басып шығару»
бағдарламасы бойынша шығарылды

Басып шығарушы: «Деловой Мир Астана» ЖШС

Редакциялық-баспагерлік топ:

М.Б. Қасымбеков (жетекші), саяси ғылымдардың докторы, профессор,
Б.Б. Темірболат (жауапты редактор), саяси ғылымдардың кандидаты,
Ж.К. Үсембаева, техника ғылымдарының докторы, профессор,
Е.А. Хасенов, филология ғылымдарының кандидаты,
Т.А. Темірханов, М.М. Бейсенова

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев.
Қызмет хроникасы. 2003 жыл. — Астана: Деловой Мир Астана, 2012. — 362 б.

2003 жыл Қазақстан үшін 1990 жылдардағы күрделі құрылымдық-институционалды реформалардың аяқталып, үдемелі экономикалық өсудің басталуын айқындап берген өзінше бір айырық жолға айналды. 2003 жылы экономикалық қатынастарды түбегейлі өзгертуді көздеген тәуелсіздіктің алғашқы он жылдығында қойылған өзекті міндеттердің жалпы алғанда орындалғаны байқалды.

Осылайша, бір жан басына шаққандағы ІЖӨ деңгейі бойынша Қазақстан ТМД елдері арасында Ресейден кейінгі екінші орынға шықты және іс жүзінде барлық әлеуметтік-экономикалық көрсеткіштер бойынша көшбасшылар тобынан орын алды. Экономиканың барлық салаларында өндірістік өсу байқалды, дағдарыс қарқыны бәсеңдеді, теңге бағамы тұрақталды, елдің алтын валюталық резервтері айтарлықтай өсті. Оның үстіне, Қазақстанның ірі халықаралық бастамалары әлемдік аренадағы оның беделін нығайта түсті және оның жаңадан геосаяси орнығуына негіз қалады.

Мемлекет басшысының қызметі де 2003 жылы қарқындылығымен және табыстылығымен ерекшеленді. Оның барынша тығыз жұмыс кестесінде шетелдерге сапарлары, ірі қоғамдық-саяси шаралар, шетел делегациялары басшыларымен кездесулер елдің тыныс-тіршілігінің өзекті мәселелері жөніндегі кеңестермен, өңірлерге сапарларымен, министрліктер мен ведомстволардың басшылары, облыстардың, Астана және Алматы қалаларының әкімдерін, Парламент депутаттарын, елдің қоғамдық өкілдерін қабылдаумен, пошта және құжаттармен күнделікті еңбекті көп қажет ететін жұмыспен алмасып отырды.

Жыл бойында Президент 2,5 мыңға жуық әртүрлі материалдарды қарап, қол қойды, олардың қатарында 145 заң, 261 жарлық, 74 өкім, 12 кеңес хаттамалары, 1302 қызметтік құжаттар, 192 азаматтардың арыз-шағымдары мен хаттары бар.

Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамудың жаңа деңгейіне шығуы ұлттық экономиканы түбегейлі жаңғыртудың себебіне айналды. Осы міндет Парламент палаталарының біріккен отырысында 4 сәуір күні жария еткен «Ішкі және сыртқы саясаттың 2004 жылға арналған негізгі бағыттары» атты Президенттің Қазақстан халқына Жолдауының концептуалдық негізін қалады.

Осылайша, экономиканың өнеркәсіп және ауыл шаруашылығы секілді өзекті салаларындағы ірі мемлекеттік бағдарламалары бастау алды.

Атап айтқанда, Н.Ә. Назарбаев экономиканың шикізаттық бағдарлануынан кетіп, оның диверсификациялануын қамтамасыз етуге бағытталған Қазақстанның 2003-2015 жылдарға арналған Индустриялық-инновациялық даму стратегиясы әзірленуінің аяқталуы мен тез арада қабылдануы туралы мәлімдеді.

Мемлекет басшысының 2003 жылғы 17 мамырдағы Жарлығымен бекітілген Стратегия осыдан кейінгі барлық мемлекеттік экономикалық саясаттың негізін қалады. Оның үстіне, Н.Ә. Назарбаев Стратегияны іске асыру үшін отандық және шетелдік бизнесті тарту мақсатын көздеген жұмысты үнемі жүргізіп отырды. Сондықтан да нақ осы мәселелер Мемлекет басшысының қатысуымен жыл ішінде өткен Еуропалық қайта құру және даму банкі басшылары кеңесінің XII отырысының, Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесінің IX жалпы отырысының, Қазақстан кәсіпкерлерінің XI форумының, сондай-ақ шетелдік іскерлік топ өкілдерімен көптеген кездесулерінің күн тәртібін құрағаны кездейсоқ емес.

Президенттің Қазақстан халқына Жолдауында бастамаланған тағы бір стратегиялық бағдарламасы — Ауылдық аумақтарды дамытудың 2010 жылға дейінгі мемлекеттік бағдарламасы болды, оның мақсаты ауыл халқын қоныстандыруды оңтайландыру негізінде ауылдың тұрмыс-тіршілігіне қалыпты жағдайлар туғызу болып табылды.

Бағдарлама ауылды өркендетудің 3 жылдығы аясында, бұған дейін әзірленген агроөнеркәсіптік кешеннің тиімді жүйесін қалыптастыру және бәсекеге қабілетті өнім өндіру негізінде Қазақстанның азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуді көздеген 2003–2005 жылдарға арналған Мемлекеттік агроазық-түлік бағдарламасына қосымша қабылданды.

Одан басқа, 2003 жылы аграрлық секторды одан әрі нығайту мақсатында түбегейлі жаңа заңдар қабылданды, олар «Ветеринария туралы», «Өсімдіктерді қорғау туралы», «Тұқым шаруашылығы туралы», «Кредиттік серіктестіктер туралы», «Астық туралы», «Өсімдік шаруашылығындағы міндетті сақтандыру туралы», «Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу туралы» заңдары.

Сонымен бірге, ауыл шаруашылығын нарықтық жолға түбірімен ауыстыруға негіз болған ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерге жеке меншікті енгізу басты кезеңдердің біріне айналды.

Жерге жеке меншік енгізу мәселесіне қоғамдағы қалыптасқан әрқилы қатынасын ескере отырып, Мемлекет басшысы бұл қадамды жасаудың қажеттігін баспасөз беттерінде, өзінің көпшілік алдында сөйлеген сөздерінде, халықпен және

Парламент депутаттарымен жасаған көптеген кездесулерінде түсіндіре отырып, осы мәселені жеке бақылауында ұстады. Осылайша, Парламенттегі Жер кодексі үшін дауыс беру қарсаңында Президент депутаттардың назарына өз көзқарасын жеткізу және Жер кодексінің барынша даулы баптары бойынша ортақ шешімге келу үшін палаталардың отырысына қатысты. Халық қалаулыларының алдында сөз сөйлей отыра, Н.Ә. Назарбаев «Жер кодексінің айналасындағы саяси ойындарды тоқтатуды» және оны бір мәмілеге келе отырып қабылдауды ұсынды.

Сондай-ақ жыл ішінде 2003 жылы ұлттық валюта — теңгенің 10 жылдығын атап өткен еліміздің қаржы секторын дамыту мәселелері Мемлекет басшысының назарында болды.

Бұл ретте, Президенттің ақпан айында өткен Қазақстан қаржыгерлерінің III Конгресіне қатысуын ерекше атап өткен жөн, онда жаңа кезеңдегі қаржы секторын дамыту тұжырымдамасының жобасы талқыланды, сондай-ақ қыркүйек айында Алматы қаласында өткен және оның жұмысына 54 ИДБ-ға мүше мемлекеттердің қаржы, экономика және жоспарлау министрлері қатысқан Ислам даму банкі басқарушылары кеңесінің жыл сайынғы XVIII мәжілісіне қатысуын айрықша атап көрсету қажет.

Президент бақылауындағы тағы да бір басым мәселелердің бірі орталық және жергілікті мемлекеттік басқару органдарының арасындағы өкілеттіктерінің аражігін ажырату және бюджетаралық қатынастарды жетілдіру болды. Осы мақсаттарда Н.Ә. Назарбаевпен 2001 жылы Мемлекеттік функцияларды орталықсыздандыру және бюджетаралық қатынастар мәселелері жөніндегі мемлекеттік комиссия құрылғаны белгілі.

Жыл ішінде Н.Ә. Назарбаев осы мәселе бойынша комиссия өкілдерімен, Үкімет мүшелерімен, Президент Әкімшілігі басшылығымен, орталық және жергілікті атқарушы органдар басшыларымен бірнеше рет кездесті. Оның үстіне, бұл мәселе 3 сәуір күні Президенттің төрағалығымен өткен Қазақстан Республикасы Ұлттық кеңесінің отырысына да шығарылды.

Қазақстан өңірлерін дамыту мәселелері үнемі Мемлекет басшысының назарында болғанын атап өту қажет.

Жыл ішінде Президент елдің көптеген өңірлеріне жұмыс сапарымен барып, облыс активтерімен, еңбек ұжымдарымен, қоғам өкілдерімен кездесті, ондаған өнеркәсіптік және әлеуметтік нысандарға барып, жаңа өндірістерді іске қосуға қатысты. 2003 жылы Н.Ә. Назарбаев ашқан жаңа нысандардың қатарында Балқаш мырыш зауыты және Қарағанды облысындағы «Испат-Қармет» ААҚ металлургиялық комбинатындағы домна пеші; Батыс Қазақстан облысының Қарашығанақ мұнай-газ конденсатты кен орнындағы «Қарашығанақ — Үлкен Шаған — Атырау» құбыры мен өңдеу кешені; Қостанай облысының «Енисей» және «Руслан» астық жинау комбайндарын шығаратын «Агромашхолдинг» ААҚ-ның дизель зауыты; Өскемен қаласының оң жақ өнеркәсіптік жағалауын Шығыс Қазақстан облысының республикалық қатынастағы тас жолымен байланыстыратын Үлбі өзені арқылы өтетін жаңа автожол көпірі және тағы да басқаларын атап көрсетуге болады.

Астананы дамыту мәселесі Н.Ә. Назарбаевтың айрықша назарында болуы заңды. Мамыр айында ол астанадағы құрылыс үшін жауапты Астана қаласы

әкімдігі және Қазақстан Республикасы орталық мемлекеттік органдары басшыларымен кеңес өткізді. Кеңес барысында Астана қаласының сол жағалауындағы жаңа әкімшілік орталығының құрылысы, ескірген және апатты жағдайдағы тұрғын үйлерді бұзу, қаланы көгалдандыру, оның айналасында жасыл белдеу тұрғызу мәселелері қаралды. Сондай-ақ Президент Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті жаңа оқу-зертханалық корпусының, Қазақстан-Ресей университеті жаңа оқу кешенінің бірінші кезегінің, Халықтар достығы монументінің, «Думан» ойын-сауық орталығының, жедел медициналық жәрдем қалалық стансасы жаңа ғимаратының және тағы да басқаларының ашылу рәсімдеріне қатысты.

Қорытынды ретінде, жаңа стратегиялық міндеттерді қою және оларды тиімді шешудің қажеттілігі Үкіметті ауыстыру және Премьер-министр Д.К. Ахметовтің басшылығымен оның жаңа құрамын қалыптастыруға себепші болды, Президент 13 маусым күні Парламент палаталарының бірлескен отырысында Д.К. Ахметовтің кандидатурасын ұсынды.

Мемлекет басшысы саяси салада да маңызды шаралар қабылдады, бұл бағытта ол саяси жүйені демократияландыруға бағытталған бірқатар маңызды қадамдардың бастамасын жасады.

Президент Қазақстан халқына Жолдауында саяси реформаларды жүргізудің негізгі жолдарын белгілеп берді. Басымдықтар ретінде ол сайлау жүйесін жетілдіру; орталыққа бағынуды жою негізінде мемлекеттік басқару жүйесін жаңғырту және мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы өкілеттіктің ара-жігін ажырату, сондай-ақ биліктің жергілікті атқарушы органдары басшыларының сайланбалылық тәжірибесін кеңейту; азаматтық қоғам институттарын бекіту; БАҚ жауапкершілігін арттыра отырып, еркіндігін кеңейту; құқық қорғау және сот органдары қызметін ізгілендіру мәселелерін айқындап берді.

Кейініректе осы мәселелердің барлығы қоғамның қатысуымен Азаматтық қоғамды одан әрі демократияландыру және дамыту жөніндегі тұрақты кеңес пен Мемлекеттік функцияларды орталықсыздандыру және бюджетаралық қатынастар мәселелері жөніндегі мемлекеттік комиссиясы аясында жан-жақты талқылаудан өтті.

2003 жылғы қыркүйек айында болатын мәслихаттар сайлауы және 2004 жылы болатын парламенттік сайлау қарсаңында сайлау жүйесін либералдауды, әсіресе сайлау үдерісінің айқындығы мен оған қатысушы кандидаттардың тең құқылы болуын қамтамасыз еткен «Қазақстан Республикасындағы Сайлау туралы» Конституциялық заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңының қабылдануы саяси жүйені демократияландыру бойынша 2003 жылы іс жүзінде жасаған алғашқы қадамдарының бірі болды.

Заң 2001 жылы Орталық сайлау комиссиясының ЕҚЫҰ ДИАКБ-мен бірігіп ұйымдастырған сайлау заңнамасын жетілдіру жөніндегі дөңгелек үстелдер циклдарының қорытындысы бойынша ЕҚЫҰ ұсыныстарын ескере отырып дайындалды. Олардың Алматы қаласында өткен жұмысына Парламент депутаттары, мемлекеттік органдардың, саяси партиялардың, ҰЕҰ, БАҚ және ЕҚЫҰ орталығының өкілдері қатысты.

Атап айтқанда, Заңда сайлау комиссияларын құру құқығын мәслихаттарға беру арқылы сайлау комиссияларының тәуелсіздігін арттыру; дауыс санау үдерісінің айқындығын күшейту және байқаушылар, сенімді тұлғалар, БАҚ өкілдерінің құқықтары мен міндеттерін регламенттеу мен кеңейту арқылы дауыс беру қорытындыларын шығару; сайлау үдерісіндегі партиялардың рөлін арттыру, өзін-өзі ұсыну институтын сақтай отырып, партияларға Мәжіліске кандидаттар ұсынудың ерекше құқығын беру; дауыс берудің автоматтандырылған ақпараттық жүйесін енгізу және тағы басқа шаралар қарастырылған.

Орталыққа бағынуды жою негізінде мемлекеттік басқару жүйесін жаңғырту және мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы өкілеттіктің ара-жігін ажырату мәселесінде де маңызды демократиялық өзгерістер орын алды.

Мемлекеттік функцияларды орталықсыздандыру және бюджетаралық қатынастар мәселелері жөніндегі мемлекеттік комиссиясы 2003 жылғы 10 ақпандағы Үкімет қаулысымен бекітілген мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы өкілеттіктерді ажырату және бюджетаралық қатынастарды жетілдіру тұжырымдамасын әзірледі. Осыған сәйкес биліктің әртүрлі деңгейлері арасындағы қызмет салалары, функциялары мен жауапкершіліктерінің аражігі ажыратылды; бірқатар өкілеттіктер, ең алдымен шаруашылық саласындағы өкілеттіктер, сондай-ақ кейбір бақылау-қадағалау функциялары жергілікті деңгейге тапсырылды; жергілікті маңыздағы мәселелерді шешудегі жергілікті өкілетті органдардың өкілеттіктері кеңейтілді.

20 қыркүйекте биліктің жергілікті өкілетті органдарына депутаттарды сайлау іске асқан саяси реформалардың өзіндік емтиханы болды. Президент өткізілген сайлаулардың маңыздылығын айтып, азаматтардың таңдауы өткізіліп жатқан реформаларға және Қазақстан экономикасының өсу жағдайына өз әсерін тигізетінін атап көрсетті.

Жыл ішінде Президент азаматтық секторды нығайту және онымен қарым-қатынасты кеңейту жөніндегі бірқатар бастамаларын іске асырды.

Осылайша, БАҚ қатынастарында түбегейлі өзгерістер орын алды. Атап айтқанда, 31 наурыз күні Н.Ә. Назарбаевтың төрағалығымен 2002 жылдың желтоқсанында құрылған ел Президенті жанындағы БАҚ жөніндегі Қоғамдық кеңестің алғашқы отырысы өтті. «БАҚ жөніндегі Қоғамдық кеңесті құру — елдің қоғамдық-саяси дамуындағы өзекті мәселелер мен міндеттерді шешуде баспасөз өзін биліктің шынайы және теңқұқылы серіктесі ретінде сезініп, көрсете білу жолында жасаған жаңа қадамы», — деді Н.Ә. Назарбаев отырыс жұмысын аша отырып. — Кеңес оған белгіленген үлкен өкілеттіктерін пайдалана отырып, баспасөзге, мемлекет пен қоғамға Конституция және заңдармен белгіленген нормалар мен қарым-қатынастарды реттеуге көмектесетін шоғырланған құрылымға айналуы қажет. Тек осы негізде ғана біз БАҚ саласындағы демократиялық принциптердің басшылығын қамтамасыз ете аламыз. Заң мүлтіксіз сақталмаса, демократия мен еркіндік болуы мүмкін емес».

Мемлекет басшысы бастамаларының арқасында мемлекеттің үкіметтік емес сектормен қатынасы жаңа деңгейге көтерілді. 15 қазанда Президент Қазақстанның I Азаматтық форумына қатысты. Президент форум жұмысын аша отырып: «Бүгін мемлекет пен үкіметтік емес ұйымдардың қатынасы түбегейлі жаңа деңгейге шығып отыр. Сөз мемлекет пен ҰЕҰ серіктес ретінде көрінетін қарым-қатынастың

жаңа моделін қалыптастыру жөнінде болмақ. Сондықтан да бірлесіп жұмыс істеу стратегиясын анықтап алу біз үшін маңызды. Біздің ортақ мақсатымыз — либералдану жолында тұрақты алға ілгерілеуді қамтамасыз ету, экономикалық мықты, құқықтық мемлекет, дамыған азаматтық қоғам құру. Біздің форум осы бағытта салмақты серпін беруі керек, ал шығарылған ұсыныстар бұдан кейінгі бірлескен жұмысқа негіз қалауы қажет», — деп атап көрсетті.

Президент этносаралық және конфессияаралық бейбітшілік пен келісім мәселелеріне дәстүрлі түрде үлкен назар аударды. Тамыз айында Мемлекет басшысы Қазақстан халықтары Ассамблеясының қызметі мәселелері бойынша жұмыс кеңесін өткізді. Президент көтерген негізгі мәселелер ұйымды одан әрі дамыту жолдарына, оның өңірлік құрылымдарының қызметін белсендіруге қатысты болды. Сол айдың аяғында Н.Ә. Назарбаев Қазақстан халықтары Ассамблеясы кеңесінің мүшелері — ұлттық-мәдени орталықтардың жетекшілерін қабылдап, оларға президенттік гранттар табыс етті. Желтоқсанда Мемлекет басшысы «Этносаралық келісімнің қазақстандық моделі: тәжірибе, сынама және келешек» атты Қазақстан халықтары Ассамблеясының мерейтойлық X сессиясына қатысып, сөз сөйледі.

2004–2006 жылдарға арналған «Мәдени мұра» Мемлекеттік бағдарламасы елдің мәдени өміріндегі маңызды оқиғаға айналды. Оны әзірлеудің бастамасын Мемлекет басшысы 2003 жылғы 4 сәуірдегі Қазақстан халқына Жолдауында ұсынды. Ал қараша айында кеңінен талқылаудан өткен бағдарлама жобасы Қазақстан Республикасы Ұлттық кеңесінің III отырысына шығарылды. 2004 жылғы 13 қаңтарда бағдарлама Президент Жарлығымен бекітілді.

2003 жылы Қазақстанның сыртқы саясаты, оның халықаралық қоғамдастық ісіне араласуы көпжақты форматта белсенді түрде дамыды, ол сол уақытқа қазақстандық дипломатияның визитті көршісіне айналып та үлгерген болатын.

Қазақстан 2002 жылы негізін қалаған дәстүр өз жалғасын тапты, онда біздің ел халықаралық қолдау тапқан екі ірі халықаралық форум — Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары кеңесі мен I Еуразиялық медиа-форумды өткізу бастамасын ұсынды.

2003 жылы Қазақстан бастама жасап, әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезін, II Еуразиялық медиа-форумды және «ЕҚЫҰ-ның трансазиялық өлшемі: қауіпсіздіктің ажырамас бөлігі» Трансазиялық парламенттік форумын қабылдады.

Бұл қатарда 23–24 қыркүйекте Алматы қаласында өткен әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезінің орны ерекше болды.

Н.Ә. Назарбаевтың бастамасы бойынша Алматы қаласында 2003 жылғы 13 ақпанда шақырылған халықаралық бейбітшілік пен келісім конференциясы съезді өткізуден бұрын болып өткені белгілі және сонда ол дінаралық форум идеясын ресми түрде жариялады. Мемлекет басшысы мәлімдегендей, форумның негізгі мақсаты конфессияаралық және этносаралық қатынастардағы зорлық-зомбылық пен террорға қарсы діндердің үнқатысуын жүзеге асыру үшін тұрақты халықаралық конфессияаралық институт құру болды.

Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезі халықтар мен өркениеттер арасындағы әлемдік үнқатысуды ілгерілету жөніндегі біздің ел Президенті бастамаларының нақты іске асырылуы болатын.

II Еуразиялық медиа-форум мен «ЕҚЫҰ-ның трансазиялық өлшемі: қауіпсіздіктің ажырамас бөлігі» Трансазиялық парламенттік форумында талқыланған негізгі тақырыптардың бірі АҚШ пен оның одақтастарының наурыз айында Иракқа қарсы әскери операцияларын бастауына байланысты туындаған Ирак мәселесі болды.

Бұл ретте, Қазақстан қауіпсіздікті күшейту бойынша шаралар қолданғанын атап өткен жөн. Аталмыш мәселелер әртүрлі деңгейлерде Үкімет, Президент Әкімшілігі басшыларымен, күш құрылымдары басшыларымен 19 наурызда өткен арнайы кеңесте, Қауіпсіздік кеңесінің төрт отырысында көтерілген болатын. Бұл ретте, Қарулы Күштердің Жоғары Бас қолбасшысының қатысуымен Маңғыстау және Атырау облыстарының Батыс әскери округі аумағында сәуір айында өткен ірі шұғыл-тактикалық, команда-штабтық «Батыс-2003» оқуларын да қарастырған жөн.

Жалпы әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезінің, II Еуразиялық медиа-форумының және Трансазиялық парламенттік форумының өткізілуі Батыс пен Шығыс арасындағы көпір іспеттес Қазақстанның геосаяси орнығуының негізін қалады.

Жыл ішінде Президент сондай-ақ мемлекет аумағынан тыс өткен бірқатар ірі халықаралық және мемлекетаралық форумдарға, олардың қатарында Давос қаласында өткен XXXIII Дүниежүзілік экономикалық форумына, Мәскеу қаласында болған ЕурАзЭҚ-тың I экономикалық форумына, Душанбедегі ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің VII отырысына, Мәскеудегі ШЫҰ-ға мүше мемлекеттер саммитіне, Ялта қаласындағы ТМД Мемлекеттері басшылары кеңесінің отырысына қатысты.

Бұл ретте Беларусь, Қазақстан, Ресей және Украина арасында Бірыңғай экономикалық кеңістік (БЭК) құру туралы маңызды шешім қабылданған ялталық ТМД саммитін айрықша атап өту қажет. Осылайша, айтарлықтай ірі және экономикалық жағынан дамыған Достастықтың 4 мемлекеті ықпалдастықтың жаңа, жоғары деңгейіне өтуін іске асырды.

Одан басқа, екіжақты байланыстар жүйесі бойынша Н.Ә. Назарбаев 12 мемлекетке: Швейцария, Италия, Ватикан, Ресей, Түркия, Канада, Франция, Молдова, Сингапур, Филиппин, Оңтүстік Корея, Пәкстан елдеріне сапар шекті.

2003 жылдың бірінші жартысы еуроатлантикалық елдер өңіріне сапарларымен айшықталды.

Қаңтар айында Мемлекет басшысы ресми сапармен Швейцария Конфедерациясына барып, Федералды Президент П. Кушпенмен, жетекші швейцариялық компаниялардың жетекшілерімен кездесті, сондай-ақ «Швейцариялық компаниялар үшін Қазақстанда бизнес жүргізудің іскерлік мүмкіндіктері» инвестициялық конференциясының жұмысына қатысты.

Ақпан айында Италияға жасаған ресми сапары барысында Қазақстан Президенті Президент К.А. Чампимен, Министрлер Кеңесінің төрағасы С. Берлусконимен, Италия Парламенті Депутаттары палатасының төрағасы П. Казинимен және «Eni S.p.A» корпорациясының атқарушы директоры В. Минкатомен өнімді келіссөздер

жүргізді, сондай-ақ «Қазақстан: итальяндық компаниялар үшін коммерцияландыру және инвестициялау келешегі» атты бизнес-форумына қатысты.

6 ақпанда Ватикан мемлекетіне жасаған сапары аясында Н.Ә. Назарбаев Рим католик шіркеуінің басшысы Рим Папасы Иоанн Павел II-мен кездесіп, Қазақстанда Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезін өткізу мәселесіндегі қолдауына ие болды.

Мемлекет басшысының 21–23 мамыр аралығында Түркияға жасаған ресми сапарының бағдарламасы айрықша тығыздығымен ерекшеленді. Мемлекет басшылығымен жүргізілген келіссөздердің қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасы мен Түркия Республикасы арасындағы ынтымақтастық туралы, ұзақмерзімді сауда-экономикалық ынтымақтастық туралы үкіметаралық келісімдер, банк саласындағы реттеу мен қадағалау мәселелері бойынша меморандум секілді стратегиялық құжаттарға қол қойылумен қатар Н.Ә. Назарбаев Біріккен Түркия Қарулы Күштерінің академиясына барды, сондай-ақ Ыстамбұл қаласында қазақ орта мектебін және Анкара қаласында Қазақстан Елшілігін ашты.

23–27 маусым аралығында Мемлекет басшысы Канадаға ресми сапарын жасады, сапар барысында Премьер-министр Ж. Кретьенмен, Генерал-губернатор А. Кларксонмен, Канада еврей конгресінің президенті К. Ландимен және басқаларымен кездесулер өткізді, сондай-ақ Калгари қаласына барып, «Қазақстан — Орталық Азияның інжу-маржаны: іскерлік мүмкіндіктер» конференциясына қатысты. Екіжақты келіссөздер барысында Ортаазиялық өңірдегі қауіпсіздік саласындағы екіжақты экономикалық серіктестік пен ынтымақтастықты ілгерілетудің іскерлік мүмкіндіктері талқыланды, сондай-ақ Азаматтық және қылмыстық істері бойынша өзара құқықтық көмек көрсету туралы шартқа және Екіжақты экономикалық серіктестікті нығайту жөніндегі Қазақстан-Канадалық біріккен іс-қимыл жоспарына қол қойылды.

Маусым айының аяғында Н.Ә. Назарбаев Францияға жұмыс сапарын жасады, онда Президент Ж. Ширакпен кездесіп, онымен екіжақты сауда-экономикалық ынтымақтастықтың жағдайы мен келешегін талқылады, сондай-ақ Ауғанстан мен Ирактағы жағдай туралы пікір алмасты.

Жылдың екінші жартысында Президент Азия бойынша сыртқы саяси турне өткізді.

7–10 қараша аралығында Сингапурға жасалған мемлекеттік сапары өте өнімді болды. Сапар барысында «Singapore Technologies Engineering Ltd.» корпорациясының қатысуымен мұнай-газ, кеме жасау, қорғаныс салалары бойынша ірі бірлескен жобаларды іске асыру туралы уағдаластықтарға қол жеткізілді.

Сингапурдан кейін Филиппин Республикасына жасаған мемлекеттік сапарының қорытындысы бойынша Екі ел арасындағы достық пен ынтымақтастық туралы декларацияға, Туризм саласындағы ынтымақтастық пен дипломатиялық және қызметтік құжаттар иелері үшін визасыз режим туралы үкіметаралық келісімге қол қойылды.

Корея Республикасына 12–13 қарашада жасаған ресми сапары аясында Мемлекет басшысы Президент Но Му Хенмен, «Samsung» және «LG» компанияларының басшылығымен кездесті, сондай-ақ «Қазақстан — сіздің сауда инвестициялық серіктесіңіз» атты Қазақстан-Корея бизнес-форумына қатысты.

Желтоқсан айында Н.Ә. Назарбаев ресми сапармен Пәкстанда болып, Президенті П. Мушаррафпен келіссөздер жүргізді. Келіссөздер қорытындысы бойынша экономикалық және мәдени ынтымақтастық саласындағы екіжақты құжаттар пакетіне қол қойылды.

Посткеңестік кеңістігінде Президент Молдова және Ресей елдеріне сапарларын жасады. Бұл ретте стратегиялық серіктес Ресеймен қарым-қатынасқа басым назар аударылды. Екі мемлекеттің достық қарым-қатынастарын одан әрі нығайта түсуге, жан-жақты ынтымақтастыққа жаңа серпін беруге үндейтін ірі оқиға Н.Ә. Назарбаевтың ақпандағы Ресейге жұмыс сапарымен баруы және оның барысында Ресейдегі Қазақстан жылының салтанатты ашылуы болды. Сәуірде Президент Омбы қаласында өткен Ресейдегі Қазақстан жылы аясында ұйымдастырылған және екі мемлекет басшыларының қатысуымен Қазақстан және Ресей шекаралық өңірлері басшыларының жыл сайынғы форумын өткізу тәжірибесіне бастау салған Қазақстан және Ресей шекаралық өңірлері басшыларының I форумына қатысты.

Өз кезегінде жыл бойында Қазақстанға Ресей Президенті В.В. Путин, Ауғанстан Президенті Х. Карзай, Тәжікстан Президенті Э.Ш. Рахмонов, Қырғызстан Президенті А.А. Ақаев, Өзбекстан Президенті И.А. Каримов, Румыния Президенті И. Илиеску, Болгария Президенті Г. Пырванов, ҚХР Төрағасы Ху Цзиньтао, Малайзияның Жоғарғы Билеушісі Янг Ди-Пертуан Агонг XII, ГФР Федералды канцлері Г. Шредер, Польша Премьер-министрі Л. Миллер, Украина Премьер-министрі В.Ф. Янукович, Ливан Премьер-министрі Р. Әл-Харири сапарларын жасады. Кездесулер барысында өңірлер және әлемдегі жағдай туралы өнімді пікір алмасулар өтті, екіжақты қатынастардың келешегі талқыланды, қауіпсіздік, сауда, көлік, энергетика, туризм, мәдениет, білім және ғылым салаларындағы екіжақты байланыстарды нығайту және одан әрі кеңейтуге бағытталған көптеген келісімдерге қол қойылды.

Мемлекет басшысы бірқатар халықаралық ұйымдардың басшыларын — НАТО бас хатшысы Дж. Робертсонды, ҰҚШҰ бас хатшысы Н.Н. Бордюжаны, ЕурАзЭҚ бас хатшысы Г.А. Рапотаны, ЕҚЫҰ төрағасы — Нидерланды Корольдігінің Сыртқы істер министрі Я. Схефферді, ЕҚЫҰ Парламенттік ассамблеясының төрағасы Б. Джорджді, Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының Бас директоры Йонг Вук Лиді, ХВҚ басқарушы-директоры Х. Келлерді және тағы да басқаларын қабылдады.

Сондай-ақ Президент Ресей Федералды жиналысы Федерация кеңесінің спикері С.М. Мироновпен, Франция Парламенті Сенатының спикері К. Понселемен, Моңғолия Ұлы мемлекеттік хуралының спикері С. Томор-Очирмен, Ресей, Қытай, Иран, Украина, Қырғызстан, Германия, АҚШ сыртқы істер министрлерімен, Қазақстанда тіркелген дипломатиялық миссиялардың басшыларымен кездесті, сондай-ақ Грузия, Қытай, Литва, Ресей, Франция және Чехияның Төтенше және Өкілетті елшілерінен сенім грамоталарын қабылдады.

Осы кезеңдегі Мемлекет басшысының сыртқы саяси қызметіндегі тағы бір ерекшелігі белсенді «телефондық дипломатия» болды, оның барысында Н.Ә. Назарбаев шетел мемлекеттерінің көшбасшыларымен, атап айтқанда, Франция Президенті Ж. Ширакпен, Украина Президенті Л.Д. Кучмамен, Ресей Президенті В.В. Путинмен, Иран Президенті М. Хатамимен, Ұлыбритания Премьер-министрі

Т. Блэрмен, Түркия Премьер-министрі Р.Т. Эрдоғанмен, Италия Министрлер кеңесінің төрағасы С. Берлусконимен, ГФР Федералды канцлері Г. Шредермен және тағы да басқаларымен телефон арқылы бірқатар келіссөздер жүргізді.

Жалпы, жыл қорытындыларын жасай келе, осы жыл экономиканың қарқынды қайта құрылу кезеңін аяқтап, Қазақстанның жаңа постреформалы кезеңін айқындап бергенін атап көрсетуге болады. Жыл бойы қабылданған шешімдер мен бағдарламалық құжаттардың қорытындысы бойынша тұрақты және мықты экономикалық тұғырнамасын құруға бағдарланған мемлекет дамуының бағыты айқындала түсті. Индустриялық-инновациялық бағдарламаның іске асырылуы және жаңа міндеттердің қойылуы алдағы жылдардағы экономикалық саясат дизайнын түбегейлі қалыптастырды. Экономикалық өсудің тұрақтылығы елдің қоғамдық-саяси жүйесінің дамуында айтарлықтай үлкен қадам жасауға және ілгері қарай сапалы серпіліс жасауға қажетті мемлекеттік басқаруды жаңғыртуды жалғастыруға мүмкіндік берді. Осы кезеңнің нәтижелері өтпелі кезеңде мемлекет құрудың «алдымен экономика, содан соң саясат» деген президенттік формуласының тиімділігін тағы бір мәрте дәлелдей түсті.

ҚАҢТАР

Дс		6	13	20	27
Сс		7	14	21	28
Ср	1	8	15	22	29
Бс	2	9	16	23	30
Жм	3	10	17	24	31
Сн	4	11	18	25	
Жк	5	12	19	26	

5 қаңтар

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Қазақстанның әдебиет және өнер қайраткерлеріне берілетін 2002 жылғы Президенттік стипендия иегерлері — жазушылар Қ. Қайсеновті, С.Ш. Шәймерденовті; ақын Т. Әбдірахманованы; әншілер Е.Б. Серкебаевты, Б.А. Төлегенованы, Р.Ұ. Жаманованы, Р.Т. Бағланованы; театр және кино әртістері Ә.Е. Өмірзақованы, Ю.Б. Померанцевті, К.К. Кенжетайевты, Х.Б. Бөкееваны, Ш.И. Жандарбековті; сазгерлер Е.Р. Рахмадиевті, Б.С. Жұманиязовты; суретшілер А.Ғ. Ғалымбаеваны, С.Ә. Мәмбеевті; мүсінші Х.И. Наурызбаевты; балерина Р.Х. Байсейітованы және тағы да басқаларын қабылдады.

Президент қазақстандық мәдениеттің ардагерлерін президенттік стипендия алуларымен және келген 2003 жылмен шын жүректен құттықтап, қоғам дамуына қосқан сүбелі үлестерін атап өте отырып, жаңа шығармашылық табыстар тіледі.

Әдебиет және өнер қайраткерлеріне берілетін Президенттік стипендия мәдениет ардагерлерін материалдық қолдау мақсатында Мемлекет басшысының 1994 жылғы 12 желтоқсандағы шешімімен тағайындалды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Австрия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Р.М. Әлиевті Қазақстан Республикасының Словения Республикасындағы, Хорватия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы, Вена қаласындағы халықаралық ұйымдар жанындағы Қазақстан Республикасының Тұрақты Өкілі қызметіне тағайындау туралы» №1011 Жарлығына қол қойды.

7 қаңтар

Мемлекет басшысы Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримовпен телефон арқылы сөйлесті, оның барысында екі ел арасындағы шекаралық өткел мәселелерін реттеу проблемасы талқыланды. Жағдайды жылдамдатып шешу үшін мемлекеттер басшылары вице-премьерлердің басшылық етуімен үкіметтік деңгейде жұмыс комиссияларын құру туралы шешімін қабылдады.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Бас прокуроры Р.Т. Түсіпбековті

және Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты А.Қ. Тшанды қабылдады.

Мемлекет басшысы «Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы» №370-II, «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» №371-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне электрондық құжат, электрондық цифрлық қолтаңба және ақпараттандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №372-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 22 қаңтардағы №30 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №1013, «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 11 ақпандағы №806 Жарлығына толықтыру енгізу туралы» №1014 жарлықтарына қол қойды.

8 қаңтар

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында бірқатар жұмыс кездесулерін өткізді.

Президент Қазақстан Республикасының Премьер-министрі К.Қ. Мәсімовті қабылдады. Ол екі ел арасындағы шекаралық өткел мәселелерін реттеу бойынша өткен Қазақстан-Өзбек келіссөздерінің қорытындылары туралы баяндап берді.

Павлодар облысының әкімі Д.К. Ахметовпен кездесу барысында Н.Ә. Назарбаев облыстың 2002 жылғы әлеуметтік-экономикалық дамуы туралы есебін тыңдады.

Сондай-ақ Президент Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім вице-министрі Б. Тілеуханды қабылдады.

Мемлекет басшысы «Инвестициялар туралы» №373-II, «Қазақстан Республикасының инвестицияларды қаржыландыру саласындағы кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» №374-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне инвестициялар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №375-II, «Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (Ерекше бөлім) өзгеріс енгізу туралы» №376-II, «Астана қаласының халқына жедел және шұғыл жәрдем көрсету қызметін дамытуды қолдау»

жобасын жүзеге асыру үшін Жапония Үкіметінің грантын тарту туралы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Жапония Үкіметінің арасында ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту туралы» №377-II, «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» №378-II, «Байланыс туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» №379-II, «Инвестициялар мен экспорттық несиелендіруді сақтандыру жөніндегі ислам корпорациясы құрылтай шартының баптарын бекіту туралы» №380-II заңдарына қол қойды.

9 қаңтар

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты С.А. Әбділдинді қабылдады.

Кездесу барысында «Саяси партиялар туралы» жаңа заңының аясында Қазақстандағы партиялық құрылыс мәселелері, сондай-ақ заңшығарушылық қызметін жетілдіру жолдары талқыланды.

Мемлекет басшысы «Отан» Республикалық саяси партиясы төрағасының міндетін атқарушы А.Д. Ермагеевты қабылдады. Ол партиядағы ағымдағы жағдай мен 2003 жылға арналған міндеттер туралы хабарлады.

Мемлекет басшысы Еуразиялық өнеркәсіп қауымдастығының президенті А.А. Машкевичті қабылдады. Ол қауымдастықтың 2002 жылғы жұмыс қорытындылары туралы айтып берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Түркия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Қ.Ш. Сарыбайды қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстан-Түрік ынтымақтастығының өзекті мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы «Арал өңіріндегі экологиялық қасірет салдарынан зардап шеккен азаматтарды әлеуметтік қорғау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының кейбір баптарының қолданылуын тоқтата тұру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» №381-II, «Қазақстан

Республикасында мүгедектігі бойынша, асыраушысынан айрылу жағдайы бойынша және жасына байланысты берілетін мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» №382-II заңдарына қол қойды.

10 қаңтар

Мемлекет басшысы «31 арна» телерадиокомпаниясының президенті А.М. Байтасовты қабылдады. Ол арна хабар таратуының жаңа тұжырымдамасын ұсынды және құрамына «31 арна», «Таң» телерадиокомпаниясы мен «Мегаполис» баспа үйі кіретін медиахолдинг құру туралы хабарлады.

Мемлекет басшысы «Қазақтелеком» ААҚ президенті Ә.А. Бектасовты қабылдады.

Кездесу барысында компанияның сыртқы нарыққа шығуы және ауылды жерлерде байланысты дамытуда одан әрі алға ілгерілеу мәселелеріне басты назар аударылды. Н.Ә. Назарбаев байланыс құрылымдарында жаңа технологияларды үнемі енгізіп отыру және Интернетті одан әрі дамытудың қажеттігін атап айтты.

Мемлекет басшысы Қазақстанға жұмыс сапарымен келген Түркия Республикасының Әділеттілік пен даму партиясының төрағасы Р.Т. Эрдоғанды қабылдады.

Президент Р.Т. Эрдоғанды 2002 жылғы 3 қарашада өткен парламенттік сайлауда оның партиясының сенімді жеңісімен құттықтады және соңғы 11 жыл ішінде Қазақстан-Түркия қатынастары үдемелі дамып, стратегиялық серіктестік деңгейіне дейін өскенін атап өтті.

Кездесу барысында екі ел арасындағы отын-энергетикалық, әскери-техникалық, ғылым-білім және мәдениет салаларындағы қарым-қатынастың жағдайы мен келешегі талқыланды.

13 қаңтар

Мемлекет басшысы Қарағанды облысында жұмыс сапарымен болып, оның барысында Теміртау қаласына барды.

Президент «Испат-Қармет» ААҚ басшылығымен кездесіп, оның алдына бірқатар міндеттер қойды. Олардың қатарында жоғары қосылған құн өнімін шығару жөніндегі жаңа цехтарын ашу, құрышты үздіксіз

құю қондырғыларын жетілдіру, кокс өндірісін арттыру, металлургия, мұнай-газ саласы үшін құбырлар шығару зауытының құрылысына қызмет көрсететін шағын және орта бизнес кәсіпорындарын ұйымдастыру және тағы басқалары бар.

Кездесудің соңында Н.Ә. Назарбаев жаңа домна пешін іске қосуға қатысты, сондай-ақ 2002 жылы іске қосылған ыстық мырыштау және алюминийлеу цехын аралап көрді.

Содан соң Мемлекет басшысы «Қазақмыс» корпорациясы» ААҚ-ның «Нұрқазған» жаңа кенішіне барып, кенді ашық әдіспен өндіру жөніндегі жұмыстардың ұйымдастырылуымен танысты.

Жұмыс сапарының аяғында Президент биіктік алмасуы 107 метрлік, ұзындығы 750 метр тау-шаңғы трассасы, 72 креслосы бар қанат жолы, 5 қонақ үйлері, жалға беру пункті, 80 орындық мейрамхана және т.б. бар «Теміртау» тау-шаңғы кешенін ашты. Ашылу рәсімінде сөз сөйлей отыра, Н.Ә. Назарбаев жаңа кешен қысқы демалысты жақсы көретіндер үшін сүйікті орынға айналатынына сенім білдірді.

14 қаңтар

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Жоғарғы сот төрағасы Қ.Ә. Мәмиді қабылдады. Ол ел соттарының 2002 жылғы қызметінің қорытындылары, сот ісін жүргізу сапасын арттыру бағытында қабылданып жатқан шаралар, соттардың III съезінде Президенттің сот жүйесін жетілдіру бойынша қойған міндеттерін іске асыру барысы туралы хабарлады.

Н.Ә. Назарбаев сот кадрларын сапалы іріктеу, олардың біліктілігін, моральдық-өнегелілік кейпіне қойылатын талаптарды арттыру және азаматтардың заңды құқықтары мен мүдделерін сенімді сот қорғауымен қамтамасыз ету қажеттігін атап көрсетті.

15 қаңтар

Мемлекет басшысы экологиялық қауіпсіздік пен техногендік және табиғи сипаттағы төтенше жағдайлардың алдын алу мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің кезекті отырысына төрағалық етті.

Президент экономикалық өсу өнеркәсіп шығындарының тез арада жиналуына, ірі қалалардың ауасының, өзендер мен су қоймалардың ластануына әкелетінін айта отырып, Қазақстан Республикасының

Қоршаған ортаны қорғау министрі А.Б. Самақованың құрамына эколог-ғалымдар, халықаралық және отандық ҰЕҰ өкілдері енетін Тұрақты даму жөніндегі Ұлттық комиссия құру туралы ұсынысын қолдады және Үкіметке оның Ережесінің жобасын дайындауды тапсырды.

Н.Ә. Назарбаев сондай-ақ нормативтік құқықтық базаны одан әрі жетілдіру, сондай-ақ Қазақстанның тұрақты дамуының Ұлттық бағдарламасын және Экологиялық ластанудың ірі ошақтарын жою жөніндегі бағдарламасын әзірлеу міндеттерін қойды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №1015, «Қазақстан Республикасы Президентінің 1998 жылғы 16 қарашадағы №4153 Жарлығына толықтырулар мен өзгерістер енгізу туралы» №1016 жарлықтарына қол қойды.

16 қаңтар

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Үкіметінің мүшелерімен 2002 жылғы қорытындылар бойынша кеңес өткізді.

Елдің өткен жылғы әлеуметтік-экономикалық дамуына қысқаша баға бере отырып, Қазақстанның индустриялық-инновациялық стратегиясын әзірлеу, зейнеткерлік жүйені одан әрі реформалау, кедейлік пен жұмыссыздықты төмендету, ПМК (КСК) қызметінің мәселелерін шешу және т.б. міндеттерді қойды.

20 қаңтар

Мемлекет басшысы Швейцария Конфедерациясында ресми сапармен болып, осы елдің астанасы Берн қаласында Федералды Президент П. Кушпенмен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты қатынастардың әртүрлі аспектілері қаралды, олардың қатарында екі ел арасындағы сауда айналымын кеңейту келешегі, Қазақстан экономикасына инвестициялар мен технологияларды тарту, мәдени-гуманитарлық ынтымақтастық мәселелері де бар. Сондай-ақ ДСҰ-ға кіру мәселесінде Швейцария жағынан Қазақстанға қолдау көрсету тақырыбы да қозғалды.

Келіссөздер қорытындысы бойынша халықаралық жолаушылар мен жүк тасымалдау, сондай-ақ Швейцарияның Орталық Азия мемлекеттеріне сыртқы сауда саласы бойынша техникалық көмек көрсету бағдарламасына Қазақстанның қосылуы туралы үкіметаралық келісімдерге қол қойылды.

21 қаңтар

Мемлекет басшысы Швейцария Конфедерациясына ресми сапары барысында Цюрих қаласына барып, жетекші швейцариялық компаниялардың басшыларымен бірқатар екіжақты кездесулер өткізді.

Атап айтқанда, Н.Ә. Назарбаев темір жол және энергетика салаларындағы жобаларымен танымал «ABB Ltd.» және «Matisa» компанияларының басшыларын, сондай-ақ порттық крандарды шығару, азық-түлік өнеркәсібі мен ауыл шаруашылығына жабдықтар шығарумен маманданған «Buhler AG» басшысын қабылдады.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Цюрих қаласында өткен «Швейцариялық компаниялар үшін Қазақстанда бизнес жүргізудің іскерлік мүмкіндіктері» инвестициялық конференциясының жұмысына қатысты.

Конференцияны аша отырып, Н.Ә. Назарбаев Қазақстан жоғары технологиялы өндіріс пен бәсекеге қабілетті және ғылымды көп қажет ететін өнімдер шығаруды дамыту үшін капитал тартуды мақсат етіп қойғанын атап айтты. Қазақстан экономикасына инвестиция салу турасында швейцариялық бизнесмендерге үндеу тастай отыра, Президент басым салалардың қатарында мұнай-газ секторын, машина жасау, химия және мұнайхимия, құрылыс материалдарының өндірісі, көлік саласын айтты.

23 қаңтар

Мемлекет басшысы Швейцария Конфедерациясының Давос қаласында ашылған Дүниежүзілік экономикалық форумының жұмысына қатысты.

24 қаңтар

Мемлекет басшысы Швейцария Конфедерациясының Давос қаласында өткен Дүниежүзілік экономикалық форумы жұмысының аясында «Қазақстанның келешегі» іскерлік кездесуіне қатысты.

Н.Ә. Назарбаев өз сөзінде атап көрсеткендей, мемлекеттік тәуелсіздік алу мен халықаралық тануға қол жеткізген сәттен бастап Қазақстан әлемдік экономикалық және саяси элитамен бейресми қарым-қатынас жасау мүмкіндігін иелене отырып, Дүниежүзілік экономикалық форумның жыл сайынғы кездесулерінің тұрақты қатысушыларының біріне айналды. Қазақстан Президенті осындай форумдар жаңа серіктестер табуға көмектесетінін, ал ең бастысы — олар мемлекеттерді жақындастырып, ортақ болашақты айқындайтынын атап көрсетті (Қосымшаны қараңыз).

Сол күні Мемлекет басшысы Дүниежүзілік экономикалық форумға қатысқан Польша Республикасының Президенті А. Квасьневскимен, Малайзия Федерациясының Премьер-министрі М. Мохаммадпен, ДСҰ бас директоры С. Панитчпақдимен, Израиль Мемлекетінің Сыртқы істер министрі Ш. Переспен, «Лукойл» ресейлік мұнай-газ компаниясының президенті В.Ю. Алекперовпен, «Boeing» корпорациясының басшысы Ф. Кондитпен және Дүниежүзілік экономикалық форумның негізін қалаушы және президенті К. Швабпен екіжақты кездесулер өткізді.

29 қаңтар

Мемлекет басшысы неміс тарапының бастамасы бойынша Германия Федеративтік Республикасының Федералды канцлері Г. Шредермен телефон арқылы сөйлесті.

Мұнай-газ, машина жасау, телекоммуникация және ауыл шаруашылығы салаларындағы, сондай-ақ Ауғанстан мен Ирактағы жағдайлар туралы екіжақты ынтымақтастыққа қатысты пікір алмасқан соң, тараптар 2003 жылғы желтоқсанда жоспарланып отырған Г. Шредердің Қазақстанға ресми сапарына дайындық және оның аясында неміс және қазақстандық кәсіпкерлердің қатысуымен өткізілуі көзделіп отырған бизнес-форум мәселелерін талқылады.

АҚПАН

Дс	3	10	17	24
Сс	4	11	18	25
Ср	5	12	19	26
Бс	6	13	20	27
Жм	7	14	21	28
Сн	1	8	15	22
Жк	2	9	16	23

2 ақпан

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттарының Президенті Дж. Бушқа халықаралық экипаждың 7 мүшесінің өмірін әкеткен «Колумбия» ғарыш кемесінің 2003 жылғы 1 ақпандағы апатына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

«Америка кәсіби астронавттар мен талантты ғалымдарды ғана емес, сонымен бірге өз елінің нағыз азаматтарын жоғалтып отыр. Барша қазақстандықтар шаттлға қатысты қайғылы оқиғаны ауыр қабылдады. Бүкіл халық атынан, жеке өз басымның атынан қаза болғандардың туған-туысқандарының қайғыларына ортақтасып, көңіл білдіремін. Көптеген халықтардың көз алдында болған осындай сұмдық апаттың өзі ғарыш кеңістігін игеру бойынша үлкен бағдарламаның дамуына кедергі бола алмайды, сол үшін астронавттар өз өмірлерін қиды», — деп жазылған жеделхатта.

Мемлекет басшысы сондай-ақ Израиль Мемлекетінің Премьер-министрі А. Шаронға көңіл айту жеделхатын жолдады.

«Израильдің алғашқы астронавты И. Рамонның өмірін қиған американдық «Колумбия» ғарыш кемесінің апаты жайында өкінішпен естідім. Қазақстан халқының атынан және жеке өз басымның атынан марқұмның туған-туыстарына шынайы көңіл білдіремін, осынау қайғылы сәтте қайсарлық пен батылдық тілеймін», — делінген жеделхатта.

4 ақпан

Мемлекет басшысы Италия Республикасында ресми сапармен болып, осы елдің астанасы Рим қаласында Президент К.А. Чампимен кездесті.

Шағын құрамдағы кездесу барысында екіжақты қатынастардың кең ауқымды мәселелері бойынша, сондай-ақ өзара мүдделестік тудыратын халықаралық мәселелер туралы пікір алмасу өтті.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Италия Республикасы Парламенті депутаттары палатасының төрағасы П. Казинимен және «Eni S.p.A» корпорациясының атқарушы директоры В. Минкатомен кездесті.

5 ақпан

Мемлекет басшысы Италия Республикасында ресми сапары барысында Италия сыртқы сауда

институтында өткен «Қазақстан: италиялық компаниялар үшін коммерцияландыру және инвестициялау келешегі» бизнес-форумына қатысты.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық жағдайын айта келе, екі елдің экономикалық ынтымақтастығы келешегінің басым бағыттарына толығырақ тоқталып өтті. Қазақстан Президентінің осындай бағыттарының бірі ретінде қосылған құнның жоғары бөлігі бар ғылымды көп қажет ететін өндірісті атады. «Қазақстандық экономиканың салалық құрылымының сапалық жағынан жақсаруына, оның жаңғыртылуына, қосылған құны жоғары өнім өндіретін салаларды дамытуға барынша үлес қоса отырып, ынтымақтастықты белсендіре түсіп, өздеріңіз үшін пайда табу өз мүдделеріңіз үшін қажет екеніне сенімдімін», — деді Н.Ә. Назарбаев.

Сондай-ақ бизнес-форумда Қазақстан жағынан Энергетика және минералды ресурстар министрі В.С. Школьник, Индустрия және сауда министрлігінің Инвестициялар жөніндегі комитетінің төрағасы Е.Ә. Әбілдаев, Атырау облысының әкімі А.Е. Мусин, «Астана — жаңа қала» АЭА дирекциясының бас директоры Н.П. Тихонюк сөз сөйледі.

Сол күні Мемлекет басшысы Италия Республикасы Министрлер кеңесінің төрағасы С. Берлусконимен кездесті.

Кездесу барысында тараптар ең алдымен мұнай-газ саласындағы екіжақты сауда-экономикалық ынтымақтастықты кеңейтудің жағдайы мен келешегін талқылады.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша автомобиль көлігімен халықаралық жолаушылар мен жүк тасымалдауды өзара реттеу туралы үкіметаралық келісімге қол қойылды.

6 ақпан

Мемлекет басшысы Италия Республикасына ресми сапары барысында Ватикан Мемлекетіне барып, Ватикан мен Рим католик шіркеуінің басшысы Рим Папасы Иоанн Павел II-мен кездесті.

Қазақстан Президенті Ватикан басшысына Қазақстанға көрсеткен ерекше ілтипаты үшін алғыс білдіріп, оған және Әулие Престолдың басшылығына 2003 жылғы қыркүйекте Қазақстанда Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезін өткізуде қолдау көрсетуін сұрады. Понтифик осы игі бастама-

ны толығымен қолдайтынын білдіріп, Қазақстан мен оның халқына батасын берді.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев Ватиканның Мемлекеттік хатшысы кардинал А. Соданомен кездесті. Әңгімелесу барысында Қазақстанның дінаралық форумды өткізу бастамасы одан әрі талқыланды. Өз кезегінде А. Содано Қазақстанда Астана, Алматы, Атырау және Қарағанды қалаларының епископаттарын біріктіретін ортақ епископат құру туралы ниетін білдірді, және Н.Ә. Назарбаевтың 2003 жылғы қыркүйек айында Қазақстанға шақыруын ризашылықпен қабылдады.

Мемлекет басшысы Қазақстан журналистерінің II Конгресіне сәлем жолдады.

«Ел журналистерінің II Конгресіне қатысушылары мен қонақтарына сәлем жолдаймын!

Қазақстандық журналистердің жыл сайынғы форумын өткізу, жақын арада жоғары мәртебесі бар БАҚ жөніндегі Қоғамдық кеңесті құру мемлекет, қоғам және баспасөз арасындағы әрекет етудің теңгерімді жүйесін қалыптастыру жолында жасалған маңызды қадамдар болып табылады.

Әлеуметтік-экономикалық және саяси жаңғыртулардың, біздің мемлекеттілікті нығайтудағы, экономиканың өсуіндегі табыстылыққа қол жеткізуде Қазақстан журналистері, бұқаралық ақпарат құралдарының барлық қызметкерлерінің еңбегі аз емес. Болашақтағы біздің гүлденуіміз бүгінгі таңда бірігіп құрып жатқан азаматтық қоғамның барлық институттарының үйлесімді жұмысынсыз іске асуы мүмкін емес. Бұл үдерістегі ең маңызды рөлдердің бірі БАҚ-тарға тиесілі.

Бұл бізге жоғары азаматтық жауапкершілік жүктейді. Қазіргі заманның сындарлылығына қарамастан, осы заманғы БАҚ қызметкеріне өз ісінің маманы ғана болу аздық етеді. Жалпы қоғам мүдделерін қорғай отыра, журналист нақты айғақтарды келтірумен ғана шектелмеуі керек, ар-ұят пен рақымшылық көрсете білуі, айтқан сөздері мен жарияланымдарының салдары туралы ойлануы қажет. Осы секілді жауапкершілік менің үнемі қорғап жүретін сөз еркіндігімен тығыз байланысты.

Цехтық ниеттестік тетіктерін жетілдірумен, БАҚ пен журналистерге өзара қолдау көрсетумен бірге сіздердің біріккен жұмыстарыңыз бен қарым-қатынастарыңыз кәсіби әдеп ережелерін, қазақстандық журналистің өзіндік ар-намыс кодексін бекітуге жәрдемдесетін болады деп сенемін.

Барлық қойылған міндеттерді орындау қолдарыңыздан келетініне сенімдімін. Форумға өз жұмысында үлкен табыстар, ал барша журналистерге шығармашылық ізденістер мен сәттілік тілеймін!», — делінген Президент жолдауында.

8 ақпан

Мемлекет басшысы «Ішкі жүзудегі кемелердің соқтығысуынан туындайтын жауапкершілікке қатысты кейбір ережелерді біріздендіру туралы конвенцияға Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» №383-II, «Транзиттік тасымалдар жөніндегі Экономикалық ынтымақтастық ұйымының негізгі келісімін және Транзиттік тасымалдар жөніндегі Экономикалық ынтымақтастық ұйымының негізгі келісіміне Қосымшалардың мәтіндеріне қол қою туралы хаттаманы бекіту туралы» №384-II, «Тұқым шаруашылығы туралы» №385-II, «Пошта туралы» №386-II, «Төтенше жағдайлар туралы» №387-II заңдарына қол қойды.

10 ақпан

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясы Ғарыштық зерттеулер институтының директоры Ө.М. Сұлтанғазинді қабылдады. Ол елдегі ғарыш және ғарыштық зерттеулердің даму жағдайы, ғарыштық мониторинг ұлттық жүйесінің қалыптасу барысы, «Байқоңыр» кешеніне қызмет көрсету және оны бірігіп пайдалану үшін қазақстандық кадрларды даярлаудың келешегі туралы мәлімдеді.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында «Лукойл» ААҚ президенті В.Ю. Алекперов бастаған осы компанияның делегациясын қабылдады.

Кездесуде «ҚазМұнайГаз» ұлттық компаниясы» ЖАҚ-пен біріккен Қазақстан-ресейлік кәсіпорын құру, сондай-ақ Каспий теңізі түбіндегі Қазақстанға тиесілі бір учаскесіне геологиялық зерттеу жүргізу мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы «Қауіпті қалдықтарды трансшекаралық тасымалдауды және оларды аулаққа шығаруды бақылау туралы Базель конвенциясына Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» №389-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Оралмандардың 2003 жылға арналған көшіп келу квотасы туралы» №1017,

«Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 29 қаңтардағы №543 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №1018, «Алматы қаласын дамытудың 2003–2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» №1019, «Қазақстан Республикасы қаржы полициясы органдарының туы мен нышанының сипаттамаларын бекіту туралы» №1020, «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 28 шілдедегі №422 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №1021 жарлықтарына қол қойды.

11 ақпан

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Франция Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі Ж. Перроледен сенім грамотасын қабылдады.

Мемлекет басшысы КСРО халық әртісі, композитор Е.Р. Рахмадиевті қабылдап, онымен танымал қазақстандық композитор М.Т. Төлебаевтың туғанына 90 жыл толуына орай мерекелік шаралардың дайындығы мәселелерін талқылады.

Мемлекет басшысы Алматы қаласындағы Орталық мешітіне барып, Қазақстанның мұсылман қауымын Құрбан айт мерекесімен құттықтады.

«Барша мұсылман әлемінде кеңінен аталып өтілетін ең айтулы мерекелердің бірі — Құрбан айт мерекесі келді. Қазақстан көпұлтты және көпконфессиялы мемлекет болып табылады, сондықтан тәуелсіздіктің алғашқы күндерінен бастап біздің жас мемлекетіміз бірінші кезекте ар-ождан еркіндігін жариялады. Бүгін республикада 3 мың діни бірлестіктер тіркелген, 1,5 мың жаңа мешіттер салынған, 170 православиелік және 30-дан астам католик шіркеулері, сондай-ақ иудалық және басқа да храмдар салынған. Бұл біздің халықтың барлық діндерге деген төзімділігі мен толеранттығын көрсетеді. Алматы қаласында өтетін халықаралық бейбітшілік пен келісім конференциясы осының кезекті дәлелі болмақ», — деді Президент.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 26 сәуірдегі №853 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №1022 Жарлығына қол қойды.

12 ақпан

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен өзінің «Сындарлы он жыл» атты жаңа кітабының тұсаукесер рәсімін өткізді.

Рәсімге Қазақстанда тіркелген дипломатиялық миссиялардың басшылары, Үкімет мүшелері, Парламент депутаттары, Қазақстанның танымал ғалымдары мен қоғам қайраткерлері қатысты.

«Мен, әрине, жазушы емеспін, — деді Н.Ә. Назарбаев. — Алайда терроризм, экстремизм, есірткі саудасы, Каспий өңірі және ұжымдық қауіпсіздік мәселелері бойынша біз көп пікір алмастық. Бір жүйеге келтіріп, қорытуды қажет ететін материалдар жинақталып қалды. Егер ондай қорыту Президенттің аузынан жасалатын болса, халық та, зерттеуші-ғалымдар да оған көп назар аударады».

Сондай-ақ тұсаукесер рәсімінде Алматы қаласындағы ЕҚЫҰ Орталығының жетекшісі В. Иштван, ҰҚШҰ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесінің бас хатшысы В.Д. Николаенко, БҰҰ-ның Қазақстандағы тұрақты өкілі Ф. Акчура, Мәскеу мемлекеттік халықаралық қатынастар университетінің ректоры А.В. Торкунов сөз сөйледі.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында 2003 жылғы 13 ақпанда өтетін халықаралық бейбітшілік және келісім конференциясына қатысуға келген Франция Республикасы Парламенті Сенатының төрағасы К. Понселені қабылдады.

Кездесу барысында халықаралық қауіпсіздіктің ең өзекті мәселелері және екі елдің сол мәселелерді шешуге қатысу мүмкіндігі талқыланды.

Мемлекет басшысы «CNN» телекомпаниясының корреспонденті Дж. Бреннанға сұхбат берді.

Әңгіме Н.Ә. Назарбаевтың «Сындарлы он жыл» кітабының тұсаукесеріне және келесі күні болатын халықаралық бейбітшілік және келісім конференциясына арналды.

Сұхбат барысында Мемлекет басшысы кітап мазмұнына қатысты, осы заманғы халықаралық жағдайға көзқарасы, қауіпсіздік және терроризмге қарсы күрес мәселелеріне, өркениеттер үнқатысуы мен әртүрлі діндердің өзара қатынасына байланысты сауалдарға жауап берді.

13 ақпан

Мемлекет басшысы Алматы қаласында оның бастамасы бойынша шақырылған Халықаралық бейбітшілік және келісім конференциясына төрағалық етті.

«XXI ғасырда қауіпсіздік әртүрлі мәдениет пен діндердің теңқұқылы үнқатысуын дамытусыз қамтамасыз етілмейді», — Қазақстан Президенті конференцияны осы сөздерімен ашты.

Осыған байланысты Н.Ә. Назарбаев Қазақстанда әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының съезін өткізуді ұсынды. «Қазақстан, — деді ол, — ислам, христиан, будда және конфуциандық ұлы өркениеттер әрекет етуінің тарихи мекеніне айналды» (Қосымшаны қараңыз).

Конференцияның діндер, ұлттар және өркениеттер арасындағы үнқатысуды дамыту атты негізгі тақырыбын талқылауға Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаев, Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмонов, Түркия Республикасының Мемлекеттік министрі М. Айдын, Өтпелі Ауғанстан Ислам Мемлекетінің Президенті Я. Маруфи, Әзірбайжан Республикасының Сыртқы істер министрі В. Гулиев, негізгі американдық еврейлік ұйымдар президенттері конференциясының төрағасы М. Цукерман, сондай-ақ жетекші діни қайраткерлер — АҚШ, Австралия, Жаңа Зеландия еврейлік ұйымдарының өкілдері және әртүрлі әлемдік конфессиялардың өкілдері қатысты.

Конференция қорытындысы бойынша «Бейбітшілік пен тұрақтылыққа» халықаралық бейбітшілік пен келісім конференциясына қатысушылардың Бірлескен декларациясы қабылданды.

Мемлекет басшысы Халықаралық бейбітшілік пен келісім конференциясының аясында Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаевпен, Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмоновпен, Түркия Республикасының Мемлекеттік министрі М. Айдынмен, сондай-ақ АҚШ-тың еврейлік ұйымдарының жетекшілерімен екіжақты кездесулер өткізді.

14 ақпан

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен Қазақстан қаржыгерлерінің III Конгресіне қатысты.

Жаңа кезеңдегі елдің қаржы секторын дамыту тұжырымдамасы жобасының талқылануы конгресс күн тәртібінің негізгі мәселесі болды.

Өз сөзінде Президент қаржылық жүйені дамытудың басымдықтары ретінде 12 бағытты белгілеп берді, олардың қатарында тұтынушылық нарықтағы бағаларға Ұлттық банк тарапынан бақылау жүргізуді, қаржылық қадағалаудың бірыңғай органын құруды, табысы аз тұрғындардың қолжетімділігін қамтамасыз ету мақсатында ипотекалық несиелеуді одан әрі дамытуды, қор және сақтандыру нарықтарын дамытуды, шағын және орта бизнесті дамыту үшін кредиттік бюро құруды, банктік жүйені Еуропалық Одақ стандарттарына сай келтіруді және т.б. атап көрсетті (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы «Washington Times» және «The New York Times» америкалық газеттерінің арнайы корреспонденті К. Палаға сұхбат берді. Онда ол Қазақстанның этносаралық, конфессияаралық және әлеуметтік бейбітшілік пен келісімге қол жеткізу тәжірибесіне, Н.Ә. Назарбаевтың АӨСШК саммитін және халықаралық бейбітшілік пен келісім конференциясын ұйымдастыру туралы бастамаларына, сондай-ақ Ирактағы жағдайға қатысты сауалдарға жауап берді.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан-Британия техникалық университетінің ашылуына орай «Теңізшевройл», «Agip KCO» «Eni S.p.A.», «BP», «British Gas», «Shell Kazakhstan Development B.V.», «Halliburton Schlumberger», «ҚазМұнайГаз», «KEGOC», «Қазақтелеком», «Қазақстан темір жолы», «Қазатомөнеркәсіп», «Ақтөбемұнайгаз», «Қаражанбасмұнай» секілді ірі шетелдік және отандық компаниялардың өкілдерін қабылдады.

Н.Ә. Назарбаев жиналғандарға елдің білім саласының дамуына көрсетіп отырған қолдаулары үшін сенім білдірді және мұнай-газ бен энергетика өнеркәсібі үшін жоғары білікті кадрларды даярлайтын Қазақстан-Британ техникалық университеті елдің алдыңғы қатарлы ЖОО-сына айналатынына үміт артты.

Мемлекет басшысы Қазақстанның дизайнерлері одағының президенті, Қазақстан Республикасының еңбегі сіңген қайраткері Т.С. Сүлейменовке 60 жасқа толуына және шығармашылық қызметінің 40 жылдығына орай құттықтау жеделхатын жолдады.

«Тек Қазақстанның ұлттық валютасы — теңгені шығаруыңызбен ғана Сіз ел тарихында қаласыз», —

делінген жеделхатта. Т.С. Сүлейменовтің отандық сәулет өнері мен дизайнының дамуындағы айрықша рөлін, Қазақстанның көптеген қалаларының құрылысы мен көркейтілуіне, оның қатарында жаңа елорда Астана қаласының қалыптасуына қосқан үлесін атап көрсете отырып, Президент мерейтой иесіне жаңа шығармашылық табыстар тіледі.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасындағы бағалау қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №388-ІІ Заңына қол қойды.

17 ақпан

Мемлекет басшысы Ресейдегі Қазақстан жылының салтанатты ашылу рәсіміне қатысу үшін Ресей Федерациясының астанасы Мәскеу қаласына жұмыс сапарымен аттанды.

18 ақпан

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясына жұмыс сапары барысында М.В. Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университетіне барып, ММУ ғылыми кеңесінің салтанатты отырысына қатысты.

Университет ректоры В.А. Садовничий Н.Ә. Назарбаевқа ММУ құрметті докторы атағының берілуі туралы мәлімдеп, білім саласының дамуына, Қазақстан мен Ресей халықтары арасындағы ғылыми және мәдени байланыстар мен достық қатынастарды нығайтуға қосқан айрықша үлесі үшін диплом табыс етті.

Мемлекет басшысы ММУ-дан кейін Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен кездесті.

Кездесу барысында екіжақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелері туралы пікір алмасу өтті. Екі мемлекеттің басшылары жақсы көршілестік қатынастарды, экономикалық және мәдени байланыстарды дамытуға ниеттестіктерін білдірді.

Мемлекет басшысы Әулие Даниил монастырына барып, Мәскеу және Бүкіл Русьтің Патриархы Алексий II-мен кездесті.

2003 жылғы қыркүйек айында Қазақстанда өтетін Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезі әңгіменің негізгі тақырыбына айналды.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Ресейдегі Қазақстан жылының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Жиналғандардың алдында сөз сөйлей отыра Н.Ә. Назарбаев: «Біз бірігіп өмір сүріп келе жатқан ғасырлар белгілі бір еуразиялық қоғамдастықты қалыптастырды.

Біз — қандастармыз, еркіндік пен тәуелсіздік үшін күресте, лайықты өмір сүру құқығы үшін бірігіп қан төккен бауырлармыз.

Біз — тарихи туысатын, өмірге көзқарастары мен мәдениеті ортақ бауырлармыз.

Біз — қысқамерзімді және ұзақмерзімді жоспарлар мен басымдықтарда көрсетілген өмірлік мақсаттары мен ұстанымдары бір бауырлармыз.

Осы бауырластық — біздің еуразиялық қоғамдастықты сақтап келуімізбен қатар, тарих орамы екі айырып, тәуелсіз мемлекеттерге айналған соң да, оны жаңа, одан да биік деңгейге шығарып отырғанымыздың айғағы.

Біздің өткеніміз бір және болашақ идеалдарымыз да ортақ, олар — демократиялық қоғам, ашық экономика, тұрақтылық, азаматтық және ұлтаралық келісім, қауіпсіздік пен бүкіл әлемдегі ілгерілеушілік» (Қосымшаны қараңыз).

Өз кезегінде В.В. Путин Ресейде Қазақстанның тарихи достық пен екі халықтың ортақ мұрасын аялап сақтауын жоғары бағалайтынын жеткізді. Осындай сенімді ортаазиялық серіктеспен қатынас жасау Ресей үшін сөзсіз басымдық болып табылады.

Ресейдегі Қазақстан жылының ашылуына орай Ресейдің Мемлекеттік академиялық үлкен театрының сахнасында Қазақстанның өнер шеберлері салтанатты концерт берді.

Мемлекет басшысы «Независимая газета» шолушысы В. Васильеваға сұхбат берді. Онда ол ТМД мен ЕурАзЭҚ дамуы келешегіне деген көзқарасы, Қазақстан-ресейлік қатынастардың ағымдағы жағдайы, сондай-ақ 2003 жылғы 13 ақпанда Алматы қаласында өткен халықаралық бейбітшілік пен келісім конференциясының негізгі қорытындылары туралы айтып берді.

19 ақпан

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясына жұмыс сапары барысында ЕурАзЭҚ-тың І Экономикалық форумына қатысты.

Форумға Беларусь Республикасы, Қазақстан Республикасы, Қырғыз Республикасы, Ресей Федерациясы, Тәжікстан Республикасы, Украина мен Молдова Республикасы үкіметтерінің делегациялары, қоғамдастық мемлекеттері ғылыми және қаржылық құрылымдарының қызметкерлері, сондай-ақ мыңға жуық кәсіпкерлер қатысты.

Қазақстан Президенті сөйлеген сөзінде ЕурАзЭҚ аясындағы ықпалдастық мәселелеріне өз көзқарасымен бөлісті (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы ЕурАзЭҚ-тың I Экономикалық форумының жұмысы аяқталған соң, Ресей Федерациясы Үкіметінің төрағасы М.М. Касьяновпен кездесті.

Кездесу барысында екіжақты негіздегі және ЕурАзЭҚ шеңберіндегі сауда-экономикалық ынтымақтастық мәселелері талқыланды.

Сол күні Мемлекет басшысы «Российская газетаға» сұхбат берді, сондай-ақ «Культура» ресейлік арнасының «Что делать? Философские беседы с В.Т. Третьяковым» атты телебағдарламасына қатысты.

20 ақпан

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясына жұмыс сапары барысында Мәскеу қаласының мэрі Ю.М. Лужковпен бірге Мәскеу халықаралық музыка үйіне барды.

Сол күні Мемлекет басшысы «Қазкоммерцбанк» ААҚ мен «ТұранӘлем Банкі» ААҚ-ның Мәскеу қаласындағы өкілдіктеріне барып шықты.

Президент екі қазақстандық банктің Мәскеу қаласындағы өкілдіктерінің ашылуын құптады және банктік жүйедегі реформалар ТМД-ның басқа елдеріндегі осындай үдерістерімен салыстырғанда оқ бойы алда келе жатқанын атап көрсетті, 2002 жылдың өзінде Қазақстан капиталды таза нетто-экспорттаушыға айналды, бұл қаражатты басқа мемлекеттерге, әсіресе ЕурАзЭҚ елдеріне инвестициялауға мүмкіндік береді.

23 ақпан

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясына жұмыс сапары барысында Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен, Украинаның Президенті Л.Д. Кучмамен және Беларусь Республикасының Президенті

А.Г. Лукашенкомен біріге отырып, мәлімдеме қабылдады: «Біз, Беларусь Республикасының, Қазақстан Республикасының, Ресей Федерациясы мен Украина мемлекеттерінің басшылары, біздің халықтардың экономикалық және әлеуметтік ілгерілеуіне, олардың тұрмыс жағдайларын көтеруге жәрдемдесе отырып, тұрақты даму принциптерін негізге ала отырып, біздің елдердегі экономикалық реформалардың біртіндеп іске асырылуы көпжақты экономикалық ынтымақтастық пен ықпалдастық үдерістерін күшейтуді одан әрі тереңдете түсуіне алғышарттар жасағанын назарға ала отырып, 1994 жылғы 15 сәуірдегі Еркін сауда аймағы туралы келісім ережелерін дамыта отырып, Кишинев және Киев қалаларында өткен ТМД саммиттерінде қол жеткізілген уағдаластықтарды, сондай-ақ Біртұтас экономикалық кеңістік құру туралы шешімімізді растай отыра, Экономикалық ықпалдастықтың жаңа кезеңі туралы мәлімдейміз және Біртұтас экономикалық кеңістік құру үшін қажетті шаралар бойынша келіссөздерді бастаймыз.

Келіссөздердің нәтижесі 2003 жылдың қыркүйек айына бірқатар бағыттар бойынша келісілген экономикалық саясат, сәйкесті заңнамаларды үндестіру мен сауда-саттық және тарифтер бойынша бірыңғай мемлекетаралық тәуелсіз реттеу комиссиясын құру үшін Біртұтас экономикалық кеңістік құру туралы келісімнің даярлануы болмақ.

Жұмыстың соңғы мақсаты өңірлік ықпалдастық ұйымын құру болып табылады.

Осы мақсатта тараптар Жоғары дәрежелі біріккен топ құрып, оның мандатын бекітеді».

24 ақпан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Премьер-министрі И.Н. Тасмағамбетовті қабылдады. Ол елдің әлеуметтік-экономикалық даму жағдайы, ауылды өркендету бағдарламасын іске асыру барысы және Қазақстанда жұмыссыздықты кеміту бойынша Үкіметтің қабылдаған шаралары туралы баяндап берді.

25 ақпан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасы Н.Н. Дүтбаевты қабылдап, онымен терроризм мен есірткі бизнесіне қарсы әрекет етуді күшейту мақсатында Шекара қызметі мен контрбарлау қызметін жетілдіру мәселелерін талқылады.

Мемлекет басшысы Қытай Халық Республикасының Төрағасы Цзян Цзэминьге Шыңжаң-Ұйғыр автономиялық ауданындағы жер сілкіну және Гуйчжоу провинциясы шахтасындағы газ жарылысы салдарынан көптеген құрбандардың болуына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

Мемлекет басшысы «Г.В. Ким туралы» №1023, «О.И. Жұмабековті Қазақстан Республикасының Әділет министрі қызметіне тағайындау туралы» №1024, «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградау туралы» №1025 жарлықтарына қол қойды.

26 ақпан

Мемлекет басшысы белгілі археолог, тарих ғылымдарының докторы, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің профессоры К.А. Ақышевты қабылдады. Ол Қазақстанның қазіргі астанасы тұрған жерде орналасқан ортағасырлық Бозоқ қаласы қазба жұмыстарының нәтижелері туралы хабарлады және университет жанынан тұрақты стационарлық археологиялық экспедиция құру идеясын жеткізді.

Мемлекет басшысы «В.Л. Метте туралы» №1026, «Т.Ж. Абайдiлдиндi Шығыс Қазақстан облысының әкiмi қызметiне тағайындау туралы» №1027, «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №1028, «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» №1029 жарлықтарына қол қойды.

27 ақпан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің бірінші орынбасары А.С. Павловты, Президенті Әкімшілігі Басшысының орынбасары Е.Ә. Өтембаевты және Ұлттық банкінің төрағасы Г.А. Марченконы қабылдады.

Кездесу барысында елдің ағымды әлеуметтік-экономикалық жағдайы туралы мәселелер талқыланды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Теңіз кеме қатынасы қауіпсіздігіне қарсы бағытталған заңсыз іс-әрекеттермен күрес туралы конвенцияға және Құрлықтық шельфте орналасқан стационарлық платформалар қауіпсіздігіне қарсы бағытталған

заңсыз іс-әрекеттермен күрес туралы хаттамаға қосылуы туралы» №390-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы мен Әзірбайжан Республикасы арасында Каспий теңізі түбін шектеу туралы Қазақстан Республикасы мен Әзірбайжан Республикасының арасындағы келісімге хаттамаға қол қою туралы» №1030, «Қазақстан Республикасы, Әзірбайжан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы Каспий теңізі түбінің шектес учаскелерін ажырату сызықтарының түйісу нүктесі туралы келісімге қол қою туралы» №1031, «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №1032, «Қазақстан Республикасы мен Қырғыз Республикасы арасындағы Мемлекеттік шекара күзетіндегі ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы» №1033 жарлықтарына қол қойды.

28 ақпан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасындағы Америка Құрама Штаттарының Төтенше және Өкілетті Елшісі Л. Нэпперді қабылдады.

Әңгіме Н.Ә. Назарбаевтың 2001 жылғы желтоқсан айында АҚШ-қа жасаған сапары барысында қол жеткізілген жоғары дәрежедегі уағдаластықтардың іске асу барысы және оның Президент Дж. Бушпен жүргізген келіссөздері, сондай-ақ Қазақстандағы шағын және орта кәсіпкерлікті қолдауға бағытталған Хьюстон бастамасы туралы болды. Одан басқа екі елдің энергетика саласындағы ынтымақтастығы мәселелері де қозғалды. Ирак айналасында орын алған жағдайды тараптар жеке талқылады. Бұл ретте, Мемлекет басшысы осы мәселені реттеудің жан-жақты жолдарын қарастырудың маңыздылығына тоқталды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Венгрия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі С.Т. Тұрсыновты Қазақстан Республикасының Болгария Республикасындағы, Румыниядағы, Чехия Республикасындағы, Словакия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №1034, «Қазақстан Республикасының Әзірбайжан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі А.М. Шоқпытовты Қазақстан Республикасының Грузиядағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №1035 жарлықтарына қол қойды.

НАУРЫЗ

Дс	3	10	17	24	31
Сс	4	11	18	25	
Ср	5	12	19	26	
Бс	6	13	20	27	
Жм	7	14	21	28	
Сн	1	8	15	22	29
Жк	2	9	16	23	30

3 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі агенттігінің төрағасы Е.А. Досаевты қабылдады. Ол агенттіктің тариф жасаудың жаңа әдістемесін әзірлеп болғаны туралы баяндады.

Сондай-ақ кездесу барысында тұрмыстық-коммуналдық саласын реформалау, телекоммуникация және темір жол секторларының монополияға тәуелділігін жою, Ауылды дамытудың 2003–2005 жылдарға арналған бағдарламасының іске асу барысы туралы мәселелер талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Экономика және бюджеттік жоспарлау министрі Қ.Н. Келімбетовті қабылдады. Ол 2004 жылға арналған республикалық бюджет жобасын дайындау барысы, макроэкономикалық даму бағдарламасы, Бюджет кодексі, сондай-ақ Мемлекеттік функцияларды орталықсыздандыру және бюджетаралық қатынастар мәселелері жөніндегі мемлекеттік комиссияның қызметі туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 29 қыркүйектегі №692 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №1036 Жарлығына қол қойды.

5 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары — Ауыл шаруашылығы министрі А.С. Есімовті қабылдады. Ол министрліктің 2002 жылғы негізгі қызметінің қорытындысы туралы баяндап берді.

Сонымен қатар, Жер кодексінің жобасы мен ауылды өркендетудің үш жылдығы талқылаудың негізгі тақырыбына айналды. Президент жердің тек қана нарықтық бағамен сатылу қажеттігін атап айтты. Ауылды өркендету жайына тоқтала келе, Н.Ә. Назарбаев мемлекеттің жұмсаған күші алдағы үш жыл ішінде ауылдың жағдайын түбегейлі жақсартуға мүмкіндік беретініне үміт артты және әкімдердің жұмысы ең алдымен ауыл және ауыл шаруашылығының дамуы бойынша бағаланатынын мәлімдеді.

Мемлекет басшысы өзінің 2002 жылғы 29 сәуірдегі жыл сайынғы Қазақстан халқына Жолдауында 2003–2005 жылдарды ауылды өркендету жылдары деп жариялады.

Осыған сәйкес екі негізгі бағдарлама — 2003–2005 жылдарға арналған Мемлекеттік агроазық-түлік бағдарламасы және Ауылдық аумақтарды дамытудың 2004–2010 жылдарға арналған Мемлекеттік бағдарламасы әзірленіп, қабылданды. 2002 жылғы 5 маусымдағы №889 Президент Жарлығымен бекітілген Мемлекеттік агроазық-түлік бағдарламасы агроөнеркәсіптік кешеннің тиімді жүйесін қалыптастыру және бәсекеге қабілетті өнім өндіру негізінде Қазақстанның азық-түлік қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталды. 2003 жылғы 10 шілдедегі №1149 Президент Жарлығымен бекітілген Ауылдық аумақтарды дамытудың Мемлекеттік бағдарламасының негізгі мақсаты ауыл халқын қоныстандыруды оңтайландыру негізінде ауылдың тұрмыс-тіршілігіне қалыпты жағдайлар туғызу болып табылады. Мемлекеттік бағдарламалармен қатар сондай-ақ аграрлық сектордың әртүрлі салаларын реттеуге бағытталған түбегейлі жаңа заңдар қабылданды: «Ветеринария туралы», «Өсімдіктерді қорғау туралы», «Тұқым шаруашылығы туралы», «Кредиттік серіктестіктер туралы», «Астық туралы», «Өсімдік шаруашылығындағы міндетті сақтандыру туралы», «Агроөнеркәсіптік кешенді және ауылдық аумақтарды дамытуды мемлекеттік реттеу туралы». Ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерге жеке меншік енгізген «Жер кодексі» ерекше маңызға ие болды.

Мемлекет басшысы «Соғыс жағдайы туралы» №391-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «В.И. Алесин туралы» №1037, «Ғ.Қ. Алдамжаровты Қазақстан Республикасының Беларусь Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі және ТМД Жарғылық органдарының жанындағы Тұрақты Өкіл міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №1038 жарлықтарына қол қойды.

6 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Конституциялық кеңесінің төрағасы Ю.А. Хитринді қабылдады. Ол қолданыстағы Конституцияны түсіндіру бойынша кеңес қызметі туралы хабарлады.

Кездесудің соңында Президент Конституциялық кеңес қызметін жетілдіру бойынша бірқатар тапсырмалар берді.

Мемлекет басшысы Халықаралық әйелдер күні мерекесінің қарсаңында Қазақстанның барлық өңірлерінен келген әйелдердің үлкен тобымен кездесті.

Жиналғандарды келе жатқан мерекемен құттықтай отыра, Президент соңғы жылдарда Қазақстанда

әйелдердің азаматтық белсенділігі айтарлықтай өскенін атап көрсетті.

«Бүгін республикада 150-ден астам әйелдердің ҰЕҰ жұмыс істеуде. Мемлекеттік және өкілетті органдардағы әйелдердің саны артты. Парламентке 10 әйел-депутат сайланды. Үкіметте 3 әйел-министр жұмыс істеуде, елші қызметіндегі әйелдер де қаншама. Мемлекеттік қызметшілердің 60% жуығын әйелдер құрайды. Бұл ТМД елдері арасындағы ең биік көрсеткіштер болса да, Қазақстан оны арттыра түсуге тырысуы керек.

Белсенді әрі қайратты әйел кез келген қызмет саласында — өндірісте, кәсіпкерлікте, әлеуметтік және рухани өмірде ер адамдармен тең дәрежеде өз әлеуетін іске асырудың барлық мүмкіндіктеріне ие болуы керек», — деп атап көрсетті Н.Ә. Назарбаев.

Мемлекет басшысы «Микрокредиттік ұйымдар туралы» №392-II Заңына қол қойды.

7 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстанның үкіметтік емес ұйымдары конфедерациясының Президенті В.А. Сиврюкованы қабылдады.

Кездесу барысында азаматтық қоғамды одан әрі демократияландыру, ҰЕҰ-ның әлеуметтік маңызды жобалары үшін берілетін грант негізінде мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс жүйесін дамыту мүмкіндіктері, сондай-ақ 2003 жылғы қазан айында болатын Қазақстанның I Азаматтық форумына дайындық мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Алматы облыстық сотының судьясы қызметінен босату, сондай-ақ аудандық және оларға теңестірілген соттардың төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №1039 Жарлығына қол қойды.

11 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрі М.А. Құл-Мұхаммедті қабылдады. Ол мәдениет саласы бойынша астанадағы ірі инвестициялық жобалардың іске асырылу барысы, сондай-ақ Қазақстанда баспа-полиграфиялық ісін дамытудың келешегі туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрі Қ.Ш. Сүлейменовті қабылдады. Ол елдегі шұғыл жағдай, сондай-ақ Қазақстан Республикасындағы 2000–2002 жылдарға арналған Қылмысқа қарсы күрес бағдарламасының орындалу барысы туралы мәлімдеді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Кедендік бақылау агенттігінің төрағасы Б.М. Сапарбаевты қабылдады.

Кездесуде республикалық бюджеттің кіріс бөлігін толықтыру, кеден бекеттерінің техникалық қамсыздандырылуы, кадрлық құрамды нығайту, сондай-ақ Парламентте Кеден кодексінің қаралу барысы туралы мәселелер талқыланды.

Мемлекет басшысы Каспий энергетикасы мәселелері бойынша Америка Құрама Штаттары Мемлекеттік хатшысының арнайы кеңесшісі С. Маннды қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстан мен АҚШ арасындағы энергетикалық серіктестікті одан әрі дамыту мәселелері талқыланды. Бұл ретте, қазақстандық мұнайды «Баку-Тбилиси-Джейхан» жүйесімен экспорттау мүмкіндігіне ерекше назар аударылды.

Мемлекет басшысы «Мемлекеттік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №393-ІІ Заңына қол қойды.

12 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының төрағасы О. Әбдікәрімовті қабылдады. Ол Сенатта жатқан заң жобаларының қаралу барысы туралы және ЕҚЫҰ Парламенттік ассамблеясы қысқы сессиясының негізгі қорытындылары туралы ақпарат берді.

Кездесуде сондай-ақ 2003 жылғы 7–8 маусым күндері Алматы қаласында өтетін «ЕҚЫҰ-ның трансазиялық өлшемі: қауіпсіздіктің ажырамас бөлігі» Трансазиялық парламенттік форумына дайындық мәселелері қаралды.

Сол күні Мемлекет басшысы «Отан» Республикалық саяси партиясы төрағасының орынбасары А.Д. Ермегияевті қабылдады.

Кездесу барысында Жер кодексінің жобасы, «Сайлау» туралы Заңына түзетулер мен Шағын және орта бизнесті дамытудың 2003–2005 жылдарға арналған бағдарламасы талқыланды.

Мемлекет басшысы ресейлік әдебиетші С.В. Михалковқа 90 жасқа толуына орай құттықтау жеделхатын жолдады.

«Біздің барлығымыз үшін Сіз — аңыз адамсыз, ресейлік әдебиеттің патриархысыз. Сіздің жазған өлең жолдарыңыздан жас ұрпақ өмірді, ізгілік пен жақсылықты танып біле бастайды. Сіз, Сергей Владимирович, — өз еліңіздің патриотының үлгісісіз, өйткені мемлекет гимнінің авторы болу құрметі кез келген адамға беріле бермейді. Сіз есімдері әлем мәдениетіне жақсы таныс лайықты ұлдарыңызды тәрбиелеп өсірдіңіз. Осындай сөзсіз қызметімен танымал және осынау құрметті жас төріне шыққан адам кез келген халықта қадірлі дана, ұлт беткеұстары болып саналады. Егер Ресейде Сіз секілді адамдары болса, ондай елдің болашағы зор әрі жарқын болмақ», — делінген жеделхатта.

13 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Орталық сайлау комиссиясының төрағасы З.Ж. Балиеваны қабылдады.

Кездесу барысында 2003 жылғы қыркүйекте болатын облыстық, қалалық және аудандық мәслихаттары депутаттарын сайлауды өткізуге дайындық, сондай-ақ ЕҚЫҰ, саяси партиялар, қоғамдық бірлестіктер, депутаттардың ұсыныстарын ескере отырып, елдің сайлау заңнамасын жетілдіру мәселелері қаралды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне зейнетақымен қамсыздандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №394-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне статистикалық есеп мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №395-II заңдарына қол қойылды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы мен Атом энергиясы жөніндегі халықаралық агенттік арасындағы Ядролық қаруды таратпау туралы шартқа байланысты кепілдіктерді қолдану туралы келісімге қосымша хаттама жасау туралы» №1040 Жарлығына қол қойды.

14 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаттары Т.У. Сыздықовты, Қ.Ф. Шалабаевты және Ш.Ә. Оразалиновты қабылдады.

Жер кодексін әзірлеу мәселесі талқылау тақырыбына айналды. Депутаттар өздерінің пікірінше, ауыл адамдарының құқықтарын қосымша қорғауды көздейтін бірқатар ұсыныстарын айтты. Атап айтқанда, әңгіме учаскелерді қолжетімді бағалармен сату және қолданыстағы жерге қосалқы жалгерлік түріндегі жер қатынастарын сақтау жөнінде болды.

Мемлекет басшысы ЕурАзЭҚ бас хатшысы Г.А. Рапотаны қабылдап, онымен 2003 жылғы сәуірде Душанбе қаласында өтетін VII ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің отырысына дайындық мәселелерін талқылады.

17 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Г.Ж. Қарағұсованы қабылдады.

Кездесу барысында кедейлік және жұмыссыздықпен күрес, зейнеткерлік қамсыздандыру жүйесін жетілдіру жолдары, сондай-ақ «Ана мен баланың мемлекеттік жәрдемақысы туралы» Заң жобасының әзірленуіне байланысты «Атаулы әлеуметтік көмек туралы» Заңына енгізілетін өзгерістер туралы мәселелер талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Мемлекеттік материалдық резервтер бойынша агенттігінің төрағасы Қ.З. Сәрекеновті қабылдап, ұсталмайтын қор жағдайы туралы есепті тыңдады.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгімелесу барысында Беларусь, Қазақстан, Ресей және Украина құрамындағы БЭК құру бойынша жұмыс барысы талқыланды. Президенттер төрт мемлекеттің вице-премьерлерінің қатысуымен 2003 жылғы 21 наурызда Астана қаласында өтуі жоспарлап отырған Жоғары дәрежелі топтың екінші отырысы нақты уағдаластықтармен аяқталатынына сенім білдірді.

Сонымен қатар жуық арада ШЫҰ, ЕурАзЭҚ және ҰҚШҰ саммиттерінің өткізілуімен байланысты

мәселелер талқыланды. Мемлекет басшылары осы маңызды форумдардың күн тәртібіндегі барлығына жуық сұрақтары бойынша екі ел ұстанымдарының үйлесімділігі туралы айтты. Сондай-ақ президенттер Ресейдегі Қазақстан жылына орай өткізіліп жатқан іс-шараларға қатысты қанағаттанарлық сезімдерін білдірді.

Әңгіме соңында тараптар Ирак айналасында орын алған қауырт халықаралық жағдай туралы пікір алмасты.

Мемлекет басшысы сондай-ақ Украина Президенті Л.Д. Кучмамен телефон арқылы сөйлесті.

Тараптар Киев қаласында вице-премьерлердің қатысуымен БЭК құру мәселелері, сондай-ақ 2003 жылғы 21 наурызда Астана қаласында өтетін екінші отырысының күн тәртібі бойынша өткен Жоғары дәрежелі топтың бірінші отырысының қорытындыларын талқылады.

18 наурыз

Мемлекет басшысы «Филип Моррис Қазақстан және Орталық Азия» компаниясының басқарушы директоры Ил Ву Чонгты қабылдады. Ол компанияның 2002 жылғы қызметінің қорытындылары туралы хабардар етті, сондай-ақ жоспарланып отырған жаңа инвестициялық жобалар жайында мәлімдеді.

Одан басқа кездесуде компанияның Астана қаласындағы жаңа стадион құрылысына 2,9 млн. доллар бөлетіні туралы уағдаластыққа қол жеткізілді.

19 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар бойынша агенттігінің төрағасы З.Қ. Нұрқаділовті қабылдады және агенттікті одан әрі дамыту мен оның материалдық-техникалық базасын нығайту жөніндегі ұсыныстарын тыңдады.

Мемлекет басшысы Ирак айналасындағы жағдайдың күрт шиеленісуіне байланысты Қазақстан Республикасы Үкіметінің мүшелерімен, Президентінің Әкімшілігі басшылығымен және әлеуетті құрылымдарының басшыларымен кеңес өткізді.

Президент орын алған жағдайдың әскери, экономикалық және гуманитарлық аспектілеріне байланысты бірқатар тапсырмалар берді.

Сыртқы істер министрлігіне ықтимал қақтығыс аймағында жүрген дипломатиялық персонал мен Қазақстан азаматтарының қауіпсіздігі бойынша шаралар қолдануды тапсырды.

Тиісті қызметтерге ел аумағындағы бірқатар мемлекеттердің дипломатиялық өкілдіктерінің және стратегиялық маңызды нысандарының күзетін күшейту тапсырмаларын берді.

Көлік және коммуникациялар министрлігіне жауынгерлік әрекеттер болуы мүмкін аймақтарда әуе кемелерінің ұшуына тыйым салу туралы тапсырмалар берді.

Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігіне ықтимал қақтығыстарға дінаралық сипат беруді болдырмау туралы БАҚ-пен түсіндіру жұмыстарын жүргізу ұсынылды.

Энергия ресурстарын экспорттаудың ерекше маңызын ескере отырып, Үкіметке әлемдік шикізат нарығындағы бағалардың қатты ауытқу жағдайына ұлттық экономиканы қорғау тетіктерін қалыптастыру бойынша шаралар қолдану тапсырылды.

АҚШ пен Иракқа қарсы коалицияның біріккен күштері «Ирак бостандығы» құпия атауымен Иракқа қарсы әскери операцияны 2003 жылғы 20 наурызда бастады. Басып кіруге ресми себеп ретінде С. Хусейн режимінің халықаралық терроризммен, атап айтқанда, «Әл-Каида» қозғалысымен байланысы, сондай-ақ Иракта жаппай қырып-жою қаруының болуы туралы ОББ ақпараты жария етілді, алайда ол ақпарат кейіннен расталмай шықты. Сонымен бірге, сараптау қоғамдастығының пікірінше, әскери операцияның мақсаты Ирак мұнай-кен өндіру орындарына АҚШ бақылауын орнату болды. Иракқа қарсы әскери күш қолдану шешімін 45 мемлекет қолдады, олардың қатарындағы 6-уы бұрынғы кеңес республикалары (Әзірбайжан, Грузия, Литва, Эстония және Өзбекстан) еді. 32 мемлекет әскери контингенттерін бөлді. Басып кіру әскерлерінің басым бөлігін АҚШ және Ұлыбритания әскери қызметшілері құрады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Адам құқықтары жөніндегі комиссия туралы» №1042, «Т. Пэтаны Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» №1043 жарлықтарына қол қойды.

20 наурыз

Мемлекет басшысы Қарағанды облыстық мәслихатының хатшысы Қ.М. Медиевті қабылдады.

Өңгімелесу барысында жергілікті мемлекеттік өзін-өзі басқару туралы заңының орындалуы, мәслихаттардың рөлі мен беделін арттыру, депутаттардың мәртебесін нығайту мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаты М.С. Өтебаевты қабылдады. Ол көлеңкелі экономикадағы шаруашылық субъектілерінің табыстары мен активтерін заңдастыру саласындағы заңдарды одан әрі жетілдіру жөніндегі ұсыныстарын жеткізді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 29 наурыздағы №828 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №1044 Жарлығына қол қойды.

21 наурыз

Мемлекет басшысы Астана қаласына БЭК құру үшін өзінің екінші отырысына жиналған Жоғары дәрежелі топ мүшелерін қабылдады.

Кездесу барысында біртұтас экономикалық кеңістік құру тұжырымдамасын әзірлеу бойынша жұмыстың жағдайы мен барысы туралы әңгіме қозғалды.

22 наурыз

Мемлекет басшысы Астана қаласында Наурыз мейрамына орай өткен мерекелік шараларға қатысты.

Елорда тұрғындары мен қонақтары алдында орталық алаңда сөз сөйлей отыра, Н.Ә. Назарбаев: «Бізге мерекені жақсы көңіл-күймен қарсы алуға барлық негіздер бар. Қазақстан экономикасы жаңғыртылуда, халықтың тұрмыстық деңгейі өсіп келеді, біз республика азаматтарының әл-ауқатын арттыру үшін келешекке жаңа жоспарлар құрудамыз», — деп атап көрсетті. Сөзін қорытындылай келе, Президент «Қазақстанның әрбір үйіне, әрбір азаматына игілік, тыныштық, бақыт, бейбітшілік және амандық» тіледі.

25 наурыз

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Сауд Арабиясы Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі А.А. Мусиновті Қазақстан Республикасының Бахрейн Корольдігіндегі, Кувейт Мемлекетіндегі, Оман Сұлтандығындағы, Катар Мемлекетіндегі, Біріккен

Араб Әмірліктеріндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №1045 Жарлығына қол қойды.

26 наурыз

Мемлекет басшысы Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясының ректоры Ж.Ж. Әубәкірованы қабылдады.

Кездесу барысында ұлттық мәдениетті қолдау бойынша мемлекеттік саясат мәселелері қаралды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы БАҚ жөніндегі қоғамдық кеңес төрағасы С.Б. Матаевты қабылдап, онымен 2003 жылғы 31 наурызда өтетін кеңестің алғашқы отырысына байланысты мәселелерді талқылады.

Мемлекет басшысы «Мұнай мен газ тасымалдаудың мемлекетаралық жүйесін құрудың институционалдық негіздері туралы негіздемелік келісімді бекіту туралы» №396-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Жапония Үкіметінің арасындағы «Қызылорда қаласының көп бағдарлы аурухана кешеніне медициналық жабдықтар беру» жобасын жүзеге асыру үшін Жапония Үкіметінің грантын тарту туралы ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту туралы» №397-II заңдарына қол қойды.

27 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаттары И.П. Щеголихинді, П.А. Атрушкевичті және Н.Ә. Қайыпованы қабылдады.

Депутаттар өздерінің депутаттық өкілеттіктерін тоқтату туралы шешімдерін қабылдағандары жайында Президентке хабардар етті.

Н.Ә. Назарбаев оларға Парламенттегі жемісті әрі белсенді жұмыстары мен елдің қоғамдық-саяси дамуына қосқан салмақты үлестері үшін ризашылығын білдірді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Қытай Халық Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Ж.С. Кәрібжановты Қазақстан Республикасының Вьетнам Социалистік Республикасындағы, Монғолиядағы, Корея Халық Демократиялық Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы

қызметіне тағайындау туралы» №1046, «Белгіленген әскери қызмет мерзімін өткерген мерзімді әскери қызметтегі әскери қызметшілерді запасқа шығару және Қазақстан Республикасының азаматтарын 2003 жылдың сәуір-маусымында және қазан-желтоқсанында кезекті мерзімді әскери қызметке шақыру туралы» №1047 жарлықтарына қол қойды.

28 наурыз

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексiне микрокредиттік ұйымдар қызметінің мәселелері бойынша өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы» №398-II, «Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына микрокредиттік ұйымдар қызметінің мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы» №399-II, «Кредиттік серіктестіктер туралы» №400-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №1048, «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» №1049, «Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитетін құру туралы» №1050 жарлықтарына қол қойды.

31 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы БАҚ жөніндегі қоғамдық кеңестің алғашқы отырысына төрағалық етті.

«Ел Президентінің жанындағы БАҚ жөніндегі Қоғамдық кеңесті құру — елдің қоғамдық-саяси дамуындағы өзекті мәселелер мен міндеттерді шешуде баспасөз өзін биліктің шынайы және теңқұқылы серіктесі ретінде сезініп, көрсете білу жолында жасаған жаңа қадамы, — деді Н.Ә. Назарбаев отырыс жұмысын аша отырып. — Кеңес оған белгіленген үлкен өкілеттіктерін пайдалана отырып, баспасөзге, мемлекет пен қоғамға Конституция және заңдармен белгіленген нормалар мен қарым-қатынастарды реттеуге көмектесетін шоғырланған құрылымға айналуы қажет. Тек осы негізде ғана біз БАҚ саласындағы демократиялық принциптердің басшылығын қамтамасыз ете аламыз. Заңды мүлтіксіз сақтауынсыз демократия мен еркіндік болуы мүмкін емес» (Қосымшаны қараңыз).

Отырыс барысында кеңес мүшелері отандық БАҚ қызметінің, олардың экономикалық және құқықтық

жағдайын қоса ала отырып, көкейкесті мәселелері бойынша пікір алмасты. Сондай-ақ заманауи қоғамдағы масс-медианың рөлі туралы да сөз қозғалды. Сол сияқты «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» және «Жарнама туралы» заңдардың жобалары қаралды.

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы БАҚ жөніндегі қоғамдық кеңес — Мемлекет басшысының 2002 жылғы 10 желтоқсандағы Жарлығымен құрылған кеңесшіл-консультативтік орган.

Кеңестің негізгі міндеттері:

- 1) мемлекеттік ақпараттық саясатты қалыптастыруда, БАҚ саласындағы қоғамдық қатынастарды жетілдіруде Қазақстан Республикасының Президентіне жәрдемдесу;*
- 2) БАҚ қызметіне жүйелі кешенді сараптама жүргізіп, мемлекеттік ақпараттық саясатты қалыптастыру және жетілдіру бойынша Қазақстан Республикасының Президентіне ұсыныстар енгізу;*
- 3) Мемлекет басшысына БАҚ саласының заңнамаларын жетілдіру, мемлекеттік билік органдары мен БАҚ арасындағы тиімді қарым-қатынасты, сондай-ақ елдің ақпараттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша ұсыныстар енгізу;*
- 4) БАҚ және олардың қызметкерлерінің мүдделері мен заңды құқықтарын мемлекеттік және басқа да органдармен қатынас жасауда қорғау;*
- 5) БАҚ қызметінің жоғары этикалық және кәсіби принциптерін дамытуға жәрдемдесу, БАҚ саласындағы ақпараттық және басқа да дауларды шешуге қатысу.*

Кеңес өкілеттігі:

- 1) Мемлекет басшысына немесе Кеңеске тікелей жолданған БАҚ қызметіне және БАҚ саласындағы заңнамаларды сақтауға қатысты үндеулерді қарайды;*
- 2) БАҚ және ақпараттық нарықтың дамуы мен жағдайы туралы жыл сайынғы және шұғыл баяндамалар жасайды;*
- 3) БАҚ саласының заңнамасын жетілдіру, мемлекеттік билік органдары мен БАҚ арасындағы тиімді қарым-қатынасты қамтамасыз ету бойынша сараптамалық материалдар дайындап, ұсыныстар әзірлейді;*
- 4) Қазақстан Республикасы Президентінің қызметі мен жүргізіп отырған мемлекеттік саясатын түсіндіру бойынша БАҚ-тар үшін де сараптама-ұсыныстық қорытындылар мен ұсыныстар шығарады.*

Кеңес Қазақстан журналистері Конгресі атқарушы комитетінің ұсынысы бойынша Қазақстан Республикасы Президентімен бекітілетін Төраға, хатшы және кеңес мүшелерінен құралады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» республикалық мемлекеттік мекемесін қайта ұйымдастыру туралы» №1051 Жарлығына қол қойды.

САҮІР

Дс		7	14	21	28
Сс	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Бс	3	10	17	24	
Жм	4	11	18	25	
Сн	5	12	19	26	
Жк	6	13	20	27	

1 сәуір

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясы Федералды жиналысы Федерация кеңесінің төрағасы С.М. Миронов бастаған ресейлік депутаттарының делегациясын қабылдады.

Кездесу барысында екіжақты ынтымақтастық, өңірлік қауіпсіздік, біртұтас экономикалық кеңістік құру туралы бастаманың ілгерілеуі жөніндегі мәселелер талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының депутаттары болып президенттік тізім бойынша тағайындалған В.Э. Кистті, Н.Ш. Жолдасбаеваны және В.И. Алесинді қабылдады.

Президент кәсіби заңшығарушылық мемлекет пен қоғамның одан әрі дамуында барған сайын маңызды рөлге ие болып отырғанын, сондықтан да жаңа сенаторлар оларға берілген жоғары сенімді ақтау үшін бар білімдерін, күші мен тәжірибелерін салуы керек екенін атап көрсетті.

Қазақстан Республикасы Конституциясының 50 бабы 2 тармағына сәйкес Сенатта қоғамның ұлттық-мәдени және басқа да маңызды мүдделерінің өкілдіктерін қамтамасыз ету қажеттігін ескере отырып, Сенаттың 15 депутатын Президент тағайындайды.

Мемлекет басшысы «В.И. Алесинді Қазақстан Республикасының Парламенті Сенатының депутаты қызметіне тағайындау туралы» №1052, «Н.Ш. Жолдасбаеваны Қазақстан Республикасының Парламенті Сенатының депутаты қызметіне тағайындау туралы» №1053, «В.Э. Кистті Қазақстан Республикасының Парламенті Сенатының депутаты қызметіне тағайындау туралы» №1054 жарлықтарына қол қойды.

2 сәуір

Мемлекет басшысы Қытай ұлттық мұнай компаниясының бірінші вице-президенті, «ҚҰМК-Ақтөбемұнайгаз» ААҚ директорлар кеңесінің төрағасы У. Яовеньді қабылдады.

Кездесудің негізгі мәселесі Қазақстанның Каспий кен орындарын Қытаймен байланыстыратын «Қазақстан-Қытай» мұнай құбыры құрылысы жобасының талқылануы болды.

Жалпы Президент ҚҰМК мен Қазақстан Үкіметі арасында қалыптасқан ынтымақтастықты жоғары

бағалады және ҚҰМК мен «ҚазТрансОйл» ЖАҚ-пен біріге отырып іске асырылған «Кеңқияқ-Атырау» мұнай құбыры бірінші кезегі құрылысының аяқталуы Ақтөбе облысынан мұнайды одан әрі әлемдік нарыққа экспорттау үшін тасымалдануын едәуір жеңілдеткенін атап көрсетті.

Кездесудің соңында У. Яовень Н.Ә. Назарбаевқа қытай тіліне аударылған «Уақыт туралы, тағдырлар туралы, өзім туралы...» атты кітабын табыс етті.

Мемлекет басшысы Оңтүстік Қазақстан облысының әкімі Б.Ә. Жылқышиевті қабылдады. Ол 2003 жылғы бірінші тоқсанның қорытындылары бойынша облыстың әлеуметтік-экономикалық даму жағдайы туралы баяндап берді.

Сондай-ақ кездесу барысында Қазақстан-Өзбек мемлекеттік шекарасының екі жағында орналасқан Түркістандық және Бағыс ауылдарының айналасындағы жағдаймен байланысты мәселелер талқыланды.

Шекаралық Бағыс және Түркістандық ауылдары, сондай-ақ Шардара су қоймасындағы Арнасай бөгеті 1999 жылы басталған Қазақстан мен Өзбекстан арасындағы мемлекеттік шекараны бөлу кезінде даулы учаскелерге жатқызылған. Қазақстан-Өзбек шекарасының жалпы ұзындығы 2351 шақырымды құрайтыны, оның ішіндегі 890 шақырымы Оңтүстік Қазақстан облысының аумағы арқылы өтетіні белгілі. 2001 жылдың қараша айына жоғарыда аталып өткен үш даулы учаскелерден басқа шекараның 96% бөлінді, осының нәтижесінде Қазақстан-Өзбек мемлекеттік шекарасын делимитациялау туралы Шартқа қол қойылды. 2002 жылғы қыркүйек айында барлық даулы мәселелер реттелді және шекараны бөлу толығымен аяқталды. 2002 жылғы 9 қыркүйектегі Қазақстан-Өзбек мемлекеттік шекарасының жекелеген учаскелері туралы Шартқа сәйкес бұрын Өзбекстанға тиесілі болған Бағыс кенті мен бес елді-мекені бар Арнасай бөгеті Қазақстанға берілді. Ал Қазақстанның Түркістандық кенті Өзбекстанның қарауына тапсырылды.

Мемлекет басшысы Павлодар облысының әкімі Д.К. Ахметовті қабылдады. Ол облыстың ағымдағы әлеуметтік-экономикалық жағдайы туралы ақпарат берді.

Кездесу барысында сондай-ақ Қазақстан мен Ресейдің энергетика саласындағы ықпалдастық мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы «А.Х. Арыстанбекова туралы» №1055, «Д.О. Қуанышевты Қазақстан Республикасының Франция Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1056, «Т.Е. Бөрлібаев туралы» №1057, «Кешірім жасау туралы» №1058, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №1059, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №1060, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №1061–1062, «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №1063 жарлықтарына қол қойды.

3 сәуір

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан Республикасы Ұлттық кеңесінің II отырысына төрағалық етті.

Кеңес жұмысына Үкімет мүшелері мен Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттары, барлық деңгейлердің әкімдері, саяси партиялар мен ҰЕҰ өкілдері қатысты.

Мәжіліс мемлекеттік биліктің орталық және жергілікті органдары арасындағы өкілеттікті ажырату, сондай-ақ бюджетаралық қатынастарды жетілдіру мәселелеріне арналды.

Қазақстан Республикасы Экономика және бюджеттік жоспарлау министрі Қ.Н. Келімбетов, Павлодар облысының әкімі Д.К. Ахметов, Ақтөбе облысының әкімі Е.Ж. Имантаев, Қостанай облысының әкімі Ө.Е. Шөкеев, сенаторлар М.С. Өтебаев және И.Ф. Чиркалин сәйкесті баяндамаларын жасады.

Қазақстан Республикасының Ұлттық кеңесі азаматтық қоғам өкілдерімен кеңінен талқылау негізінде мемлекеттік ішкі және сыртқы саясаттың негізгі бағыттары бойынша ұсыныстар мен ұсынымдарын шығару мақсатында Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 29 сәуірдегі №857 Жарлығына сәйкес құрылды.

Ұлттық кеңес құрамы мемлекеттік және мемлекеттік емес ұйымдардың тең қатысуы негізінде қалыптастырылды. Кеңес мүшелерінің жартысы орталық мемлекеттік органдардың басшыларынан, Қазақстан Республикасы Парламентінің депутаттарынан, облыстардың (республикалық маңызы бар қалалардың, астананың), аудандардың (облыстық маңызы бар қалалардың) әкімдері мен мәслихаттардың хатшыларынан және селолық округтердің әкімдерінен тағайындалды.

Кеңестің екінші жартысы азаматтық қоғам институттары өкілдерінен (саяси партиялар, ҰЕҰ, БАҚ), сондай-ақ халықтың негізгі әлеуметтік топтарынан (кәсіпкерлер, фермерлер, мәдениет, білім және денсаулық сақтау салаларының қызметкерлері, ғылыми, шығармашылық зиялы қауым және басқалары) тағайындалды.

4 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Польша Республикасының Премьер-министрі Л. Миллерді қабылдады.

Кездесу барысында екіжақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелері, «Одесса-Броды-Гданьск» мұнай құбыры құрылысының жобасын іске асыруға бірігіп қатысу мүмкіндігі талқыланды. Сондай-ақ Ирактағы жағдай және халықаралық терроризмге қарсы күрестің басымдықтары туралы пікір алмасу болды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының біріккен отырысында «Ішкі және сыртқы саясаттың 2004 жылға арналған негізгі бағыттары» атты Қазақстан халқына Жолдауын жариялады.

Жолдаудың басым бөлігі мемлекеттің экономикалық саладағы міндеттеріне арналды. Осылайша, экономиканың өнеркәсіп және ауыл шаруашылығы секілді өзекті салаларындағы екі ірі мемлекеттік бағдарламалары бастау алды. Сөз 2015 жылға дейінгі Индустриялық-инновациялық даму стратегиясы туралы және бұған дейін жарияланған 2003–2005 жылдардағы ауылды өркендетудің 3 жылдығы шеңберінде қабылданған Ауылдық аумақтарды дамытудың 2010 жылға дейінгі мемлекеттік бағдарламасы туралы болды.

Жолдаудың саяси блогы айтарлықтай маңыздылығымен ерекшеленді, онда Президент саяси реформаларды жүргізудің негізгі жолдарын белгіледі. Басымдықтар ретінде ол орталыққа бағынуды жою негізінде мемлекеттік басқару жүйесін жаңғырту және мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы өкілеттіктің аражігін ажырату, сондай-ақ биліктің жергілікті атқарушы органдары басшыларының сайланбалылық тәжірибесін кеңейту; сайлау жүйесін жетілдіру; азаматтық қоғам институттарын бекіту; БАҚ жауапкершілігін арттыра отырып, еркіндігін кеңейту; құқық қорғау және сот органдары қызметін ізгілендіру мәселелерін айқындап берді.

Сондай-ақ Жолдауда әлеуметтік және мәдени-гуманитарлық мәселелерге ерекше назар аударылды. Атап айтқанда, Н.Ә. Назарбаев зейнетақы, еңбекақы және әлеуметтік төлемдер айтарлықтай өсетінін жариялады. Мәдениет саласында Президент мәдени-тарихи мұраны сақтау мен дамыту мәселесін көтеріп, «Мәдени мұра» арнайы ортамерзімді бағдарламасын әзірлеп, қабылдауды ұсынды.

Сыртқы саясат саласы бойынша сөз қозғай отырып, Президент Азия құрлығындағы қауіпсіздік институттарын құру тақырыбына, сондай-ақ Қазақстан, Ресей, Украина және Беларусь өңірлік интеграция ұйымын құруға баса назар аударды.

«Өткен жылдардан келесі бір айырмашылығымыз сол, бүгін біздің қолымызда қажетті қаржы қаражаты да бар, — деп атап айтты Президент. — Істің ендігі түйіні-биліктің барлық тармақтарының үйлесімді жұмыс істеуінде, ықпалды заңдарда және оларды мүлтіксіз орындауда жатыр» (Қосымшаны қараңыз).

Сол күні Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында облыстардың, Астана және Алматы қалаларының әкімдерімен өзінің «Ішкі және сыртқы саясаттың 2004 жылға арналған негізгі бағыттары» Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру мәселелері бойынша жұмыс кеңесін өткізді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 18 маусымдағы №3039 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №1064, «Теңізшевройл» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің бір топ қызметкерлерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» №1065, «Ж.Н. Марабаевты және Г. Холлингсуортты «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» №1066 жарлықтарына қол қойды.

5 сәуір

Мемлекет басшысы Астана қаласында «Теңізшевройл» ЖШС біріккен кәсіпорнының 10 жылдығына орай өткен салтанатты жиналысқа қатысты.

«Он жыл бұрын әлемдегі ең ірі мұнай кен орындарының бірі — Теңізді әзірлеу үшін «Теңізшевройл» біріккен кәсіпорны құрылған болатын. Жүріп өткен жолға көз тастай отырып, бар артқан үмітіміз зая

кетпегенін, ал біздің жасаған қадамдарымыз дұрыс болғанын ризашылық сезіммен атап өткім келеді. Бүгін біз он жыл бұрын еліміздегі мұнай саласының жаңа даму кезеңінің негізі қаланды деп нық сеніммен айта аламыз», — деп атап көрсетті Президент.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев кәсіпорынның бір топ қызметкерлеріне мемлекеттік наградаларын табыс етті.

II дәрежелі «Достық» орденімен «Теңізшевройлдың» бас директоры Т. Уинтертон марапатталды.

«Құрмет» ордендері «Chevron-Техасо» корпорациясының Еуразиялық құрылымының басқарушы директоры Г. Холлингсуортқа, «ҚазМұнайГаз» Ұлттық компаниясы» ЖАҚ-тың инвестициялық жобалар мен үлестерді басқару жөніндегі басқарушы директоры Ж.Н. Марабаевқа, бас менеджерлер Дж. Оуэнге, Р. Эллиотқа, А. Әлимақановқа, менеджерлер В. Думчевке, С. Дүйсенбаевқа және оператор Н. Молдиевке табыс етілді.

«Теңізшевройл» ЖШС — Теңіз мұнай кен орнында геологиялық барлау, әзірleme, өндіру, сондай-ақ мұнай мен оның өнімдерін сату жұмыстарын жүргізетін біріккен Қазақстан-Америка кәсіпорны.

Компания Қазақстан Республикасы мен «Chevron-Corporation» корпорациясы арасындағы келісімге сәйкес құрылды және осы уақытта Қазақстандағы ең ірі мұнай өндіруші кәсіпорын болып табылады.

«Достық» ордені 1995 жылы шығарылған. Екі дәрежесі бар. Онымен қоғамда өзара келісімді сақтау бойынша жемісті еңбек еткен, халықтар арасындағы бейбітшілік, достық және ынтымақтастықты нығайтуға айрықша үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады. I-ші дәрежелі «Достық» ордені жұлдыздан (1-сурет) және аспалы лентаға тағылған орден белгісінен (2-сурет), II-ші дәрежелі «Достық» ордені — тақташасындағы белгіден (3-сурет) тұрады.

«Құрмет» ордені (4 сурет) 1993 жылы белгіленді. Орденмен азаматтар экономиканы, әлеуметтік саланы, ғылым мен мәдениетті, білімді дамытуға сіңірген еңбектері үшін, мемлекеттік органдардағы үлгілі қызметі және белсенді қоғамдық қызметі үшін марапатталады.

1

2

3

4

Сол күні Мемлекет басшысы «Chevron-Техасо» корпорациясының басқарма төрағасы және бас атқарушы директоры Д.О. Райллиді қабылдады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Кеден кодексі» №401-II Кодексіне қол қойды.

7 сәуір

Мемлекет басшысы «Мұнай өнімдерінің жекелеген түрлерін өндіруді және олардың айналымын мемлекеттік реттеу туралы» №402-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне мұнай өнімдерінің жекелеген түрлерін өндіруді және олардың айналымын мемлекеттік реттеу мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» №403-II заңдарына қол қойды.

8 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстан халықтары Ассамблеясы төрағасының орынбасары С.А. Терещенконы қабылдады. Ол Ассамблея Кеңесі отырысының қорытындылары және оның ортамерзімді даму бағдарламасының орындалу барысы туралы ақпарат берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының халық әртісі, сазгер Ш.С. Қажығалиевті қабылдады. Ол Еуразия халық аспаптары оркестрін құру туралы жоспарларымен бөлісті.

Мемлекет басшысы «KEGOC» электр желілерін басқару жөніндегі қазақстандық компания» ААҚ президенті Қ.А. Бозымбаевты қабылдады. Ол 2003 жылғы бірінші тоқсандағы компания қызметінің қорытындылары туралы баяндап берді.

Кездесу қорытындылары бойынша Н.Ә. Назарбаев шектес мемлекеттердің энергетикалық компанияларымен ынтымақтастықты кеңейту жөнінде ұсыныстар енгізуді тапсырды.

Сондай-ақ Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Көші-қон және демография агенттігінің төрайымы А.Қ. Жағанованы қабылдап, агенттіктің алдында көші-қон саясатын одан әрі жетілдіру міндеттерін қойды.

Мемлекет басшысы «Су пайдаланушылардың селолық тұтыну кооперативі туралы» №404-II Заңына қол қойды.

9 сәуір

Мемлекет басшысы Астана қаласындағы Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті жаңа оқу-зертханалық корпусының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Президент М.В. Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университеті филиалының жаңа кітапханасы мен ғылыми орталығын аралап көрді.

Профессорлық-оқытушылық құрам мен студенттердің алдында сөз сөйлей отыра, Н.Ә. Назарбаев: «Еуразиялық университет элиталы университет атану үшін қажетті барлық талаптарға жауап береді. Енді ең бастысы, айтылғанды дәлелдеп, іс жүзінде элиталы университет атану ғана қалды. Ал бұл тек қана осы қабырға ішінде нағыз мамандар оқитын болса ғана мүмкін болмақ», — деп атап айтты.

Өз сөзін аяқтай келе, жаңа корпустың ғимаратын салған «Джейлан Холдинг» түрік компаниясына алғыс білдірді.

Мемлекет басшысы «Қ.Қ. Әбдірахмановты Қазақстан Республикасының Израиль Мемлекетіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1067, «Ф. Франжиаллиді II дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №1068 жарлықтарына қол қойды.

10 сәуір

Мемлекет басшысы «First» британиялық журналының президенті Р. Гудманға және баспаның атқарушы директоры Э. Дэйлиге сұхбат берді. Онда ол Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық жағдайы мен келешегі; «Ішкі және сыртқы саясаттың 2004 жылға арналған негізгі бағыттары» Қазақстан халқына Жолдауында белгіленген міндеттер; Қазақстан-Британия экономикалық және мәдени-гуманитарлық ынтымақтастықтың басымдылығы туралы сұрақтарға түбегейлі жауап берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты Е.А. Әбілқасымовты қабылдап, онымен ауылды, денсаулық сақтау және білім салаларын дамыту мәселелерін талқылады.

12 сәуір

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Жоғары сот кеңесінің құрамындағы өзгерістер туралы» №1069 Жарлығына қол қойды.

13 сәуір

Мемлекет басшысы Қызылорда облысында жұмыс сапарымен болды.

Сапар Сырдария ауданы Тереңөзек ауылына барумен басталды, онда Президент «Шапағат Лимитед» ЖШС-ның күріш өңдеу зауытын аралап көрді, мұнда сондай-ақ күріш қабықшасынан отын брикеттерін даярлау қалдықсыз технологиясы жақсы жолға қойылған.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев Қалжан ақын селолық округіне барып, онда жас мамандарға арналған тұрғын үй құрылысының барысымен танысты және ауданның ауыл шаруашылық кәсіпорындары басшыларымен кездесті.

Түстен кейін Президент Сырдария өзеніндегі «Айтек» гидроқұрылым кешені құрылысының басталу рәсіміне қатысты және Қызылорда қаласының маңында өзен үстінен өту үшін тұрғызылып жатқан жаңа көпірді қарап шықты.

«Айтек» гидроқұрылым кешені — Қазақстан Үкіметі мен Халықаралық қайта құру және даму банкі бірігіп отырып 2003 жылдан іске асыра бастаған «Сырдария өзенінің арнасын реттеу және Арал теңізінің солтүстік бөлігін сақтау» жобасының бірінші фазасының құрамдас бөлігі.

Жобаның бірінші фазасы аясында Көкарал түбегінен Сырдария өзенінің сағасына дейін Кіші Аралды қалған бөлігінен (Үлкен Аралдың) бөліп тастаған гидротехникалық тұйықталуы бар Көкарал дамбасы тұрғызылды. Соның арқасында Сырдария өзенінің ағысы Кіші Аралға жиналады, су деңгейі 42 метрге дейін көтерілді, тұздылығы төмендеп, балықтың кейбір кәсіптік түрлерін өсіруге мүмкіндік туды.

Секундына 700 текшеметр су өткізе алатын «Айтек» гидроқұрылым кешенінің құрылысы екі жыл ішінде аяқталып, 2005 жылы сәуір айында пайдалануға берілді. Ол Сырдария өзенінен Арал теңізіне құятын су мөлшерін айтарлықтай ұлғайтуға, сондай-ақ Қызылорда облысының Сырдария және Жалағаш аудандарының суармалы егістік көлемін арттыруға мүмкіндік берді.

Жобаның екінші фазасын іске асыру аясында 2010–2015 жылдар аралығында Кіші Аралдың Солтүстік бөлігінде гидротүйіні бар бөгет тұрғызу, Сарышығанақ шығанағын бөліп алып, ондағы су деңгейін 46 метрге дейін жеткізе отырып, Сырдария өзенінің сағасынан арнайы қазылған арнамен оны суға толтыру жоспарлануда. Шығанақтан Арал портына кеме жүзу каналын (Каналдың ені түбімен санағанда 100 метр, ұзындығы 23 шақырымды құрайды) салу болжамдалып отыр.

14 сәуір

Мемлекет басшысы Солтүстік Қазақстан облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент Қызылжар ауданына барып, сүт өнімдерін өндіру мен азық-түлік өнеркәсібіне технологиялық жабдықтарды жөндеумен маманданған

«Молсервис» ЖАҚ-на барып шықты. Содан соң түстен кейін Ново-Никольское ауылына ат басын тіреді және өсімдік шаруашылығы, мал шаруашылығы, ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеу және асыл тұқымды жылқы өсірумен айналысатын «Зенченко және К» командиттік серіктестігінің қызметімен танысты.

Аралап көріп болған соң, Н.Ә. Назарбаев ауыл клубында аудан әкімдерімен, ауыл шаруашылығы кәсіпорындарының жетекшілерімен және аудан қауымы өкілдерімен кездесті.

15 сәуір

Мемлекет басшысы Солтүстік Қазақстан облысына жұмыс сапары барысында көкөніс өсіретін «Наурыз» ЖШС-ның жылыжай шаруашылығына, сондай-ақ мұнай өндіру саласы үшін мобильді бұрғылау кешендерін шығару игеріле бастаған Петропавл ауыр машина жасау зауытына барды.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстан мен Ресей шекаралық өңір басшыларының I Форумына қатысу үшін Ресей Федерациясының Омбы қаласына аттанды.

Н.Ә. Назарбаев Омбы қаласына келе сала Омбы кадет корпусына барып, құрметті меймандар кітабында естелік қолтаңбасын қалтырды, сондай-ақ Омбы облысында тұратын қазақ диаспорасы өкілдерімен кездесті.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен шағын құрамдағы келіссөздер жүргізді.

Тараптар Беларусь, Қазақстан, Ресей және Украина президенттерінің БЭК құру туралы мәлімдемесінің іске асу барысын, сондай-ақ Қазақстан-Ресей шекаралық ынтымақтастығының жағдайы мен келешегін талқылады. Екі елдің шаруашылық субъектілерінің өзара әрекетінің дамуы мен отын-энергетикалық және тау-кен өндіру салаларындағы ірі бірлескен жобаларды іс жүзінде жүзеге асыруының келешегіне айрықша назар аударылды.

Келіссөздер аяқталған соң, екі мемлекеттің басшылары Ресейдегі Қазақстан жылы аясында ұйымдастырылған Қазақстан мен Ресей шекаралық өңір басшыларының I Форумына қатысты.

Қазақстандық делегацияның құрамына ел Үкіметі өкілдерін, орталық атқарушы органдары мен шекаралық

облыстардың әкімдерін қоса есептегенде 40-тан астам ресми тұлғалар қатысты. Ресей жағын елдің жоғары басшылық деңгейі және Қазақстанмен шекаралас барлық 12 өңірдің губернаторларының қатысуымен 170-ке жуық адамдар құрамы өкілдік етті.

Форумда сөз сөйлей отырып, Н.Ә. Назарбаев: «Ресеймен шынайы достық және серіктестік қатынастарды дамыту Қазақстан үшін басымдылық сипатқа ие. Біз ең басынан бастап осы ұстаныммен келеміз және соңғы он жыл ішінде ол бір рет те күмән тудырған жоқ. Біздің елдер қол жеткізген саяси сенімділіктің дәрежесі арамыздағы стратегиялық одақтастықтың мызғымас беріктігі туралы нық сеніммен айтуға мүмкіндік береді. Бізде ортақ тарих пен мәдениет, ортақ шекара, ұқсас діл және тығыз туыстық қатынастар орнаған. Біз бірге тарих ағымында болған ең қиын-қыстау кезеңдерден өттік және бүгінгі таңда біртұтас еуразиялық кеңістікте өмір сүріп жатқан халықтарымыздың мүдделері үшін орын алған мәселелерді біріге отырып шешудеміз», — деп атап көрсетті (Қосымшаны қараңыз).

Қазақстан мен Ресей шекаралық өңір басшыларының I форумының қорытындысы бойынша екі мемлекеттің басшылары Бірлескен мәлімдеме жасады, онда осы форумды өткізу Қазақстан мен Ресейдің шектес жатқан өңірлерінің шекаралық сауда-экономикалық ынтымақтастықты кеңейтуге ынталандыра түсетініне, олардың жақсы көршілестік қатынастарын нығайтып, екі мемлекет арасындағы табысты ынтымақтастықты одан әрі дамытуға жәрдемдесетініне сенім білдірді.

Одан басқа, халықаралық автомобиль қатынасы мен шекаралық ынтымақтастықты дамыту жөніндегі үкіметаралық келісімдерге, сондай-ақ денсаулық сақтау саласындағы, табиғи ресурстарды пайдалану, көші-қон саясаты мен білім саласындағы ведомствоаралық келісімдерге қол қойылды.

Қазақстан-Ресей екіжақты қарым-қатынасында шекаралық ынтымақтастық мәселесі ерекше орынға ие, бұның өзі бірқатар объективті себептерге негізделеді.

Қазақстан мен Ресей ұзақтығы 7,5 мың шақырымнан астам құрлықтағы бірлескен шекараға ие. ТМД мемлекеттерінің шекаралары бойында орналасқан Ресей Федерациясының 27 субъектісінің 12-сі қазақстандық 7 облыспен көршілес орналасқан. Ресейдің 89 өңірлерінің 76-сы Қазақстанмен сауда-экономикалық байланыста. Бұдан бөлек, шекаралық ынтымақтастықтың үлесіне Қазақстан-Ресей арасындағы барлық сауданың 70 пайызы тиесілі.

Шекаралық ынтымақтастықты одан әрі нығайту мақсатында Қазақстан мен Ресей 1999 жылдың қыркүйегінде шекаралық ынтымақтастық туралы үкіметаралық келісімге қол қойды және 1999–2007 жылдарға арналған шекаралық ынтымақтастық бағдарламасын қабылдады.

2003 жылдан бастап екі мемлекеттің басшыларының қатысуымен Қазақстан мен Ресей шекаралық өңірлер басшыларының жыл сайынғы форумын өткізу тәжірибесі ауқымдана түсті, оның барысында екіжақты ынтымақтастықтың аса өзекті мәселелері талқыланатын болды.

16 сәуір

Мемлекет басшысы Маңғыстау облысында жұмыс сапарымен болды.

Сапар барысында Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жоғары Бас қолбасшысы ретінде Маңғыстау және Атырау облыстарының Батыс әскери округі аумағында өткен шұғыл-тактикалық, команда-штабтық «Батыс-2003» оқуларының қорытынды кезеңіне қатысты.

Оқулардың соңында Н.Ә. Назарбаев оның сәтті өткізілуімен қатысушыларды құттықтап, осындай көп әскер мен техниканың шоғырлануымен болған оқулар Қазақстанда алғаш рет өткізіліп отырғанын атап айтты және Батыс әскери округінің мототыңшылар бригадасы бөлімшелерінің командирлеріне, Ақтөбе қаласының зенитті-зымыранды және артиллерия бригадасына, Ақтау қаласының теңіз шекара дивизиясы жоғары әскери-теңіз училищесіне әскери жалауларын табыс етті.

Содан соң Мемлекет басшысы Ақтау қаласында салынуы керек жаңа әскери қалашық үлгісін көрді, әскери техника мен қару-жарақ жаңалықтарымен танысты, әскерилермен сөйлесті, бірқатар шетел елшіліктерінің әскери атташеларымен кездесті.

Сол күні Мемлекет басшысы мұнай-газ кешені мен азық-түлік өнеркәсібі үшін шыны-пластикалық құбырлар шығаратын құрылысы аяқталмаған Маңғыстау зауытына барды, Бекет ата мешітін көріп, «Ақтау теңіз сауда порты» арнайы экономикалық аймақ аумағында мұнай-газ сортаменті құбырлары мен металл құрылымдарын шығару жөніндегі болашақ зауыттары құрылысының іргетасын қалады, «Каспиан индастриз ЛТД» бутилденген суын шығару зауытын іске қосу рәсіміне қатысты, «Ардагер» сауда, ойын-сауық орталығы мен облыстық музыкалық драма театрына барды.

17 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңесінің отырысына төрағалық етті.

Отырыста Қазақстан Республикасының Қаржы министрі З.Х. Кәкімжановты 2002 жылдың қорытындылары бойынша қор қаражатын қалыптастыру мен пайдалану туралы және Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің төрағасы Г.А. Марченконың қорды сенімгерлікпен басқару бойынша жүргізілген жұмыс туралы баяндамалары тыңдалды.

Мемлекет басшысы жинақ портфелін басқару тиімділігі, қор функцияларын тұрақтандыруды нығайту, оның құрылу көздерін бекіту және қорды толықтыру тетіктерін жетілдіру бойынша міндеттер қойды.

Президент сондай-ақ Ұлттық қордың өсуін есепке ала отырып, таяу келешекке макроэкономикалық саясат бойынша тапсырмалар берді.

Мемлекет басшысы Астана қаласында Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің кезекті отырысына төрағалық етті.

Отырыста Қазақстан Республикасының 1999–2005 жылдарға арналған Ұлттық қауіпсіздік стратегиясын іске асыру, 2003 жылға арналған басымдылық міндеттер және елдегі жұмылдыру даярлығының жағдайы туралы мәселелер қаралды.

Аталған мәселелер бойынша Қазақстан Республикасының Экономика және бюджеттік жоспарлау министрі Қ.Н. Келімбетов пен Қауіпсіздік кеңесінің хатшысы О.Н. Өксікбаев тыңдалды.

Отырыс қорытындылары бойынша Президент Үкімет пен бірқатар мемлекеттік органдарға қажетті тапсырмалар берді.

18 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстанға Ресейдегі Қазақстан жылы аясында келген Ресей Федерациясы Томск облысының губернаторы В.М. Крессті қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстан мен Томск облысы арасындағы ынтымақтастықты кеңейту мүмкіндіктері талқыланды.

Келіссөздердің қорытындылары бойынша сауда, ағаш өнеркәсібі кешені, курортология салаларындағы ынтымақтастық туралы келісімдерге қол қойылды.

Мемлекет басшысы «Ш. Шардарбек туралы» №1070 Жарлығына қол қойды.

21 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Үкіметі мүшелерімен 2003 жылғы 4 сәуірдегі «Ішкі және сыртқы саясаттың 2004 жылға арналған негізгі бағыттары» атты Қазақстан халқына Жолдауын іске асыру мәселелері бойынша кеңес өткізді.

Президент 2003 жылға арналған республикалық бюджетте зейнетақының дифференциалды өсуіне, сондай-ақ құрылған және қайта құрылатын мемлекеттік даму институттарын құру мен капиталдандыру үшін қаражат қарастыруды тапсырды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің мемлекеттік қызмет мәселелері жөніндегі кейбір жарлықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №1071, «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру және пайдалану туралы 2002 жылғы есепті бекіту туралы» №1072 жарлықтарына қол қойды.

22 сәуір

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы Қазақстан менеджмент, экономика және болжау институтының президенті Ч.Й. Бэнгті қабылдады.

Кездесу барысында Н.Ә. Назарбаев халықтың аз қамтамасыз етілген топтарынан студенттерге қолдау көрсету жүйесін кеңейту және шетелден тәжірибелі оқытушыларды одан әрі тарту қажеттігіне баса назар аударды.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің төрағасы Г.А. Марченконы қабылдады. Ол банктің 2002 жылғы қызметі туралы есеп берді.

Президент кредиттік ставкаларды одан әрі төмендету қажеттігіне, мемлекеттік емес сектордың сыртқы қарызының өсуіне бақылау жүргізу және елдегі дағдарыстың төмен деңгейін қамтамасыз етудің маңыздылығына назар аударды.

23 сәуір

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен «Ұлы жібек жолымен» атты II Халықаралық кітап және полиграфиялық жәрмеңкесіне барды.

Жәрмеңкеге Азия, Еуропа және Американың 12 елдерінен 140-қа жуық компаниялары, баспалары, полиграфиялық бірлестіктері мен кітап сату фирмалары қатысты.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанға Алматы қаласында өткен III Қазақстандық халықаралық туристік жәрмеңкесіне қатысу үшін келген Дүниежүзілік туристік ұйымның бас хатшысы Ф. Франжиаллиді қабылдады.

Тараптар Қазақстандағы халықаралық туризмді дамыту келешегін талқылады.

Кездесудің аяғында Президент Ф. Франжиаллиге Қазақстан мен Дүниежүзілік туристік ұйымға мүше мемлекеттер арасындағы халықаралық байланыстарды дамыту мен нығайтуға, сондай-ақ қазақстандық туризмге жан-жақты қолдау көрсеткені үшін II дәрежелі «Достық» орденімен марапаттады.

1

2

3

«Достық» ордені 1995 жылы шығарылған. Екі дәрежесі бар. Онымен қоғамда өзара келісімді сақтау бойынша жемісті еңбек еткен, халықтар арасындағы бейбітшілік, достық және ынтымақтастықты нығайтуға айрықша үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

I-ші дәрежелі «Достық» ордені жұлдыздан (1-сурет) және аспалы лентаға тағылған орден белгісінен (2-сурет), II-ші дәрежелі «Достық» ордені — тақташасындағы белгіден (3-сурет) тұрады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 22 қаңтардағы №29 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №1073 Жарлығына қол қойды.

24 сәуір

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында «Система» Ресей акционерлік қаржылық корпорациясы директорлар кеңесінің төрағасы В.П. Евтушенковты қабылдап, онымен қазақстандық нарыққа қатысу келешегін талқылады.

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен II Еуразиялық медиа-форумға қатысты.

Форумның ашылуында сөйлеген сөзінде Қазақстан Президенті медиа-салада түбегейлі өзгерістер орын алып отырғанын атап көрсетті. Атап айтқанда, егер «50 млн. адамдық аудиторияны қамту үшін радиоға 38 жыл, теледидарға 13 жыл қажет болса, Интернетке бұл деңгейге жету үшін 4 жыл жеткілікті. Бұл журналистерге оқиғаларды жария етуде үлкен жауапкершілік жүктейді, өйткені қазір көбіне қоғамдық сананы қалыптастыратын солар болып отыр», — деп атап айтты Н.Ә. Назарбаев (Қосымшаны қараңыз).

Еуразиялық медиа-форум — Қазақстанда 2001 жылы құрылған тәуелсіз қоғамдық ұйым. Оның қызметінің негізгі мақсаты әлемдік БАҚ, халықаралық саясат және бизнес-қоғамдастық өкілдерінің, ғалымдар мен сарапшылардың қатысуымен сындарлы диалог жүргізу арқылы Шығыс пен Батыс арасында өзара түсіністік, сенім және ынтымақтастықты нығайту болып табылады.

I Еуразиялық медиа-форум 2002 жылдың сәуір айында болып өтті.

25 сәуір

Мемлекет басшысы «Міндетті әлеуметтік сақтандыру туралы» №405-II Заңына қол қойды.

27 сәуір

Мемлекет басшысы Тәжікстан Республикасының астанасы Душанбе қаласында өткен ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің VII отырысына төрағалық етті.

Саммит барысында ЕурАзЭҚ-ті дамыту келешегі, ең алдымен Кедендік одақ және бірыңғай кедендік аумақ құру, келісілген экономикалық саясат жүргізу, энергетика, көлік, агроөнеркәсіптік өндіріс салаларындағы ынтымақтастық мәселелері талқыланды. Сондай-ақ қатысушы мемлекеттердің ДСҰ-ға кіру кезіндегі өзара әрекет ету мәселесі қаралды.

Еуразиялық экономикалық қоғамдастық (ЕурАзЭҚ) — құрамына енетін мүше мемлекеттердің ортақ рыногын құру мақсатын көздейтін халықаралық экономикалық ұйым.

ЕурАзЭҚ-ты құру туралы Шартқа Беларусь, Қазақстан, Қырғызстан, Ресей және Тәжікстан президенттері 2000 жылдың 10 қазанында Астанада қол қойды. 2006 жылдың қаңтарынан бастап ЕурАзЭҚ-қа Өзбекстан да қосылды.

2002 жылдан бастап бақылаушылар мәртебесін Украина мен Молдова, 2003 жылдан Армения иеленді.

2003 жылдың желтоқсанында ЕурАзЭҚ БҰҰ-ның Бас Ассамблеясының жанында бақылаушы мәртебесін алды.

Мемлекетаралық кеңес, Интеграциялық комитет, Хатшылық, Парламентаралық ассамблея мен Сот ЕурАзЭҚ-тың органдары болып табылады.

Сол күні Мемлекет басшысы ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесі жұмысының аясында Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмоновпен және Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаевпен екіжақты кездесулер өткізді.

28 сәуір

Мемлекет басшысы Тәжікстан Республикасының астанасы Душанбе қаласында өткен ҰҚШҰ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесінің кезекті сессиясына қатысты.

Саммит барысында ҰҚШҰ органдары — Сыртқы істер министрлерінің кеңесі, Қорғаныс министрлерінің кеңесі, Қауіпсіздік кеңесі хатшыларының комитеті, Хатшылық қызметтерінің құқықтық негіздері талқыланып, түбегейлі келісілді.

Ұжымдық қауіпсіздік кеңесі сессиясының қорытындысы бойынша тиісті құжаттарға, сондай-ақ қатысушы мемлекеттердің темір жолдарын техникалық жабудың бірыңғай жүйесін құру туралы Келісімге қол қойылды.

Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымы (ҰҚШҰ) — 1992 жылғы 15 мамырдағы Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт негізінде құрылған халықаралық әскери-саяси одақ.

ҰҚШҰ құру туралы шартқа Армения, Беларусь, Қазақстан, Қырғызстан, Ресей, Тәжікстан президенттері Кишинев қаласында (Молдова) 2002 жылғы 7 қазанда қол қойды. 2006 жылғы тамыз айында ҰҚШҰ-ға Өзбекстан қосылды. ҰҚШҰ органдарына Ұжымдық қауіпсіздік кеңесі (мемлекет басшыларының деңгейінде), Сыртқы істер министрлерінің кеңесі, Қорғаныс министрлерінің кеңесі, Қауіпсіздік кеңес хатшыларының комитеті, Хатшылық, ҰҚШҰ-ның Біріккен штабы кіреді.

2004 жылдың желтоқсан айында БҰҰ Бас Ассамблеясының жанында бақылаушы мәртебесін алды.

29 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстанға ШЫҰ-ға мүше мемлекеттерінің Сыртқы істер министрлері кеңесінің отырысына келген қатысушыларды қабылдады.

Дипломаттар 2003 жылғы 29 мамырда Мәскеу қаласында өтетін ШЫҰ-ға мүше мемлекеттері басшыларының жоғары деңгейдегі кездесуіне дайындық бойынша жүргізілген жұмыс туралы айтып берді.

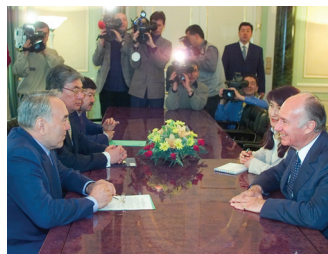
Президент өткен Сыртқы істер министрлері отырысының нәтижелеріне оң баға беріп, ШЫҰ қызметінің мәселелері бойынша бірқатар идеяларын ұсынды.

Мемлекет басшысы «Заңдар жобаларын қараудың басымдығын белгілеу, сондай-ақ заң жобасының қаралуын шұғыл деп жариялау ережесін бекіту туралы» №1074, «Қазақстан Республикасының облыстық және оларға теңестірілген соттардың судьяларын, сондай-ақ аудандық және оларға теңестірілген соттардың төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №1075 жарлықтарына қол қойды.

30 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстанға Орталық Азия университетін Қазақстан, Қырғызстан және Тәжікстанда ашу рәсіміне қатысу үшін келген Аға Хан қорының президенті К. Аға Хан ханзадасын қабылдады.

Мемлекет басшысы К. Аға Хан ханзадамен бірге Астана қаласына Аға Хан қорының мәдени жобасы аясында келген АҚШ-тың танымал виолончелисі Йо Йо Маның концертіне барды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының академигі С.С. Қирабаев пен Қазақстанның Ұлттық ғылым академиясының корреспондент мүшесі, эколог-географ Ә.С. Бейсенованы қабылдады.

Мемлекет басшысы қазақстандық сәулетші Ш.-А.Ы. Уәлихановты қабылдады және оның Ресей Федерациясының Омбы қаласында қойылатын көрнекті қазақ этнографы және ағартушысы Ш.Ш. Уәлиханов ескерткішінің жобасымен танысты.

МАМЫР

Дс		5	12	19	26
Сс		6	13	20	27
Ср		7	14	21	28
Бс	1	8	15	22	29
Жм	2	9	16	23	30
Сн	3	10	17	24	31
Жк	4	11	18	25	

2 мамыр

Мемлекет басшысы Түркия Республикасының Президенті А.Н. Сезерге адам өліміне әкелген Бингель провинциясындағы жойқын жер сілкінісіне байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

«Барша қазақстандықтар мен жеке өз атымнан қаза болғандардың туған-туыстарына қайғыларына ортақтасып, шынайы көңіл айтуымызды, зардап шеккендердің барлығына тілектестігімізді білдіруіңізді сұраймыз», — делінген жеделхатта.

4 мамыр

Мемлекет басшысы Еуропалық қайта құру және даму банкі басшылары кеңесінің XII отырысы өз жұмысын бастағанға дейін Өзбекстан Республикасының Ташкент қаласында өткен Орталық Азия мен Грузия мемлекеттері басшыларының бейресми кездесуіне қатысты.

Сол күні Мемлекет басшысы ЕҚДБ президенті Ж. Лемьердің төрағалығымен өткен Еуропалық қайта құру және даму банкі басшылары кеңесінің XII отырысына қатысты.

Форумға сондай-ақ Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримов, Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаев, Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмонов, Грузияның Президенті Э.А. Шеварднадзе, 60-тан астам ресми делегациялар, 600-ден астам бизнесмендер, саясаткерлер, халықаралық ұйымдардың өкілдері қатысты.

Н.Ә. Назарбаев өз сөзінде: «Біздің дамуымыз өңірлік интеграцияның дамуы мен қарқынына, әр мемлекеттің өзінің саяси тұрақтылығы мен экономикалық өсуін қандай деңгейде көрсететіндігіне, кедейшілік пен жұмыссыздыққа қарсы күрес жүргізуіне байланысты болатынын түсінеміз. Бұл өз кезегінде батыл экономикалық реформалар жүргізудің және соңынан экономика мен қаржы секторын капиталдандырудың салдары болып табылады», — деп атап көрсетті.

5 мамыр

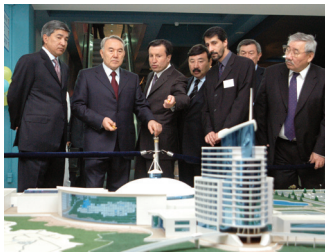
Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы мен Атом энергиясы жөніндегі Еуропалық қоғамдастық арасындағы ядролық қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы»

№406-II, «1999 жылғы 26 ақпандағы Кеден одағы және Бірыңғай экономикалық кеңістік туралы шартқа қатысушы мемлекеттердің аумағынан шығарылатын және үшінші елдерге әкетілетін тауарлардың кері экспортын кедендік бақылау туралы хаттаманы бекіту туралы» №407-II, «Нотариат туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №408-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне атқарушылық іс жүргізу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №409-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» №1076, «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №1077, «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» №1078, «Ғ.Қ. Алдамжаровқа II сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» №1079, «Г.Р. Қалманбетова туралы» №1080, «А.Б. Зейнелғабдин туралы» №1081 жарлықтарына қол қойды.

6 мамыр

Мемлекет басшысы Астана қаласында «Достық» халықтар достығы монументі мен мұхитаралы бар «Думан» ойын-сауық орталығының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Астанада орналасқан мұхитарал — мұхиттан 3 мың километрден астам қашықтықта орналасқан әлемдегі жалғыз мұхитарал, сондықтан ол Гиннестің рекордтар кітабына енгізілді. Оның су сыйымдылығы 3 млн. литрді құрайды. Онда Жердің түпкір-түпкірінен жиналған 100-ге тарта теңіз фаунасы түрлерінен 2 мыңнан астам теңізді мекендейтіндер өмір сүруде.

Мұхитарал үлкен аквариум мен көлемі әртүрлі 11 аквариум орналасқан екі көрме аймағынан құралған.

Үлкен аквариумда мұхитаралдың ең ірі мекендеушілері: акулалар, алып теңіз алабұғалары, наполеон-губандар т.б. өмір сүреді. Оның түбі арқылы жылжымалы жолмен жабдықталған қалыңдығы 7 см.-лік акрил шыныдан жасалған 70 метрлік туннель өтеді.

Бірінші көрме аймағында Оңтүстік Америка мен Оңтүстік Шығыс Азияның тұщы су қоймаларының мекендеушілері ұсынылған.

Екінші көрме аймағының аквариумдарында маржан қоғамдастығының мекендеушілері: ат балықтар, теңіз инелері, сиырбалықтар, жапон шашақтары, түлкі балықтар, итбалықтар, актиниялар т.б. ұсынылған.

Мемлекет басшысы Дүниежүзілік ислам лигасының бас хатшысы Абдалла бен Әбдел Мухсин ат-Түркиді қабылдады және онымен 2003 жылғы 23–24 қыркүйекте Астана қаласында өтетін Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезіне байланысты мәселелерді талқылады.

Мемлекет басшысы «М.Б. Жарбосынова туралы» №1082, «Е.Х. Қазыхановты Қазақстан Республикасының Біріккен Ұлттар Ұйымы жанындағы Тұрақты өкілі қызметіне тағайындау туралы» №1083, «Жоғары әскери және арнаулы атақтар, сыныптық шендер беру туралы» №1084 жарлықтарына қол қойды.

7 мамыр

Мемлекет басшысы Қарулы Күштердің бір топ әскерилеріне, құқық қорғау органдары қызметкерлеріне және Қазақстан Республикасы сот жүйесінің өкілдеріне мемлекеттік наградалар тапсырды.

II дәрежелі «Барыс» орденімен Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрі М.Қ. Алтынбаев марапатталды.

II дәрежелі «Даңқ» ордені Ішкі әскер қолбасшысы — Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігі Ішкі әскер комитетінің төрағасы Б.Б. Жанасаевқа және Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Бас штабы бастығының орынбасары Ю.В. Курматовқа табысталды.

II дәрежелі «Айбын» орденімен Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери бөлімшелерінің командирлері Д. Әбдімырзаев, Х. Бәкіров, М. Махатов марапатталды.

«Парасат» ордені Қазақстан Республикасы Жоғарғы сотының төрағасы Қ.Ә. Мәмиге табыс етілді.

1

2

3

4

«Барыс» ордені 1999 жылы бекітілді. Үш дәрежесі болады. I, II, III дәрежелі «Барыс» орденімен марапаттау Қазақстан Республикасының мемлекеттігі мен егемендігін нығайту ісіне; бейбітшілікті, қоғамның топтасуы мен Қазақстан халқының бірлігін қамтамасыз етуге; мемлекеттік, өндірістік, ғылыми, әлеуметтік-мәдени және қоғамдық қызметте; халықтар арасындағы ынтымақтастықты нығайтуға; ұлттық мәдениеттерді жақындастыру мен өзара байытуға; мемлекеттер арасындағы достық қатынастарды дамытуға сіңірген ерекше еңбегі үшін жүргізіледі.

5

6

7

8

9

10

11

I дәрежелі «Барыс» ордені жұлдыздан (1-сурет) және иыққа асатын лентадағы белгіден (2-сурет), II дәрежелі «Барыс» ордені тақташасындағы белгіден (3-сурет), III дәрежелі «Барыс» ордені мойынға асатын лентадағы белгіден (4-сурет) тұрады.

«Даңқ» ордені 1993 жылы белгіленді. Екі дәрежесі бар. «Даңқ» орденімен Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құрамаларының жоғары офицерлік құрамының, сондай-ақ прокуратура, ұлттық қауіпсіздік, ішкі істер басшы құрамының адамдары әскерлерге басшылық ету мен басқарудағы табыстары, әскерлердің жоғары жауынгерлік әзірлігі мен елдің қорғаныс қабілетін қамтамасыз еткені үшін, әскери, шекаралық және ішкі қызметті үздік ұйымдастырғаны үшін, ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз еткені, заңдылықты және қоғамдық тәртіп күзетін нығайтқаны үшін марапатталады. I дәрежелі «Даңқ» ордені жұлдыздан (5-сурет) және иыққа асатын лентадағы орден белгісінен (6-сурет) тұрады. II дәрежелі «Даңқ» ордені тақташасындағы белгіден (7-сурет) тұрады.

«Айбын» ордені 1995 жылы белгіленді. Үш дәрежесі бар. Орденмен Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлер мен әскери құрамаларының әскери қызметшілері, сондай-ақ прокуратура, ұлттық қауіпсіздік, ішкі істер органдарының және басқаларының қызметкерлері жауынгерлік даярлықта, әскерлердің жоғары жауынгерлік дайындық деңгейін ұстауда, заңдылық пен қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуде қол жеткізген табыстары үшін; әскери және қызмет бабындағы парызын өтеудегі көрсеткен батылдығы мен жанқиярлығы, сондай-ақ мемлекет мүддесін қорғауда жасаған ерлігі үшін марапатталады.

I (8-сурет) және II (9-сурет) дәрежелі «Айбын» ордендерімен кіші және аға офицерлік құрамдағы адамдар марапатталады.

III (10-сурет) дәрежелі «Айбын» орденімен солдаттар, матрос-тар, сержанттар, старшиналар, прапорщиктер мен мичман-дар марапатталады.

Парасат» ордені (11-сурет) 1993 жылы бекітілген. «Парасат» орденімен ғылым мен мәдениет, әдебиет пен өнер қайраткерлері, мемлекет және қоғам қайраткерлері, сондай-ақ және халықтың рухани және ой-өрісін жоғарылатудағы әлеуетін дамытудағы еңбегі үшін, азаматтардың құқығы мен әлеуметтік мүдделерін қорғауда ерен еңбегін сіңірген азаматтар марапатталады.

Мемлекет басшысы кеңестік және ресейлік атыс қаруының танымал конструкторы М.Т. Калашниковты қабылдап, оған I дәрежелі «Достық» орденін табыс етті.

«Достық» ордені 1995 жылы шығарылған. Екі дәрежесі бар. Онымен қоғамда өзара келісімді сақтау бойынша жемісті еңбек еткен, халықтар арасындағы бейбітшілік, достық және ынтымақтастықты нығайтуға айрықша үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

I-ші дәрежелі «Достық» ордені жұлдыздан (1-сурет) және аспалы лентаға тағылған орден белгісінен (2-сурет), II-ші дәрежелі «Достық» ордені тақташасындағы белгіден (3-сурет) тұрады.

Мемлекет басшысы Астана қаласындағы Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің жаңа әкімшілік ғимаратының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Генералдар мен офицерлердің алдында сөйлеген сөзінде Президент Қарулы Күштердің алдында тұрған 7 басым міндеттерді атап айтты, оның қатарында бюджеттік жоспарлау сапасын ағымдағы ұстауға емес, әскерлердің дамуына баса назар аудара отырып арттыру; арнайы әскери дайындық сапасын жақсарту есебінен жауынгерлік және жұмылдыру даярлығын қамтамасыз ету; әскери тәртіпті арттыру; әскери құрылым жүйесіндегі қайталану мен бытыраңқылықты жою; аумақтық қорғаныстың толыққанды жүйесін құру; әскери қызметтің беделін арттыратын әскери істің әлеуметтік құрамдас бөлігін күшейту; мемлекеттік әскери-техникалық саясатты әзірлеу мен іске асырудың қажеттігі атап көрсетілді.

Сөз соңында Н.Ә. Назарбаев әскерилерді Қазақстан Қарулы Күштерінің құрылғанына 11 жыл толуымен және келе жатқан мейрам — Жеңіс күнімен құттықтады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрылымын одан әрі жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» №1085 Жарлығына қол қойды.

8 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Сенатының төрағасы О. Әбдікәрімовті қабылдады, ол жоғарғы палатадағы Жер кодексін талқылаудың барысы туралы ақпарат берді.

Мемлекет басшысы «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру

енгізу туралы» №410-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне банк қызметі, валюталық реттеу және валюталық бақылау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №411-II, «Ақпараттандыру туралы» №412-II, «Ұлттық мұрағат қоры және мұрағаттар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы» №413-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сақтандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №414-II заңдарына қол қойды.

9 мамыр

Мемлекет басшысы Астана қаласында Жеңіс күніне орай өткен мерекелік шараларға қатысты.

Президент Отан қорғаушылар монументіне гүл шоқтарын қойды, қаза болғандарды бір минуттік үнсіздікпен еске алды және жиналған ардагерлерді Жеңіс күнімен құттықтады.

«Ардагерлер бізге көпұлтты Қазақстанда достық, бауырластық пен сенімділікті мұра етіп қалдырды. Осылай болған, осылай болады да. Мерекелеріңізбен, құрметті ардагерлер, ардагерлердің отбасылары және олардың балалары! Бастан өткен соғыс нәубеті ешқашан қайталанбасын. Біздің Отанымыздың аспаны ашық, таза және бейбіт болсын, әрқашан халықтар арасындағы достық, бауырластық пен сенім жеңіп шығатын болсын. Әрбір отбасына, әрбір қазақстандыққа денсаулық, игілік пен жақсылық тілеймін», — деді Н.Ә. Назарбаев.

12 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрі Ш.К. Беркімбаеваны қабылдады, ол 2002 жылғы 29 сәуірдегі «Ішкі және сыртқы саясаттың 2003 жылғы негізгі бағыттары туралы» Қазақстан халқына Жолдауы аясында берілген ауыл мектептеріне мемлекеттік қолдауды күшейту туралы Президент тапсырмасының орындалу барысы жайында баяндап берді.

Өз кезегінде Президент орта буын мамандары мен жұмысшы кадрларды даярлау бойынша кәсіби-техникалық мектептер мен колледждердің қызметін жақсарту жөнінде нақты шаралар қолдану қажеттігіне назар аударды.

Н.Ә. Назарбаев сондай-ақ білім сапасын бағалаудың ұлттық жүйесін құру міндетін қойды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрі Ж.А. Досқалиевті қабылдады. Ол Президенттің 2002 жылғы 4–5 желтоқсанда Астана қаласында өткен Қазақстан дәрігерлері мен провизорларының II съезінде берген тапсырмаларының орындалу барысы туралы баяндап берді. Атап айтқанда, әлеуметтік аурулар бойынша медициналық көмекті жақсарту, ана мен бала денсаулығын сақтаудың жағдайы, ауылды жердегі денсаулық сақтау сапасын арттыру жөнінде сөз қозғалды.

Кездесу барысында сондай-ақ міндетті медициналық сақтандыру жүйесін енгізу мәселесі талқыланды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Египет Араб Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Б.Қ. Әміреевті Қазақстан Республикасының Сирия Араб Республикасындағы, Ливан Республикасындағы, Марокко Корольдігіндегі, Иордания Хашимиттік Корольдігіндегі, Ливия Араб Ұлы Социалистік Халық Жамахириясындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №1086 Жарлығына қол қойды.

13 мамыр

Мемлекет басшысы «British Gas» компаниясы директорлар кеңесінің төрағасы Р. Джиорданоны қабылдап, онымен Қарашығанақ мұнай-газ конденсатты кен орнын игерудің жағдайы мен келешегін талқылады.

Мемлекет басшысы «Акционерлік қоғамдар туралы» №415-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Кешірім жасау туралы» №1087, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №1088–1090 жарлықтарына қол қойды.

14 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қаржы полициясы агенттігінің төрағасы Б.А. Бұлғақбаевты қабылдады. Ол ведомствоның 2002

жылғы және 2003 жылдың бірінші тоқсанындағы жұмысының қорытындысы туралы баяндап берді.

Кездесу барысында Б.А. Бұлғақбаев екінші деңгейдегі банктердің қызметін қадағалап, мониторингін жүргізетін арнайы орган құру туралы ұсыныс енгізді.

15 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстанның өңірлерінен келген қоғам өкілдерінің топтарымен кездесті.

Кездесуге «Қарағандырезинотехника» ЖШС, «Қазогнеупор» ЖШС, «Шығысмашзауыты» ААҚ Директорлары кеңесінің төрағасы А.Т. Айғазиев, Батыс Қазақстан облысының «Оралагрореммаш» ААҚ президенті Г.С. Бейсенов, Оңтүстік Қазақстан облысы Ордабасы ауданының «Агронесие Ордабасы» ЖШС төрағасы К.Е. Тұрсынбеков және Павлодар қаласы №3 гимназиясының директоры М.Б. Исаханов қатысты.

Өңгімелесушілер елдің экономикалық және әлеуметтік даму мәселелерінің кең ауқымын талқылады. Президент кәсіпорындағы істердің барысы, адамдардың көңіл-күйі, өңірлердегі тұрмыс жағдайының өзгеруі, мемлекеттің шағын және орта бизнесті дамыту бойынша қабылдап жатқан шараларының нәтижелері, салық салуды төмендету, әлеуметтік саланы дамыту барысын білуге ықылас танытты.

Мемлекет басшысы импорт алмастырудан экономиканы әртараптандыруға көшу қажеттігіне, ең жаңа технологияларды ендіруге, бәсекеге қабілетті өнім шығаруға, халықаралық нарыққа шығуға, агроөнеркәсіптік секторды қолдауға айрықша назар аударды.

Кездесуге қатысушылардың барлығы да Президенттің 2003 жылғы 4 сәуірдегі «Ішкі және сыртқы саясаттың 2004 жылға арналған негізгі бағыттары» атты Қазақстан халқына Жолдауында белгіленген елді одан әрі саяси және әлеуметтік-экономикалық дамыту мақсаттарын қолдайтынын білдірді.

Мемлекет басшысы елордадағы құрылыс үшін жауап беретін Астана қаласы әкімдігі мен Қазақстан Республикасы орталық мемлекеттік органдары басшыларының қатысуымен кеңес өткізді.

Кеңестің күн тәртібінде Астана қаласының сол жағалауындағы жаңа әкімшілік орталығының құрылысы, ескірген және апатты жағдайдағы тұрғын үйлерді бұзу, қаланы көгалдандыру, оның айналасына жасыл белдеу құру мәселелері қаралды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен нағрадау туралы» №1091, «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2002 жылғы есебін бекіту туралы» №1092, «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2002 жылғы таза кірісінің жұмсалуды туралы» №1093 жарлықтарына қол қойды.

16 мамыр

Мемлекет басшысы ТМД Атқарушы комитетінің төрағасы — атқарушы хатшысы Ю.Ф. Яровты қабылдады, ол Ресей Федерациясының Санкт-Петербург қаласында 2003 жылдың 30 мамырында өтетін ТМД мемлекеттері басшыларының бейресми саммитіне даярлық барысы туралы хабарлады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне құнды қағаздар рыногы және акционерлік қоғамдар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №416-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №1094, «Каспий теңізінің қазақстандық секторын игерудің мемлекеттік бағдарламасы туралы» №1095 жарлықтарына қол қойды.

17 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Ватиканның Мемлекеттік хатшысы кардинал А. Соданоны қабылдады.

Кардинал Н.Ә. Назарбаевқа Рим Папасы Иоанн Павел II-нің сәлемдемесін жеткізді.

Содан кейін болған әңгімелесу барысында 2003 жылғы 23–24 қыркүйекте Астана қаласында өтетін әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезі мәселелеріне негізгі назар аударылды.

Сол күні Мемлекет басшысы Ватиканның Мемлекеттік хатшысы кардинал А. Соданомен бірге Астана қаласындағы Кафедралды католиктік шіркеуіне барды.

Кардинал А. Содано Рим Папасы Иоанн Павел II-нің католик шіркеуінің Қазақстанның гүлденуіне одан да зор үлес қосуына, Қазақстанда конфессияаралық келісімді нығайтуға ықпал ететін Қазақстанның Епископтық конференциясын құру туралы жолдауын жария етті.

Өз кезегінде Н.Ә. Назарбаев бұл оқиғаның елдің барлық католиктері мен жалпы Қазақстан үшін маңыздылығын атап айтып, 2003 жылғы 23–24 қыркүйекте Астанада Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезін өткізу идеясына Ватиканның қолдау көрсеткені үшін алғысын білдірді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Индустриялық-инновациялық дамуының 2003–2015 жылдарға арналған стратегиясы туралы» №1096 Жарлығына қол қойды.

Қазақстан Республикасының Индустриялық-инновациялық дамуының 2003–2015 жылдарға арналған стратегиясы экономика салаларын әртараптандыру мен шикізаттық даму бағытынан өңдеу бағытына көшу жолымен елдің тұрақты дамуына қол жеткізу мақсатында 2015 жылға дейінгі кезеңдегі Қазақстанның мемлекеттік экономикалық саясатын құруға бағытталған.

19 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрлігі Аэроғарыштық комитетінің төрағасы А.О. Қосыновты қабылдап, онымен «Байқоңыр» ғарыш айлағын тиімді пайдалану және жалпы аэроғарыштық саланы дамыту мәселелерін талқылады.

Мемлекет басшысы Франция Республикасының Сыртқы сауда мәселелері жөніндегі министрі Ф. Лоосты қабылдады.

Әңгімелесу барысында мұнай-газ саласындағы машина жасау, ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеу және халық тұтынатын тауарлар өндірісі салаларындағы екіжақты ынтымақтастықтың келешегі талқыланды.

Мемлекет басшысы Моңғолия Республикасы Баян-Өлгий аймағының губернаторы Б. Қабдыисламұлын қабылдады.

Кездесу барысында отандастардың тарихи отанына көшуіне квотаны ұлғайту мүмкіндігі мен Қазақстанда Моңғолиядан келген қазақ жастарын оқыту мәселелері талқыланды.

20 мамыр

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (Жалпы бөлім) өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» №417-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Нидерланды Корольдігі Үкіметінің арасындағы халықаралық автомобиль қатынасы туралы келісімді бекіту туралы» №418-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Америка Құрама Штаттарының Үкіметі арасындағы Америка Құрама Штаттары дипломатиялық өкілдігінің жаңа объектілерін салу үшін Америка Құрама Штаттарының Үкіметіне жер учаскесін беру туралы өзара түсіністік туралы меморандумды бекіту туралы» №419-II заңдарына қол қойды.

21 мамыр

Мемлекет басшысы Түркия Республикасында ресми сапармен болды.

Сапар бірнеше онжылдықтар қатарынан қазақ этностары ықшамдалған түрде тұрып жатқан Ыстамбұл қаласының Зейтинбурну ауданында Абай атындағы қазақ орта мектебін ашу рәсімінен басталды.

Сол күні Мемлекет басшысы Ыстамбұл қаласындағы Түркия Республикасы Қарулы Күштерінің Біріккен академиясына барды, онда екі ел арасындағы келісімдерге сәйкес ондаған қазақстандықтар білім алып шыққан болатын.

Өз сөзінде Президент Орталық Азия мен Каспий бойы өңірлеріндегі қауіпсіздіктің осы заманғы мәселелеріне деген өз көзқарасын білдірді. Н.Ә. Назарбаев дүниежүзілік тарих, халықаралық тәжірибе көрсетіп отырғандай, кез келген мемлекеттің қауіпсіздігі, оның тұтастығы мен тәуелсіздігі қарулы күштерінің жауынгерлік әзірлігімен, азаматтардың бойында отансүйгіштік сезімдерін тәрбиелеумен байланысты екенін атап көрсетті.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Түркияның «ТРТ-1» мемлекеттік телеарнасына сұхбат берді.

22 мамыр

Мемлекет басшысы Түркия Республикасына ресми сапары барысында осы елдің астанасы Анкара қаласына келіп, Президент А.Н. Сезермен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты және көпжақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелері бойынша пікір алмасу өтті.

Келіссөздер қорытындысы бойынша мемлекет басшылары Қазақстан Республикасы мен Түркия Республикасы арасындағы ынтымақтастық туралы келісімге қол қойды. Одан басқа, ұзақмерзімді сауда-экономикалық ынтымақтастық туралы үкіметаралық келісім, Банк саласындағы реттеу мен қадағалау мәселелері бойынша меморандум қабылданды және Қазақстан Республикасының Кедендік бақылау агенттігі мен Түркия Республикасының Кеден агенттігі арасындағы ынтымақтастық туралы келісімге қол қойылды.

Мемлекет басшысы сондай-ақ Түркия Республикасының Ұлы ұлттық жиналысының төрағасы Б. Арынчпен кездесіп, онымен саясат саласындағы, оның ішінде парламентаралық деңгейдегі екіжақты ынтымақтастықты кеңейту мәселелерін талқылады.

Сол күні Мемлекет басшысы Түркия Республикасының бұрынғы Президенті С. Демирельмен бірге Анкара қаласындағы Ататүрік кесенесіне барып, гүлтәжін қойды.

23 мамыр

Мемлекет басшысы Түркия Республикасына ресми сапары барысында Түркияның іскер топтарының өкілдерімен кездесті және оларды екі ел арасындағы өзара пайдалы сауда-экономикалық ынтымақтастықты тереңдетуге шақырды.

Мемлекет басшысы Түркия Республикасының Президенті А.Н. Сезермен және оның бұрынғы Президенті

С. Демирельмен бірге Түркиядағы Қазақстан Елшілігінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Ашылу рәсімінің барысында Н.Ә. Назарбаев екіжақты қатынастардың дамуына елеулі үлес қосқан Түркияның бірқатар саяси, ғылыми және іскерлік топтарының өкілдеріне Қазақстан Тәуелсіздігінің 10 жылдығына арналған «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерейтойлық медальдарын табыс етті.

Қазақстан Тәуелсіздігінің 10 жылдығына арналған «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерейтойлық медалі Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 27 тамыздағы №675 Жарлығымен белгіленді.

Мерейтойлық медалімен Қазақстан Республикасының мемлекеттігі мен егемендігін нығайту ісіне және әлеуметтік-экономикалық дамуына сіңірген ерекше еңбегі үшін қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

Мемлекет басшысы Жамбыл облысының әкімі С.Ә. Үмбетовке Луговой бекетінде 2003 жылғы 23 мамырда болған жойқын жер сілкінісі салдарынан адамдардың қаза болуына байланысты көңіл айтып, жеделхат жолдады.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Үкіметі мен Жамбыл облысының әкіміне зардап шеккендерге қажетті барлық көмек көрсету және табиғи апатының салдарын жою жөнінде тапсырмалар берді.

Мемлекет басшысы Алжир Халық Демократиялық Республикасының Президенті А. Бутефликке 2003 жылғы 21 мамырдағы жойқын жер сілкінісі кезінде көптеген адам шығындарының болуына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

28 мамыр

Мемлекет басшысы ШЫҰ мүше мемлекеттер Басшылары кеңесінің III отырысына қатысу үшін Ресей Федерациясының астанасы Мәскеу қаласына аттанды.

29 мамыр

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының астанасы Мәскеу қаласында өткен ШЫҰ мүше мемлекеттер Басшылары кеңесінің III отырысына төрағалық етті.

Саммитке сондай-ақ Қытай Халық Республикасының Төрағасы Ху Цзиньтао, Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путин, Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаев, Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримов және Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмонов қатысты.

«Біздің бүгінгі кездесуіміз аса маңызды мәнге ие. Бүгін сіздермен бірге қабылдайтын шешімдер ШЫҰ институтын рәсімдеудің аяқталғанын білдіреді. Ұйымның екі маңызды органдары — Бейжіңдегі хатшылық пен Бішкектегі Өңірлік терроризмге қарсы құрылымның штаб-пәтері қызметтерінің басталуына құқықтық негіз қалануда», — деп атап көрсетті Н.Ә. Назарбаев саммитте сөйлеген сөзінде (Қосымшаны қараңыз).

Саммит қорытындылары бойынша 30-ға тарта құжаттарға қол қойылды, олардың қатарында Декларация; ШЫҰ-ның жұмыс тәртібі мен оның символикасын регламенттейтін ережелер; ШЫҰ бюджетін құру мен пайдалану тәртібі туралы келісім; ШЫҰ Өңірлік терроризмге қарсы құрылымның Атқарушы комитетінің регламенті және ШЫҰ атқарушы хатшысының кандидатурасы бекітілді.

Шанхай ынтымақтастық ұйымы (ШЫҰ) — өңірлік халықаралық ұйым.

ШЫҰ 2001 жылы 15 маусымда Шанхайда құрылды. Оның негізін Қытай, Ресей, Қазақстан, Қырғызстан және Тәжікстан елдерінің шекара маңында әскери саладағы сенімді нығайту туралы келісім (1996) және Шекара маңында қарулы күштерді өзара қысқарту туралы келісімдерге (1997) қол қою нәтижесінде бұрынырақ құрылған «Шанхай бестігі» елдері құрайды. Өзбекстанның қосылуымен ұйым Шанхай ынтымақтастығы ұйымы болып өзгерді.

ШЫҰ қызметінің басымдықтарына мүше мемлекеттер аумағында қауіпсіздік пен тұрақтылықты нығайту; лаңкестік, экстремизм, сепаратизм, ұйымдасқан қылмыс және есірткі трафигіне қарсы бірлескен күрес; экономикалық және энергетикалық ынтымақтастық; ғылыми және мәдени-гуманитарлық әрекеттестік жатады.

ШЫҰ ұйымдастыру кезеңінің аяқталуы туралы 2003 жылдың 28–29 мамырында Мәскеу саммиті жария етті. 2004 жылдың 1 қаңтарынан бастап ол өз жұмыс тетіктері, персоналдары мен бюджеті бар толыққанды халықаралық құрылым ретінде әрекет ете бастады.

Ұйым 2004 жылы желтоқсанда БҰҰ Бас Ассамблеясы жанынан байқаушы мәртебесін алды.

ШЫҰ органдары: Мемлекет басшылары кеңесі, Үкімет басшылары кеңесі, Сыртқы істер министрлері кеңесі, Министрліктер мен ведомстволар басшылары жиналысы, Хатшылық, Өңірлік терроризмге қарсы құрылым.

30 мамыр

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Санкт-Петербург қаласына қаланың 300 жылдығына орай мерекелік шараларға, сондай-ақ ТМД мемлекеттерінің бейресми саммитіне қатысу үшін аттанды.

Мемлекет басшысы Санкт-Петербург қаласының 300 жылдық мерейтойына Қазақстан халқының сыйға тартқан қазақтың ұлы суырып салма ақыны Ж. Жабаев ескерткішінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Н.Ә. Назарбаев петербургтықтардың алдында сөйлеген сөзінде: «Біз сіздермен бірге Нева өзенінің бойында орналасқан қаланың мерейтойына қуанып, оған біздің елімізден сыйлық жасауды ұйғардық. — Жамбыл Жабаев Қазақстан тарихына ғана емес, Ресей жылнамасына да жазылған. Оның өлеңдері Ұлы Отан соғысы жылдарында халыққа күш-жігер берді.

Халықты бірігіп бастан кешкен қиын-қыстау кезең ғана біріктіре алады. Қазақтар мен орыстар бір-біріне әрқашан да сенім білдірген, енді осы тарихи достық нығая түсуі үшін қолдан келгеннің барлығын жасауымыз керек. Ресейдегі Қазақстан жылының өткізілуі, екі мемлекеттің экономикалық, әлеуметтік, мәдени және басқа салалардағы байланыстарын үнемі кеңейтіп отыру осыған бағытталған. Ақыр аяғында осының барлығы да — екі мемлекет халқының игілігін арттыру үшін жасалып отырған әрекеттер. Ең бастысы — халықтардың бір-бірімен бейбіт өмір сүруге деген ынта-тілегі. Санкт-Петербургтегі ұлы қазақ ақынына арналған ескерткіш осы достықтың символы мен кепіліне айналсын», — деді.

Санкт-Петербург қаласының губернаторы В.А. Яковлев қазақстандықтарға осы сыйлығы үшін алғыс білдіріп, Ресей Федерациясы Президентінің тапсырмасы бойынша Н.Ә. Назарбаевты Санкт-Петербург қаласының негізі қаланғанына 300 жыл толуына арналған естелік медальмен марапаттады.

Санкт-Петербург қаласының негізі қаланғанына 300 жыл толуына арналған естелік медалі Ресей Федерациясы Президентінің 2003 жылғы 19 ақпандағы Жарлығымен бекітілді.

Медальмен Санкт-Петербург қаласының дамуына елеулі үлес қосқан ресейлік және шетелдік азаматтар, сондай-ақ Ленинград қаласын қорғауға қатысқандар және Ұлы Отан соғысы жылдарында қалада жұмыс істеген тыл еңбеккерлері марапатталады.

Түстен кейін Мемлекет басшысы ТМД мемлекеттерінің бейресми саммитіне қатысты.

Саммит барысында ТМД елдерінің экономика саласындағы өзара әрекетін дамыту бойынша ұсыныстар даярлау барысы, Армениядағы президенттік және парламенттік сайлауларының қорытындылары, Әзірбайжандағы президенттік сайлау мен Грузиядағы парламенттік сайлауға ТМД-дан байқаушылар тағайындау, сондай-ақ Абхазия мен Ирактағы жағдайға қатысты мәселелер талқыланды.

Саммитке қатысушылар сондай-ақ БҰҰ аясында Ирак мәселесін реттеу қажеттігі туралы мәлімдеді. Бұл ретте, олар 2003 жылғы 22 мамырда БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің Ирак мәселесінің Біріккен Ұлттар Ұйымының құқықтық құзырына қайтарылғанын білдіретін 1483 қарарын қабылдағанын ризашылықпен құптады және елді соғыстан кейінгі қалпына келтіру үдерісінде БҰҰ рөлін бекіту туралы сөз қозғады.

31 мамыр

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Санкт-Петербург қаласында ТМД мемлекеттерінің бейресми саммиті аясында Украинаның Президенті Л.Д. Кучмамен кездесіп, онымен екіжақты ынтымақтастықтың бірқатар өзекті мәселелерін талқылады.

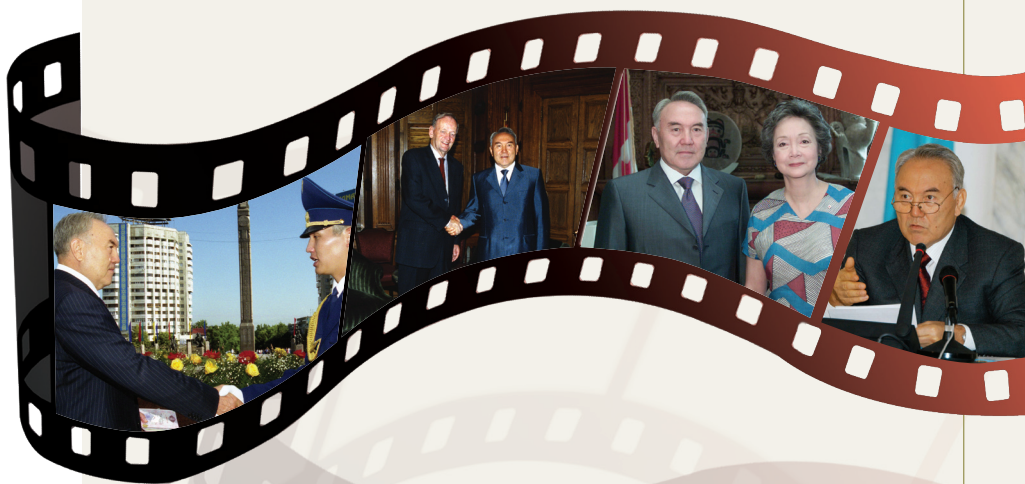
Сол күні Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Санкт-Петербург қаласында өткен «Ресей — Еуропалық Одақ» саммитіне қатысты.

24 елдің мемлекет және үкімет басшыларымен ұсынылған саммитке қатысушылар ЕО-ны шығысқа қарай кеңейту, сондай-ақ Ресей мен Еуроодақ елдері арасындағы сауда-экономикалық қатынастарды нығайту мәселелерін талқылады.

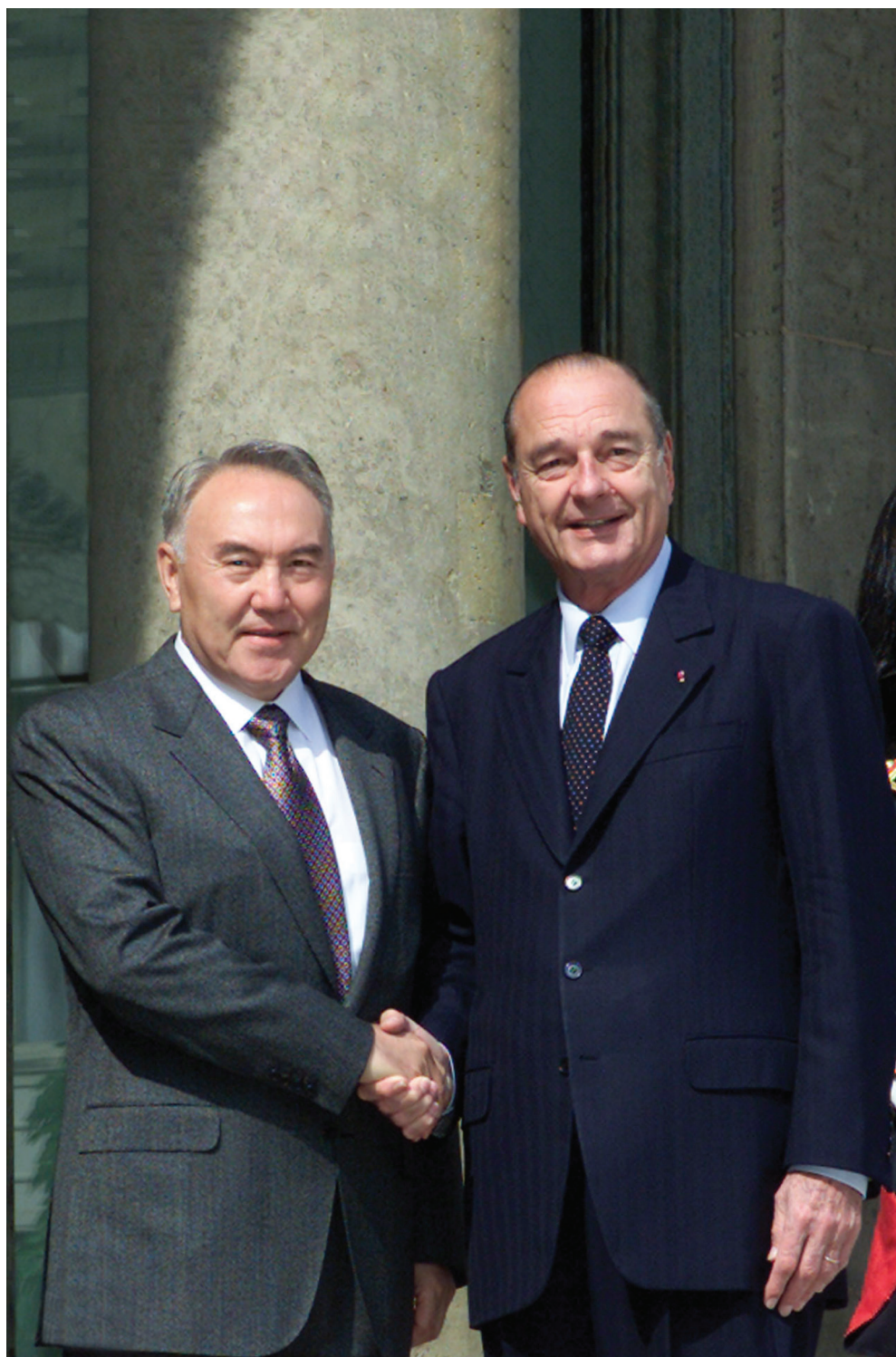
Саммит қорытындылары бойынша көпжақты ынтымақтастықты одан әрі дамытудың аса маңызды бағыттары белгіленген Бірлескен мәлімдеме қабылданды.

МАУСЫМ

Дс	2	9	16	23	30
Сс	3	10	17	24	
Ср	4	11	18	25	
Бс	5	12	19	26	
Жм	6	13	20	27	
Сн	7	14	21	28	
Жк	1	8	15	22	29

2 маусым

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы Тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шартты бекіту туралы» №420-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасында Табысқа салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық салудан жалтаруға жол бермеу туралы келісімді бекіту туралы» №421-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы 2003–2008 жылдарға арналған Ынтымақтастық бағдарламасына қол қою туралы» №1097, «Терроризм, сепаратизм және экстремизммен күресте Қазақстан Республикасы және Қытай Халық Республикасының арасындағы ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы» №1098, «Қазақстан Республикасында мемлекеттік бағдарламалар әзірлеу және іске асыру ережесі туралы» №1099 жарлықтарына қол қойды.

3 маусым

Мемлекет басшысы Қазақстанға мемлекеттік сапармен келген Қытай Халық Республикасының Төрағасы Ху Цзиньтаомен кездесті.

Н.Ә. Назарбаев Ху Цзиньтаоны ҚХР Төрағасы қызметіне сайлануымен құттықтады және көпжақты байланыстардың, оның ішінде энергетикалық, көліктік және гуманитарлық салалардағы ынтымақтастықтардың одан әрі нығая түсетініне сенім білдірді.

Шағын және кеңейтілген құрамдардағы келіссөздер барысында экономика, қауіпсіздік, білім салаларындағы екіжақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелері талқыланды.

Келіссөздер барысында Қазақстан Республикасы мен ҚХР арасындағы Бірлескен декларацияға; Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы 2003–2008 жылдарға арналған Қазақстан-Қытай ынтымақтастығы бағдарламасына; Қазақстан Республикасы мен ҚХР арасындағы Жақсы көршілестік, достық және ынтымақтастық туралы шарт бойынша ратификациялық грамоталарды алмасу туралы 2002 жылғы хаттамаға; Терроризм, сепаратизм және экстремизммен күрестегі ынтымақтастық туралы үкіметаралық хаттамаға; Қазақстаннан Қытайға мұнай құбырының құрылысын бірлесіп зерттеу мен кезең-кезеңімен салу туралы хаттамаға;

Қазақстанның мұнай-газ саласына одан әрі инвестиция салуды кеңейту туралы келісімге; Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрлігі мен ҚХР-дың Ағартушылық министрлігі арасындағы білім саласындағы ынтымақтастық туралы, сондай-ақ ҚХР Үкіметінің Қазақстанға білім саласындағы жобаларды іске асыру үшін 20 млн. юань мөлшеріндегі қайтарымсыз көмек көрсету туралы келісімге қол қойылды.

Мемлекет басшысы «Шанхай ынтымақтастық ұйымына мүше мемлекеттер арасындағы Өңірлік терроризмге қарсы құрылым туралы келісімді бекіту туралы» №422-II, «Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы» №423-II, «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне толықтырулар енгізу туралы» №424-II, «Адвокаттық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №425-II, «Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне ипотекалық кредиттеу мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» №426-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне ипотекалық кредиттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №427-II, «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №428-II заңдарына қол қойды.

4 маусым

Мемлекет басшысы Қазақстанға 2003 жылғы 5 маусымда өтетін Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесінің IX пленарлық отырысына қатысу үшін келген «British Gas» компаниясының атқарушы директоры Ф. Чапмэнді, «Mitsubishi Corporation» компаниясының аға атқарушы вице-президенті М. Такашимуді және «Total S.A.» компаниясының вице-президенті К. де Маржериді қабылдады.

Мемлекет басшысы «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына орман пайдалану және су пайдалану мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» №429-II, «Денсаулық сақтау жүйесі туралы» №430-II, «Қазақстан Республикасы Президентінің «Мемлекеттік кәсіпорын тура-

лы» заң күші бар Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №431-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату, сондай-ақ Астана қалалық сотының судьясы қызметінен босату туралы» №1100, «Румынияда Қазақстан Республикасының Дипломатиялық миссиясын ашу туралы» №1101, «Санкт-Петербург қаласында (Ресей Федерациясы) Қазақстан Республикасының Бас консулдығын ашу туралы» №1102, «Қазақстан Республикасының Ауғанстандағы шетелдік мекемесінің мәселелері» №1103 жарлықтарына қол қойды.

5 маусым

Мемлекет басшысы «Шортанды-Бурабай» курорттық аймағында өткен Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесінің IX пленарлық отырысына төрағалық етті.

Қазақстандағы инвестициялық климатты жетілдіру мәселелеріне арналған отырыс барысында Қазақстанның 2015 жылға дейінгі индустриялық-инновациялық даму стратегиясын іске асыруға шетел инвесторларының қатысу мүмкіндіктері талқыланды, сондай-ақ 2002 жылғы 6 желтоқсанда Астана қаласында өткен алдыңғы отырысында қабылданған шешімдерді іске асырудың қорытындылары жасалды.

Отырыста Қазақстан Республикасының Индустрия және сауда министрі М.Т. Есенбаев, Еуропа қайта құру және даму банкінің президенті Ж. Лемьер, «Chevron Техасо» корпорациясы басқармасының вице-төрағасы П. Робертсон, «British Gas» атқарушы директоры Ф. Чапмэн, «LNM Group» компаниясының президенті Л. Миттал сөз сөйледі.

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесі Қазақстанда жұмыс жасайтын шетел инвесторлары арасында тікелей байланысты қамтамасыз ету, сондай-ақ инвестициялық қызметтерге байланысты проблемалы сұрақтарды шұғыл түрде шешуді қамтамасыз ету мақсатында Мемлекет басшысының 1998 жылғы 30 маусымдағы Жарлығымен құрылған. Кеңес кеңесшіл-консультативтік орган болып табылады. Кеңесті оның қызметіне басшылық жасап, күн тәртібін бекітетін және отырыстарына қатысуды жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының Президенті басқарады. Кеңес шеңберінде салық салу, заңнамалық мәселелер, шетел инвесторларының ағымдағы қызметтері, Қазақстанның

инвестициялық имиджін арттыру және мұнай-газ секторы мәселелері бойынша 5 біріккен жұмыс тобы қызмет атқарады. Кеңестің отырысы жылына 1–2 рет өткізіледі.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесінің мүшелерімен бірқатар екіжақты кездесулер өткізді.

Атап айтқанда, Н.Ә. Назарбаев Еуропа қайта құру және даму банкінің президенті Ж. Лемьерді, «Chevron Техасо» корпорациясы басқармасының вице-төрағасы П. Робертсонды, «LNM Group» компаниясының президенті Л. Митталды, «British Gas» атқарушы директоры Ф. Чапмэнді, «Mitsubishi Corporation» компаниясының аға атқарушы вице-президенті М. Такашимуді, «Total S.A.» компаниясының вице-президенті К. де Маржериді қабылдады.

Сол күні Мемлекет басшысы британиялық «Financial Times» газетінің тілшісі П. Маршқа сұхбат беріп, онда ел экономикасы дамуының жағдайы мен келешегіне, ең алдымен мұнай-газ секторына, инвестициялық стратегияға, сыртқы және ішкі саясатқа қатысты мәселелерге тоқталды.

6 маусым

Мемлекет басшысы «Гонконг қаласында (Қытай Халық Республикасы) Қазақстан Республикасының Бас консулдығын ашу туралы» №1104 Жарлығына қол қойды.

7 маусым

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында «ЕҚЫҰ-ның трансазиялық өлшемі: қауіпсіздіктің ажырамас бөлігі» Трансазиялық парламенттік форумына қатысу үшін келген ЕҚЫҰ Парламенттік ассамблеясының президенті Б. Джорджды қабылдады және онымен Қазақстан мен ЕҚЫҰ ынтымақтастығының жағдайы мен келешегін талқылады.

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен «ЕҚЫҰ-ның трансазиялық өлшемі: қауіпсіздіктің ажырамас бөлігі» Трансазиялық парламенттік форумына қатысты.

Форумда сөйлеген сөзінде Қазақстан Президенті: «ЕҚЫҰ-ның трансазиялық өлшемі туралы мәселенің

қойылуы заңды. Ең алдымен, ЕҚЫҰ-ға қатысушы 11 елдің аумағы географиялық жағынан Азияда орналасқан. Оның ішінде тек үш мемлекет — Ресей, Түркия және Қазақстан — Еуропа мен Азияда бірдей орналасқан. Осының өзі ЕҚЫҰ қызметіндегі азиялық бағыттың маңыздылығын көрсетеді. Екіншіден, жаһандық қауіпсіздікті қамтамасыз етуде азиялық бағыттың маңыздылығы артып келеді. Қазіргі заманғы Азияда адамзат баласының жартысынан көп бөлігі өмір сүруде», — деп атап өтті (Қосымшаны қараңыз).

«ЕҚЫҰ-ның трансаяздық өлшемі: қауіпсіздіктің ажырамас бөлігі» Трансаяздық парламенттік форум-ы Қазақстан Республикасы Парламентінің ұсынысы бойынша ЕҚЫҰ Парламенттік ассамблеясы және БҰҰДБ-мен бірлесіп ұйымдастырылды. Форумға 36 Еуропа және Азия мемлекеттерінен 200-ден астам делегаттар қатысты, ЕҚЫҰ Парламенттік ассамблеясында байқаушылар мәртебесіне ие 10-нан астам халықаралық ұйымдардың өкілдері, НАТО Парламенттік ассамблеясынан, ТМД Парламентаралық ассамблеясынан, ЕурАзЭҚ Парламентаралық ассамблеясынан, Азия-Тынық мұхит Парламенттік форумынан, ИКҰ-ға қатысушы мемлекеттердің парламенттік одағынан және тағы да басқаларынан делегаттар қатысты.

10 маусым

Мемлекет басшысы Ақмола облысының Щучинск қаласында 2003 жылғы 9 маусымда өткен ТМД мемлекеттерінің Қорғаныс министрлері кеңесінің отырысына қатысушыларды қабылдады.

Ресей Федерациясының Қорғаныс министрі С.Б. Иванов отырыста қол жеткізілген негізгі уағдаластықтар туралы баяндап берді. Атап айтқанда, ол Ресей, Қазақстан және Өзбекстан полигондарында 2003 жылғы 15 маусым мен 29 тамыз аралығындағы кезеңде өтетін «Жауынгерлік достастық — 2003» ТМД мемлекеттерінің біріккен ӘҚҚ әскерлерін оқыту жоспарын бекіту туралы мәлімдеді. Одан басқа С.Б. Иванов отырыста келісілген Достастық кеңістігінде жылжымалы зенитті зымыранды кешендерді экспорттау мен импорттауға бақылау жүргізудің тәртібі және кешеннің террористердің қолына түспеуін қамтамасыз ету мақсатында ТМД мемлекеттерінің осындай мәмілелер жасағаны туралы бір-бірін өзара хабардар етуі туралы ақпарат берді.

Кездесу аяқталған соң, Президент С.Б. Ивановты жеке қабылдап, екі ел арасындағы әскери-техникалық ынтымақтастықты одан әрі нығайту мәселелерін талқылады.

Мемлекет басшысы Астана күніне орай елордада өткен мерекелік шараларға қатысты.

Астана күнін мерекелеу аясында Н.Ә. Назарбаев Есіл өзенінің сол жақ жағалауында Қазақстан-Ресей университеті жаңа оқу кешенінің бірінші кезегін салтанатты түрде ашты.

«Бұл университет білім саласындағы жаңалық болып табылады. Қашықтықтан оқытудың арқасында студенттер қандай да бір білім саласының ең танымал мамандарын тыңдай алады. Университет Мәскеу қаласындағы Заманауи гуманитарлық университетпен және Кембридж университетімен байланысты, кітапханаларға, жеке серверіне қол жеткізе алады, кітаптары өте көп, студенттердің білімін тестілеудің осы заманғы әдістемелерін қолданады — ХХІ ғасырдың жаңа кадрларын даярлау осыдан басталады», — деп атап көрсетті Президент.

Рәсім барысында Н.Ә. Назарбаевқа ұлттық білім беру жүйесінде жоғары технологияларды дамытуға қосқан сүбелі үлесі үшін «Білім саласын дамытуға қосқан үлесі үшін» алтын медалі табыс етілді.

Содан соң Мемлекет басшысы «Жыл мезгілдері» елорда саябағының, «Cinema City» кинотеатрының және «Жедел медициналық жәрдем» қалалық стансасы жаңа ғимаратының ашылу рәсімдеріне қатысты.

Мемлекет басшысы 2003 жылғы 9 маусымда Астана қаласында өз жұмысын бастаған Астаналар мен ірі қалалар халықаралық ассамблеясының конференциясына қатысушылары және қонақтарымен кездесті.

Кездесу барысында ЕурАзЭҚ-қа және Қалалардың халықаралық ассамблеясына (ҚХА) кіретін елдердің астаналары мен ірі қалаларының алдында тұрған міндеттері туралы, Ресей, Қазақстан, Украина және Беларусь президенттерінің БЭК құру туралы шешімін іске асыру бойынша пікір алмасу өтті.

Астаналар мен ірі қалалардың халықаралық ассамблеясы (ҚХА) — қалалардың әлеуметтік-экономикалық дамуы мақсатында біріккен әрекеттерді үйлестіру үшін 1998 жылғы 2 қыркүйекте құрылған ТМД-ның қоғамдық коммерциялық емес ұйымы.

Мемлекет басшысы Қазақстанға Н.Ә. Назарбаевқа Халықаралық сыйлық лауреатының дипломы мен

«ТМД-ны дамытуға қосқан үлесі үшін» алтын медалін тапсыруға келген ТМД-ның Атқарушы комитетінің төрағасы Ю.Ф. Яровой бастаған «Халықаралық Олимп» конкурсын ұйымдастыру комитетінің делегациясын қабылдады.

«Мен посткеңестік мемлекеттерді интеграциялаудың жақтасы болдым және солай болып қала беремін. Біздің мемлекеттердің ондаған жылдар бойы бірыңғай экономикасы, бірыңғай көлік коммуникациялары, бірыңғай технологиялары болды, ендеше олар кез келген басқа интеграциялық бірлестіктерге қарағанда, өз елдері азаматтарының тұрмысын жақсарту үшін бір-біріне көмектесе алады. Мен осы интеграцияның жақтаушысы болдым, сондықтан, 1994 жылы Еуразиялық Одақ құру бастамасын ұсындым», — деді Н.Ә. Назарбаев жоғары награданы ала отырып.

«Халықаралық Олимп» конкурсының Халықаралық сыйлығы лауреатының дипломы мен «ТМД-ны дамытуға қосқан үлесі үшін» алтын медалі ТМД-ның жоғарғы қоғамдық наградасы болып табылады. Конкурс мемлекетаралық қатынастар мен экономикалық интеграцияны нығайту, әртүрлі елдер кәсіпкерлерінің арасындағы өзара пайдалы серіктестік қатынастарды орнату, тату көршілестікті нығайту мақсатында жыл сайын өткізіліп тұрады. Конкурс лауреаттарының арасында — Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путин, ғарышкер В.В. Терешкова, жазушы Ш.Т. Айтматов бар.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне стандарттау және сертификаттау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №432-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне механикалық көлік құралдарын және оларға тіркемелерді есепке алу, мемлекеттік тіркеу және мемлекеттік техникалық байқау мәселелері бойынша өзгерістер енгізу туралы» №433-II заңдарына қол қойды.

11 маусым

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының бірлескен отырысына қатысты.

Президент Қазақстан Республикасының Премьер-министрі И.Н. Тасмағамбетовтің қызметінен кетуін қабылдайтынын және осыған байланысты жуық арада Үкімет басшысы лауазымына жаңа кандидатурасын ұсынатынын мәлімдеді.

Н.Ә. Назарбаевтың толық тоқталып өткен тағы бір мәселесі — ол Парламент қарауындағы Жер кодексі болды.

Мемлекет басшысы осы мәселе бойынша өз ұстанымын депутаттар назарына жеткізді. Атап айтқанда, Президент «Жер кодексінің айналасындағы саяси ойындарды тоқтатуды» ұсынды және Мәжілістің кейбір түзетулерімен, оның ішінде заңды тұлғалардың жеке меншігіне берілетін жер учаскелерінің шекті мөлшерінің 5%-дық нормасымен, сондай-ақ үстеме жалға беруге тыйым салу уақытын жылжытуға келісім беруге даярлығын мәлімдеді. Солай ете тұрып, Н.Ә. Назарбаев жерді ақысыз немесе жеңілдіктермен беруге үзілді-кесілді қарсылық білдірді, өйткені оның пікірінше, жерді толық құнымен беру — кодекстің түбегейлі мәселесі. Сондай-ақ Мемлекет басшысы жерден түскен қаражатты арнайы қорда жинау туралы депутаттардың ұсынысына да қарсылық білдірді. «Осы бір мәмілеге келуді қажет ететін ұсыныстарды ескеріп, жекелеген нормаларына тыйым сала отырып, мен заң жобасын Парламент палаталарының қарауына қайтаруға дайынмын», — деді Президент сөз соңында.

Одан әрі талқылау барысында Жер кодексінің ең даулы баптары бойынша келісілген ұстанымдар шығарылды.

Мемлекет басшысы «Қазақстанның даму банкі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №434-II, «Жекеше нотариустардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» №435-II, «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтырулар енгізу туралы» №436-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне стандарттау сақтандыру мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» №437-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Ю.Н. Мерзляковты Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен нағрадтау туралы» №1105, «Қазақстан Республикасының Премьер-министрі И.Н. Тасмағамбетовтің орнынан түсуі туралы» №1106 жарлықтарына қол қойды.

12 маусым

Мемлекет басшысы ЭЫҰ бас хатшысы Б.Н. Нарбаевты қабылдап, онымен ЭЫҰ дамуының келешегі және оған Қазақстанның қатысуы туралы мәселелерді

талқылады. Президент ЭЫҰ-ға көлік және коммуникациялар, сауда, инвестициялар мен әлеуметтік саладардағы күштерін бірінші кезекте белсендіру қажеттігін атап өте отырып, өз ұстанымын нақты белгілеп берді.

Экономикалық ынтымақтастық ұйымы (ЭЫҰ) — 1985 жылы Иран, Пәкістан және Түркия елдерімен құрылған өңірлік мемлекетаралық экономикалық ұйым. Ол сол қатысушылармен 1977 жылғы 12 наурызда қол қойылған Измир шарты негізінде әрекет еткен Өңірлік даму ынтымақтастығы ұйымының құқығын иеленуші болып табылады.

1992 жылдың басына дейін ЭЫҰ аясындағы ынтымақтастық негізінен екіжақты сипатта болды. 1992 жылдан бастап ұйым қызметі жаңадан 7 мемлекеттің — Әзірбайжан, Ауғанстан, Қазақстан, Қырғызстан, Тәжікстан, Түрікменстан және Өзбекстанның қосылуына байланысты айтарлықтай белсенді бола түсті.

1995 жылы ЭЫҰ БҰҰ Бас Ассамблеясы жанынан, сондай-ақ ИКҰ жанынан байқаушы мәртебесіне ие болды.

Сыртқы істер министрлерінің кеңесі, Тұрақты өкілдер кеңесі, Өңірлік жоспарлау кеңесі, Хатшылық ЭЫҰ органдары болып табылады.

ЭЫҰ хатшылығы 3 жылдық мерзімге Сыртқы істер министрлері кеңесімен сайланатын Бас хатшымен тағайындалады.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сарпармен келген Иран Ислам Республикасының Сыртқы істер министрі К. Харразиді қабылдады.

Кездесу барысында екіжақты ынтымақтастықтың өзекті мәселелері, сондай-ақ Ирак пен Ауғанстандағы жағдаймен байланысты өңірлік қауіпсіздік мәселелері талқыланды.

Каспийдің құқықтық мәртебесін реттеу мәселесі талқылаудың жеке тақырыбын құрады. К. Харрази осы мәселенің әділ шешілуінің маңыздылығын атап көрсете отырып, келіссөздер үдерісі Каспий бойы мемлекеттері басшыларының кезекті кездесуіне негіз қалайтынына сенім білдірді.

Мемлекет басшысы «2003 жылғы арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №438-II, «Темекі өнімдерінің өндірілуі мен айналымын мемлекеттік реттеу туралы» №439-II заңдарына қол қойды.

13 маусым

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының бірлескен отырысына қатысып, Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің қызметіне тағайындау үшін Д.К. Ахметовтің кандидатурасын депутаттардың назарына ұсынды.

Депутаттар Президенттің ұсынысын қолдап, жаңа Үкімет басшысының кандидатурасымен келісті.

Мемлекет басшысы «Аудиторлар мен аудиторлық ұйымдардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» №440-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру туралы» №1107, «Д.К. Ахметовті Қазақстан Республикасының Премьер-министрі қызметіне тағайындау туралы» №1108, «Д.К. Ахметов туралы» №1109, «Қ.К. Тоқаев туралы» №1110, «И.Н. Тасмағамбетовті Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы қызметіне тағайындау туралы» №1111, «Қ.К. Тоқаевты Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрі қызметіне тағайындау туралы» №1112, «А.С. Павловты Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің бірінші орынбасары қызметіне тағайындау туралы» №1113, «А.С. Есімовті Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары — Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрі қызметіне тағайындау туралы» №1114, «С.М. Мыңбаевты Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары қызметіне тағайындау туралы» №1115 жарлықтарына қол қойды.

14 маусым

Мемлекет басшысы «Қ.А. Нұрпейісовті Павлодар облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» №1116, «Ж.Ә. Құлекеевті Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрі қызметіне тағайындау туралы» №1117, «О.Н. Өксікбаевты Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» №1118, «Қ.Ш. Сүлейменовті Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрі қызметіне тағайындау туралы» №1119, «М.Қ. Алтынбаевты Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрі қызметіне тағайындау туралы» №1120, «А.Б. Самақованы

Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаны қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» №1121, «Қ.Н. Келімбетовті Қазақстан Республикасының Экономика және бюджеттік жоспарлау министрі қызметіне тағайындау туралы» №1122, «В.С. Школьникті Қазақстан Республикасының Энергетика және минералдық ресурстар министрі қызметіне тағайындау туралы» №1123 жарлықтарына қол қойды.

16 маусым

Мемлекет басшысы Израиль Мемлекетінің бас равині Й. Мецгермен кездесті.

Кездесу барысында 2003 жылғы 23–24 қыркүйек аралығында Астана қаласында өтетін Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезіне қатысты мәселелер талқыланды.

Мемлекет басшысы «С.С. Қалмырзаевты Қазақстан Республикасы Президентінің Іс басқарушысы қызметіне тағайындау туралы» №1124, «Б.Ж. Өтемұратовты Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік Кеңесінің хатшысы қызметіне тағайындау туралы» №1125, «Т.М. Досмұханбетовті Астана қаласының әкімі — Қазақстан Республикасы Үкіметінің мүшесі қызметіне тағайындау туралы» №1126, О.Ә. Жандосовты Қазақстан Республикасы Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі агенттігінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» №1127, «А.А. Тілеубердинді Қазақстан Республикасы Премьер-министрі Кеңсесінің Басшысы қызметіне тағайындау туралы» №1128, «Ж.А. Досқалиевті Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрі қызметіне тағайындау туралы» №1129, «Ә.Р. Жақсыбековті Қазақстан Республикасының Индустрия және сауда министрі қызметіне тағайындау туралы» №1130, «М.А. Құл-Мұхаммедті Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрі қызметіне тағайындау туралы» №1131, «Қ.Ы. Нағмановты Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрі қызметіне тағайындау туралы» №1132, «Г.Ж. Қарағұсованы Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» №1133, «Е.А. Досаевты Қазақстан Республикасының Қаржы министрі қызметіне тағайындау туралы» №1134, «О.И. Жұмабековті Қазақстан Республикасының Әділет министрі қызметіне тағайындау туралы» №1135, «Көп

балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №1136 жарлықтарына қол қойды.

17 маусым

Мемлекет басшысы Бүкіләлемдік еврейлер конгресінің төрағасы И. Сингерді қабылдады.

Кездесу барысында 2003 жылғы 23–24 қыркүйек аралығында Астана қаласында өтетін Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезіне қатысты мәселелер талқыланды.

Мемлекет басшысы «Амстердам қаласында (Нидерланды Корольдігі) Қазақстан Республикасының Бас консулдығын ашу туралы» №1137 Жарлығына қол қойды.

18 маусым

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Премьер-министрі Д.К. Ахметовтің басшылық ететін Үкіметі жаңа құрамының Қазақстан халқы мен Қазақстан Республикасының Президентіне ант беру салтанатты рәсіміне қатысты.

«Біз мемлекет дамуының жаңа кезеңінде тұрмыз. Қазақстан негізгі реформаларын аяқтады. Жекелеген қателіктер де болған болар. Алайда жалпы стратегиялық жағынан біз дұрыс жолдамыз. Оған Қазақстанның ТМД елдерінің арасында реформалар жүргізу жағынан көшбасшылық жасап келе жатқаны дәлел бола алады.

Жаңа Үкімет алдында күрделі міндеттер тұр. Біздің қолымызда реформалар қарқынын бәсеңдетпей, алға ілгерілеуді жалғастыра алатындай жаңа мүмкіндіктер бар. Жүргізілген реформалардың табыстылығына, экономиканы жаңғыртудың арқасында жиналған қаражат пен резервтерге сүйене отырып, Үкімет қаржылық жағынан қамтамасыз етілген және мемлекетті одан әрі дамытуға бағытталған бірқатар стратегиялық бағдарламалар әзірледі.

Бүгін Үкіметтің жаңа құрамы халқына және Қазақстан Президентіне адал қызмет ету үшін ант қабылдады. Бұл іс-қимыл Үкіметі болатынына сенемін», — деп атап көрсетті Н.Ә. Назарбаев.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана және Алматы Митрополиті Мефодийді қабылдады.

Әңгімелесу барысында мемлекет пен шіркеу арасындағы өзара әрекет, Қазақстандағы конфессия-

аралық қатынас, сондай-ақ 2003 жылғы 23–24 қыркүйек аралығында Астана қаласында өтетін Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезіне қатысты мәселелер қозғалды.

19 маусым

Мемлекет басшысы Жапония Парламенті Өкілдер палатасының депутаты Й. Мориді қабылдады.

Екіжақты экономикалық байланыстарды кеңейту, атап айтқанда, қосарланған салық салуды болдырмау және жапондық компанияларды Қазақстанның мұнай-газ секторына тарту туралы келісім жасау мүмкіндігі әңгімелесудің негізгі тақырыбына айналды.

20 маусым

Мемлекет басшысы «Estee Lauder» косметикалық корпорациясы директорлар кеңесінің төрағасы Л. Лаудерді қабылдап, онымен Қазақстанда бірлескен жобаларды іске асыру мүмкіндігін талқылады.

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттары Ұлттық демократиялық институтының президенті К. Уоллокты қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстандағы саяси және экономикалық үдерістердің даму келешегі мен проблемалары туралы пікір алмасу өтті.

АҚШ Ұлттық демократиялық институты (ҰДИ) — АҚШ Демократиялық партиясының бастамасы бойынша 1988 жылы құрылған үкіметтік емес ұйым. Қазақстанда ҰДИ өз қызметін 1992 жылдан бастап жүзеге асырып келеді.

Мемлекет басшысы Қазақстандағы дипломатиялық миссиясының аяқталуына байланысты Қазақстан Республикасындағы Ресей Федерациясының Төтенше және Өкілетті Елшісі Ю.Н. Мерзляковты қабылдады.

Президент Ю.Н. Мерзляковтың Қазақстан-ресейлік қатынастарды нығайтуға қосқан сүбелі үлесін атап өте отырып, оны Құрмет грамотасымен марапаттады.

Өз кезегінде елші Н.Ә. Назарбаевқа Санкт-Петербург қаласының 300 жылдығын мерекелеуге қатысқаны үшін алғыс білдірген Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путиннің жолдауын жеткізді.

Мемлекет басшысы «Бюджет жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер

мен толықтыру енгізу туралы» №441-II, «Қазақстан Республикасының Жер кодексі» №442-II заңдарына қол қойды.

21 маусым

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Бас қолбасшысы ретінде Алматы қаласының жоғары әскери оқу орындарының бітіруші лейтенанттарын шығару салтанатты рәсіміне қатысты.

Президент әскери ЖОО-лар оқытушыларының командалық құрамына офицерлік кадрларды даярлаудағы ерен еңбектері үшін алғыс айтып, барлық қатысушыларды кезекті офицерлерді шығаруымен құттықтады, барлығына мықты денсаулық, Қазақстан Республикасы үшін қызмет етуде табыс тіледі.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 29 наурыздағы №828 Жарлығына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» №1138 Жарлығына қол қойды.

23 маусым

Мемлекет басшысы Канадаға ресми сапармен барып, Гамильтон қаласында өзінің құрметіне Канаданың Еврейлер конгресінің президенті К. Ландимен еврейлер қауымдастығы атынан ұйымдастырылған қонақасында болды.

К. Ланди Н.Ә. Назарбаевтың елде және өңірде ашылған мұсылман-еврейлік диалогтың алға ілгерілеуіне қосқан үлесін, сондай-ақ оның Израиль Мемлекетімен айқын әрі нық қатынастарын ерекше атап өтті.

Қазақстан Президенті өз кезегінде Канаданың Еврейлер конгресін 2003 жылғы 23–24 қыркүйек аралығында Астана қаласында өтетін Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезіне қатысуға шақырды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы мен Канада арасында Қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек туралы шарт жасасу туралы» №1139, «Б. Изотье мен Р.Ф. Капланды «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» №1140, «Қазақстан Республикасының Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі агенттігінің мәселелері» №1141 жарлықтарына қол қойды.

24 маусым

Мемлекет басшысы Канадаға ресми сапары барысында Ниагара сарқырамасына экскурсия жасады.

Ниагара сарқырамасы — Канаданы АҚШ-тан бөліп тұрған Ниагара өзенінде орналасқан үш сарқыраманың ортақ атауы. Олар «Подкова» немесе Канада сарқырамалары, Американдық сарқырама және «Фат» сарқырамасы. Сарқырамалардың биіктігі 53 метрге жетеді.

25 маусым

Мемлекет басшысы Канадаға ресми сапары барысында осы елдің астанасы Оттава қаласында генерал-губернатор, Канада Қарулы Күштерінің Жоғары Бас қолбасшысы А. Кларксонмен кездесті.

Мемлекет басшысы Канаданың Премьер-министрі Ж. Кретьенмен кездесті.

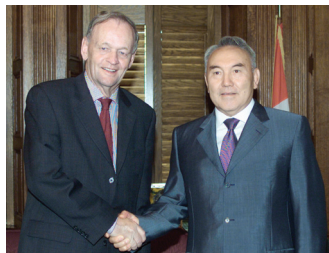
Шағын және кеңейтілген құрамдардағы келіссөздер барысында екіжақты сауда-экономикалық қатынастарды кеңейтудің келешегі, Қазақстанның 2015 жылға дейінгі Индустриялық-инновациялық даму стратегиясын іске асыру аясында канадалық инвестициялар мен технологияларды тарту, ДСҰ-ға кіру мәселесінде Қазақстанға қолдау көрсету, сондай-ақ Орталық Азияда қауіпсіздікті қамтамасыз ету бойынша өзара әрекет ету мәселелері талқыланды.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша үкіметаралық деңгейде екі құжатқа — Азаматтық және қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек көрсету туралы шартқа және екіжақты экономикалық серіктестікті нығайту жөніндегі Қазақстан-канадалық бірлескен іс-әрекет жоспарына қол қойылды.

Кешке қарай Мемлекет басшысы Канаданың Премьер-министрі Ж. Кретьен мен Канада Парламенті Сенатының төрағасы Д. Хейстің атынан өзінің құрметіне ұйымдастырылған түскі асқа барды.

26 маусым

Мемлекет басшысы Канадаға ресми сапары барысында Оттава қаласында орналасқан Канада Корольдік атты полициясы колледжіне барды.

Сол күні Мемлекет басшысы 2003 жылғы 27 маусымда өтетін «Қазақстан — Орталық Азияның інжу-маржаны:

іскерлік мүмкіндіктер» бизнес-конференциясына қатысу үшін Калгари қаласына аттанды.

27 маусым

Мемлекет басшысы Канадаға ресми сапары барысында Калгари қаласында өткен «Қазақстан — Орталық Азияның інжу-маржаны: іскерлік мүмкіндіктер» бизнес-конференциясына қатысты, содан соң Оңтүстік Альбертаның Технологиялық институтына барып, Қазақстандағы экономикалық және саяси реформаларға шолу жасап, оқытушылық-профессорлық құрамының алдында сөз сөйледі.

Кездесу аясында Н.Ә. Назарбаевқа «Қазақстанның энергетикалық секторын әзірлегенде көрегенді басшылық жасағаны және Қазақстан азаматтарына техникалық білім беруге қосқан айрықша үлесі үшін» қолданбалы технологиялар докторы құрметті дәрежесін беру салтанатты рәсімі өтті.

«Сіздердің институттарыңыз Қазақстанның әлемдік экономикаға сенімді ықпалдасуы үшін қажетті машықтарға қазақстандықтарды оқыта отырып, біздің жас егеменді республикамыздың дамуына өз үлесін қосып келе жатқаны көңіл сүйсіндіреді. Біздің мамандар үшін сіздердің институттарыңыздың қабырғасында ең жаңа технологияларды пайдалана отырып, кәсіби даярлықтан өту айрықша маңызды. Сіздердің университеттеріңіз — ол елдеріңіздің беделді әрі көне жоғарғы оқу орындарының бірі болуымен қатар, Канаданың қарқынды дамуының символы болып табылады», — деп атап айтты Президент.

Калгари — Альберта провинциясының ең ірі қаласы, Канаданың мұнай-газ саласының орталығы болып табылады. Провинцияға елде өндірілетін энергия тасымалдағыштардың 80% тиесілі, ал Калгари қаласы бейресми түрде мұнайлы астана мәртебесіне ие. Дәл осы жерде ең ірі канадалық мұнай өндіруші компаниялардың кеңселері орналасқан.

28 маусым

Мемлекет басшысы Франция Республикасында жұмыс сапарымен болып, осы елдің астанасы Париж қаласында Президент Ж. Ширакпен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдардағы келіссөздер барысында тараптар екіжақты сауда-экономикалық ынтымақтастықтың жағдайы мен келешегін талқылады, сондай-ақ Ауғанстан мен Ирактағы ахуал туралы пікір алмасты.

ШІЛДЕ

Дс		7	14	21	28
Сс	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Бс	3	10	17	24	31
Жм	4	11	18	25	
Сн	5	12	19	26	
Жк	6	13	20	27	

1 шілде

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында бір топ соғыс және еңбек ардагерлерін қабылдады.

Қатысушылардың қатарында Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі Г.Ж. Қарағұсова, «Қазақстан Республикасының ардагерлер ұйымы» Орталық кеңесінің, облыстардың, қалалар мен аудандардың ардагерлер кеңестерінің жетекшілері болды.

Кездесу барысында «Ардагерлер туралы» Заң, сондай-ақ майдангерлердің ТМД елдері аумағындағы майдандастарына ақысыз жүру жолы және Ұлы Отан соғысындағы Жеңістің 60 жылдығына дайындық мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы «Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» №444-II, «Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (Ерекше бөлім) сақтандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №445-II, «Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» №446-II, «Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымының Жарғысын бекіту туралы» №447-II, «1992 жылғы 15 мамырдағы Ұжымдық қауіпсіздік туралы шартқа қатысушы мемлекеттердің ұжымдық қауіпсіздік жүйесінің күштері мен құралдарын қалыптастыру және олардың жұмыс істеу тәртібі туралы хаттаманы бекіту туралы» №448-II, «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» №449-II заңдарына қол қойды.

2 шілде

Мемлекет басшысы Қазақстанға жеке сапармен келген Ресей Федерациясының бұрынғы Президенті Б.Н. Ельцинмен кездесті.

Түстен кейін Н.Ә. Назарбаев пен Б.Н. Ельцин «Думан» ойын-сауық орталығына, «Астана-Бәйтерек» монументіне, Президенттік мәдениет орталығына, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетіне барды, Отан қорғаушылар монументіне гүл шоқтарын қойды.

«Биылғы жыл Ресейдегі Қазақстан жылы болып жарияланды және мен Борис Николаевичті дені сау

күйінде өз үйімде қонақ ретінде көріп отырғаныма қуаныштымын. Біздің сөйлесер тақырыбымыз аз емес. Мен бұл күндері осы кісіге уақыт бөліп, өткенді еске алып, болашақта не істеу қажет екені туралы ойланғым келеді», — деді Президент журналистермен кездесуде.

Мемлекет басшысы ҰҚШҰ бас хатшысы Н.Н. Бордюжаны қабылдады.

Кездесу барысында қатысушы елдердің халықаралық есірткі бизнесіне, терроризмге, діни экстремизмге, ұйымдасқан қылмысқа, заңсыз көші-қон мен тірі тауар саудасына қарсы әрекет етуде жұмсалатын күшті үйлестіру жөніндегі шаралар қаралды. Одан басқа, әскери ынтымақтастықты нығайту, оның ішінде, жылдам өрістету ұжымдық күштерінің өңірлік басшылығын құру мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы Журналистика күніне орай бір топ қазақстандық журналистерді қабылдап, Қазақстан Республикасы Президентінің бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы сыйақылары мен гранттарын табыс етті.

Президент сыйақылары «Рудный Алтай» газетінің бас редакторы А.И. Акаwege, «Ана тілі» газетінің бас редакторы М.Ә. Құлкеновке және «Ел» шығармашылық бірлестігінің жетекшісі И. Жұбаевқа тапсырылды.

«Вечерняя Астана» газетінің бас редакторы В.Г. Коченов, «Время» газетінің шолушысы Г. Танкаева президенттік грант иегерлері атанды.

«Рахат-ТВ» телекомпаниясының президенті Д.В. Клебановаға, «Түркістан» газетінің бөлім меңгерушісі Е. Қапқызына, Астана қаласының ақпараттық-сараптамалық бағдарламалар телекөрсетілімінің бас редакторы Б.Б. Қожахметовке және «Экспресс К» газетінің фототілшісі А. Некрасовқа Президенттің алғысы жарияланды.

«Журналистердің елге көмек көрсетуге, біздің жетістіктеріміз бен кемшіліктеріміз жайлы айтуға деген шынайы құлшынысы, қарқыны, құмарлығы, азаматтық ұстанымы қуантады. Сондықтан да мен Қазақстан өз журналистикасын мақтан тұта алады деп есептеймін», — деді Президент кездесуді қорытындылай келе және журналистердің бұдан кейін де журналист деген биік атағын абыроймен алып жүретініне сенім білдірді.

Қазақстан Республикасы Президентінің бұқаралық ақпарат құралдары саласындағы сыйақылары мен гранттары Мемлекет басшысының 1997 жылғы 19 маусымдағы №3556 Өкімімен белгіленді.

Сыйақылар мен гранттар журналистерге (журналистер ұжымдарына) шығармашылық есуді көтермелеу мен қазақстандық журналистиканы дамытуды ынтыландыру мақсатында табыс етіледі және Журналистика күніне орайластырылады.

Мемлекет басшысы «Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №443-II, «Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымының құқықтық мәртебесі туралы келісімді бекіту туралы» №450-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сот ісін жүргізу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» №451-II, «Қазақстан Республикасы мен Өзбекстан Республикасы арасындағы Қазақстан-Өзбекстан Мемлекеттік шекарасының жекелеген учаскелері туралы шартты бекіту туралы» №452-II, «Қазақстан Республикасы мен Өзбекстан Республикасы арасындағы Қазақстан-Өзбек Мемлекеттік шекарасы туралы шартты бекіту туралы» №453-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» №454-II, «Қазақстан Республикасы мен Түрікменстан арасындағы Қазақстан-Түрікменстан мемлекеттік шекарасын делимитациялау және оны демаркациялау процесі туралы шартты бекіту туралы» №455-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Испания Корольдігі Үкіметінің арасындағы Жолаушылар мен жүктердің халықаралық автомобиль тасымалы туралы келісімді бекіту туралы» №456-II, «Қазақстан Республикасы мен Әзірбайжан Республикасының арасындағы Қазақстан Республикасы мен Әзірбайжан Республикасы арасында Каспий теңізі түбін шектеу туралы келісімді және Қазақстан Республикасы мен Әзірбайжан Республикасының арасындағы Қазақстан Республикасы мен Әзірбайжан Республикасы арасында Каспий теңізі түбін шектеу келісімге Хаттаманы бекіту туралы» №457-II, «Қазақстан Республикасы, Қырғыз Республикасы және Өзбекстан Республикасы арасындағы үш мемлекеттің мемлекеттік шекараларының түйісу нүктесі туралы келісімді бекіту туралы» №458-II, «Қазақстан Республикасы

мен Қырғыз Республикасы арасындағы Қазақстан-Қырғыз мемлекеттік шекарасы туралы шартты бекіту туралы» №459-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Египет Араб Республикасының Үкіметі арасындағы «Нұр-Мұбарак» ислам мәдениетінің Египет университеті туралы келісімді бекіту туралы» №460-II, «Құнды қағаздар рыногы туралы» №461-II заңдарына қол қойды.

3 шілде

Мемлекет басшысы Ұлыбритания мен Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігінің Премьер-министрі Т. Блэрмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгімелесу барысында екіжақты сауда-экономикалық қатынастарды дамытудың жағдайы мен келешегі, сондай-ақ Ауғанстан мен Ирактағы бітімгершілік операциялары аясында әрекет ету мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Чехия Республикасының Үкіметі арасындағы Халықаралық автомобиль тасымалдары туралы келісімді бекіту туралы» №462-II, «Өсімдіктер карантині туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №463-II, «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №464-II заңдарына қол қойды.

4 шілде

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Премьер-министрі Д.К. Ахметовті қабылдады. Ол Қазақстанның 2015 жылға дейінгі Индустриялық-инновациялық даму стратегиясының іске асырылу барысы туралы, ауыл шаруашылығындағы жағдай мен халықты әлеуметтік қорғаудың негізгі проблемалары туралы баяндап берді.

Кездесу барысында Президент сондай-ақ «Алтынсарин-Хромтау» темір жол желісінің құрылысын тез арада аяқтау, Қазақстанның көлік әлеуетін арттыру, байланыс нарығын либералдау мен авиация саласында жиналып қалған мәселелерді шешу жөнінде тапсырмалар берді.

Ұзақтығы 402 шақырымдық «Алтынсарин-Хромтау» темір жол желісі Қазақстанның солтүстік (астықты) және орталық (өнеркәсіпті) өңірлерін ең қысқа

бағытта, арақашықтықты 2 мың шақырымға жуық қысқарта отырып, ресейлік темір жолдарға шығуды қажет етпей-ақ, елдің батысымен байланыстыруға арналған.

Мемлекет басшысы сондай-ақ Қазақстан Республикасының вице-премьері — Ауыл шаруашылығы министрі А.С. Есімовті қабылдады. Ол Қазақстанның Ауылдық аумақтарын дамытудың 2004–2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасының жобасын ұсынды.

Президенттің 2003 жылғы 10 шілдедегі №1149 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының Ауылдық аумақтарын дамытудың 2004–2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы Мемлекет басшысының 2002 жылғы 29 сәуірдегі Қазақстан халқына Жолдауына сәйкес әзірленді, онда Мемлекет басшысы 2003–2005 жылдарды ауылды өркендету жылдары деп жариялады. Бағдарламаның негізгі мақсаты — ауыл халқын қоныстандыруды оңтайландыру негізінде ауылдың тұрмыс-тіршілігіне қалыпты жағдайлар туғызу болып табылады.

Мемлекет басшысы «Шанхай ынтымақтастық ұйымының Хартиясын бекіту туралы» №465-II, «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына бағалы қағаздар рыногы мәселесі бойынша өзгеріс енгізу туралы» №466-II, «Қазақстан Республикасының «Солтүстік-Оңтүстік» халықаралық көлік дәлізі туралы келісімге қосылуы туралы» №467-II, «Еркін сауда аймағын құру туралы келісімге қатысушы мемлекеттердің импортты лицензиялау ережелері туралы хаттаманы бекіту туралы» №468-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекара сызығын демаркациялау туралы хаттаманы бекіту туралы» №469-II, «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына дене шынықтыру және спорт мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы» №470-II, «Дене шынықтыру және спорт туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №471-II, «Еуропадағы кәдімгі қарулы күштер туралы шартты бейімдеу жөніндегі келісімді бекіту туралы» №472-II, «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградалары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы» №473-II, «Қаржы рыногы мен қаржылық ұйымдарды

мемлекеттік реттеу және қадағалау туралы» №474-II, «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №475-II, «Автомобиль көлігі туралы» №476-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №1142, «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» №1143, «Кешірім жасау туралы» №1144, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №1145, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №1146, «Кешірім жасау туралы» №1147 жарлықтарына қол қойды.

5 шілде

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен ОАЫ-ға мүше мемлекеттер басшылары Кеңесінің отырысына қатысты.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында саммитке қатысушылар өткен кезеңдегі ОАЫ қызметі туралы есебін тыңдады, сондай-ақ экономикалық ынтымақтастықты кеңейту келешегі мен терроризмге, экстремизм мен есірткінің заңсыз айналымына қарсы күрестегі өзара әрекет ету тетіктерін талқылады.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев су-энергетикалық, коммуникациялық және азық-түлік консорциумдарын құру мәселелеріне ерекше назар аударды және оларды құру алдағы уақытта ұйым үшін басты міндет болуы керек деп мәлімдеді.

Отырыста Н.Ә. Назарбаев осы қызметте Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримовты ауыстырып, кезекті мерзімге төрағалық етуші болып сайланды.

Саммит қорытындысы бойынша ОАЫ-ға мүше мемлекеттер басшыларының Бірлескен мәлімдемесі қабылданды, сондай-ақ терроризмге, экстремизм мен есірткінің заңсыз айналымына қарсы күрестегі әрекеттерді үйлестіруді күшейту туралы және «Орталық Азия экономикалық қоғамдастығы» ұйымының құқықтық-шарттық базасын түгендеуді аяқтау туралы шешімдер бекітілді.

«Орталық Азия ынтымақтастығы» ұйымы (ОАЫ) — халықаралық өңірлік ұйым.

2002 жылғы 28 ақпанда Алматы қаласында ОАЫ құру туралы шартқа қол қойылды. Жаңа құрылым 1994 жылы құрылып, қазірде таратылған «Орталық Азия экономикалық қоғамдастығы» (ОАЭҚ) ұйымының құқығын иеленуші бол-

ды. ОАЫ құрамына Қазақстан, Қырғызстан, Өзбекстан және Тәжікстан енді.

2004 жылғы 18 қазанда ОАЫ-ға Ресей қосылды.

Мемлекет басшылары мен премьер-министрлерінің кеңесі, Сыртқы істер министрлерінің кеңесі, Ұлттық үйлестірушілер комитеті және Қауіпсіздік қызметі мен әлеуетті құрылымдары басшыларының тұрақты кеңесі ОАЫ органдары болып табылады.

2005 жылғы 6 қазанда Санкт-Петербург қаласында өткен ОАЫ саммитінде ОАЫ-ны ЕурАзЭҚ-қа қосу туралы шешім қабылданды.

7 шілде

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанға ресми сапармен келген Франция Республикасының Қорғаныс министрі М. Аллио-Мариді қабылдады.

Кездесу барысында тараптар қазақстандық полигондарда бірлескен әскери оқуларды өткізу мүмкіндігін талқылады, сондай-ақ Ауғанстан мен Ирак айналасындағы ахуал туралы пікір алмасты.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында ЕҚЫҰ төрағасы — Нидерланды Корольдігінің Сыртқы істер министрі Я. Схефферді қабылдады.

Әңгіме экономикалық және саяси реформалардың барысына, сайлау заңнамасын жетілдіру мәселелеріне, Қазақстандағы ҰЕҰ мен БАҚ-тардың алатын орнына, ЕҚЫҰ-мен одан әрі ынтымақтастық орнатудың келешегіне арналды.

8 шілде

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақ ұлттық аграрлық университетінің ректоры Т.И. Есполовты қабылдады. Ол университет негізінде өткізілген ТМД елдері ауыл шаруашылығының ЖОО ректорлары кеңесінің қорытындысы туралы баяндап берді.

Кездесу барысында сондай-ақ аграрлық сектор үшін кадрларды даярлау мәселесі және білім, ғылым мен өндірісті ауыл шаруашылығы саласына интеграциялау жолдары қаралды.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан мұсылмандарының діни басқармасының басшысы, мүфти Ә. Дербісәліні қабылдады. Ол Қазақстанның барлық конфессияларының

арасындағы достық пен өзара түсіністікті нығайту бойынша жүргізіліп жатқан жұмыс туралы хабарлады.

Одан басқа, имамдарды дайындау, біліктілігін арттыру және аттестациялау мәселелері қозғалды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Орман кодексі» №477-II, «Әскери қызметшілер мен олардың отбасы мүшелерінің мәртебесі және оларды әлеуметтік қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №478-II, «Жер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының күші жойылды деп тану туралы» №479-II заңдарына қол қойды.

9 шілде

Мемлекет басшысы Иран Ислам Республикасының Президенті М. Хатаммен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгімелесу барысында тараптар елдің Каспийдегі ынтымақтастығын кеңейту келешегін, «Солтүстік-Оңтүстік» көлік дәлізін пайдалануды талқылады және Каспий бойы мемлекеттері басшыларының жоғары деңгейдегі кездесулерін жандандыру үшін пікірлерін ортаға салды. Сондай-ақ өңірдегі қауіпсіздік, атап айтқанда, жаппай қырып-жою қаруын таратпау және терроризмге қарсы күрес мәселелері де қозғалды.

Н.Ә. Назарбаев Иран мәселесі өзінің бейбіт шешімін табады деген сенім білдірді.

Әңгімелесудің соңында М. Хатами Н.Ә. Назарбаевты Иранға ресми сапар жасауға шақырды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне толықтырулар енгізу туралы» №480-II, «Қазақстан Республикасының Су кодексі» №481-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне вексель айналысы, ақша төлемі мен аударымы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 9 шілдедегі №482-II заңдарына қол қойды.

10 шілде

Мемлекет басшысы Қазақстанға Орталық Азия елдері бойынша турне жасау шеңберінде ресми сапармен келген НАТО бас хатшысы Дж. Робертсонды қабылдады.

Кездесу барысында есірткінің заңсыз айналымына қарсы күресте өзара әрекет ету мәселелері, сұрапыл апаттардың салдарын жою жөніндегі бірлескен

жобаларды іске асыру және әскери-техникалық саласындағы ынтымақтастық мәселелері қозғалды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне қаржы рыногын және қаржылық ұйымдарды мемлекеттік реттеу мен қадағалаудың бірыңғай жүйесін ұйымдастыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №483-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Мемлекеттік хатшысының мәртебесі мен өкілеттігі туралы» №1148, «Қазақстан Республикасының Ауылдық аумақтарын дамытудың 2004–2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» №1149, «Қазақстан Республикасының аудандық және оларға теңестірілген соттарының судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату, сондай-ақ Шығыс Қазақстан облыстық сотының судьясы қызметінен босату туралы» №1150 жарлықтарына қол қойды.

11 шілде

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Новосибирск қаласында ашылған Қазақстан мен Ресей жас-тарғы фестивалінің қатысушыларына сәлем жолдады.

«Ресей-Қазақстан қатынастары сендердің әкелерің мен аталарыңның еңбегі арқасында қаланған өзара түсіністік пен ынтымақтастықтың мықты іргетасына негізделеді», — делінген жолдауда. Президент осы заманғы ресейліктер мен қазақстандықтардың жас буын өкілдері сол тамаша дәстүрлерді сақтап қана қоймай, екі елдің бауырлас халықтарының арасындағы достық, тату көршілестік пен серіктестік ісіне өз үлестерін қосып, оларды толықтыра түсетініне сенім білдірді.

15 шілде

Мемлекет басшысы Франция Республикасының Президенті Ж. Ширакпен телефон арқылы сөйлесті.

Тараптар Н.Ә. Назарбаевтың 2003 жылғы 30 маусым күні Францияға жұмыс сапары барысында қол жеткізген уағдаластықтардың іске асырылу барысын талқылады.

16 шілде

Мемлекет басшысы Германия Федеративтік Республикасының Федералды канцлері Г. Шредермен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгімелесу барысында неміс компанияларының Алматы қаласында ақпараттық технологиялар паркін құру жөніндегі жобасын іске асыру, сондай-ақ германдық «Гермес» қоры мен Қазақстанның экспорттық кредиттер мен инвестицияларды сақтандыру жөніндегі мемлекеттік корпорациясының техникалық көмек көрсету және кредиттерді бірлесіп сақтандыру мәселелері қаралды. Одан басқа, тараптар Орталық Азиядағы қауіпсіздік пен терроризмге қарсы күрес мәселелерін талқылады.

Әңгіменің соңында Н.Ә. Назарбаев ГФР Канцлерін Қазақстанға ресми сапар жасауға шақырды.

19 шілде

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасындағы Иран Ислам Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі М. Саффариді қабылдады.

Кездесуде екіжақты ынтымақтастықтың өзекті мәселелері, сондай-ақ Н.Ә. Назарбаевтың Иранға жасайтын ресми сапары талқыланды.

20–27 шілде

Мемлекет басшысы қысқа мерзімді демалыста болды.

23 шілде

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Австрия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Р.М. Әлиевті Қазақстан Республикасының Македония Республикасындағы, Сербия және Черногория Одақтас Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №1151 Жарлығына қол қойды.

26 шілде

Мемлекет басшысы Украинаның Президенті Л.Д. Кучмамен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында тараптар Украинаға қазақстандық бидайды жеткізу мәселесін, сондай-ақ 2003 жылғы 19 қыркүйекте Ялта қаласында өтетін ТМД мемлекеттері басшылары кеңесінің отырысына дайындық барысын талқылады.

29 шілде

Мемлекет басшысы Астана қаласында Есіл өзенінің сол жақ жағалауындағы салынып жатқан бірқатар нысандарды қарап шықты.

Атап айтқанда, Президент резиденциясы, Үкімет, Парламент Сенаты мен Мәжілісі ғимараттары құрылысының барысымен танысты.

Мемлекет басшысы Түркия Республикасының Премьер-министрі Р.Т. Эрдоғанмен телефон арқылы сөйлесті.

Оның барысында тараптар Қазақстан-Түркия үкіметаралық комиссиясының кезекті отырысын өткізу туралы уағдаластыққа қол жеткізді, сондай-ақ Ирак пен Ауғанстандағы шиеленіскен жағдайға байланысты өңірдегі қауіпсіздік мәселелерін де қозғады.

Әңгімелесу соңында Н.Ә. Назарбаев Р.Т. Эрдоғанды Қазақстанға ресми сапар жасауға шақырды.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгімелесу кезінде Ресейдегі Қазақстан жылын өткізу барысы; Беларусь, Қазақстан, Ресей және Украина құрамындағы БЭК құру бойынша Жоғары дәрежелі топтың ағымдағы жұмысының қорытындысы; Каспийді бөлу жөніндегі келіссөздер үдерісінің жағдайы және Каспий бойы мемлекеттері басшыларының кезекті кездесу өткізу мүмкіндігі, сондай-ақ В.В. Путиннің 2004 жылғы қаңтарда Қазақстанға жасайтын ресми сапарына дайындық мәселелері талқыланды.

30 шілде

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Премьер-министрі Д.К. Ахметовті қабылдады. Ол елдің әлеуметтік-экономикалық дамуының 2003 жылғы бірінші жартыжылдығындағы қорытындылары туралы баяндап берді.

Кездесу барысында сондай-ақ мұнай-газ кешенін жаңғырту, темір жолды қайта құрылымдау, телекоммуникация жүйесін либералдау, электр энергиясын бөлшектап сату нарығын қалыптастыру, аграрлық секторды дамыту, дәнді-дақылдар қорын құру, Астана қаласы құрылысын қарқындату және сапасын жақсарту, зейнеткерлерді әлеуметтік қорғау деңгейін арттыру мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің төрағасы Г.А. Марченконы қабылдады. Ол 2003 жылдың бірінші жартыжылдығындағы банк

жұмысының қорытындылары туралы, сондай-ақ теңгенің 10 жылдығына арналған 2003 жылғы қараша айында жоспарланып отырған халықаралық қаржы конференциясына дайындық барысы туралы есеп берді.

Мемлекет басшысы «Қарашығанақ Петролеум оперейтинг б.в.» компаниясының бір топ қызметкерлерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» №1152, «К.В. Жигаловты Қазақстан Республикасының Бельгия Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1153, «Т.С. Сүлейменовті Қазақстан Республикасының Польша Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1154, «М. Шаханов туралы» №1155, «Ө.Ө. Өзбековті Қазақстан Республикасының Қырғыз Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1156 жарлықтарына қол қойды.

31 шілде

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Бас прокуроры Р.Т. Түсіпбековті қабылдады. Ол прокуратура органдарының 2003 жылдың бірінші жартыжылдығындағы жұмысының қорытындылары туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан темір жолы» Ұлттық компаниясы» ЖАҚ президенті Е.Д. Атамқұловты қабылдап, компанияның 2003 жылдың бірінші жартыжылдығындағы қызметінің қорытындылары туралы есебін тыңдады.

Президент темір жолды қайта құрылымдау бағдарламасын іске асыру бойынша бірқатар тапсырмалар берді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы ішкі істер органдарының медальдары туралы» №1157, «Шетелде кадрлар даярлау жөніндегі республикалық комиссияның құрамындағы өзгерістер туралы» №1158 жарлықтарына қол қойды.

ТАМЫЗ

Дс		4	11	18	25
Сс		5	12	19	26
Ср		6	13	20	27
Бс		7	14	21	28
Жм	1	8	15	22	29
Сн	2	9	16	23	30
Жк	3	10	17	24	31

1 тамыз

Мемлекет басшысы Батыс Қазақстан облысында жұмыс сапарымен болып, онда Қарашығанақ мұнай-газ конденсатты кен орнындағы «Қарашығанақ — Үлкен Шаған — Атырау» құбыры мен өңдеу кешенінің ашылу рәсіміне қатысты.

Мемлекет алдындағы қызметі және Қарашығанақ кен орнын игерудегі айрықша үлесі үшін Н.Ә. Назарбаев кәсіпорынның бір топ қызметкерлерін ордендер және медальдармен марапаттады.

Н.Ә. Назарбаев Қарашығанақтағы үйлесімді жұмыстың бағалы тәжірибесі, сондай-ақ алдыңғы қатарлы технологияларды қолдану елдің басқа да кен орындарында пайдаланылатын болады деп атап көрсетті.

2 тамыз

Мемлекет басшысы Батыс Қазақстан облысына жұмыс сапары барысында «Сұңқар» жағалауда жүзу шекаралық катерлерін және «Бүркіт» сериясымен шекаралық кемелерді шығаруға маманданған «Зенит» Орал зауыты» ААҚ-ға барды.

Содан соң Президент Зеленов ауданының «Каркула» және Тасқала ауданындағы «Өсімтал» шаруа қожалықтарында болды.

Жұмыс сапарының соңында Н.Ә. Назарбаев Тасқала ауданының әкімшілік орталығы Каменка кентінде облыстың агроөнеркәсіптік кешенінің қызметкерлерімен кеңес өткізді. Президент кеңесте сөйлеген сөзінде сумен қамсыздандыру, автомобиль жолдары, ауыл шаруашылығы өнімдерін өңдеу мәселелерін шешуге бағытталған ауылды өркендетудің ұшжылдық міндеттеріне егжей-тегжейлі тоқталып өтті.

4 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстанға жұмыс сапарымен келген Украинаның Премьер-министрі В.Ф. Януковичті қабылдады.

Келіссөздер барысында қазақстандық бидайды Украинаға жеткізу шарттары, газ және мұнай кен орындарын бірігіп игерудің келешегі, Қазақстанның Украинадағы көлік инфрақұрылымын дамыту, атап айтқанда, «Одесса-Броды» мұнай құбырының параллель жүйесін салу және «Дружба» мұнай құбырының жекелеген учаскелерін жаңарту жөніндегі жобаларға қатысу мүмкіндігі талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрі Ж.Ә. Құлекеевті қабылдады. Ол білім беру жүйесінің сапасын жетілдіру шаралары, оның ішінде ЖОО-ларда тәуелсіз сараптау комиссиясының екінші курс қорытындылары бойынша студенттерді міндетті аттестациядан өткізу негізінде аралық бақылау енгізу туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрі Қ.Ш. Сүлейменовті қабылдады. Ол елдегі ағымдық шұғыл жағдай туралы, ІІМ-нің 2003 жылдың бірінші жартыжылдығындағы жұмыс қорытындылары, 2003 жылдың қыркүйек айында өтуі жоспарланып отырған мәслихаттарға сайлау мен Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының І съезі кезінде құқық бұзушылыққа жол бермеу бойынша алдын алу шаралары туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 24 қазандағы №713 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №1159 Жарлығына қол қойды.

6 тамыз

Мемлекет басшысы 2003 жылдың бірінші жартыжылдық қорытындылары бойынша Қазақстанның бірқатар облыстарының әкімдерімен жұмыс кездесулерін өткізді.

Атырау облысының әкімі А.Е. Мусин Каспий теңізінің түбін игеру бойынша бағдарламаның іске асырылу барысы туралы, «Chevron-Texaco» компаниясының екінші буын зауытын салуы және М. Өтемісовтің 200 жылдығын тойлауға дайындық барысы туралы баяндады.

Павлодар облысының әкімі Қ.А. Нұрпейісов облыстың әлеуметтік-экономикалық дамуының негізгі қорытындылары және ауылды қолдау бағдарламасының іске асырылу барысы туралы ақпарат берді.

Ақтөбе облысының әкімі Е.Ж. Имантаев облыстың әлеуметтік-экономикалық жағдайының негізгі көрсеткіштері мен индустриялық бағдарламасының іске асырылу барысы туралы мәлімдеді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Қауіпсіздік кеңесінің құрамына өзгерістер енгізу туралы» №1160 Жарлығына қол қойды.

7 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Үкіметінің кеңейтілген отырысына төрағалық етті.

Отырыста елдің әлеуметтік-экономикалық дамуы мен 2003 жылдың бірінші жартыжылдығындағы қаржы жүйесі жұмысының қорытындылары, сондай-ақ алдағы уақытқа қойылған міндеттер қаралды.

Қазақстан Республикасының Премьер-министрі Д.К. Ахметов, Ұлттық банкінің төрағасы Г.А. Марченко, сондай-ақ бірқатар министрлер мен облыс әкімдері баяндама жасады.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстан облыстарының, Астана және Алматы қалаларының әкімдерімен жұмыс кеңесін өткізді.

Президент өңір басшыларының алдында Ауылдық аумақтарды дамытудың 2004–2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын және мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы өкілеттіктерді ажырату және бюджетаралық қатынастарды жетілдіру тұжырымдамасын іске асыру аясында міндеттер қойды, сондай-ақ ауылдарды сумен қамтамасыз ету, автокөлік жолдарының құрылысы, астық жинау науқанына, келе жатқан жылыту маусымына дайындық мәселелеріне баса назар аударды.

Мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы өкілеттіктерді ажырату және бюджетаралық қатынастарды жетілдіру тұжырымдамасы Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2003 жылғы 10 ақпандағы Қаулысымен қабылданды.

Атап айтқанда, тұжырымдамада:

- биліктің әртүрлі деңгейлерінің арасындағы қызмет түрлерін, функциялары мен жауапкершілігін нақты ажырату;*
- жергілікті өкілетті органдардың жергілікті мәселелерді шешудегі өкілеттіктерін кеңейту;*
- орталықтың жекелеген функциялары мен өкілеттіктерін, ең алдымен, шаруашылық саласындағы, сондай-ақ кейбір бақылау-қадағалау функцияларын жергілікті деңгейге беру арқылы жергілікті өкілетті органдардың өкілеттігін кеңейту;*
- басқарудың барлық деңгейлеріне өз бюджеттерін бөліп беру көзделген.*

8 тамыз

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Ресей Федерациясының Төтенше және Өкілетті Елшісі В.С. Бабичевтен сенім грамотасын қабылдады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 25 наурыздағы №575 Жарлығына толықтырулар енгізу туралы» №1161 Жарлығына қол қойды.

11 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаны қорғау министрі А.Б. Самақованы қабылдады. Ол табиғатты қорғау саласындағы нормативтік-құқықтық базасына министрліктің жасаған тексеру қорытындысы туралы баяндады.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Кедендік бақылау агенттігінің төрағасы Б.М. Сапарбаевты қабылдады. Ол агенттіктің 2003 жылғы 7 айы ішіндегі қызметі туралы баяндап берді.

Президент кеден органдарындағы тәртіпті нығайту және сыбайлас жемқорлық қылмыстарға қарсы күресті күшейту қажеттігін атап көрсетті.

Мемлекет басшысы «Сингапур Республикасында Қазақстан Республикасының Дипломатиялық миссиясын ашу туралы» №1162 Жарлығына қол қойды.

12 тамыз

Мемлекет басшысы Шығыс Қазақстан облысында жұмыс сапарымен болды.

Келе сала Президент бірден «Үлбі металлургиялық зауыты» ААҚ аумағында облыс активімен кеңес өткізді.

Н.Ә. Назарбаев Шығыс Қазақстан облысының әкімі Т.Ж. Абайділдиннің, жетекші өнеркәсіп кәсіпорындары — «Үлбі металлургиялық зауыты» ААҚ, «Қазмырыш» ААҚ, «Алтын Аймақ» ЖАҚ, «Қазақмыс» Корпорациясы» ААҚ-ның «Шығысқазмыс» филиалы басшыларының есептерін тыңдады.

Активтің алдында сөйлеген сөзінде Президент елді ДСҰ-ға кіруге және мықты бәсекелестік жағдайындағы жұмысқа дайындық алдағы кезеңнің негізгі міндеті екенін атап көрсетті. Оның сөзі бойынша, дәл осыған облыстың барлық кәсіпорындарының негізгі күші бағытталуы керек.

Сол күні Мемлекет басшысы жаңа «Даниэль» супермаркетін аралап көрді, сүт және кондитер өнімдерінің кең ассортиментін шығаратын «Эмил» ЖШС-ға барды және қала аймағына соқпай, оның оң жақ өнеркәсіптік жағалауын республикалық қатынастағы тас жолмен байланыстырып, Үлбі өзені арқылы өтетін жаңа автожол көпірінің ашылу рәсіміне қатысты.

13 тамыз

Мемлекет басшысы Шығыс Қазақстан облысына жұмыс сапары барысында 2003 жылғы наурыз айынан «Нива» автокөлігін шығара бастаған Өскемен қаласындағы «Азия Авто» ЖАҚ алғашқы отандық автомобиль жинау зауытына барды.

Президент цехтарды қарап шығып, автокөліктердің біреуінің рөліне отырды. Зауыт басшылығы Н.Ә. Назарбаевқа алғашқылардың қатарында жиналған автокөлікті сыйға тартты.

«Азия Авто» автомобиль жинау зауыты 2003 жылы пайдалануға берілді. 2003 жылдың наурыз айында зауыт конвейерінен «Нива» автокөліктері шықты. 2005 жылдың орта кезінен бастап зауыттың модельдік қатары «Шкода Октавия» автокөліктерімен толықты. 2007 жылдың маусым айынан кәсіпорын «Шевроле» маркалы автокөліктердің үш моделін жинауға кірісті.

Сол күні Мемлекет басшысы Семей қаласына барып, онда қалалық аквапарктің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты, Қазақстандағы алкогольді және алкогольсіз өнімдерді шығарушылардың ең ірісі «Семей су» ЖАҚ шыны зауытында болды.

Күн соңында Мемлекет басшысы Курчатов қаласындағы Қазақстан Республикасының Ұлттық ядролық орталығына барды.

Орталыққа барғанда Н.Ә. Назарбаев орталық негізінде ядролық станция құрумен айналысатын технопарк құрылатынын мәлімдеді. Бұл ретте, Президент бұрынғы полигонның радиозкологиялық жағдайына айрықша назар аударды және ауданы 1 млн. гектардан астам Қазақстан жерінің үлкен аумағы көптеген жылдардан бері айналымнан шығарылып тасталғанын атап өтті. «Әлі күнге біз әлемдік, ең алдымен ресейлік қоғамдастықты Семей ядролық полигонының қызметі Қазақстанға үлкен шығын әкелгеніне сендіре алмай келеміз», — деді Н.Ә. Назарбаев. Енді оның сөзіне сәйкес, бұл бағытта көп іс тындыру қажет.

Ұлттық ядролық орталық Қазақстан Республикасы Президентінің 1992 жылғы 15 мамырдағы Жарлығымен бұрынғы Семей ядролық сынақ полигонының кешені және ел аумағында орналасқан сәйкесті ғылыми ұйымдар мен нысандар негізінде құрылды. Ұлттық ядролық орталық қызметінің негізгі саласы Қазақстан аумағында ядролық қаруды сынау салдарын жою, Қазақстанда атом энергетикасын дамыту үшін ғылыми-техникалық, технологиялық және кадрлық базасын құру, Семей полигонының бұрынғы әскери-өнеркәсіптік кешенін конверсиялау, оның ғылыми-техникалық әлеуетін республика мүддесі үшін пайдалану болып табылады.

15 тамыз

Мемлекет басшысы еңбек ардагері, Қарағанды қаласының құрметті азаматы С. Досмағамбетовті қабылдады.

Мемлекет басшысы Қазақстанға Беларусь, Қазақстан, Ресей және Украина арасында Бірыңғай экономикалық кеңістік құру бойынша Жоғары деңгейлі топтың VII отырысына қатысу үшін келген делегациялардың жетекшілерін қабылдады.

Кездесуге қатысушылар Президентке 2003 жылғы 19 қыркүйекте Ялта қаласында өтетін ТМД мемлекеттері басшыларының отырысына негізгі құжаттар пакетін дайындау барысы туралы мәлімдеді және Біртұтас экономикалық кеңістік (БЭК) құру туралы Тұжырымдама мен Келісім жобаларын, сондай-ақ тиісті іс-қимыл жоспарын ұсынды.

Президент ТМД елдері үшін БЭК маңызын атап көрсете отырып, атқарылған үлкен жұмыс үшін алғыс білдірді.

Мемлекет басшысы «Р. Лугарды және С. Наннды I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №1163, «Яо Пэйшэнді II дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №1164, «Қазақстанның 2030 жылға дейінгі Даму стратегиясын іске асыру жөніндегі одан арғы шаралар туралы» №1165 жарлықтарына қол қойды.

17 тамыз

Мемлекет басшысы Астана қаласындағы «Қазақстан» спорт кешенінде өткен Қазақстан Республикасы Президентінің кубогына волейболдан X халықаралық турнирдің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

18 тамыз

Мемлекет басшысы «Хабар» агенттігі директорлар кеңесінің төрайымы Д.Н. Назарбаеваны қабылдады. Ол агенттік қызметі туралы, сондай-ақ 2002 жылғы қазан айында ашылған «CaspioNet» ұлттық жерсеріктік телеарнасы қызметінің алғашқы қорытындылары туралы ақпарат берді.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрі Қ.Ы. Нағмановты қабылдады. Ол темір жол және автомобиль жолдары құрылысының барысы туралы баяндады.

Мемлекет басшысы «Ақпараттық технологиялар паркі» арнайы экономикалық аймағын құру туралы» №1166, «Қазақстан Республикасы Президенті Іс басқармасының құрылымы туралы» №1167, «Азаматтық және қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек туралы Қазақстан Республикасы мен Грузия арасындағы 1996 жылғы 17 қыркүйектегі шартқа Хаттамаға қол қою туралы» №1168 жарлықтарына қол қойды.

19 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Жоғарғы сотының төрағасы Қ.Ә. Мәмиді қабылдады. Ол 2003 жылдың бірінші жартыжылдық қорытындылары бойынша соттардың қызметі туралы ақпарат берді.

Кездесу барысында Жоғарғы сот жанындағы Сот академиясының негізінде ЖОО-лардан кейін кандидаттарды судьялыққа дайындау үшін арнайы магистратура ашу, алқабилер сотын енгізуге дайындық мәселелері мен Астана қаласының сол жағалауындағы Жоғарғы соттың жаңа ғимараты құрылысының барысы талқыланды.

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Қазақстанның бір топ мәдениет қайраткерлерін қабылдап, оларға Астана қаласындағы жаңа пәтерлердің кілттерін табыс етті.

Президент қолынан пәтер кілттерін сазгер Е.Р. Рахмадиев, жазушы С.Н. Жүнісов, балетмейстерлер Қ.Е. Ағымбаева және Т.Ө. Нұрқалиев, киносценарияшы Б.Ғ. Қайырбеков, Қазақстан Республикасына еңбегі сіңген әртіс Б. Жұмағұлов алды.

«Егер мәдениет пен өнер дамымаса, мәдениет сарайлары жұмыс істеп тұрмаса, жаңа қайраткерлердің аттары шықпаса, астана ел ордасына айналмайды», — деп атап көрсетті Н.Ә. Назарбаев.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласында салынып жатқан бірқатар жаңа нысандарды аралап көрді, олардың қатарында цирк, Дөңгелек алаң және «Сулы-жасыл бульвардағы» әкімшілік-тұрғын үй кешені де бар.

Мемлекет басшысы «Б.Н. Нарбаев туралы» №1169, «Б.Ө. Исабаевты Қазақстан Республикасының Пәкстан Ислам Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1170, «Б.Ө. Исабаевқа II сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» №1171 жарлықтарына қол қойды.

20 тамыз

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Қазақстан халықтары Ассамблеясының қызметі туралы мәселелер бойынша жұмыс кеңесін өткізді.

Кеңес күн тәртібінің негізгі мәселесі ұйымның жаңа деңгейге өтуі мақсатында одан әрі дамуының жолдары мен келешегін талқылау болды. Одан басқа, 2003

жылғы 23 желтоқсанда өтетін Қазақстан халықтары Ассамблеясының X сессиясына дайындық мәселелері қаралды.

Қазақстан халықтары Ассамблеясы 1995 жылғы 1 наурызда Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен Мемлекет басшысы жанындағы консультативтік-кеңесші орган ретінде құрылған.

Этникааралық мәселелер жөніндегі қоғамдық институтты құру идеясын алғаш рет Мемлекет басшысы 1992 жылы Қазақстан халықтарының форумында жариялаған болатын. Ассамблея міндеттері Қазақстанда этникааралық және конфессияаралық келісімді қамтамасыз ету, рухани мәдени жаңаруға және оның аумағында өмір сүретін этностарды теңқұқылық принципін сақтау негізінде дамытуға жәрдемдесу, этникалық мүдделердің көптірлілігін ескере отырып, мемлекеттік ұлттық саясатты жүргізу бойынша ұсыныстар әзірлеу болып табылады.

Ассамблея құрылымына сондай-ақ барлық облыс орталықтары мен Астана және Алматы қалаларында әрекет ететін және әкімдер жанында консультативтік кеңесші орган мәртебесін иеленген Кіші Ассамблеялар да кіреді.

2007 жылғы 21 мамырда «Қазақстан Республикасының Конституциясына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Заңға сәйкес, Қазақстан халықтары Ассамблеясы Қазақстан халқы Ассамблеясы болып өзгертілді, конституциялық мәртебеге ие болды, өздерінің өкілдерін Парламент Мәжілісіне ұсынуға мүмкіндік алды.

2007 жылғы 20 тамызда Ассамблеядан Мәжіліске 9 депутат сайланды.

2008 жылдың қазанында «Қазақстан халқы Ассамблеясы туралы» Заң қабылданды.

Қазақстан халқы Ассамблеясының төрағасы — Н.Ә. Назарбаев.

Мемлекет басшысы БҰҰ бас хатшысы К. Аннанға Бағдад қаласында болған террористік әрекет салдарынан Ирактағы БҰҰ бас хатшысының арнайы өкілі С. де Меллоның және БҰҰ-ның басқа да қызметкерлерінің қаза болуына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

«Өздерін гуманитарлық көмек көрсету мен Ирактағы қақтығыстан кейінгі қалпына келтіру жұмыстарына арнаған адамдарға қарсы бағытталған қатыгездік актісі терроризмнің дүниежүзілік қоғамдастық негіздерін жою мақсатын көздейтін зұлымдық екенін тағы да дәлелдей түседі. Бұл қайғылы оқиға терроризммен күресте келісілген шаралар қабылдау қажеттігін көрсетеді», — делінген жеделхатта.

Президент БҰҰ-ның Иракта жүргізіп жатқан жұмысын толығымен қолдайтынын атап айтты және оның осы елдегі қызметін бұдан әрі де жан-жақты қолдайтынын айтты.

21 тамыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасындағы Қытай Халық Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі Яо Пэйшэнді дипломатиялық миссиясының аяқталуына байланысты қабылдады.

Президент дипломаттың жұмысына жоғары баға беріп, достық қатынастарды нығайтуға қосқан үлесі мен Қазақстан және Қытай арасындағы екіжақты ынтымақтастықты дамытудағы қызметі үшін оны II дәрежелі «Достық» орденімен марапаттады.

1

2

3

«Достық» ордені 1995 жылы шығарылған. Екі дәрежесі бар. Онымен қоғамда өзара келісімді сақтау бойынша жемісті еңбек еткен, халықтар арасындағы бейбітшілік, достық және ынтымақтастықты нығайтуға айрықша үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

I-ші дәрежелі «Достық» ордені жұлдыздан (1-сурет) және аспалы лентаға тағылған орден белгісінен (2-сурет), II-ші дәрежелі «Достық» ордені — тақташасындағы белгіден (3-сурет) тұрады.

Мемлекет басшысы «Қазақстанның даму банкі» ЖАҚ президенті Қ.Б. Шалғымбаевты қабылдады. Ол 2003 жылдың бірінші жартыжылдығындағы банк қызметінің қорытындылары туралы баяндап берді.

Президент банк алдына Қазақстанның индустриялық-инновациялық дамуының 2003-2015 жылдарға арналған стратегиясын іске асыру аясында бірқатар міндеттер қойды.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстанның орта және ірі бизнес өкілдерімен кездесті.

«Интергаз Орталық Азия» ЖАҚ Тарифтік саясат пен салық салу департаментінің директоры А. Әбілов, «Семейцемент» ЖАҚ директорлар кеңесінің төрағасы Е.Н. Әпсәлямов, «Атырауқұрылысмонтажсервис» ЖШС құрылтайшы-директоры А.О. Жұбанов, «Байуақов ТВК-6» семейлік жеке меншік телекомпаниясының бас редакторы және «Спектр» газеті бас редакторының орынбасары М.М. Калачян, «URSUS Co» компа-

ниялар тобының директорлар кеңесінің төрайымы З.М. Нұрмұханова ағымдағы істері, проблемалары және жоспарларымен бөлісті.

Н.Ә. Назарбаев кездесудің қорытындысын жасап, өткен пікір алмасу үшін ризашылық білдірді, оған қатысушыларға қазақстандық қоғамның гүлденуі жолында табыс тіледі.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату, сондай-ақ Қызылорда облыстық сотының және Қазақстан Республикасы Әскерлерінің әскери сотының судьялары қызметінен босату туралы» №1172, «Әскери білім беру жүйесін жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» №1173, «Т.С. Қабдырахмановты Қазақстан Республикасының Өзбекстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1174 жарлықтарына қол қойды.

22 тамыз

Мемлекет басшысы «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» алқасымен наградтау туралы» №1175 Жарлығына қол қойды.

25 тамыз

Мемлекет басшысы Алматы облысында жұмыс сапарымен болды.

Облыстың әкімшілік орталығы Талдықорған қаласына келісімен, Президент Қаратал өзенінің жағалауындағы демалыс аймағына барды және сонда орналасқан аквапаркпен танысты.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев Алматы облысы Ішкі істер бас басқармасының жаңа ғимаратын қарап шықты. ҚІІБ-ға барғанда Президентке велосипедті, атты және мотоциклді полиция бөлімшелері, «Арлан» арнайы бөлімшесі көрсетілді, сондай-ақ ҚІІБ мен облыстың барлық аудандық орталықтарында енгізіліп жатқан адамды биометрикалық сәйкестендіру бағдарламасының тұсаукесері өтті.

Осыдан кейін Мемлекет басшысы қала тұрғыны, көпбалалы отбасының анасы, зейнеткер, барлық еңбек өтілін қызылша өсіруге арнаған және тоғыз бала тәрбиелеп өсірген Т. Омарбекованың үйінде қонақта болды.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Ескелді ауданына барып, облыстың ірі көпсалалы жетекші шаруашылықтарының бірі — «Хильниченко және К» командиттік серіктестігінде болды және ауылшаруашылық өнім өндірушілерімен кеңес өткізді.

Президент ауыл шаруашылығы Қазақстанның нарықтық экономикасын дамытудағы екінші аса маңызды локомотиві болып табылатынын мәлімдеді.

26 тамыз

Мемлекет басшысы Алматы облысына жұмыс сапары барысында Қарасай ауданындағы «Эфес Қарағанды сыра қайнату зауыты» ЖК ЖАҚ Алматы филиалының ашылу рәсіміне қатысты; Іле ауданындағы шарап жасау және көкөніс-жемісті өнімдер үшін шыны ыдыстарын шығаруды маманданған «САФ» шыны компаниясы» ААҚ зауытына барды; Талғар ауданындағы «Дехан» ӨК қантты қызылша алқаптарын және Еңбекшіқазақ ауданындағы «Қазэксим» ЖШС-ның жүгері алқаптарын аралап көрді.

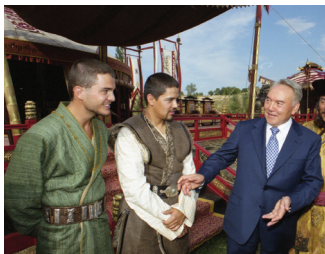
27 тамыз

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан халықтары Ассамблеясы кеңесінің мүшелері — ұлттық мәдени орталықтардың жетекшілерін қабылдады және оларға президенттік гранттарды табыс етті.

Мемлекет басшысы ұлттық мәдени орталықтардың жетекшілеріне жемісті жұмыстары үшін алғыс айтып, елдің қоғамдық өміріне белсенді қатысуға шақырды.

Мемлекет басшысы «Көшпенділер» көркем фильмінің Қазақстан-американдық бірлескен түсірілімі жүріп жатқан Алматы қаласының түбіндегі түсіру алаңына барды.

«Жаңа фильм біздің — қазақтардың кім екенін, қайдан шыққанымызды, тамырымыз қайдан өрбитінін әлемге паш етуі керек. Ата-бабамыздан қалған мұраны біліп, жерді, байлықты сақтап, ұрпақтарымызға мирас етіп қалдыруымыз керек», — деп атап көрсетті Н.Ә. Назарбаев.

«Көшпенділер» көркем фильмі — Қазақстан, АҚШ, Ресей кинематографистерінің бірлескен ауқымды жобасы болып табылады, онда қазақ халқының

жоңғар шапқыншылығына қарсы ұлт-азаттық көтерілісіне байланысты XVIII ғасырдағы оқиғалар баяндалған. Фильмнің режиссерлері — И. Пассер мен С. Бодров (үлкені). Басты рөлдерде отандық, сондай-ақ шетелдік актерлер ойнады. Олардың ішінде — Т. Жаманқұлов, Д. Жолжақсынов, А. Есмағамбетова, Д. Ахмадиева, М. Дакаскос, К. Бекер, Дж. Эрнандес, Дж. Скотт Ли және басқалар бар.

28 тамыз

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен теңізге шықпайтын дамушы елдер, транзитті дамушы елдер, донор-елдер министрлерінің және қаржыландыру мен дамыту мәселелерімен айналысатын халықаралық мекемелер өкілдерінің халықаралық конференциясына қатысты.

БҰҰ аясында оның Бас Ассамблеясының 2002 жылғы қабылдаған шешіміне сәйкес ұйымдастырылған конференция транзитті тасымалдау саласындағы ынтымақтастық мәселелеріне арналды. Оның қорытындылары бойынша құрлық іші елдеріне негізгі теңіз порттарына және әлемдік нарыққа жеңілдік қол жеткізуге құқық беретін Алматы әрекет ету бағдарламасы мен Алматы декларациясы қабылданды.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Ресей Федерациясы Президентінің экономикалық мәселелер бойынша кеңесшісі, Ресей Федерациясының іс басындағы мемлекеттік кеңесшісі А.Н. Илларионовты қабылдады және онымен Қазақстан мен Ресейдегі экономикалық реформалардың барысын талқылады.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанға ресми сапармен келген Ливия Республикасының Премьер-министрі Р. Әл-Хариди қабылдады.

Кездесу барысында екі ел арасындағы сауда-экономикалық ынтымақтастықты дамыту мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №1176, «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» №1177, «Қазақстан Республикасының Президенті

жанындағы Қазақстан менеджмент, экономика және болжау институтын қайта ұйымдастыру туралы» №1178, «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 25 желтоқсандағы №530 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №1179 жарлықтарына қол қойды.

29 тамыз

Мемлекет басшысы Алматы қаласындағы Қазақстан Республикасы Президентінің кубогына теннистен XII халықаралық турнирдің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Турнирге Қазақстан, Беларусь, Қырғызстан, Ресей, Тәжікстан және Өзбекстан спортшылары қатысты.

Президент біліктілік кездесулері кезінде ойын ойнап, жарысқа қатысушылармен әңгімелесті.

30 тамыз

Мемлекет басшысы Алматы облысында жұмыс сапарымен болып, оның барысында Жамбыл ауданына барды және Көкбастау ипподромында Қазақстан Республикасы Президентінің кубогына ат спортының ұлттық түрлері бойынша жарыстарды ашты.

ҚЫРКҮЙЕК

Дс	1	8	15	22	29
Сс	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	
Бс	4	11	18	25	
Жм	5	12	19	26	
Сн	6	13	20	27	
Жк	7	14	21	28	

1 қыркүйек

Мемлекет басшысы Ұлыбритания мен Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігі Премьер-министрінің арнаулы өкілі лорд М.А. Левиді қабылдады. Ол Н.Ә. Назарбаевқа Т. Блэрдің жеке жолдауын жеткізді.

Кездесу барысында Ауғанстан мен Ирактағы жағдай және оны тұрақтандыруға Қазақстанның қатысуы туралы пікір алмасу болды.

2 қыркүйек

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен Ислам даму банкі Басқарушылары кеңесінің жыл сайынғы XXVIII жиналысына қатысты.

Форум жұмысына Ислам даму банкіне мүше 54 мемлекеттен қаржы, экономика және жоспарлау министрлері, сондай-ақ басқарушылар, ұлттық қаржылық даму институттары мен халықаралық ұйымдардың өкілдері, дипломаттар қатысты.

Н.Ә. Назарбаев сөйлеген сөзінде Қазақстан банк капиталына қатысу үлесін ұлғайтуға әзір екенін мәлімдеді және Қазақстан мен ИДБ-ның бұдан былай да ең алдымен көлік, коммуникациялар, транзит, шағын және орта бизнесті несиелеу салаларындағы ынтымақтастығы жалғасатынына сенім білдірді.

Форум аясында пошта қызметін жаңарту және пошта-жинақтау жүйесін қалыптастыру жобаларын іске асыруға, Қарағанды облысындағы ауылдарды сумен қамтамасыз ету жүйесін қалпына келтіруге және Астана қаласындағы Қазақ гуманитарлық-заң университетінің жаңа ғимаратының құрылысына Қазақстанға 90 млн. доллардан астам сомаға үш жаңа займ беру туралы келісімге қол қойылды.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласына келіп, Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының бірлескен отырысына қатысты және екінші шақырылған Парламенттің V сессиясын ашты.

Президент депутаттарға атқарылған жұмыстары үшін алғысын білдірді. «Осы кезең ішінде Парламент қабырғасында 96 заңнамалық актілер жасалды, олардың қатарында үш негізгі кодекс — Кеден, Орман және Су кодекстері бар», — деп атап өтті Н.Ә. Назарбаев. Мемлекет басшысы Жер кодексінің қабылдануын айрықша атап айтты, оның арқасында елде ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерге жеке меншік енгізілді.

Алдағы кезеңде басым болып танылатын заң жобаларын белгілей отырып, Президент елде «бір тере-зе» принципін енгізуге бағытталған Бюджет кодексінің жобасына, «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне мемлекеттік тіркеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу тура-лы» заң жобасына, сондай-ақ жергілікті мемлекеттік басқару мәселелері бойынша заңнамаға енгізілетін өзгерістерге депутаттардың назарын аударды.

«Алда болатын сессия, мен айтып өткендей, негізінен парламенттік сайлаулар алдындағы соңғы сессия болып табылады. Сайлау науқаны да алыс емес. Сондықтан да сіздерден сұрайтыным, сай-лауалды мүдделер заңшығарушылық жұмысқа өз әсерін тигізбеуі керек. Заңдарды қарау кезінде ең алдымен біздің стратегиялық міндеттер мен жалпы мемлекеттік мүдделерді ескеру қажет», — деп сөзін қорытындылады Президент (Қосымшаны қараңыз).

3 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қостанай облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент түбегейлі жөндеуден кейін есігін қайта ашқан Қостанай қаласындағы С. Мәуленов атындағы қазақ гимназиясына; діндар қауымның қаражатына салынған Константин-Еленин православиелік шіркеуіне; «Енисей» және «Руслан» астық жинау комбайндарын шығаратын «Агромашхолдинг» ААҚ, Қостанай дизель зауытына барды, сондай-ақ Қостанай ауданындағы «Заречное» тәжірибелік шаруашылығы» РМК алқаптарын аралап көрді.

4 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қостанай облысына жұмыс са-пары барысында Қостанай гольф-клубы құрылысының барысымен танысты, содан соң Соколов, Сарыбай, Қашар темір кен орындарын әуеде ұшақпен ара-лап шықты және Қашар кентіне барып, Қашар кен басқармасында кәсіпорында жұмыс істеп жатқан оралмандармен кездесті.

Содан соң Президент Федоров ауданының «Гранд» ЖШС алқаптарын және Қарабалық ауданының «Қарабалық ауыл шаруашылығы тәжірибе станса-сы» РМҚК қарап шықты, кейін сонда ол қалалар мен аудандардың әкімдерімен, облыстың жетекші ауыл шаруашылық өнімдерін өндірушілерімен кездесті.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Ақмола облысына жұмыс сапарымен барып, Көкшетау қаласындағы қалалық ауруханаға кірді, Ш. Құсайынов атындағы Қазақ облыстық музыкалық драма театрын қалпына келтіру барысымен танысты, соғыс және еңбек ардагерлерімен, ұлттық-мәдени орталықтар жетекшілерімен кездесті.

5 қыркүйек

Мемлекет басшысы Ақмола облысына жұмыс сапары барысында Зеренді ауданына барып, «Айдарлы» ЖШС-нда болды және қалалар мен аудандар әкімдерімен, облыс агроқұрылымдары басшыларымен кеңес өткізді.

Президент астаналық базарлар шетелдік өнімдерге толып кеткендіктен, Астана қаласын азық-түлікпен қамсыздандыру жағдайын түбегейлі жақсарту міндетін қойды.

Н.Ә. Назарбаев тұқым шаруашылығы мен асыл тұқымды мал шаруашылығының қорларын сақтау бойынша жұмысты белсендіруді талап етті.

Мемлекет басшысы сондай-ақ Бурабай және Зеренді курортты аймақтарында туризмді дамыту, ал сол қызметтен түсетін қаражатты орман мен көлдерді сақтау, сондай-ақ демалыс инфрақұрылымын дамытуға салу қажеттігін атап көрсетті.

Мемлекет басшысы «И. Илиескүді І дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №1180 Жарлығына қол қойды.

8 қыркүйек

Мемлекет басшысы Сингапур Республикасына 2003 жылғы 7–10 қарашада болатын мемлекеттік сапары қарсаңында Қазақстанға келген «Singapore Technologies Engineering Ltd.» корпорациясы директорлар кеңесінің төрағасы П. Сиа Лим Хуатты қабылдады.

Кездесу барысында сингапурлық компанияның жоғары технологиялар, мұнай-газ машиналарын жасау және Қазақстанның қорғаныс-өнеркәсіптік кешені салаларындағы біріккен жобаларды іске асыруға қатысу келешегі қаралды.

Мемлекет басшысы «Біріккен Ұлттар Ұйымының дайындық іс-шаралары жүйесіндегі үлесіне қатысты Қазақстан Республикасы мен Біріккен Ұлттар Ұйымы арасындағы Өзара түсіністік туралы меморандумға қол қою туралы» №1181 Жарлығына қол қойды.

9 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Румыния Президенті И. Илиескумен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында тараптар екіжақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелері бойынша пікір алмасты. Оның қорытындысы бойынша серіктестік пен ынтымақтастық туралы декларацияға, ветеринария саласындағы және ұымдасқан қылмыс, заңсыз есірткі айналымына, психотропты заттар, прекурсорларға қарсы әрекет ету саласындағы, терроризм мен басқа да қауіпті қылмыспен күрестегі ынтымақтастық туралы үкіметаралық келісімдерге қол қойылды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламентінің палаталары мен парламенттік комитеттер төрағаларының, Үкіметі мүшелерінің, Президентінің Әкімшілігі басшылығының, Премьер-министрі кеңсесінің, республикалық, аумақтық құқық қорғау және сот органдарының қатысуымен құқықтық тәртіп пен заңдылықты сақтау мәселелері бойынша кеңес өткізді.

Президент құқық қорғау және сот органдарының өзара әрекеттесуі мен үйлесімді жұмыс жасауы қажеттігіне баса назар аударды. Осыған байланысты Үкіметке орталық мемлекеттік органдар және әкімдіктермен біріге отырып, қылмыс пен сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес жөніндегі мемлекеттік бағдарламаны іске асыруды қамтамасыз ету тапсырылды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы мен Халықаралық қайта құру және даму банкі арасындағы «Өскемен қаласында жер асты суларын қорғау және өнеркәсіптік сарқынды суларды тазарту» жобасын дайындауға грант бөлу туралы келісім-хатқа қол қою туралы» №1182 Жарлығына қол қойды.

10 қыркүйек

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының бірлескен қауіпсіздігін қамтамасыз ету мүддесінде әскерлерді (күштерді) қолдануды бірлесіп жоспарлау туралы келісімге қол қою туралы» №1183, «Әскери және арнаулы атақтар беру, әскери қызметшілердің және өзге де мемлекеттік органдар қызметкерлерінің нысанды киім киіп жүру құқығы мәселелері» №1184 жарлықтарына қол қойды.

11 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Қаржы министрі Е.А. Досаевты қабылдады. Ол өткен 8 ай ішіндегі министрлік жұмысының қорытындылары туралы, республикалық бюджеттің атқарылуы мен салықтық әкімгершілік мәселелері туралы баяндап берді.

Кездесудің аяғында Президент министрліктің алдына алдағы жылға арналған міндеттер қойды.

12 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Малайзия Федерациясының Жоғарғы билеушісі Янг Ди-Пертуан Агонг XII-мен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында металлургия, химия, тау-кен өнеркәсібі, ауыл шаруашылығы, білім, ғылым және туризм салаларындағы екіжақты сауда-экономикалық қатынастарды кеңейтудің жағдайы мен келешегі талқыланды.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша мемлекет басшылары Бірлескен коммюнике қабылдады.

Мемлекет басшысы «Қ.Ш. Сүлейменов туралы» №1185, «З.Қ. Тұрысбеков туралы» №1186 жарлықтарына қол қойды.

13 қыркүйек

Мемлекет басшысы Астана қаласының темір жол сапаржайында өткен «Астана-Алматы» бағытымен жүретін «Тұлпар» атты алғашқы жүрдек поезын шығарып салудың салтанатты рәсіміне қатысты.

«Бүгін біз қуанышты оқиғаның куәгерлері болып отырмыз, — деді Н.Ә. Назарбаев. — Жолаушыларды

бұрынғыдан екі есе артық жылдамдықпен жеткізетін экспресс-поезд өзінің алғашқы сапарына аттанып отыр. Поездың жайлылығы бағаланды. Бұл жобаны біз «Patentes Talgo S.A.» компаниясымен бірігіп іске асырдық. Бұл жоба — біздің теміржолшыларымыздың техникалық мүмкіндіктері мен кәсіпқойлығының көрсеткіші. Мен барша қазақстандықтарды осы айтулы оқиғамен құттықтағым келіп отыр және поезд жолаушыларына әрқашан да жолдары сәтті болсын дегім келеді!».

Президент поезд ішін аралап өтіп, жолаушыларға сәтті сапар тіледі, содан соң жолға шығу белгісін берді.

Президент сондай-ақ «Астана — Бурабай — Көкшетау» бағытында жүретін жаңа «Оқжетпес» электр поезын және астана темір жол сапаржайын қалпына келтіру жобасын қарап шықты.

Астана мен Алматы қалаларының арасында жүретін «Тұлпар» жүрдек поезы жолда жүру уақытын 22 сағаттан 12 сағат 14 минутқа дейін қысқартуға мүмкіндік берді.

Әрқайсысында әр түрлі деңгейдегі вагондары бар екі темір жол составы қалыптастырылды: «Турист» (4 орындық купе), «Бизнес» (2 орындық купе), «Гранд» (душ кабиналары бар 2 орындық купе).

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы мен Түрікменстан арасындағы Мемлекеттік шекараны қорғаудағы ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы» №1187, «Қазақстан Республикасы мен Америка Құрама Штаттары арасындағы Халықаралық қылмыстық соттың билігіне адамдарды тапсыру туралы келісімге қол қою туралы» №1188, «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру туралы» №1189, «М.А. Құл-Мұхаммед туралы» №1190, «Д.Қ. Қасейіновті Қазақстан Республикасының Мәдениет министрі қызметіне тағайындау туралы» №1191 жарлықтарына қол қойды.

14 қыркүйек

Мемлекет басшысы Атырау облысында жұмыс сапарымен болып, онда халық ақыны және ұлт-азаттық көтерілістің жетекшісі М. Өтемісовтің туғанына 200 жыл толуына орай мерейтойлық шаралар аясында Атырау қаласында И. Тайманов пен М. Өтемісовке арналған «Исатай-Махамбет» архитектуралық-мемориалды кешенінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

«Біз Исатай мен Махамбет көксеген тәуелсіздік туын биік ұстауымыз керек. Ол болашақ ұрпақ алдындағы біздің борышымыз», — деп мәлімдеді Н.Ә. Назарбаев. — Біз Махамбет туралы айтқанда, оның айнымас және үзеңгілес досы Исатайдың атын бірге атауымыз керек. Олар — өз елі мен жерін сүйген Отанының нағыз патриоттары. Сондықтан, осы екі күрескерге арналған ескерткіш те бостандық пен тәуелсіздік үшін орнатылып отыр».

Мемлекет басшысы Атырау қаласында М. Өтемісовтің 200 жылдығына орай өткізілген «Махамбет — қайтпас қайсарлық пен еркіндіктің өшпес рухы» атты ғылыми-тәжірибелік конференциясына қатысты.

«Махамбет Өтемісовті романтизм кезеңінің ақындарымен салыстыруға болады, бірақ олардан айырмашылығы — оның ғасырлар бойы еркіндік сүйгіш халқы өмір сүріп келген жерінің нағыз ұлы екендігінде, — деді Н.Ә. Назарбаев конференция жұмысын ашқанда сөйлеген сөзінде. — Өз шығармаларында ақын ең алдымен халықтың бірлігі мен өз жерінің тәуелсіздігі үшін күреске шақырды. Өйткені, мемлекет болып қалыптасу үшін биік ұлттық рух қажет». Президент сондай-ақ мерейтой ЮНЕСКО аясында және өте биік дәрежеде тойланатынын атап көрсетті (Қосымшаны қараңыз).

Махамбет Өтемісов (1804–1846) — қазақ ақыны, Исатай Тайманов бастаған Каспий бойындағы Бөкей ордасының 1836–1837 жылдардағы басқыншыларға қарсы, ұлт-азаттық көтерілістің ұйымдастырушылары мен идеологтарының бірі.

Өзінің жалынды өлеңдерімен («Соғыс», «Ұлы арман», «Исатай деген ағам бар», «Жәңгірге», «Достарыма» және т.б.) ол халықты хандар мен патша үкіметіне қарсы күреске шақырды.

Ақынның 200 жылдығына орай 2003 жыл ЮНЕСКО шешімі бойынша Махамбет жылы болып жарияланды.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Махамбет ауданына барып, Махамбет ауылындағы жаңа Исатай-Махамбет мешітін, М. Өтемісов атындағы тарихи-өлкетану мұражайын аралап көрді және ауыл арқылы өтетін «Атырау — Орал» бағытындағы автомагистральды қалпына келтіру барысымен танысты.

Кешке қарай Мемлекет басшысы Атырау қаласының орталық стадионында М. Өтемісовтің 200 жылдығын тойлауына орай дайындалған театрланған көріністі тамашалады.

Мемлекет басшысы «С.А. Абдрахмановты Қазақстан Республикасының Ақпарат министрі қызметіне тағайындау туралы» №1192 Жарлығына қол қойды.

15 қыркүйек

Мемлекет басшысы Атырау облысына жұмыс сапары барысында Орал өзені арқылы Балықшы және Жұмыскер кенттері аудандары маңынан оң және сол жағалауды қосатын болашақ автомобиль көпірі құрылысының іргетасын қалау рәсіміне қатысты.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев Атырау қаласының Құрманғазы көшесінде бой көтерген жаңа тұрғын үй кешенінде және газет, кітапшалар мен кітаптар шығаратын «Атырау-ақпарат» қалалық коммуналдық кәсіпорнында болды.

Сол күні Мемлекет басшысы Маңғыстау облысына жұмыс сапарымен аттанып, онда ол «Маңғыстаумұнайгаз» ААҚ-ның ауыз суды тұщыландыру және шығару зауытын аралап көрді.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында тараптар 2003 жылғы 19 қыркүйекте Ялта қаласында өтетін ТМД мемлекеттері басшыларының кеңесі отырысына қатысты пікір алмасты.

16 қыркүйек

Мемлекет басшысы Молдова Республикасына ресми сапармен аттанды.

17 қыркүйек

Мемлекет басшысы Молдова Республикасына ресми сапары барысында осы елдің астанасы Кишинев қаласында Президент В.Н. Воронинмен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты сауда-экономикалық

қатынастарды дамыту, оның қатарында шаруашылық субъектілердің өзара тиімді ынтымақтастық үшін жайлы жағдайлар жасау; экономиканың әр түрлі салаларында біріккен кәсіпорындар ашу; мұнай-газ кешені, ауыл шаруашылығы, азық-түлік және өңдеу өнеркәсібі, көлік және тағы да басқа салалардағы байланыстарды кеңейту мәселелеріне басты назар аударылды. Одан басқа, тараптар ТМД-дағы интеграциялық үдерістерге қатысты, сондай-ақ өзара қызығушылық тудыратын бірқатар өзекті халықаралық жіне өңірлік мәселелер бойынша пікір алмасты.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша мемлекет басшыларының Бірлескен мәлімдемесі қабылданды, сондай-ақ азаматтардың өзара жол жүрулері, аграрлық сектор мен азық-түлік өнеркәсібіндегі өзара әрекет ету, экономикалық қылмыс пен салық заңнамасын бұзуға қарсы күрес саласындағы ақпарат алмасу, қаржы саласындағы зерттеулер мен ақпарат алмасу, мәдениет саласындағы ынтымақтастық туралы үкіметаралық келісімдерге қол қойылды.

Мемлекет басшысы Молдова Республикасының Премьер-министрі В.П. Тарлевпен және Молдова Республикасы Парламентінің төрағасы Е.В. Остапчукпен кездесті, содан соң Молдованың ұлттық батыры Штефан чел Маренің (Ұлы Стефан III) ескерткішіне гүл шоғын қойды және ақпараттық технологиялар департаментінде болды.

18 қыркүйек

Мемлекет басшысы ТМД мемлекеттері Басшылары кеңесінің отырысына қатысу үшін Украинаның Ялта қаласына келді.

Саммит қарсаңында Н.Ә. Назарбаев Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен кездесіп, онымен екіжақты экономикалық ынтымақтастықтың өзекті мәселелерін, Ресейдегі Қазақстан жылы аясындағы шараларды іске асыру барысын, сондай-ақ алда болатын ТМД саммитінің күн тәртібін талқылады.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Беларусь, Қазақстан, Ресей және Украина президенттерінің бейресми кездесуіне қатысты.

Келіссөздер барысында БЭК құру Келісімі мен Тұжырымдамасының жобалары, сондай-ақ 2003

жылғы 19 қыркүйекте өтетін ТМД мемлекеттерінің басшылары кеңесінің отырысында қаралуы жоспарланған мемлекеттер басшыларының Бірлескен мәлімдемесінің жобасы талқыланды.

19 қыркүйек

Мемлекет басшысы Украинаның Ялта қаласында өткен ТМД мемлекеттері Басшылары кеңесінің отырысына қатысты.

Саммит барысында ТМД елдерінің 2003–2010 жылдары экономика саласындағы өзара әрекет ету тиімділігін арттыру мен дамытуға бағытталған маңызды шараларды іске асыру жоспары, Ұлы Отан соғысындағы Жеңістің 60 жылдығын мерекелеуге дайындық бағдарламасы және «Ине» мен «Жебе» типті жылжымалы зенитті-зымыранды кешендерді халықаралық тапсыруға ТМД мемлекеттерінің бақылау жүргізу шаралары туралы Келісім қабылданды. Одан басқа, заңсыз көші-қонға қарсы күрес жөніндегі біріккен үйлестіру құрылымын құру туралы уағдаластыққа қол жеткізілді.

Сонымен қатар Беларусь, Қазақстан, Ресей және Украина президенттерімен Бірыңғай экономикалық кеңістік (БЭК) құру Келісімі мен Тұжырымдамасына қол қойылды. Осылайша, айтарлықтай ірі және экономикалық жағынан дамыған Достастықтың төрт мемлекеті интеграцияның сапалық жағынан жаңа әрі жоғары деңгейіне көшті.

Бұл ретте қабылданған Бірлескен мәлімдемеде төрт мемлекеттің басшылары біртіндеп біртұтас экономикалық кеңістікке көшуді көздейтін еркін сауда аймағының қалыптасуы мен жұмыс істеуі ТМД-ның сөзсіз басымдылығы екенін атап көрсетті, сондай-ақ Жоғарғы дәрежелі топқа БЭК құру туралы негізгі шаралар кешенін келісуді аяқтап, 2003 жылғы 1 желтоқсанға дейін қол қоюға енгізу тапсырылды.

Бірыңғай экономикалық кеңістік (БЭК) — атауы айтып тұрғандай, мүше мемлекеттердің біртұтас экономикалық кеңістігін құру мақсатын көздейтін халықаралық экономикалық ұйым.

2003 жылғы 19 қыркүйекте Ялта қаласында Беларусь, Қазақстан, Ресей және Украина президенттері БЭК құру туралы келісімге қол қойды.

БЭК шеңберінде бірінші кезеңде қатысушы мемлекеттерден тауарларды импорттауға қатысты еркін сауда режимін қамтамасыз ету, кеденді одақ алғышарттары мен бірыңғай бәсекелестік орта қалыптастыру, ұлттық заңнамаларды

үйлестіру бойынша шараларды іске асыру; екінші кезеңде — еркін сауда аймағын қалыптастыруды алу мен шектеулерсіз аяқтау, келісілген бәсекелестік саясат жүргізу, ортақ кедендік тарифі бар кеден одағын құру; үшінші соңғы кезеңде — тауар, қызметтер, капитал мен жұмыс күші қозғалысының толық еркіндігін қамтамасыз ету жоспарланды. «Төрттік» мемлекеттерінің интеграциялық өзара әрекет ету қатынастары тереңдеген сайын қатысушы мемлекеттер өкілеттіктерінің бір бөлігін өз еркімен тапсыратын бірыңғай үйлестіруші орган құрылуы керек болатын.

БЭК органдарына Мемлекеттер басшыларының кеңесі, Үкімет басшылары орынбасарларының құрамындағы жоғарғы дәрежелі топ және Ұлттық үйлестірушілер институты жатады. Сонымен бірге 2006 жылы БЭК құрамынан Украинаның кетуіне байланысты, сондай-ақ БЭК пен ЕурАзЭҚ мақсаттарының ұқсастығын ескере отырып, оларды біріктіру туралы шешім қабылданды.

20 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы билігінің жергілікті өкілетті органдарына депутаттарды сайлауда дауыс берді.

«Біздің азаматтар елімізде жүргізіліп жатқан реформалар мен экономикамыздың өсу жағдайларын қолдайтын лайықты депутаттарды сайлайды деп ойлаймын. Мәслихат депутаттарын сайлау еліміздің демократиялық жүйесінде аса маңызды. Біз өкілеттіктерді ажырату мен жергілікті өзін-өзі басқару туралы жаңа заң қабылдау қарсаңындамыз және бұл ретте мәслихаттардың рөлі өсе береді», — деді Президент сайлау учаскесінен шыға берісте журналистердің алдында сөйлеген сөзінде.

22 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстанға Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезіне қатысу үшін келген италиялық Ассизи қаласының францискандық орден делегациясын қабылдады.

Президент орден делегациясына съезд жұмысына қатысуға келісімін бергендері үшін алғыс білдірді, оны ұйымдастырудағы францискандықтардың үлесін атап өтті және Астана қаласы Ассизи қаласынан эстафета қабылдап отырғаны кездейсоқтық емес екенін атап айтты.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстанға Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезіне

қатысу үшін келген бірқатар діни қайраткерлерді қабылдады. Олардың қатарында Дүниежүзілік ислам лигасының бас хатшысы Абдалла бен Әбделмухсин әл-Түрки; Бүкілқытайлық даосистер қауымдастығы төрағасының бірінші орынбасары Цжан Цзиюй және Қытайдың буддистер қоғамы төрағасының орынбасары Цзямуян Лосанцзюмэй; Сауд Арабиясы Королінің арнаулы өкілі, Әділет министрі Абдаллах бен Мұхаммед бен Ибрагим әл-Аш-Шейх; Ватикан делегациясының жетекшісі Кардинал Й. Томко; Үндітану және дінаралық диалогты зерттеу жөніндегі институттың төрағасы Ш.К. Сомай; Жапонияның синтоистік шіркеулер қоғамдастығының жетекшісі, Жапонияның синтоистік шіркеулер басқармасының бас директоры Сонода М.; Кройдон Епископы Н. Бэйнс; Экуменизм мәселелері бойынша Кентерберлік Архиепископтың хатшысы К. Гауф; АҚШ Дін және қоғамдық саясат институтының президенті К. Грибоски бар.

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті елшілер — Қытай Халық Республикасының елшісі Чжоу Сяопэйден және Грузияның елшісі Н. Дучидзеден сенім грамоталарын қабылдады.

23 қыркүйек

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезіне қатысты.

Форумға қатысушыларға сәлем жолдай отырып, Н.Ә. Назарбаев бүгін ежелгі қазақ жері ұлы құрметке ие болып отырғанын, оның меймандары өркениеттер мен діндер арасында диалог құру үшін ғаламшардың түпкір-түпкірінен келген әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшылары мен жоғарғы өкілдері болып отырғанын ерекше атап өтті (Қосымшаны қараңыз).

БҰҰ бас хатшысы К. Аннан, Рим Папасы Иоанн Павел II, Кентерберлік Архиепископ Р. Уильямс, Мәскеу және Бүкіл Русьтің Патриархы Алексий II, Константинополь Патриархы Варфоломей, Америка Құрама Штаттарының Президенті Дж. Буш, Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путин, Иран Ислам Республикасының Президенті М. Хатами, Франция Республикасының Президенті Ж. Ширак, Италия Республикасының Президенті Р. Проди, Египет Араб Республикасының Президенті Х. Мубарак,

Сауд Арабиясының Королі Фейсал бен Әбдел Әзиз, Ұлыбритания Премьер-министрі Т. Блэр, Италия Республикасы Министрлер кеңесінің төрағасы С. Берлускони және басқа да дін және саясат қайраткерлері съезді ұйымдастырушылар мен қатысушыларына өздерінің сәлемдерін жолдады.

Қазақстанда Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының съезін өткізу идеясын Н.Ә. Назарбаев Алматы қаласында 2003 жылғы 13 ақпанда болып өткен Халықаралық бейбітшілік пен келісім конференциясында ресми түрде жариялады. Форумның негізгі мақсаты — конфессияаралық және этносаралық қатынастардағы зорлық-зомбылық пен террорға қарсы діндердің үнқатысуын жүзеге асыру үшін тұрақты халықаралық конфессияаралық институт құру. Алғаш рет 1986 жылғы қазан айында және 2002 жылғы қаңтар айында италиялық Ассизи қаласында болып өткен конфессияаралық кездесулердегідей бастаманы діни қайраткерлер емес, зайырлы билік өкілі мемлекет басшысының атынан жасалып отырғаны форумның ерекшелігі болды.

Сол күні Мемлекет басшысы Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезінің бірқатар делегациялар жетекшілері мен құрметті меймандарын қабылдады, олардың қатарында Жоғарғы имам шейх Мұхаммад Саид Тантауи, Израиль Мемлекетінің бас раввині Й. Мецгер, Астана және Алматы Митрополиті Мефодий, Пәкстан халықаралық ислам университетінің вице-президенті Махмуд Ахмад Гази, Жапонияның бұрынғы Премьер-министрі Ц. Хата, «Джамаат-у-Шабаб-е-Ислам» мұсылмандық ұйымының президенті Салман әл-Хусайни әл-Надви, вакуфтар мен ислам істері жөніндегі министр Махмуд Хамди Закзук, Иран Ислам Республикасының Ғылым және жаңа технологиялар министрлігінің жанындағы Ислам юриспруденциясы мен құқығы жөніндегі комитетінің төрағасы М. Хадави-Могаддам бар.

24 қыркүйек

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезінің жабылуына қатысты.

Форумға қатысушылар толеранттық, ақиқат, әділдік пен махаббат секілді мәңгілік құндылықтарды жақтайтынын атап көрсеткен Декларацияны қабылдап, келесі кездесулерін де Қазақстанда өткізуге уағдаласты.

Мемлекет басшысы Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезінің қорытындылары бойынша баспасөз мәслихатын өткізді.

«XXI ғасырдың басында адамзат әлемнің көптеген қарама-қайшылықтарынан туындаған жаңа қауіп-қатерлерді сезінеді. Ұлтаралық қантөгіс соғыстар жүріп жатыр. Барша адамзат баласына қауіп төндіріп отырған терроризм, экстремизм, есірткі бизнесі бас көтеруде. Бұл жауыздықты жеңудің жалғыз-ақ амалы — барлық мемлекеттер мен халықтардың күшін біріктіру. Кейбіреулер айтып жатқандай, тарих пен өркениеттердің қақтығысуына жол бермеу қажет.

...Бүгін бір үстел басында христиан, ислам, буддизм, иудаизм өкілдері бас қосты. Күні кеше ғана сол ислам мен иудаизм көшбасшылары бір қонақүйде тұрып, бір үстел басында отырып, көкейкесті мәселелер төңірегінде диалог құруын елестету де мүмкін емес еді. Бірақ ол Қазақстанда — халқының жартысынан көбі ислам дінінің сунниттік бағытын уағыздайтын мемлекет төрінде мүмкін болды», — деді Президент баспасөз мәслихатының ашылуында сөйлеген сөзінде.

Мемлекет басшысы Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезінің қатысушыларымен бірге Астана қаласындағы «Астана-Бәйтерек» монументінің қарау алаңына барды.

Президент меймандарға астананың көрінісін тамашалатты, оның сол жақ жағалауындағы басты нысандар туралы айтып берді және Діндер храмы құрылысының жоспарымен бөлісті.

«Халық аңызы бойынша Бәйтерек — қасиетті өмір ағашы, мәңгіліктің, ұрпақтар сабақтастығының белгісі. Жоғары қарай ұмтылған бұтақтар жер шарын ұстап тұрған әр түрлі халықтарды, ұлттар мен діндерді білдіреді. Сондықтан Бәйтерек — ол халықтар, мәдениеттер мен діндердің ынтымақтастығы.

...Осы жерде оқылған дұға басқа шынайылыққа, басқадай әрекетке жол ашады, әрқайсымызды өз әрекеттеріміз бен ойларымызды қайта қарау қасиетіне бөлейді. Барлығымыз бірігіп оқыған дұғамыз барша елдер мен діни қоғамдастықтарда оған қатысушы немесе ойша қосылып отырған өкілдердің бейбітшілік пен жасампаздыққа деген ұмтылысын нығайта түсетініне сенемін», — деді Н.Ә. Назарбаев.

Мемлекет басшысы Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының І съезінің бірқатар делегациялар жетекшілері мен құрметті меймандарын, олардың қатарында Бүкіләлемдік лютерандық федерациясының бас хатшысы И. Ноконь, Франция Митрополиті Константинополь православиелік шіркеуінің өкілі Эммануэльді, БҰҰ бас хатшысының арнайы өкілі В. Сотировты, Бейбітшілік үшін Азиялық буддистік конференциясының бас хатшысы Т. Булғанды қабылдады.

25 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстанға Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігінің Сыртқы сауда мен инвестициялар мәселелері бойынша арнайы өкілі ретінде келген Йорк герцогы, ханзада Э. Виндзорды қабылдады.

Кездесу барысында Э. Виндзор Ұлыбританияның Қазақстанмен тек қана оның экономикасын инвестициялауда ғана емес, сондай-ақ бірқатар жобаларды, атап айтқанда, білім саласындағы жобаларды іске асыруда да ынтымақтастықты одан әрі нығайтудың жақтасы болып қала беретініне сендірді.

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Болгария Республикасының Президенті Г. Пырванмен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында көмірсутегі шикізатын тасымалдау саласындағы, атап айтқанда, қазақстандық мұнайды әлемдік нарыққа экспорттау үшін балама бағыт ретіндегі «Бургас-Александруполис» жобасына қатысты, сондай-ақ туризм, азаматтық авиация, мәдениет, білім және ғылым салаларындағы ынтымақтастықтың келешегі талқыланды.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасы мен Болгария Республикасы арасындағы қатынастарды одан әрі дамыту туралы мемлекет басшыларының Бірлескен мәлімдемесіне, терроризмге, ұйымдасқан қылмыс пен есірткі, психотроптық заттардың, олардың баламалары мен прекурсорларының заңсыз айналымына, басқа да қылмыстарға қарсы күрестегі ынтымақтастық туралы; денсаулық сақтау саласы мен медицина ғылымы,

сондай-ақ әділет саласындағы ынтымақтастық туралы үкіметаралық келісімдерге қол қойылды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №484-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Ұлттық валюта — Қазақстан теңгесі банкноттары мен монеталары дизайнының тұжырымдамасын бекіту туралы» №1193 Жарлығына қол қойды.

26 қыркүйек

Мемлекет басшысы «Экспорттық бақылау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» №485-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Кешірім жасау туралы» №1194, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №1195, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №1196, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №1197, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №1198–1200, «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 5 шілдедегі №648 Жарлығына толықтыру енгізу туралы» №1201 жарлықтарына қол қойды.

ҚАЗАН

Дс		6	13	20	27
Сс		7	14	21	28
Ср	1	8	15	22	29
Бс	2	9	16	23	30
Жм	3	10	17	24	31
Сн	4	11	18	25	
Жк	5	12	19	26	

2 қазан

Мемлекет басшысы Түркия Республикасында қысқа мерзімді демалыста болғанда Түркия Президенті А.Н. Сезермен телефон арқылы сөйлесіп, онымен екіжақты ынтымақтастықтың мәселелерін талқылады.

Сол күні Мемлекет басшысы Түркия Республикасының Премьер-министрі Р.Т. Эрдоғанды қабылдады.

Кездесу барысында екіжақты сауда-экономикалық қатынастарды кеңейту, сондай-ақ өңірлік қауіпсіздік мәселелері бойынша пікір алмасу өтті.

13 қазан

Мемлекет басшысы «Лукойл» ААҚ президенті В.Ю. Алекперовты қабылдады. Ол «Достық» теңіз мұнай жобасын іске асыру барысы туралы және компанияның Қазақстандағы қызметі туралы хабардар етті.

Мемлекет басшысы «Астана-Алматы» автожолын ашу рәсіміне қатысты.

1224 шақырымға созылып жатқан «Астана-Алматы» автожолы 4 облысты қиып өтеді. Оның құрылысына Дүниежүзілік банк, Ислам даму банкі, Азия даму банкі, Сауд даму қоры және Абу-Даби даму қорының қаражаттары тартылды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (Жалпы бөлім) өзгеріс енгізу туралы» №486-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне кәсіпкерлік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №487-II, «Астық туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №488-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 29 наурыздағы №828 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №1202, «Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы Қазақстан-Ресей мемлекеттік шекарасын күзетудегі ынтымақтастық және өзара іс-қимыл туралы шартқа қол қою туралы» №1203 жарлықтарына қол қойды.

14 қазан

Мемлекет басшысы «Йод тапшылығы ауруларының алдын алу туралы» №489-II Заңына қол қойды.

15 қазан

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен Қазақстанның I Азаматтық форумына қатысты.

«Бүгін мемлекет пен үкіметтік емес ұйымдардың қарым-қатынасы түбегейлі жаңа деңгейге шығып отыр. Мемлекет пен ҰЕҰ серіктес болатын қатынастардың жаңа моделін құру туралы сөз болды. Сондықтан, бізге бірігіп жұмыс істеу стратегиясын белгілеп алу өте маңызды.

Мақсатымыз бір — либералдау жолындағы тұрақты ілгерілеуді қамтамасыз ету, экономикалық жағынан мықты, құқықтық мемлекет, дамыған азаматтық қоғам құру. Біздің форум бұл бағытта салмағы күшті серпін беруі керек, ал жасалған ұсыныстар — бұдан былайғы бірлескен жұмыстың негізін қалауы қажет», — деп атап көрсетті Президент форум жұмысының ашылуында сөйлеген сөзінде (Қосымшаны қараңыз).

Қазақстанның азаматтық форумы — Мемлекет басшысының қатысуымен 2003 жылғы сәуір айында I Азаматтық форум өткен кезден бастап тұрақты түрде өткізіліп тұратын ҰЕҰ республикалық съезі.

Мемлекеттің ҰЕҰ-мен қатынасын кеңейту міндетін Президент алғаш рет өзінің 1998 жылғы жыл сайынғы Қазақстан халқына Жолдауында жариялады. Негізгі басымдықтар ретінде мемлекеттік органдар мен ҰЕҰ өзара әрекет етуінің институционалды тетіктерін дамыту, үкіметтік емес сектордың заңнамалық базасын жетілдіру және ҰЕҰ-ларды әлеуметтік маңызды жобаларды іске асыруға тарту міндеттері белгіленді. Осыған байланысты 2000 жылы әлеуметтік серіктестік туралы және 2001 жылы коммерциялық емес ұйымдар туралы заңдар қабылданды. 2002 жылы ҰЕҰ мемлекеттік қолдау туралы 2003–2005 жылдарға арналған республикалық бағдарлама, сондай-ақ сәйкесті өңірлік бағдарламалар қабылданды. Әлеуметтік блок министрліктерінде, барлық облыстардың, Астана және Алматы қалаларының әкімдіктері жанынан кеңесшіл-консультативтік органдар құрылды. 2005 жылғы сәуір айында «Мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс туралы» Заңының қабылдануымен грант негізінде әлеуметтік маңызды жобаларды іске асыру үшін ҰЕҰ-ларды тартудың тиімді жүйесі құрылды.

Мемлекет басшысы Ресейдегі Қазақстан жылы аясында ресейлік теледидардың «Бірінші» телеарнасында көрсетілуі жоспарланған «Қазақстандық вектор»

телефильмдерінің циклдері үшін атақты ресейлік кинорежиссер В.В. Меньшовқа сұхбат берді.

Президент кең көлемді сауалдарға толық жауап қайтарды, атап айтқанда — Кеңес Одағы күйреуінің тарихи салдары, Қазақстанда жүзеге асырылып жатқан экономикалық және саяси реформалардың жолдары, посткеңестік кеңістіктегі интеграция, Қазақстан мен Ресейдің мұнай-газ секторындағы ынтымақтастығын дамыту, жаңа астана құрылысы, қазақ халқының рухани-мәдени қалыптасуы туралы әңгімелеп берді.

Мемлекет басшысы Атырау облысының әкімі А.Е. Мусинді қабылдады. Ол 2003 жылдың 9 айы ішіндегі облыстың әлеуметтік-экономикалық дамуының қорытындылары, сондай-ақ жылыту маусымына дайындықтың аяқталуы туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы Астана қаласы аулаларының абаттандырылу барысымен танысты, атап айтқанда, бесінші ықшамаудандағы №1 үйдің, Абылай хан даңғылындағы №29 үйдің, Республика даңғылында салынып жатқан «Астана жұлдызы» үйінің аумақтарын аралап көрді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің құрамындағы өзгеріс туралы» №1205, «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №1206, «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 2 сәуірдегі №2935 және 2002 жылғы 29 наурыздағы №829 жарлықтарына өзгерістер енгізу туралы» №1207 жарлықтарына қол қойды.

16 қазан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің кезекті отырысына төрағалық етті.

Отырыста транзиттік әлеуеттің, ақпараттық инфрақұрылымның дамуы және елдің ақпараттық қауіпсіздігінің қамсыздандырылуы мәселелері талқыланды. Президент Қазақстанның транзиттік әлеуетінің даму стратегиясы мен ұлттық ақпараттық инфрақұрылымның дамуы мен қалыптасуының мемлекеттік бағдарламасын әзірлеуді, сондай-ақ маркетинг пен сараптама жасаудың мамандандырылған орталығын құруды тапсырды.

Мемлекет басшысы Египет Араб Республикасы Үкіметінің мүшелері — Қамсыздандыру және ішкі сауда министрі Х. Хадрді және Сыртқы істер министрі Ф. Әбу әл-Нагиді қабылдады.

Кездесу барысында екіжақты сауда-экономикалық қатынастардың даму келешегі, сондай-ақ Ирак пен Таяу Шығыстағы жағдай талқыланды.

Мемлекет басшысы И.Г. Алиевке Әзірбайжан Республикасының Президенті болып сайлануына орай құттықтау жеделхатын жолдады.

Сол күні Мемлекет басшысы Павлодар облысына жұмыс сапарымен аттанды.

Президент С. Торайғыров атындағы Павлодар мемлекеттік университетіне барып, университеттің мұрайжай экспозициясымен танысты және оқытушылық-профессорлық құрамы, студенттерімен кездесті.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев жаңа спорттық-сауықтыру кешенінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты және «Erstes» шағын сыра зауыты бар мейрамханалық кешенді аралап көрді.

17 қазан

Мемлекет басшысы Павлодар облысына жұмыс сапары барысында Екібастұз қаласына барып, «Батыр», «Солтүстік» және «Шығыс» көмір кеніштерін көрді және кеншілермен кездесті.

20 қазан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Экономика және бюджеттік жоспарлау министрі Қ.Н. Келімбетовті қабылдады. Ол 2003 жылғы 4 сәуірдегі «Ішкі және сыртқы саясаттың 2004 жылға арналған негізгі бағыттары» атты Қазақстан халқына Жолдауының міндеттерін іске асыру бойынша министрліктің жүргізіп жатқан жұмысы туралы баяндап берді.

Кездесу барысында сондай-ақ Бюджет және Салық кодекстерінің жобалары, 2004 жылға арналған республикалық бюджет туралы және жергілікті мемлекеттік басқару туралы заң жобалары қаралды.

Мемлекет басшысы «KEGOC» электр желілерін басқару жөніндегі қазақстандық компания» ААҚ президенті Қ.А. Бозымбаевты қабылдады. Ол 2003 жылдың 9 айы ішіндегі компания қызметінің қорытындылары туралы, күзгі-қысқы мезгілге дайындық барысы туралы, инвестициялық жобаларды дамыту, көршілес мемлекеттердің, атап айтқанда, Ресей мен Өзбекстанның энергетикалық компанияларымен өзара әрекет ету барысы туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты Ұ.Қ. Қарамановты қабылдады.

Әңгімелесу барысында Арал өңірінің мәселелері, атап айтқанда, Сырдария өзеніндегі Көкарал бөгетінің құрылысы, Қызылорда облысы тұрғындарын таза ауыз сумен қамтамасыз ету, Қызылорда қаласын газбен қамсыздандыру мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Мәжілісінің депутаты Н.Т. Рүстемовті қабылдады. Ол 2003 жылғы 23–24 қыркүйек аралығында Астана қаласында өткен Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезі туралы өз сайлаушыларының пікірі, сондай-ақ бірқатар заң жобаларының Парламенттегі қаралу барысы туралы хабарлады.

Мемлекет басшысы Алматы қаласында Еуропалық комиссия ұйымдастырған Демократия және адам құқықтары мәселелері бойынша өңірлік конференциясына қатысушыларға сәлем жетелхатын жолдады.

Президент Еуропалық комиссия мүшелеріне Орталық Азияда еуропалық бастамаларды ілгерілету үшін Қазақстанды таңдағандарына сенім білдірді және Еуропалық комиссия мен Орталық Азия мемлекеттерінің құқық қорғау үкіметтік емес ұйымдары өкілдерінің конференция жұмысына қатысуы Қазақстан және бүтін өңірдегі демократияландыру үдерісінің келешегі мен қорытындыларын тереңірек ұғынуға, адам құқықтары саласындағы халықаралық мәселелерді шешудегі жаңа жолдарын табуға мүмкіндік беретінін мәлімдеді.

21 қазан

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Қазақстанда тіркелген шетелдік дипломатиялық миссияларының жетекшілерімен кездесті.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев Қазақстанның шетел инвестицияларының ағыны шикізат саласынан өңдеу өнеркәсібіне, жоғары технологиялар, ауыл шаруашылығы салаларына қайта бағытталатынына сенім білдіретініне дипломаттардың назарын аударды (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасындағы Қырғыз Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі Ж. Сааданбековті қабылдап, онымен аграрлық, көлік-коммуникациялық және мұнай салаларындағы бірлескен жобалардың келешегін талқылады.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасындағы Германия Федеративтік Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі А. Кертингті қабылдады. Ол Н.Ә. Назарбаевқа Федералды канцлер Г. Шредердің хатын тапсырды.

Кездесу барысында 2003 жылғы желтоқсан айында болатын Г. Шредердің Қазақстанға ресми сапарының мәселелері қаралды.

Мемлекет басшысы ЕурАзЭҚ бас хатшысы Г.А. Рапотаны қабылдады.

Кездесу барысында Бірыңғай кедендік одақ құру, көші-қон саясаты, «ЕурАзЭҚ — іскерлік Америка» халықаралық конгресін өткізу және тағы да басқа мәселелер талқыланды.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласында «Базис-А» корпорациясы» ЖШС тұрғызған «Транспорт Тауэр» ғимаратының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасындағы ғылыми қызметті ұйымдастыру жүйесін жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» №1208, «Р.Т. Шырдабаев туралы» №1209, «Қазақстан Республикасының Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті

қорғау жөніндегі агенттігінің мәселелері» туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 жылғы 20 маусымдағы №1141 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №1210 жарлықтарына қол қойды.

22 қазан

Мемлекет басшысы Оңтүстік Қазақстан облысында жұмыс сапарымен болды.

Н.Ә. Назарбаев өз сапарын «Оңтүстік полиметалл» ЖАҚ-қа барудан бастады, онда ол қорғасын зауытының қалдықтарынан мырыш алу технологиясымен танысты және кәсіпорын ұжымымен кездесті.

Содан соң Президент Шымкент қаласындағы жаңа облыстық Спорт сарайының ашылу рәсіміне қатысты.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Сайрам ауданына барып, облыстық өзбек театрын салтанатты түрде ашты және облыс активімен Қазақстан Республикасының 2003–2005 жылдарға арналған Агроазық-түлік бағдарламасын іске асыру мәселелері бойынша кеңес өткізді.

23 қазан

Мемлекет басшысы Жамбыл облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент Амангелді газ-конденсаттық кен орнының магистральды газ құбырының ашылу рәсіміне қатысты; зілзаладан зардап шеккен Құлан ауылына барып, тұрғын үй құрылысының барысымен танысты; содан соң Луговской жылқы зауытына барып шықты.

24 қазан

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанға грек-рим күресінен Әлем кубогы үшін жарысқа қатысуға келген Күрес қауымдастығы халықаралық федерациясының президенті (FILA) Р. Мартинеттиді қабылдады.

Кездесу барысында Р. Мартинетти Н.Ә. Назарбаевқа федерацияның Алтын орденін табыс етті.

Алтын орден — Күрес қауымдастығы халықаралық федерациясының (FILA) жоғарғы наградасы. Спорттың осы түрінің дамуына қосқан зор үлесі үшін және онымен жеке шұғылданған мемлекет басшыларына тапсырылады.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының

(ДДҰ) бас директоры Йонг Вук Лиді қабылдады. Ол Н.Ә. Назарбаевқа ДДҰ қызметіне қолдау көрсеткені үшін алғыс білдірді.

Кездесу барысында туберкулезге қарсы және мөлшерден ауытқыған пневмонияның таралуымен күрес мәселелері талқыланды.

27 қазан

Мемлекет басшысы Қарағанды облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент Балқаш қаласына барып, онда мырыш зауытының ашылу рәсіміне қатысты және «Қазақмыс» корпорациясы» ААҚ құрамындағы «Балқаштүстіметалл» ӨБ құрылымдық бөлімшелері болып табылатын зергерлік-декоративтік цехтың жұмысымен танысты.

Н.Ә. Назарбаев зауыт жұмысшыларының алдында сөйлеген сөзінде: «Бұл мемлекет экономикасының шикізаттық бағдарының дайын өнім шығаруға ауысуын іс жүзінде жүзеге асырып отырған алғашқы жоба», — деп атап көрсетті.

Балқаш мырыш зауытының құрылысына жұмсалған инвестициялар көлемі 125 млн. долларды құрады. Зауыттың жобалық қуаттылығы жылына 100 мың тонна металл мырыш шығаруға жетеді.

Бұл ретте, екі кезеңде металл күйдіруінсіз автоклавты тотықтыру арқылы толық сілтіден айыруды көздейтін жаңа экологиялық таза технологияның қолданылуы зауыттың ерекшелігі болып табылады. Зауыт осы технологияны қолданатын металл мырышты шығару бойынша әлемдегі төртінші кәсіпорын болды.

28 қазан

Мемлекет басшысы Қарағанды облысына жұмыс сапары барысында Жезқазған қаласына барды, онда ол балалар мен жасөспірімдер спорт мектебінде және «Қазақмыс» корпорациясы» ААҚ Жезқазған металл құю зауытында болды.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Сәтбаев қаласына барып, №1 қалалық ауруханасын аралап көрді және оның ұжымымен кездесті.

29 қазан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрі З.Қ. Тұрысбековті қабылдады. Ол 2003 жылғы 10 қыркүйектегі құқық қорғау органдары басшыларымен өткізген кеңесте Президенттің берген

тапсырмаларының орындалу барысы туралы баяндап берді.

Атап айтқанда, министр қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз ету, жол полициясы жұмысын жетілдіру, ішкі істердің учаскелік қызметкерлері жұмысының материалдық және қаржылай қамсыздандырылуы бойынша қабылданған шаралар туралы баяндап берді.

Сондай-ақ есірткі бизнесіне қарсы күресті күшейту жолдары мен ішкі істер жүйесін реформалаудың жаңа әдістері талқыланды.

Мемлекет басшысы «Alsim Alarko» түрік холдингінің басқарма төрағасы И. Алатонды қабылдады. Ол компанияның Астана қаласындағы халықаралық әуежай терминалы, Семей қаласындағы Ертіс өзені арқылы өтетін көпір, Жезқазған қаласындағы аурухана кешені, Алматы облысындағы темекі фабрикасы құрылыстарының барысы туралы хабарлады.

Мемлекет басшысы «В.Х. Физзатов туралы» №1211, «Қ.Ш. Сарыбайды Қазақстан Республикасының Германия Федеративтік Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1212 жарлықтарына қол қойды.

30 қазан

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Қазақстанның дарынды жастары — әр түрлі республикалық және халықаралық зияткерлік және ғылыми олимпиадаларының жеңімпаздарымен кездесті.

«Қазақстанның 2030 жылға дейінгі даму стратегиясына сәйкес білім саласы елдің дамуында маңызды орынға ие болады. Қазіргі заман ақпараттандыру ғасыры және мемлекетте ғылымның дамуы Қазақстанның алға ілгерілеуі жолында өте маңызды. Біз ел дамуының стратегиялық жоспарында қойылған барлық міндеттердің алдын орадық. Алайда ұзақмерзімді мемлекеттік бағдарламаларды іске асыру сіздердің де мойындарыңыздағы жауапты іс», — деді Н.Ә. Назарбаев жастардың алдында сөйлеген сөзінде.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты В.И. Макалкинді

қабылдады. Ол мемлекет тарапынан қадағалау жүргізудің маңызды тетігі болып табылатын ұлттандыру туралы заңының әзірленуі мен қабылдануының орындылығы жөніндегі мәселені көтерді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты Е.З. Нығматуллинді қабылдады. Ол өзінің Балқаш сайлау округіндегі ағымдағы жағдай туралы хабарлады, сондай-ақ Президентке сайлаушыларының хаттары мен өтініштерін тапсырды.

Мемлекет басшысы «С.Ж. Дәукеев туралы» №1213, «Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияны бекіту туралы» №1214, «Л.Р. Ежескийді және В.Я. Швецті II дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №1215, «Оралмандардың 2004 жылға арналған көшіп келу квотасы туралы» №1216 жарлықтарына қол қойды.

31 қазан

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан кәсіпкерлерінің XI Форумына қатысты.

Президент өзінің сөйлеген сөзінде мемлекет пен бизнестің қатынастары жаңа деңгейге шыққанын атап көрсетті. «15 жыл ішінде қазақстандық бизнес ілгері қарай айтарлықтай серпін жасады. Ол өзінің дамуына ғана жәрдемдесіп қоймай, бүтін елдің экономикасын тұрақтандыра алатындай жоғары сатыға көтерілді. Экономикалық өсудің жоғары қарқынын демеу, экономиканы әртараптандыру және кедейліктің алдын алу — бұл мемлекет алдында ғана емес, кәсіпкерліктің алдында да тұрған басты үш міндет болып табылады. Оларды барлығымыз бірігіп шешуіміз керек», — деді Н.Ә. Назарбаев.

Мемлекет басшысы «Ресей» телеарнасының «Авторитет» бағдарламасына сұхбат берді, оның барысында Қазақстанда жүргізіліп жатқан экономикалық реформаларға қатысты, жаңа астана құрылысының барысы туралы, елге инвестициялар тарту тетіктері, интеграциялық үдерістердің келешегі және тағы басқаларына қатысты сауалдарға жауап берді.

ҚАРАША

Дс	3	10	17	24	
Сс	4	11	18	25	
Ср	5	12	19	26	
Бс	6	13	20	27	
Жм	7	14	21	28	
Сн	1	8	15	22	29
Жк	2	9	16	23	30

3 қараша

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі агенттігінің төрағасы О.Ә. Жандосовты қабылдады.

Кездесу барысында бәсекелестік элементтерін ендіру мақсатында теміржол көлігін қайта құрылымдау, телекоммуникация, отын-энергетикалық кешен, тұрғын үй коммуналдық шаруашылық салалары бойынша мәселелер талқыланды.

Мемлекет басшысы Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің оқытушысы, ақын Н. Айтұлын қабылдады.

Әңгімелесу барысында ұлттық зиялы қауымның алатын рөлі мен маңызы, елдің мәдени-тарихи мұрасы және оны сақтау мен жаңғырту жолдары мәселелері бойынша пікір алмасу өтті.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Малайзиядағы Төтенше және Өкілетті Елшісі И.А. Адырбековті Қазақстан Республикасының Индонезия Республикасындағы, Бруней-Даруссаламдағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №1217, «Е.Х. Қазыханов туралы» №1218, «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №1219, «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» №1220, «А.С. Сәрсенбайұлы туралы» №1221 жарлықтарына қол қойды.

4 қараша

Мемлекет басшысы Украинаның Сыртқы істер министрі К.И. Гриценконы қабылдады.

Талқыланған басты тақырып екіжақты экономикалық ынтымақтастық мәселелеріне арналды, атап айтқанда, Қазақстаннан Украинаға және кері бағытта тауарларды тасымалдаудың сенімді жолдарын қамтамасыз ету мәселесі болды.

К.И. Гриценко сондай-ақ Н.Ә. Назарбаевқа астық тасымалы үшін Украина Президенті Л.Д. Кучманың алғысын және оның Украинаға сапармен келуге шақыруын жеткізді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасындағы Ресей Федерациясының Төтенше және Өкілетті Елшісі В.С. Бабичевті қабылдады.

Кездесу барысында біртұтас экономикалық кеңістік құру, аяқталып келе жатқан Ресейдегі Қазақстан жылының қорытындылары, сондай-ақ 2004 жылғы қаңтар айында болатын Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путиннің Қазақстанға ресми сапарының кейбір қырлары талқыланды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Халықтық жинақ банкі» ААҚ басқармасының төрағасы Қ.А. Сатылғановты қабылдады.

Әңгімелесу барысында қаржы секторын, банк саясатын дамыту, шағын және орта бизнесті, оның ішінде қой шаруашылығын өсіруге несие беру мәселелері талқыланды. Қ.А. Сатылғанов банктің миллионыншы пластик картшекесін шығарғаны туралы мәлімдеді.

Мемлекет басшысы «Экономиканың стратегиялық маңызы бар салаларындағы меншіктің мемлекеттік мониторингі туралы» №490-II Заңына қол қойды.

5 қараша

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасына «Агросервистік қызметті қолдау» жобасын дайындауға арналған Халықаралық қайта құру және даму банкінің грантын беру туралы келісімді және Қазақстан Республикасына «Агросервистік қызметті қолдау» жобасын дайындауға арналған Халықаралық қайта құру және даму банкінің грантын беру туралы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Халықаралық қайта құру және даму банкінің хатын бекіту туралы» №491-II, Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Өзбекстан Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Өзбек мемлекеттік шекарасы арқылы өткізу бекеттері туралы келісімді бекіту туралы» №492-II, Қазақстан Республикасы мен Түрікменстан арасындағы Бас бостандығынан айыруға сотталған адамдарды жазасын әрі қарай өтеу үшін беру туралы шартты бекіту туралы» №493-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 29 сәуірдегі №857 Жарлығына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» №1222, «Д. Киндерманны және С. Харуноғлуды

«Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» №1223, «Қазақстан Республикасының Оңтүстік Қазақстан облыстық сотының және Алматы қалалық соты азаматтық істер жөніндегі алқасының төрағалары қызметіне тағайындау, сондай-ақ облыстық және оған теңестірілген соттардың судьяларын, аудандық және оған теңестірілген соттардың төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №1224 жарлықтарына қол қойды.

6 қараша

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Жапония Үкіметінің арасындағы «Астана қаласын сумен жабдықтау және оның кәрізі» жобасын жүзеге асыру үшін қарыз алу туралы ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту туралы» №494-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Жапон Халықаралық ынтымақтастық банкі арасындағы «Астана қаласын сумен жабдықтау және оның кәрізі» жобасы жөніндегі қарыз туралы келісімді бекіту туралы» №495-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «К.В. Жигалов туралы» №1225 Жарлығына қол қойды.

7 қараша

Мемлекет басшысы мемлекеттік сапармен Сингапур Республикасында болып, осы елдің Президенті С.Р. Натанмен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты ынтымақтастықтың жағдайы мен келешегі қаралды. Халықаралық сипаттағы мәселелерді талқылай отырып, тараптар БҰҰ-ның әлемдегі рөлі туралы, сондай-ақ осы құрылым мен басқа да халықаралық ұйымдар аясында әрекеттесу мәселелері қозғалды. Бұл ретте, Қазақстанның АСЕАН-ға және Сингапурдың АӨСШК-ке қосылу мүмкіндігіне ерекше назар аударылды.

Мемлекет басшысы Сингапур Республикасының Премьер-министрі Го Чок Тонгпен кездесті.

Келіссөздер барысында тараптар басым салалар ретінде мұнай-газ машиналарын жасау, телекоммуникация және ақпараттық технологияларды белгілеп, өзара ең қолайлы режим құру туралы уағдаластыққа қол жеткізді.

Келіссөздер барысында сауда саласындағы ақпарат алмасу мен екі ел арасындағы жеке сектордың өзара әрекеттесуін көтермелеу мәселелеріндегі ынтымақтастық туралы үкіметаралық келісімге, сондай-ақ Қазақстан Республикасының Индустрия және сауда министрлігі мен Сингапур Республикасының Сауда және индустрия министрлігі арасындағы сауда-экономикалық ынтымақтастық туралы келісімге қол қойылды.

Күн соңында Мемлекет басшысы Сингапур Республикасының қалалық жоспарлау агенттігіне барып, қала-мемлекеттің даму жоспарларымен танысты және Қазақстанның Сингапурдағы Дипломатиялық миссиясының болашақ ғимаратын көрді.

Н.Ә. Назарбаев Сингапурдың қала құрылысындағы жетістіктерін жоғары бағалап, сингапурлық тәжірибені Қазақстан астанасында қолдануға мүдделестігін білдірді.

8 қараша

Мемлекет басшысы Сингапур Республикасына мемлекеттік сапары барысында ағылшын тілінде басып шығарылған «Сындарлы он жыл» атты кітабының тұсаукесер рәсіміне қатысты.

Жиналғандардың алдында сөйлеген сөзінде Н.Ә. Назарбаев кітаптың таяу он жылда адамзатпен бетпе-бет келетін өзекті қыр көрсетулердің сараптама-сына арналғанын атап көрсетті. Ең өткір халықаралық мәселелердің қатарында Президент терроризм мен ядролық қарудың таралуын атады және Қазақстан әлемде ең бірінші болып қолында бар ядролық қарудан өз еркімен бас тартқанын айрықша атап өтті.

Н.Ә. Назарбаев сондай-ақ жаһандық қауіпсіздікті қамтамасыз етудегі Қазақстанның қосқан тәжірибелік үлесі болған Қазақстан жерінде өткен АӨСШК-тің бірінші отырысы мен Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының I съезі туралы айтты.

Мемлекет басшысы «Singapore Technologies Engineering Ltd.» корпорациясына және оның «ST Marine» бөлімшесіне барды.

«Қазақстан инжиниринг» ұлттық компаниясы» ААҚ мен «Singapore Technologies Engineering Ltd.» кор-

порациясы арасында қорғаныс саласындағы келісім-шарт пен мұнай өндіру саласындағы ынтымақтастық ниеті туралы хаттамаға қол қойылды.

«Singapore Technologies Engineering Ltd.» Сингапур компаниясы 2002 жылы оның құрамына бөлімшелер ретінде енген төрт компанияның — «ST Electronics» (электронды өнеркәсіп), «ST Aerospace» (аэроғарыштық өнеркәсіп), «ST Kinetics» (қару-жарақтың жер үсті түрлерінің өнеркәсібі) және «ST Marine» (кеме өндірісі) бірігуі нәтижесінде құрылды.

Мемлекет басшысы «Оңтүстік Азия өркениеті» мұражайына және «Түнгі сафари» хайуанаттар бағына барды, содан соң Сингапурдың орталық басылымдарына сұхбат берді.

9 қараша

Мемлекет басшысы Сингапур Республикасына мемлекеттік сапары барысында «Singapore Technologies Engineering Ltd.» корпорациясы бөлімшелерінің бірі болып табылатын «ST Kinetics» компаниясына барып, оның өнімдерімен танысты.

Содан соң Президент «Jurong» индустриялық паркіне барып, қойылған экспонаттарды қарап шықты және парктің екі компаниясы өкілдерінің тұсаукесер баяндамаларын тыңдады. Оның бірі — құрылыс саласына, екіншісі мұнай-газ жабдықтарының өндірісіне маманданған.

«Jurong» индустриялық паркі — Сингапурдың өнеркәсіптік табыстарының ұстаханасы. Оның тарихы 1960 жылдан бастау алады. Қазіргі уақытта жалпы көлемі 1700 гектар болатын парк аумағында жалпы жылдық табысы 13 млрд. долларға жақын 72 компания өз өнімдерін шығарады.

Түстен кейін Мемлекет басшысы «Keppel Offshore & Marine» компаниясына барып, кәсіпорын докторындағы кеме жөндеу жұмыстарының барысымен танысты. Қазақстандық делегацияға сондай-ақ мұнай өндіруге арналған жылжымалы бұрғылау қондырғылары және сингапурлықтар «Азия Геркулесі» деп атап кеткен салмағы 500 тонналық әлемдегі ең үлкен кран көрсетілді.

Кешке қарай Мемлекет басшысы «Sentoza» ойынсауық паркіне барды.

10 қараша

Мемлекет басшысы Сингапур Республикасына мемлекеттік сапары барысында «Shangri La» сәнді астаналық отелінде өткен Қазақстан-Сингапур бизнес-конференциясына қатысты.

Форумға 50 қазақстандық жетекші компаниялардың және 140 сингапурлық компаниялардың басшылары қатысты.

Сол күні Мемлекет басшысы Филиппины Республикасына мемлекеттік сапармен аттанды.

11 қараша

Мемлекет басшысы Филиппины Республикасында мемлекеттік сапармен болып, осы елдің астанасы Манила қаласында Президент Г. Арройомен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелері, сондай-ақ өзара мүдделестікті тудыратын халықаралық мәселелер бойынша пікір алмасу өтті.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасы мен Филиппины Республикасы арасындағы достық пен ынтымақтастық туралы, сондай-ақ туризм саласы мен дипломатиялық және қызметтік төлқұжаттарының иелері үшін визасыз режим мәселелері бойынша ынтымақтастық туралы үкіметаралық келісімге қол қойылды.

Мемлекет басшысы Филиппины Республикасының Энергетика министрі В.С. Переспен және Филиппины Республикасы Конгресі Сенатының төрағасы Ф.М. Дрилонмен кездесті және олармен келіссөздер жүргізді.

Қазақстанның тәуелсіздік алуына, ел экономикасын жаңартуға және екі ел арасындағы ынтымақтастықты дамытуға қосқан үлесі үшін Н.Ә. Назарбаевқа Филиппины халқы атынан «Жетістіктері үшін» медалі табыс етілді.

«Жетістіктері үшін» медалі — Филиппины Республикасы Конгресі Палата өкілдерінің наградасы.

12 қараша

Мемлекет басшысы Корея Республикасына ресми сапармен келді.

13 қараша

Мемлекет басшысы Корея Республикасына ресми сапары барысында осы елдің астанасы Сеул қаласында Президент Но Му Хенмен кездесті және онымен екіжақты қатынастардың толық спектрі бойынша келіссөздер жүргізді.

Олардың қорытындысы бойынша мемлекет басшыларының бірлескен мәлімдемесі қабылданды, сондай-ақ қылмыстық істер бойынша экстрадация мен құқықтық көмек көрсету туралы үкіметаралық келісімдерге және білім беру саласындағы ынтымақтастық бағдарламасына қол қойылды.

Жоғары деңгейдегі кездесу аяқталған соң, Н.Ә. Назарбаев Қазақстандағы Корей диаспорасына арналған фотокөрменің ашылу рәсіміне қатысты.

Содан соң Президент Сеул қаласының мэриясына барды, онда Оңтүстік Корея астанасының мэрі Ли Мен Бак оған қаланың құрметті азаматы атағын беру туралы куәлігі мен естелік медальды табыс етті.

Түстен кейін Мемлекет басшысы «Қазақстан — сіздің сауда инвестициялық серіктесіңіз» атты Қазақстан-Корея бизнес-форумына қатысты. Оның аясында Н.Ә. Назарбаев «Samsung» және «LG» компанияларының басшылығымен жеке кездесті.

Кешке қарай Президент «Чунан ильбо» газетіне сұхбат берді.

14 қараша

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында ХВҚ басқарушы-директоры Х. Келлерді қабылдады және онымен Қазақстан мен ХВҚ арасында одан әрі ынтымақтастық құру мәселелерін, сондай-ақ елдің әлемдік экономикаға ықпалдасу жолдарын талқылады.

15 қараша

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Америка Құрама Штаттарының Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің жанындағы Қару-жарақты қысқартуды бақылау және инспекциялық қызметті қамтамасыз ету жөніндегі орталық пен Америка Құрама Штаттарының Ядролық қауіпті азайту жөніндегі орталығы арасында қорғалған байланыс желісін құру туралы келісімді бекіту туралы» №496-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің 1998 жылғы 20 қаңтардағы №3827 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №1226, «Қазақстан Республикасының Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактіге және Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пактіге қол қоюы туралы» №1227, «Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Кәсіпкерлік кеңесін тарату туралы» №1228 жарлықтарына қол қойды.

18 қараша

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Швейцария Федералды кеңесінің арасындағы Жолаушылар мен жүктердің халықаралық тасымалдары туралы келісімді бекіту туралы» №497-II, Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Грекия Республикасының Үкіметі арасындағы Жолаушылар мен жүктердің халықаралық автомобиль тасымалдары туралы келісімді бекіту туралы» №498-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Италия Республикасының Үкіметі арасындағы Жолаушылар мен жүктерді автомобиль көлігімен халықаралық тасымалдауды өзара реттеу туралы келісімді бекіту туралы» №499-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Н.С. Әшімовті Батыс Қазақстан облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» №1229, «Д.Ә. Бердәлиевті Қазақстан Республикасының Корей Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1230, «Дипломатиялық дәрежелер беру туралы» №1231 жарлықтарына қол қойды.

20 қараша

Мемлекет басшысы Италия Республикасы Министрлер кеңесінің төрағасы С. Берлусконимен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгімелесу барысында тараптар екі ел арасындағы сауда-экономикалық қатынастардың жағдайы мен келешегі туралы пікір алмасты, сондай-ақ С. Берлусконидің Қазақстанға сапары туралы мәселелерін талқылады.

21 қараша

Мемлекет басшысы Түркия Республикасының Президенті А.Н. Сезер мен Ұлыбритания мен Солтүстік

Ирландия Құрама Корольдігінің Премьер-министрі Т. Блэрге Ыстамбұл қаласында болған террористтік әрекет салдарынан отандастарының қаза болуына байланысты көңіл айту жеделхаттарын жолдады.

Президент терроризмді батыл түрде сөгетінін атап айтты және кінәлі адамдар табылып, жазасын алатынына сенім білдірді.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Премьер-министрі Д.К. Ахметовті қабылдап, оның елдің 2003 жылғы әлеуметтік-экономикалық дамуы мен 2015 жылға дейінгі Индустриялық-инновациялық даму стратегиясының іске асу барысы туралы есебін тыңдады.

Кездесуде сондай-ақ мұнай операцияларына салық салу, зейнеткерлердің әлеуметтік жағдайларының жақсаруы және қысқы мезгілге дайындық мәселелері қаралды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 16 наурыздағы №573 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №1232 Жарлығына қол қойды.

24 қараша

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті. Оның барысында тараптар Ресейдегі Қазақстан жылының аяқталуы; Беларусь, Қазақстан, Ресей және Украинаның бірыңғай экономикалық кеңістік құру туралы; Киев қаласында болатын ТМД елдері сыртқы істер министрлерінің кездесуі; Грузиядағы саяси жағдай және тағы да басқа мәселелерді талқылады.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинге Ресей халықтары достығы университетінің жатақханасында шыққан өрт салдарынан болған адам шығынына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Премьер-министрі мен оның орынбасарларын қабылдап, олардың мемлекеттік басқару деңгейлерінің арасындағы өкілеттіктерін ажырату барысы

туралы, мемлекеттік қызметшілер мен бюджеттік сала қызметкерлерінің еңбекақысын төлеуді жетілдіру, сондай-ақ білім мен ғылым саласындағы басқару жүйесін жаңарту туралы есептерін тыңдады.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің төрағасы Ғ.Р. Әбдірахымовты қабылдады және оның алдында мемлекеттік қызметшілерді оқыту жүйесін жетілдіру, еңбекақысын өсіру және мемлекеттік қызметші имиджін жақсарту бойынша бірқатар міндеттер қойды.

Мемлекет басшысы зиялы қауым өкілдерін қабылдап, олармен Қазақстан Республикасы Ұлттық кеңесінің III отырысында қаралуы қарсаңында 2004–2006 жылдарға арналған «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасының жобасын талқылады.

Кездесуде сондай-ақ Қазақстан Республикасының мемлекеттік қайраткерлері — Мемлекеттік хатшы И.Н. Тасмағамбетов, Мәдениет министрі Д.Қ. Қасейінов және ақпарат министрі С.А. Әбдірахманов, Парламент депутаттары Ж.М. Әбділдин, Ө. Байгелді, Ө.К. Кекілбаев, Ш.М. Мұртаза да болды.

Мемлекет басшысы «Ғ.Р. Әбдірахымовты Қазақстан Республикасының Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» №1233, «Қазақстан Республикасы Президентінің 1998 жылғы 30 маусымдағы №3985 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №1234 жарлықтарына қол қойды.

25 қараша

Мемлекет басшысы Астана қаласының орталық мешітіне барып, Қазақстанның барша мұсылмандарын Ораза айт мерекесімен құттықтады.

Мемлекет басшысы Астана қаласындағы «Астанабасжоспар» МҚК-ге барып, танымал итальяндық сәулетші М. Николетти әзірлеген киноконцерт залының жобасымен, елорданың оңтүстік бөлігінің егжей-тегжейлі жоспарымен, Ұлттар сарайының

эскиздерімен танысты, сондай-ақ елорданы көгалдандыруға және оның айналасына қорғаныш жасыл белдеуін құруға қатысты өз ойын айтты.

Мемлекет басшысы өзінің бастамасымен 2002 жылғы наурыз айында құрылған Қазақстан Республикасының Президенті Әкімшілігінің Жүйелі зерттеулер орталығының қызметкерлерін қабылдады.

Орталық басшысы А.Қ. Әбдімомунов Президентке орталық қызметінің нәтижелері мен 2004 жылға арналған жоспарлары туралы мәлімдеді.

Кездесу барысында сондай-ақ Индустриялық-инновациялық даму стратегиясын іске асыру және ондағы Ұлттық ғылым академиясының рөлі туралы, Қазақстанның ДСҰ-ға кіруі, өңірлердің инженерлік және әлеуметтік инфрақұрылымының дамуы, кадрлық саясат мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы «Б.Қ. Нұрғалиевты Қазақстан Республикасының Жапониядағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1235 Жарлығына қол қойды.

26 қараша

Мемлекет басшысы Германия Федеративтік Республикасының Федералды канцлері Г. Шредердің Қазақстанға ресми сапары қарсаңында «Wirtschafts Woche» неміс іскерлік апталық газетінің тілшісі Ф. Сиренге сұхбат берді.

Президент елдің экономикалық өсуінің көздері туралы, ортаазиялық өңірдің геосаяси жағдайы, Қазақстанның мұнай-газ саласы басымдықтарының дамуы, неміс компанияларының қазақстандық экономикаға қатысуын кеңейтудің келешегі жөніндегі сұрақтарға жауап берді.

Мемлекет басшысы «Қ.Е. Көшербаевты Қазақстан Республикасының Ресей Федерациясындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1236 Жарлығына қол қойды.

27 қараша

Мемлекет басшысы Астана қаласына Қазақстанның Азаматтық партиясының барлық деңгейдегі

депутаттарының I Конгресіне қатысу үшін келген өкілдерін қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстандағы партиялық құрылыс мәселелері мен келешегі туралы, сондай-ақ партияның Қазақстанның Индустриялық-инновациялық дамуының 2003–2015 жылдарға арналған стратегиясын іске асыруға қатысуы туралы пікір алмасу өтті.

28 қараша

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан Республикасы Ұлттық кеңесінің III отырысына төрағалық етті.

Отырыс барысында 2004–2006 жылдарға арналған «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасының жобасы талқыланды.

2004–2006 жылдарға арналған «Мәдени мұра» мемлекеттік бағдарламасы Қазақстан Республикасы Президентінің 2004 жылғы 13 қаңтардағы Жарлығымен қабылданды. Оның іске асқан уақыты ішінде ерекше тарихи-мәдени маңызы бар 35 сәулет ескерткіштері қалпына келтірілді. 30 археологиялық және 17 қолданбалы ғылыми-зерттеу жобалары іске асырылды. Батыс Еуропа, АҚШ, Жапония, Түркия, Египет, Қытай, Ресей және Армения елдерінде жүргізілген іздестіру жұмыстарының нәтижесінде Қазақстан тарихына қатысты 5 мыңға жуық құнды мәліметтер табылды, олардың көшірмелері елге әкелінді. Археологтар 22 көне қала орындарын, қоныстар мен қорғандарды зерттеді. Республикалық маңызы бар тарих және мәдениет ескерткіштерінің жаңа Мемлекеттік тізімі жасалды, оған 218 нысан енді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 28 қыркүйектегі №691 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №1237 Жарлығына қол қойды.

29 қараша

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне салық салу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №500-II Заңына қол қойды.

ЖЕЛТОҚСАН

Дс	1	8	15	22	29
Сс	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	31
Бс	4	11	18	25	
Жм	5	12	19	26	
Сн	6	13	20	27	
Жк	7	14	21	28	

1 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты, «Ауыл» социал-демократиялық партиясы фракциясының жетекшісі Ғ.Ә. Қалиевті қабылдады.

Кездесуде ауыл шаруашылығы дамуының өзекті мәселелері, сондай-ақ бұрын қабылданған агроөнеркәсіптік кешен туралы заңдарының іске асу барысы қаралды.

Мемлекет басшысы Астана қаласының сол жақ жағалауында салынып жатқан нысандарды, оның ішінде Президент резиденциясын аралап көрді.

2 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің депутаты, «Отан» Республикалық саяси партиясы парламенттік фракциясының жетекшісі Қ.Ж. Ережеповті қабылдады.

Әңгімелесу барысында зейнетақыны қайта есептеу, балаларға әлеуметтік мемлекеттік көмек көрсету туралы заңын қабылдау мүмкіндігі, саяси партиялар мен парламенттік фракцияларды жетілдіру жолдары талқыланды.

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті елшілер — Чехия Республикасының елшісі М. Седлачектен және Литва Республикасының елшісі Р. Високавичустан сенім грамоталарын қабылдады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы мен Австрия Республикасы арасындағы Табыс пен капиталға салынатын салықтарға қатысты конвенцияға қол қою туралы» №1238, «Қазақстан Республикасы мен Словакия Республикасы арасындағы Табыс пен капиталға салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық салудан жалтаруға жол бермеу туралы конвенцияға қол қою туралы» №1239, «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 29 қаңтардағы №543 Жарлығына толықтыру енгізу туралы» №1240 жарлықтарына қол қойды.

3 желтоқсан

Мемлекет басшысы құқық қорғау органдарын реформалау мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің отырысына төрағалық етті.

Мемлекет басшысы «Егемен Қазақстан» және «Казахстанская правда» республикалық газеттерінің президенттері болып тағайындалған Е.У. Смайыл мен О.Г. Червинскийді қабылдады.

Журналистер өздерінің басылымдарының ағымдағы жағдайы, жетістіктері мен проблемалары, алдағы шығармашылық жоспарлары туралы айтып берді.

Өз кезегінде Н.Ә. Назарбаев БАҚ және сайлау туралы заңдарының қабылдануына байланысты қоғам ортасында көтеріліп жүрген мәселелер туралы өз көзқарасымен бөлісті, елдің ішкі саяси өміріне, экономикалық және әлеуметтік дамуына, кадр саясатына, Грузиядағы саяси жағдайларға қатысты бірқатар сауалдарға жауап берді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының 2004–2015 жылдарға арналған экологиялық қауіпсіздігі тұжырымдамасы туралы» №1241 Жарлығына қол қойды.

4 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Германия Федеративтік Республикасының Федералды канцлері Г. Шредермен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелері талқыланды, сондай-ақ халықаралық терроризмге қарсы күрес, заңсыз есірткі айналымы мен көші-қон мәселелеріне қарсы әрекет ету, дүниежүзінің әр түрлі өңірлерінде жағдайларды реттеу мен тұрақтылықты сақтау, БҰҰ мен оның институттарының рөлін күшейту мәселелері бойынша пікір алмасты.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасының экономика саласындағы менеджерлердің біліктілігін арттыру туралы бірлесен мәлімдемеге, Алматы қаласындағы Қазақстан-Герман университеті туралы бірлескен мәлімдемеге, Экономикалық ынтымақтастықты ұйымдастырудың негізгі ережелері туралы ведомствоаралық келісімге қол қойылды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы, Әзірбайжан Республикасы және Ресей Федерациясы арасындағы Каспий теңізі түбінің шектес учаскелерін межелеп бөлу сызықтарының түйісу нүктесі туралы келісімді бекіту туралы» №501-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Сауд Арабиясы Корольдігі Үкіметі арасындағы Өзара түсіністік туралы меморандумды бекіту туралы» №502-II, «Қазақстан Республикасындағы туристік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» №503-II, «Қазақстан Республикасындағы арнайы экономикалық аймақтар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» №504-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының шеңберінде жасасқан Көпжақты шарттарды тоқтату туралы хаттаманы бекіту туралы» №1242, «Мемлекеттік қызметтің кадр резерві туралы» №1243 жарлықтарына қол қойды.

5 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстанда ресми сапармен жүрген Германия Федеративтік Республикасының Федералды канцлері Г. Шредермен бірге Астана қаласында өткен Қазақстан-Германия бизнес-форумына қатысты.

«Біздің елдер арасында шешілмеген мәселелер жоқ және алда ұзақ келешекке екіжақты өзара әрекет ету стратегиясын жасап шығару мәселесі тұр, — деп атап көрсетті Н.Ә. Назарбаев өз сөзінде. — ГФР Канцлері Г. Шредермен өткен көптеген кездесулерде, халықаралық форумдарда және кешегі келіссөздерде, жеке сұхбаттарда біз Қазақстан-Германия ынтымақтастығының болашағы зор екеніне, алдағы жылдары сауда көлемін бірнеше есе арттыруға болатынына әр кез толық сенім білдіріп отырдық. Бұл ретте, Федералды канцлердің Астанаға жасаған алғашқы ресми сапары — неміс және қазақстандық бизнесмендерге берілген жақсы мүмкіндік».

Г. Шредердің екі ел арасындағы қатынастарды нығайтуға қосқан үлесін ескере отырып, Н.Ә. Назарбаев оған «Алтын Қыран» орденін табыс етті.

Форум қорытындысы бойынша біздің елдің мемлекеттік органдары, кәсіпорындары мен жетекші неміс компаниялары мен бизнес-қауымдастықтары арасындағы келісімдерге қол қойылды.

1

2

«Алтын Қыран» ордені Қазақстан Республикасының жоғарғы дәрежелі ерекшелік белгісі болып табылады. 1995 жылы белгіленген. Онымен Қазақстан Республикасы алдындағы айрықша мемлекеттік қызметі үшін қазақстандық және шетел азаматтары марапатталады. Ордентен жұлдыздан (1 сурет) және аспалы лентаға тағылған ордентен белгісінен (2-сурет) тұрады.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинге «Ессентуки-Кисловодск» электр поезындағы террористтік әрекет нәтижесінде болған қайғылы оқиғаға байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

«Қазақстандықтар кінәсіз адамдардың өмірін қиған осы қатыгездік актіге қатты наразылықтарын білдіруде. Ондай әрекеттер мүлдем ақтаусыз. Біз шын жүректен қайғыларыңызға ортақпыз», — делінген жеделхатта.

Мемлекет басшысы «2004 жылға арналған республикалық бюджет туралы» №505-II, «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №506-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Г. Шредерді «Алтын Қыран» орденімен наградтау туралы» №1244 Жарлығына қол қойды.

8 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Отан» Республикалық саяси партиясы төрағасының міндетін атқарушы А.Д. Ермагеевты қабылдады.

Кездесу барысында 2004 жылы болатын парламенттік сайлау, сондай-ақ партия бағдарламасындағы өзгерістер туралы мәселелер талқыланды.

Сол күні Мемлекет басшысы Пәкістан Ислам Республикасына ресми сапармен аттанып, осы елдің астанасы Исламабад қаласында Президент П. Мушаррафпен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында тараптар Ауғанстандағы жағдай туралы, өңірдегі тұрақтылықты қалпына келтіру мен

сақтау жолдары, сондай-ақ сауда-экономикалық ынтымақтастықты кеңейтудің келешегі туралы пікір алмасты. Н.Ә. Назарбаев П. Мушаррафты Қазақстанға ресми сапармен келуге шақырды.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасының Ұлттық банкі мен Пәкстан Ислам Республикасының Мемлекеттік банкі арасындағы еншілес банктерді ашу шарттары және банктердің қызметін қадағалау саласындағы ынтымақтастық туралы, Абылай хан атындағы Қазақстандық халықаралық қатынастар мен әлем тілдері университеті мен Пәкістанның заманауи тілдер ұлттық университеті арасындағы академиялық ынтымақтастықты дамыту туралы, Астана қаласының әкімдігі мен Пәкстан астанасын дамыту жөніндегі басқармасы арасындағы қалалық экономикалық басқару саласындағы екіжақты қатынастарды орнату туралы келісімдерге қол қойылды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» №1245, «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» №1246 жарлықтарына қол қойды.

9 желтоқсан

Мемлекет басшысы Пәкстан Ислам Республикасына ресми сапары барысында урду тілінде шыққан «Бейбітшілік кіндігі» кітабының тұсаукесер рәсіміне қатысты, содан соң «Қазақстан — сіздің сауда инвестициялық серіктесіңіз» атты Қазақстан-пәкістандық бизнес-форумында сөз сөйледі.

Сол күні Мемлекет басшысы Исламабад қаласындағы әлемдегі ең ірі «Фейсал» мешітіне барып, құрметті қонақтар кітабында жазба қалдырды.

10 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер экономикасының, әскери және қайырымдылық тасымалдауларының мұқтаждары үшін көлік коммуникациялары желілерін пайдалану және дамыту туралы» №507-II Заңына қол қойды.

11 желтоқсан

Мемлекет басшысы «BAE Systems» компаниясы басқармасының төрағасы сэр Р. Эвансты және осы компанияның өңірлік директоры Р. Руды қабылдады.

Кездесу барысында «Air Astana» авиакомпаниясының қызметі туралы, көлік және техникo-технологиялық алмасу саласындағы ынтымақтастықтың жағдайы мен келешегі туралы пікір алмасты. Тараптар табысты қатынастардың жоғары деңгейін және Қазақстанда іске қосылған индустриялық-инновациялық саясат аясында серіктестікті тереңдету үшін жақсы мүмкіндіктер бар екенін атап көрсетті.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 23 мамырдағы №3528 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №1247, «Қ.Е. Көшербаевқа I сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» №1248, «Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығын беру туралы» №1249, «Жоғары әскери және арнаулы атақтар беру туралы» №1250 жарлықтарына қол қойды.

12 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті Мәжілісінің төрағасы Ж.А. Тұяқбайды қабылдады. Ол Парламенттің төменгі палатасының заңшығарушылық қызметі туралы, оның ішінде бюджеттік жүйені реттеу мәселелері туралы хабардар етті.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласының бірқатар нысандарын аралап көрді, атап айтқанда, астананың темір жол сапаржайына, спорттық-сауықтыру кешеніне, кардиологиялық орталыққа, «Нұр Астана» Ислам мәдени орталығына барды.

13 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстанға Ресейдегі Қазақстан жылының аяқталуына, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығының тағайындалуына байланысты келген Мәскеу қаласының мэрі Ю.М. Лужковты қабылдады.

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігі күні қарсаңында қазақстандықтардың үлкен тобына Қазақстан Республикасының Мемлекеттік наградаларын және бірқатар әскери, құқық қорғау құрылымдарының қызметкерлеріне жоғарғы әскери және арнайы атақтар мен сыныптық шендерін бере отырып, ерекшелік белгілерін табыс етті.

Мемлекет басшысы Әзірбайжан Республикасының Президенті И.Г. Алиевке елдің бұрынғы Президенті, әкесі Г.А. Алиевтің қайтыс болуына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

«Әзірбайжан халқы ауыр қазаға ұшырады және біз олармен бірге аза тұтамыз. Атақты саяси қайраткер, әлеуеті зор санасы мен жеке басының күшті көз тартарлық қасиеті бар адам өмірден озды. Гейдар Алиев Әзірбайжан Республикасының дамуына, ТМД дамуына, Қазақстан мен Әзірбайжан халықтарының көп ғасырлық достығын нығайтуға зор үлес қосты», — делінген жеделхатта.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Тәуелсіздік күніне орай Астана қаласындағы Конгресс-холлда өткен салтанатты жиналысқа қатысты.

Тәуелсіз 12 жыл ішіндегі Қазақстан дамуының қорытындыларын шығара отырып, Президент бірінші рет өтпелі кезеңдегі елді жаңартудың формуласын жасады: «...алдымен экономика, содан соң саясат. Максималды либералдау, ашық және бәсекелестік экономика. Күрделі, бірақ елге қажетті түбегейлі реформаларды жүргізе алатын мықты, орталықтандырылған, халық алдында жауапты билік. Бірақ естен тандыратындай емес. Қоғамның демократиялануы, бірақ тұрақтылық пен елдің болашағы үшін жауапты мемлекеттік биліктің босаңсуы емес» (Қосымшаны қараңыз).

Салтанатты жиналыстың соңында Н.Ә. Назарбаев Мәскеу қаласының мэрі Ю.М. Лужковқа Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығын табыс етті.

«Мен Сіздің іскерлік және адамгершілік қасиеттеріңізді жоғары бағалаймын. Сіз Ресей мен Мәскеу үшін абыройлы қызмет ететініңізге,

демократиялық және әлеуметтік-экономикалық жаңғыртуларға жәрдемдесетініізге, Қазақстан-Ресей қатынастарының одан әрі нығаюына жан-жақты қолдау көрсететініізге күмәнданбаймыз. Сыйлық Сіздің халықаралық ынтымақтастықты нығайтуға, Ресей мен Қазақстан, екі елдің астаналары арасындағы шынайы серіктестік қатынастарды кеңейтуге қосқан сүбелі үлесіңізді мойындау болып табылады», — деді Президент.

Мемлекет басшысы астаналық мегаполисте жүргізіліп жатқан үлкен жұмыстың, сондай-ақ Лужковтың мәскеуліктердің алдындағы зор еңбегін жоғары бағалаудың нәтижесі деп атай отырып, Ю.М. Лужковты Мәскеу қаласының мэрін сайлаудағы сенімді жеңісімен құттықтады.

Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығы бейбітшілік және халықтар арасындағы достықты, өзара сенімді, мемлекетаралық қатынастарда теңдік пен бірдей қауіпсіздікті нығайтуға бағытталған белсенді қызметі үшін; қоғамдық және ұлтаралық келісімді орнықтыруға, Республиканың көпұлтты халқының бірлігін нығайтуға қосқан ерекше үлесі үшін; Қазақстан ұлттары мен ұлыстарының мәдениеті мен тарихи дәстүрлеріне деген құрметті қалыптастыратын терең ойлы публицистикалық шығармалар үшін беріледі.

Мемлекеттік сыйлыққа ие болған адамдарға «Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығының лауреаты» атағы беріледі, диплом, омырау белгісі, куәлік және ақшалай сыйақы тапсырылады.

15 желтоқсан

Мемлекет басшысы Әзірбайжан Республикасының астанасы Баку қаласында өткен елдің бұрынғы Президенті Г.А. Алиевпен қоштасу рәсіміне қатысты.

Н.Ә. Назарбаев Г.А. Алиевтің туған-туысқандарына және барша Әзірбайжан халқына қайғыларына ортақтасып, көңіл айтты.

Сол күні Мемлекет басшысы Баку қаласында Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен кездесіп, онымен екіжақты қатынастардың өзекті мәселелерін, аяқталған Ресейдегі Қазақстан жылының негізгі қорытындыларын және 2004 жылдың қаңтар айында болатын В.В. Путиннің Қазақстанға сапары талқыланды.

17 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасында өлім жазасына мораторий енгізу туралы» №1251 Жарлығына қол қойды.

18 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер енгізу және Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 28 қарашадағы №271 Жарлығының күші жойылды деп тану туралы» №1252 Жарлығына қол қойды.

19 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Жарнама туралы» №508-II, «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» №509-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «А.Қ. Жанқұлиевты Қазақстан Республикасының Түрік Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1253 Жарлығына қол қойды.

22 желтоқсан

Мемлекет басшысы Моңғолия Республикасының Ұлы мемлекеттік хуралының төрағасы С. Томор-Очир бастаған делегациясын қабылдады.

Кездесу барысында тараптар саяси саладағы екіжақты қатынастардың даму деңгейіне қанағаттанарлық сезімдерін білдірді. Ұлы мемлекеттік хуралдың төрағасы Моңғолияда қазақстандық экономикалық реформалардың қорытындыларын жоғары бағалайтынын атап айтты және екі ел арасындағы сауда-экономикалық ынтымақтастықты одан әрі нығайтуға сенім білдірді.

Мемлекет басшысы Қазақстан халықтары Ассамблеясының X мерейтойлық сессиясына қатысу үшін келген Қазақстанның ұлттық-мәдени орталықтарының жетекшілерін қабылдады, содан соң олармен бірге К. Байсейітова атындағы Ұлттық опера және балет театрында өткен концертті тамашалады.

Мемлекет басшысы «Мемлекеттік құқықтық статистика және арнайы есепке алу туралы» №510-II Заңына қол қойды.

23 желтоқсан

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен «Этносаралық келісімнің қазақстандық моделі: тәжірибе, сынама және келешек» атты Қазақстан халықтары Ассамблеясының мерейтойлық X сессиясында төрағалық етті.

Өткен кезеңдегі Ассамблея қызметінің негізгі қорытындыларына шолу жасай отырып, Н.Ә. Назарбаев Қазақстандағы этносаралық қатынастар үшін қауіп төндіретін ықтимал қатерлерге баса назар аударды. «Ұлтаралық қатынастар саласы — тәжірибе жасайтын алқап емес. Бұл қатынастардың шекті және маңызды саласы, ол үшін мемлекеттік органдарға да, азаматтық қоғам институттарына да тең дәрежеде жауапкершілік артылады», — деп атап өтті Президент (Қосымшаны қараңыз).

Қазақстан халықтары Ассамблеясы Қазақстан Республикасы Президентінің 1995 жылғы 1 наурыздағы Жарлығына сәйкес Мемлекет басшысы жанындағы консультативтік-кеңесшіл орган ретінде құрылды.

Этносаралық мәселелер бойынша қоғамдық институт құру идеясы Мемлекет басшысымен Қазақстан халқы форумында 1992 жылы айтылған болатын.

Қазақстанда этносаралық және конфессияаралық келісімді қамтамасыз ету, рухани-мәдени жаңаруға жәрдемдесу және теңдік принципін сақтау негізінде оның аумағында өмір сүріп жатқан этностарды дамыту, көптеген этникалық мүдделерді есепке ала отырып мемлекеттік ұлттық саясат жүргізу бойынша ұсыныстар шығару Ассамблеяның міндеттері болып табылады.

Ассамблея құрылымына сондай-ақ барлық облыс орталықтарында, Астана және Алматы қалаларында әрекет ететін және әкімдердің жанындағы консультативті-кеңесшіл органдар мәртебесіне ие Шағын ассамблеялар да кіреді.

«Қазақстан Республикасы Конституциясына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2007 жылғы 21 мамырдағы Заңына сәйкес Қазақстан халықтары Ассамблеясы Қазақстан халқы Ассамблеясы болып қайта аталды, конституциялық мәртебеге ие болып, өз өкілдерін Парламент Мәжілісіне ұсыну мүмкіндігін алды.

2007 жылғы 20 тамызда 9 Мәжіліс депутаттары Ассамблея атынан сайланды.

2008 жылғы қазанда «Қазақстан халқы Ассамблеясы туралы» Заң қабылданды.

Қазақстан халқы Ассамблеясының төрағасы — Н.Ә. Назарбаев.

Мемлекет басшысы «А. Жұмабаевты Қазақстан Республикасының Украинадағы Төтенше және

Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №1254, «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» 2003 жылғы 23 желтоқсандағы №1255 жарлықтарына қол қойды.

24 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасы Н.Н. Дүтбаевты қабылдады. Ол 2003 жылдың ҰҚК жұмысының нәтижелері және 2004 жылға арналған басым міндеттер туралы баяндап берді.

Мемлекет басшысы «Т.Т. Жүкеев туралы» №1256, «А.В. Смирнов туралы» №1257, «Т.А. Мансұровты Солтүстік Қазақстан облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» №1258 жарлықтарына қол қойды.

25 желтоқсан

Мемлекет басшысы 200 жетім балалар мен атаналардың қорғауынсыз қалған балалардың қатысуымен елордада өткен Президент шыршасына қатысты.

Президент балаларды келе жатқан жаңа жылмен құттықтап, жаңа жылдық шыршаның оттарын жақты.

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаевпен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында су және энергетикалық консорциумдарды құру, Нарын-Сырдария сарқырамасы су қоймасында бірлескен кәсіпорын құру, Қырғызстан аумағындағы жылжымайтын мүлік нысандарына Қазақстанның меншік құқығын тану, Қырғыз электр энергиясын Қазақстан аумағы арқылы тасымалдау, бидай мен жанар-жағар май материалдарын Қырғызстанға жеткізу және тағы да басқа мәселелер талқыланды.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасы мен Қырғызстан Республикасы арасында одақтастық қатынастар туралы Шартқа; экономикалық интеграция бойынша әрекет ету жоспарына; халықаралық автомобиль қатынасы және мемлекеттік шекара арқылы өткізу пункттері туралы үкіметаралық келісімге; Қазақстанның ДСҰ-ға кіруі

аясында екіжақты келіссөздер хаттамасына; Қырғыз Республикасы аумағындағы жылжымайтын мүлік объектілеріне Қазақстанның меншік құқығын тану туралы хаттамаға қол қойылды.

«Біздің елдер арасында тұрған барлық сұрақтар экономикалық тұрғыда шешілді. Бұл біздің өңір мен басқа барлық елдер үшін жақсы үлгі бола алады», — деп мәлімдеді Н.Ә. Назарбаев қорытынды баспасөз мәслихатында.

Сол күні Мемлекет басшысы Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаевпен бірге Астана қаласында Қырғызстан елшілігінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Мемлекет басшысы «Кешірім жасау туралы» №1259, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №1260, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №1261–1262, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №1263, «Қазақстан Республикасы мен Қырғыз Республикасы арасында Одақтастық қатынастар туралы шартқа қол қою туралы» №1264 жарлықтарына қол қойды.

27 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Кедендік бақылау агенттігінің жаңа ақпараттық орталығына барды, онда тауарларды жеткізудің электронды жүйесімен, жер беті жерсеріктік станцияларымен, сыртқы сауда статистикасы бойынша мәліметтерді жинау және өңдеу автоматтандырылған жүйесімен қамтамасыз етілген агенттіктің корпоративтік телестудиясымен танысты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №1265, «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» №1266 жарлықтарына қол қойды.

29 желтоқсан

Мемлекет басшысы Алматы қаласында жұмыс сапарымен болып, Алматы әуежайы жолаушылар терминалының жаңа ғимаратының ашылу рәсіміне қатысты.

«Әуежай — мемлекеттің әуе қақпасы. Адам ұшақтан түсіп, әуежайға аяқ баса салысымен, бірден қай мемлекетке келгенін түсінеді. Бұл өте маңызды», — деп атап көрсетті Президент.

Мемлекет басшысы «Өрт қауіпсіздігі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №511-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне жер қатынастарын реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №512-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 26 сәуірдегі №853 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №1267, «Қазақстан Республикасында шағын кәсіпкерлікті дамытудың және қолдаудың 2004–2006 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» №1268 жарлықтарына қол қойды.

30 желтоқсан

Мемлекет басшысы Иран Ислам Республикасының Президенті М. Хатамие 30 мыңнан астам адамның өмірін әкеткен Иранның оңтүстік-шығысындағы сұрапыл жер сілкінісіне байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

Қазақстандықтардың атынан Президент қаза болғандардың туған-туысқандарына, барлық зардап шеккендерге қайғыларына ортақтасып көңіл айтты, сондай-ақ иран халқына ұстамдылық пен қайсарлық тіледі.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында бірқатар жұмыс кездесулерін өткізді.

Президент «Отан» Республикалық саяси партиясы төрағасының міндетін атқарушы А.Д. Ермаганияевты қабылдады. Ол партияның мәслихаттар сайлауына қатысу нәтижелері туралы, сондай-ақ оның 2004 жылы болатын парламенттік сайлауға дайындық шеңберіндегі міндеттері туралы хабардар етті.

«Асар» Республикалық партиясының төрайымы Д.Н. Назарбаева Мемлекет басшысын партияның экономикалық бағдарламасымен таныстырды және «Асардың» парламенттік сайлауға қатысуына байланысты жоспарларымен бөлісті.

Ақын М.Ф. Айтқожина «Мәдени мұра» бағдарламасы бойынша бірқатар идеяларын ортаға салды, сондай-ақ болашаққа деген өзінің шығармашылық жоспарлары туралы әңгімелеп берді.

Филология ғылымдарының кандидаты Н. Бекмаханова Президентке өзінің ата-бабасы Абылай ханға тиесілі қылышты сыйға тартты.

Қылышты Абылай ханға 1758 жылы Ресей патшайымы Елизавета II сыйлаған болатын. Қылыш көп уақыттан бері хан отбасында тұрды, содан соң үшінші қолдарға ауысты. Ұзақ тарихи кезеңдер ішінде қылыш бірнеше рет жоғалып табылды. Ұзақ уақыт іздестіру жұмыстарынан кейін раритет елге оралды.

31 желтоқсан

Мемлекет басшысы қазақстандықтарды келе жатқан жаңа 2004 жылмен құттықтады (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы «Туроператордың және турагенттің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» №513-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне қамау түріндегі жазалау, сондай-ақ өмір бойы бас бостандығынан айыруды қолданысқа енгізу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №514-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №1269, «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру туралы» №1270, «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің ережесін және құрылымын бекіту туралы» №1271 жарлықтарына қол қойды.

ҚОСЫМШАЛАР

Дүниежүзілік экономикалық форум аясындағы «Қазақстанның келешегі» іскерлік кездесуінде сөйлеген сөзі

Швейцар Конфедерациясы, Давос қаласы, 2003 жылдың 24 қаңтары

Уважаемые дамы и господа!

Казахстану как независимому государству недавно исполнилось 11 лет. Мы еще очень молодая страна с присущими молодости достоинствами и недостатками.

Все эти годы народ Казахстана, несмотря на трудности и лишения, строил свое собственное государство, осваивался в незнакомом для него международном пространстве. Мы ушли от административно-командных методов, построили рыночную экономику, освоили новую политическую систему, основанную на демократических принципах. У нас не было теории и методологии перехода от социалистической системы, у нас не было людей, знающих, что и как надо делать. Тем не менее, Казахстан совершил огромный прорыв.

Сегодня наша страна является четко выраженным лидером по темпам и уровню экономических реформ. Это оценка международных экспертов. Последние 3 года Казахстан сделал значительный экономический рывок, демонстрируя 10%-й ежегодный прирост ВВП. Но и это не предел. И США, и Европа первыми признали Казахстан государством с рыночной экономикой. Наверное, поэтому рейтинговое агентство «Moody's Investors Service» присвоило нам первыми в СНГ рейтинг по облигациям в иностранной валюте до уровня BAA-3. А по банковским депозитам в иностранной валюте рейтинг повышен до BA-1, по долгосрочным заимствованиям в национальной валюте — до BAA-1. Это говорит о том, что мы признаны как инвестиционно привлекательная страна.

В корне изменилась ситуация с заимствованиями. Казахстан в лице Правительства последние 2 года практически не берет займов, уровень государственного долга к ВВП составляет 16%. Теперь мы уже сами являемся чистыми нетто-экспортерами капитала. В Казахстане образованы и резервные фонды. В Национальном фонде собрано почти 2 млрд. долларов. Почти такая же сумма аккумулирована в пенсионной накопительной системе. Мы создали государственный Банк развития с уставным капиталом 200 млн. долларов. И уже через несколько лет сможем через этот институт помогать кредитами нашим соседям. Инфляция в стране уже третий год составляет 6–7%. Прямые инвестиции в экономику за последние 9 лет составили 18 млрд. долларов, что является лучшим показателем среди постсоциалистических стран, после Венгрии.

В целом, говоря об итогах 11 лет нашей независимости, можно смело утверждать, что государство состоялось и окрепло, осуществлены экономические преобразования, углубляются демократические процессы.

Третий год страна находится в фазе высокого экономического роста, что подтверждает безусловный успех проведенных нами структурных реформ. Достижения Казахстана я во многом связываю с тем, что все преобразования и перемены проводились строго в рамках разработанной долгосрочной стратегии развития до

2030 года, а также среднесрочных программ. Я уверен, что через несколько десятилетий Казахстан станет известным и развитым государством.

Наш первый приоритет — это национальная безопасность. Мы имеем огромные территорию и природные богатства. У нас нет никаких мотивов агрессивного характера. Этого же мы требуем и по отношению к себе, проводя политику добрососедства и региональной безопасности. Мы горды тем, что впервые в мировой истории собрали на казахстанской земле Совецание по взаимодействию и мерам доверия в Азии. Казахстан не собирается отвлекать ресурсы, силы и время на какое-либо противостояние.

Второй приоритет нашего развития — внутривполитическая стабильность. Многие отмечают Казахстан как уникальное место, где в мире и согласии живут представители 130 наций и народностей и 40 религиозных конфессий. Конечно, не все проходит гладко, так как процесс демократизации достаточно непросто. Но все наше общество уверено, что стабильность в Казахстане должна оставаться неизменной.

Наш третий приоритет — экономический рост. Здесь у Казахстана очень большие амбиции. Мы намерены выдерживать темпы роста несколько выше, чем у нашего южного соседа — Китая, вдвое выше, чем у северного соседа — России и втрое выше среднеевропейских темпов. Казахстан провозгласил строительство открытой либеральной экономики с опорой на частный сектор и иностранные инвестиции. Наши экономические перспективы подтверждают оценки международных экспертов. Они считают, что у нас сосредоточено извлекаемого минерального сырья на 7 трлн. долларов. Для их добычи и транспортировки на мировые рынки необходимо 300–400 млрд. долларов инвестиций. Но мы не планируем развивать только сырьевые отрасли экономики. Мы намерены активно внедряться на мировые рынки продовольствия. Только с урожая прошлого года мы отправим на экспорт 8 млн. тонн пшеницы. Но наш потенциал может быть и более высоким, с учетом введения частной собственности на землю, активной финансовой поддержки государства и огромных земельных площадей. Наши основные намерения — создание новых перерабатывающих отраслей. Мы будем настойчиво формировать в Казахстане принципиально новую экономику.

На базе экономического роста мы намерены реализовать наш четвертый приоритет — здоровье, образование и благосостояние наших граждан. В этом направлении уже есть большие подвижки, но предстоит еще очень многое сделать. Главное, мы считаем, избежать голландской болезни и патерналистских настроений в обществе. Наши намерения тверды: государственную поддержку и помощь будут получать лишь те, кто не может сам себя обеспечить. Бесплатным определено среднее образование, гарантированный объем медицинской помощи.

Наш пятый приоритет — энергетические ресурсы. Мы должны получить и перераспределить доходы от нефтегазовой отрасли на диверсификацию экономики, сделать накопления для будущих поколений. Несколько слов о масштабах нефтедобычи. Мы всегда говорили о том, что в 2010 году выйдем на уровень добычи в 100 млн. тонн, а к 2015 году — ставим задачу выйти на 250 млн. тонн нефти.

Шестой приоритет — транспорт и связь. С одной стороны, при масштабах Казахстана и России — это необходимость. С другой стороны, учитывая срединное положение нашей страны на Евразийском континенте — это возможность использования преимуществ транзита между Европой и Азией. К слову говоря, наша новая

столица Астана равноудалена как от Северного Ледовитого, так и от Индийского океанов, как от Атлантического, так и от Тихого океанов. Поэтому при переносе столицы был и такой символизм.

И, наконец, наш седьмой долгосрочный приоритет — профессиональное Правительство. Собственно, сбудутся наши планы или нет — зависит от людей, их профессионализма, патриотизма и гражданственности. Мы уже провели коренную реформу государственной службы, но время идет вперед, выдвигает новые требования. Государственный аппарат значительно помолодел. Только в столице более 80% госслужащих — молодежь до 33 лет. Казахстан остро нуждается в высокообразованных менеджерах госуправления. Поэтому мы идем на второй этап реформы госслужбы. Подготовке будущей элиты госуправления мы будем уделять самое пристальное внимание.

Самое главное, что по всем обозначенным приоритетам мы работаем, они не декларативны. Наши успехи подтверждают их правильность. Мне как Главе государства отраднo видеть, что казахстанцы сами определяют свои собственные планы, стремятся их реализовать, хотят работать в новых экономических условиях. Они видят будущее своих детей. Это тоже подтверждает большие перспективы Казахстана.

Уважаемые дамы и господа!

С момента обретения государственной независимости и международного признания Казахстан стал одним из постоянных участников ежегодных встреч Всемирного экономического форума, получая возможность неформального общения с мировой экономической и политической элитой. Уверен, что такие контакты весьма перспективны. Подобные форумы помогают находить новых партнеров, но самое главное — они сближают государства, определяют наше общее будущее.

Халықаралық бейбітшілік және келісім конференциясында сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2003 жылдың 13 ақпаны

Уважаемые главы делегаций, представители конфессий!

Дамы и господа!

Сердечно приветствую вас в Казахстане на международной конференции мира и согласия.

Прежде всего хочу поблагодарить наших высоких гостей — глав государств и руководителей делегаций — за согласие участвовать в этой конференции. Ваше присутствие свидетельствует о том, что вы придаете большое значение вопросам развития диалога между народами во имя всеобщего мира и безопасности. Я хочу высказать слова благодарности представителям международных еврейских организаций, поддержавших инициативу о проведении этого форума и прибывших в Алматы для участия в нем.

Я также глубоко признателен присутствующим в этом зале представителям крупнейших мировых конфессий: ислама, православной и католической церквей, иудейской общины. В вашем лице я приветствую высших иерархов и миллионы ваших прихожан.

Моя особая признательность участникам конференции, представляющим неправительственные организации, средства массовой информации разных стран мира.

Все мы, собравшиеся в этом зале, объединены общей целью — наладить открытый диалог между представителями разных стран, религий, культур и цивилизаций для того, чтобы в наше сложное время сделать мир более безопасным. Я уверен, что проведение международной конференции мира и согласия внесет большой вклад в объединение всех людей доброй воли, выступающих за мир и согласие.

Еще совсем недавно мир был разделен на противоборствующие лагеря. Страны и народы делились на врагов и союзников. Символом этого раздела была Берлинская стена. После ее падения прошло уже более 13 лет. За это время мировое сообщество сумело добиться определенных результатов в преодолении многих разногласий. Но окончательно освободиться от стереотипов прошлого мы пока не смогли. В сознании людей все еще остаются барьеры, разделяющие человечество по цвету кожи, вероисповеданию, принадлежности к тому или иному культурному пласту или идеологии. Сегодня, когда мир сталкивается с глобальной угрозой терроризма и экстремизма, именно эти невидимые стены питают проявления нетерпимости, недоверия и вражды. Это одна из ключевых проблем современности, которая требует всестороннего осмысления и поиска путей ее решения. Масштабные акты терроризма, ставшие поводом для роста ксенофобии и насилия в современном мире, в то же время выявили необходимость объединения всех государств и обществ в борьбе с этим злом. Тот факт, что после 11 сентября 2001 года в различных городах мира люди, исповедующие разные религии, выражали солидарность с народом Соединенных Штатов Америки, красноречивее всяких слов доказал, что терроризм — это явление, борьба с которым не разъединяет, а объединяет человечество.

Глобальные угрозы и вызовы, которые угрожают миру сейчас, не признают различий, основанных на расе, национальной принадлежности или вероисповедании. Новое ощущение отсутствия безопасности проникло в сознание людей независимо от уровня их материального благосостояния или социального положения. Опасности одинаковы для всех. Но этот факт — реальное основание для объединения сил в противостоянии терроризму и экстремизму, другим вызовам, имеющим глобальный характер.

Сегодня мы более не можем мыслить и действовать так, как будто нас волнуют только проблемы локального характера. Мир вступил в эпоху глобализации — эпоху невиданных возможностей для развития и созидания. Какой бы аспект человеческой деятельности мы бы ни взяли — образование, здравоохранение, охрана окружающей среды или борьба с терроризмом, — мы увидим, что растущая взаимозависимость перестала быть абстрактным понятием. Одна из сторон процесса глобализации — это стремление к универсализации мира, приверженность к единым ценностям и нормам поведения. В этом, безусловно, есть и позитивный момент.

Но есть и обратная сторона медали. Она отражает сложную палитру современного разнообразного и многоликого мира. Но как бы ни разворачивался глобализационный процесс, никакой народ, я уверен, не откажется от своей исторической, духовной и культурной самобытности. Каждая культура, любая цивилизация и мировоззрение имеют законное право на существование и бережное отношение к себе. Это данность, predetermined самим ходом человеческой истории. С ней необходимо считаться. В то же время безопасность в XXI веке не может быть обеспечена без развития равноправного диалога различных культур и религий.

Поэтому наряду с признанием разнообразия культур и цивилизаций важно поддерживать процесс эволюции мира к новому качественному состоянию — к глобальной цивилизации, которая бы основывалась на общепринятых ценностях терпимости и свободы, толерантности к другим мнениям и убеждениям. К цивилизации, которая бы превозносила разнообразие культур и религий, существующих на планете. Любая религия по своей сути миролюбива и высоконравственна.

Ненасилие и терпимость — это один из неотъемлемых канонів всех без исключения религий. Но тем не менее нельзя не видеть, что в современном мире кое-кто пытается использовать религию как инструмент разжигания розни и конфликтов между народами. В свою очередь, используя этот факт, сегодня предпринимаются попытки преподнести одну из мировых религий — ислам — едва ли не в качестве идейного основания экстремизма и терроризма. На этой основе в отдельных регионах и странах нагнетаются вражда и ненависть между представителями разных конфессий. И снова все чаще приходится слышать средневековую терминологию — «крестовый поход» и «джихад». Мы решительно против этого.

Ислам — это неотъемлемая часть человеческой истории и культуры, исповедующая принципы миролюбия, равенства, справедливости и терпения. К тому же летопись человечества изобилует многочисленными примерами продуктивного диалога ислама с другими культурами и религиями.

Поэтому мы выступаем за равенство всех существующих ныне цивилизаций и считаем недопустимым превозносить какую бы то ни было религию над другими.

В центре усилий по поддержанию мира и стабильности на планете должен находиться открытый диалог как между отдельными странами, так и между разными

ми цивилизациями. Без диалога само культурное многообразие планеты может оказаться под угрозой. Диалог должен возобладать над разладом, а разум — над безрассудством.

В основу межкультурного диалога должно быть положено признание разнообразия мира универсальной ценностью человечества. При этом важно видеть, что народы гораздо более тесно связаны общей судьбой, нежели разъединены присутствием каждому из них самобытностью. Только диалог, основанный на взаимном уважении и равноправии, позволит эффективно противодействовать возникновению вражды и нетерпимости между разными народами и цивилизациями.

Уважаемые дамы и господа!

Наша конференция проходит на казахстанской земле, исторически ставшей местом взаимодействия великих цивилизаций — исламской, христианской, буддистской и конфуцианской. Древняя земля Казахстана стала последним пристанищем почитаемого среди тюркских народов исламского мыслителя и просветителя Ходжи Ахмеда Яссауи. В Алматы находится одно из святых мест для евреев — могила Любавичского Ребе. В Караганде покоятся мощи одного из поместных святых русской православной церкви — отца Себастьяна. Есть мнение, что с предгорий казахстанского Алтая начал свой земной путь легендарный Заратуштра. Остатки буддистских монастырей встречаются на бескрайних просторах Сарыарки и Прииртышья.

В мире насчитывается немного стран, которые имеют такое же цивилизационно-культурное разнообразие. Являясь полиэтническим государством, наследником вековых духовных и культурных традиций, Казахстан сегодня уверенно движется в направлении новых горизонтов процветания. Мои соотечественники, представляющие более 120 народностей и языков, свыше 40 конфессий, сообща создают основы независимой государственности. В стране успешно идут экономические реформы, проводятся глубокие демократические преобразования.

За годы независимости в Казахстане созданы все условия для мирного сосуществования конфессий на основе постоянного диалога между ними, инициированного и поддерживаемого государством. Одним из первых в независимом Казахстане был принят закон о религиозных объединениях, гарантирующий свободу вероисповедания казахстанцев. За этот период общее количество религиозных объединений, действующих в стране, возросло в 4,5 раза и составляет сегодня более 3 тысяч. Построено около 1,5 тысяч новых мечетей, открыто более 170 православных приходов, свыше 30 католических костелов, более 1 тысячи молитвенных домов и миссий протестантских церквей. Если до 1991 года на территории Казахстана была только 1 еврейская синагога, то сейчас действует порядка 20. В столице страны Астане в настоящее время ведется строительство крупнейшего в Центральной Азии иудейского храма. Все это — наглядное свидетельство не только конфессионального многообразия Казахстана, но и постоянной заботы государства о возрождении духовной культуры граждан нашей страны независимо от их вероисповедания.

В стране вопросам межконфессионального и межэтнического согласия придается исключительное значение, что отмечается мировым сообществом. Во время своего визита в Казахстан Генеральный секретарь ООН К. Аннан назвал нашу страну примером стабильности и устойчивого развития для других государств мира.

Поэтому я сегодня обращаюсь к представителям всех конфессий с инициативой о проведении в Казахстане межконфессионального съезда мировых религий. В частности, идея такого съезда в принципе поддержана представителями католической церкви в ходе моего визита в Ватикан.

Наша страна активно участвует в решении ключевых проблем международной жизни. В силу своего геополитического положения Казахстан стремится динамично развивать активное взаимодействие в сфере безопасности со всеми ведущими государствами и международными институтами. Мы безоговорочно поддерживали глобальные усилия по борьбе с терроризмом. В июне прошлого года в Алматы прошел первый саммит Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии. Подписанные на саммите Алматинский акт и Декларация об устранении терроризма и содействии диалогу между цивилизациями имеют чрезвычайно важное значение. Впервые на Азиатском континенте были приняты документы, вносящие существенный вклад в обеспечение безопасности на региональном и глобальном уровнях.

Дух открытости и сотрудничества — часть традиции нашего народа. С незапамятных времен Казахстан был землей встреч и соседства различных обычаев и культур. Этим, собственно, была обусловлена моя инициатива о проведении в Алматы международной конференции мира и согласия. Полагаю, что в предложенном на рассмотрение участников конференции проекте ее итогового документа — Декларации мира и стабильности — в наиболее полной мере отражено наше общее стремление к гармонизации отношений между народами, к развитию диалога между цивилизациями.

Я уверен, что создаваемый сегодня Форум мира и стабильности станет действенным инструментом налаживания подобного диалога. В Священном Коране сказано: «Только делая добро другим, ты и сам будешь услышан Аллахом». В Святом Писании говорится: «Делай добро благочестивому и получишь воздаяние». Преисполнимся же решимости активно исповедовать те принципы, торжество которых нам хотелось бы видеть вокруг себя. Заявим, что эта в высшей степени ответственная и благородная миссия начинается с каждого из нас в отдельности и со всех нас вместе.

Қазақстан қаржыгерлерінің III Конгресінде сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2003 жылдың 14 ақпаны

Уважаемые участники Конгресса!

С момента проведения II Конгресса финансистов Казахстана прошло более 3 лет. За это время произошли колоссальные изменения в развитии экономики страны. Вместе с тем, накопилось и немало задач, которые требуют последовательного, а некоторые даже и оперативного решения.

В этом году страна будет отмечать первый 10-летний юбилей национальной валюты — тенге, наверное, не все из вас помнят, насколько драматичным был тот период. Тенге стал одной из наиболее устойчивых валют на постсоветском пространстве. Эта стабильность, подчеркну, обеспечивается реальной экономической политикой, надежными механизмами и инструментами, которые у нас уже вошли в практику.

Одним из важнейших показателей надежности тенге является стабильность цен в экономике страны. Хотя, как я уже отмечал на встрече с Правительством, цены в 2002 году выросли в среднем на 6,6%.

Считаю, что рост инфляции, произошедший впервые за последнее десятилетие, исключая кризис 1999 года, мог быть и ниже.

Не менее важным показателем надежности национальной валюты является обменный курс. Снижение номинального курса тенге к доллару в 2002 году составило всего 3,3%.

Благоприятная экономическая ситуация позволила Национальному банку значительно увеличить свои золотовалютные резервы. Их размер превышает 3,5 млрд. долларов.

Продолжается увеличение средств Национального фонда. Только за последние 1,5 года мы накопили около 2 млрд. долларов в его активах, которые размещены в высоколиквидные иностранные ценные бумаги. Это позволяет обеспечивать высокую безопасность и сохранность этих средств.

На финансовом рынке появились такие финансовые институты, как Казахстанский фонд гарантирования вкладов физических лиц, Банк развития Казахстана, Казахстанская ипотечная компания, Процессинговый центр, Казахстанский актуарный центр, будет создан Инвестиционный фонд, который будет обеспечивать национальную индустриальную политику.

И далее наращивая ресурсы, мы сможем оказать влияние на процесс развития производственного сектора экономики.

В условиях, когда цены на нефть остаются высокими, а исполнение бюджета происходит на хорошем уровне, считаю правильным больше перечислять средств в наши резервы, а также снижать налоговую нагрузку. Поэтому я поручил Правительству рассмотреть вопрос и принять меры по увеличению уставного капитала Банка развития, а также снижения налогового бремени. Все эти положительные тенденции в экономике не остались незамеченными мировым сообществом.

Первые в СНГ мы получили кредитный рейтинг инвестиционного уровня. Казахстан, как суверенное государство, является нетто-кредитором для остального

мира. В условиях стабильности на финансовом рынке ставка рефинансирования Национального банка снизилась до 7,5%.

Значительные изменения произошли в системе регулирования финансовых рынков. Казахстан выбрал модель создания единого органа финансового надзора, который будет осуществлять регулирование всех финансовых рынков.

Промежуточным этапом создания этого органа стала передача всех функций регулирования и надзора Национальному банку. Опыт Национального банка в развитии банковского и страхового рынка должен быть активно использован в развитии рынков ценных бумаг, а также пенсионной системы.

Банковская система отвечает международным стандартам банковской деятельности, а по отдельным параметрам намного опережает банковский сектор стран СНГ. Размер собственного капитала, приходящегося в среднем на один банк, составляет 30 млн. долларов. Только за последние 3 года совокупный собственный капитал банковского сектора вырос более чем в 2,5 раза и превысил 1 млрд. долларов.

Но, согласитесь, что это – еще очень скромные цифры. Растет доверие населения и других субъектов экономики к банкам. Вклады населения в банках за последние 3 года выросли в 5 раз и составляют почти 1,7 млрд. долларов.

Я полностью поддерживаю решение Национального банка о том, что с 2004 года только банки, являющиеся участниками системы страхования депозитов, смогут привлекать вклады населения.

В целом работу по обеспечению устойчивости банковской системы необходимо продолжать, постепенно повышая требования к капиталу банков. Основным показателем финансового сектора считаю доступность его услуг для предприятий и населения. Думаю, что никто не будет спорить, что кредит получить сейчас намного легче, чем это было раньше. Аксиома, гласящая, что не клиент должен бегать за банком, а банк обязан бороться за клиента, в Казахстане уже наглядно проявляется.

Банки ведут активную работу по привлечению клиентов, работают как с крупными предприятиями, так и с населением. В целом, за последние 3 года кредиты банков экономике выросли в 4,5 раза. При этом качество кредитного портфеля банков остается на хорошем уровне. Считаю это большим достижением.

Ярким примером активности банков является повышение роли потребительского кредитования в нашей жизни.

Другим достижением нашего финансового сектора считаю внедрение системы ипотечного кредитования. Созданная Казахстанская ипотечная компания осуществила рефинансирование кредитов на сумму более 1 млрд. тенге, а общая сумма ипотечных кредитов, выданных банками, достигла почти 8 млрд. тенге.

Однако условия ипотечного кредитования таковы, что претендовать на него могут только относительно обеспеченные люди из так называемого среднего класса. И это мировая практика. В Казахстане доля населения с низкими доходами остается высокой, и для многих ипотечное кредитование пока недоступно.

Мной уже дано поручение Правительству внести предложения по увеличению и совершенствованию оплаты труда государственных служащих, уделив особое внимание низкооплачиваемым категориям. Значительное увеличение их заработной платы станет фактором дальнейшего развития потребительского кредитования.

И еще. На данном этапе требуется акцентировать внимание на создании системы стройсбережений, которая предназначена как раз для людей с низкими доходами. Она позволяет постепенно аккумулировать средства для покупки жилья,

и за счет поддержки государства является менее дорогой для населения. Несмотря на многочисленные обещания Правительства и Национального банка в Казахстане эта система пока не получила должного развития. Мы говорим об этом третий год. Только в этом году сделаны первые реальные шаги по ее реализации. В бюджете заложено 500 млн. тенге на создание специализированного «Жилстройсбербанка».

В связи с этим поручаю Администрации Президента ужесточить контроль за работой Правительства и Национального банка по ускорению создания этой финансовой структуры для полноценного запуска системы стройсбережений.

Мы реально приобщили население к таким услугам, как обслуживание через платежные карточки. Число карточек, выпущенных казахстанскими банками, составляет практически 1,5 млн. штук. То есть сейчас люди получают заработную плату, получают наличные, рассчитываются в торговых точках, хранят сбережения. И все понимают, что это действительно удобно.

Следующим шагом должно стать повышение качества и приемлемости стоимости финансовых услуг. В первую очередь, это относится к банковскому кредитованию, а именно к стоимости кредита для заемщика. Это проблема, на мой взгляд, является одной из главных.

Благодаря снижению ставки рефинансирования, низкой инфляции, замедлению темпов девальвации национальной валюты, ставки по кредитам в тенге снизились более чем на 14%. Но тем не менее я абсолютно убежден – маржа, которую сейчас имеют банки, является неоправданно большой.

Уважаемые банкиры, вы знаете, что как Глава государства я всегда защищал и всемерно поддерживал банковский сектор. В свое время мы направили все усилия на развитие этого сегмента, ожидая, что в перспективе экономика Казахстана получит надежный источник финансирования. Были проведены коренные преобразования и оперативно приняты необходимые законы. Мы обеспечили благоприятные условия для становления путем введения прямых стимулирующих мер, особенно в части льготного налогообложения.

Теперь, когда банковский сектор крепко встал на ноги, я думаю, будет справедливо требовать от вас такой же помощи в обеспечении экономики страны недорогими кредитными ресурсами.

У банков существуют значительные резервы к дальнейшему снижению ставок по кредитам. Аргументы о высоком кредитном риске считаю недостаточными. Считаю, что должны быть реальные подвижки в отношении оптимизации своих расходов.

В противном случае, как Вы знаете, у Национального банка существует право введения прямых ограничений по ставкам за кредит.

Эта мера абсолютно нерыночная, но если ставки не будут снижаться, и банки не будут способствовать доступности кредитов, то возможность ее применения может стать весьма высокой.

Другая проблема — взимание с заемщиков различных незаконных сборов, которые, в конечном счете, также приводят к удорожанию кредитов. В частности, непонятно что творится с регистрацией прав на имущество. Республиканское госпредприятие «Центр по недвижимости», помимо предусмотренных Налоговым кодексом сборов, в противоречие с законом взимает дополнительную плату за осуществление «услуг» по регистрации. Зачастую сумма так называемых сборов за услуги государства приближается к сумме самого кредита, особенно по малым кредитам. К примеру, индивидуальному предпринимателю выдается кредит в 500

долларов, а сумма всех сборов за регистрацию доходит до 200 долларов. Зачем, спрашивается, ему такой кредит? Это больше похоже на банковский рэккет.

Поручаю Администрации Президента разобраться в ситуации и доложить.

На предыдущем Конгрессе была также поставлена задача постепенного переноса акцентов с банковской системы к развитию других сегментов финансового рынка. В первую очередь, это касалось страхового рынка. За последние 3 года он подвергся серьезному реформированию. Государственная программа развития страхового рынка на 2000–2002 годы была выполнена. В конце 2000 года был принят принципиально новый Закон «О страховой деятельности», полностью соответствующий принципам и стандартам Международной ассоциации страхового надзора.

В последние годы приняты меры по повышению капитализации страховых организаций, надежности и прозрачности страхового рынка. Сейчас в Казахстане работают 34 страховые организации. Общий размер собственного капитала страховых организаций составляет 6,4 млрд. тенге, увеличившись за последние 3 года в 2,5 раза.

Вместе с тем, проблемой остается перестрахование, которое практически полностью осуществляется за рубежом. Что же это за отечественный страховой рынок, если в 2000 году удельный вес перестрахования за границей составил 68% собранных страховых премий, а в 2001 году – уже 69%? То есть за прошлый год ситуация существенно не изменилась. В таком случае усилия Национального банка по формированию сильной, высоко капитализированной страховой индустрии еще долго не будут приносить должной отдачи, а рост объема страховых услуг в Казахстане в основном будет сказываться на улучшении финансовых показателей иностранных перестраховочных организаций.

Я также поручаю Национальному банку изучить целесообразность внедрения в Казахстане системы самострахования, или как его называют в мировой практике, каптивного страхования рисков крупных национальных компаний. Он используется для удержания финансовых ресурсов в пределах компании-учредителя при сохранении надежности самого страхования. Каптивные страховые организации за рубежом используются не только частным капиталом, но и государственными компаниями, такими, например, как норвежская «Statoil», английская «British Gas», Китайская национальная нефтяная корпорация, российский «Газпром» и другими.

Важным направлением развития страхового рынка является отрасль страхования жизни и введение системы пожизненных пенсий (аннуитетов). Наверное, и нам также необходимо обеспечить условия для становления этих новых для республики сегментов страхового дела. И здесь вопросы гармонизации налогообложения являются чрезвычайно важными.

С принятием поправок в Закон «О пенсионном обеспечении» накопительная пенсионная система получила качественно новый импульс в развитии.

За последние 3 года пенсионные активы в накопительных пенсионных фондах выросли в 4,2 раза — до 269,8 млрд. тенге. Возможности инвестирования пенсионных активов существенно расширились. Сейчас инвестиции за счет пенсионных активов в облигации предприятий составляют почти 30%. Это 76 млрд. тенге. Но при этом хочу особо подчеркнуть, что государство приняло на себя обязательство по гарантированию сохранности всех пенсионных взносов граждан во всех пенсионных фондах независимо от формы собственности да еще с поправкой на уровень инфляции. Поэтому основной задачей является обеспечение сохранности средств.

Соответственно, правила инвестирования будут изменяться только постепенно и с учетом всех рисков, которые могут возникнуть. В этом контексте отмечу проблему низкой капитализации участников пенсионного рынка. Время первичного становления прошло. Национальному банку необходимо повышать требования к капиталу пенсионных фондов и организаций, управляющих пенсионными активами.

По рынку ценных бумаг. Здесь наблюдаются положительные тенденции. На начало этого года количество действующих эмиссий акций составило 3 596 с суммарной номинальной стоимостью 825,7 млрд. тенге.

В этой связи большие надежды мы возлагаем на проекты законов «Об акционерных обществах» и «О рынке ценных бумаг», которые позволят качественно улучшить и оздоровить этот рынок. Давайте обратимся к депутатам Парламента, чтобы эти законы были в скорейшем времени приняты.

Наиболее динамичным сектором является рынок корпоративных облигаций. Всего 6 лет назад мы говорили о том, что данный рынок в Казахстане практически отсутствует. Теперь только за 2002 год предприятия привлекли за счет выпуска облигаций 48,2 млрд. тенге, а общая сумма облигаций в обращении составляет на текущий момент 92,1 млрд. Для сравнения скажу, что в 1997 году была зарегистрирована всего одна эмиссия на сумму 1,2 млн. тенге. Тем не менее, проблема недостаточности финансовых инструментов остается актуальной.

Поэтому, во-первых, Правительству в рамках разработки индустриальной политики необходимо четко определить отрасли, развитие которых будет иметь приоритетное значение.

Во-вторых, продумать механизмы их финансирования, которые позволят привлекать средства участников рынка, и в первую очередь пенсионных фондов.

Также проводилась большая работа по развитию других аспектов финансового сектора и принят ряд законодательных и нормативных актов по вопросам банковского надзора, валютного регулирования, вексельного обращения, финансового лизинга, ипотечного кредитования, организации стройсбережений. Как Вы уже видите, за 3 года сделано немало для улучшения финансового сектора, но предстоит сделать еще больше. И мы четко знаем, где и над чем надо поработать.

У нас есть четкое видение дальнейшего развития финансовой системы. Должен начаться переход к решению задач качественно нового уровня.

О чем конкретно идет речь?

Первое. Это цены. Небольшой рост цен в условиях роста экономики является нормальным и даже необходимым явлением.

Но как понимать начавшийся рост цен на овощи и фрукты по стране, который достиг уже 36%? В стране, где одним из основных секторов экономики является сельское хозяйство, наблюдается немыслимый скачок цен на плодоовощную продукцию на протяжении уже 3 лет. Замечу: такой рост происходит при относительно благоприятных погодных условиях последних лет. Это не поддается никакой нормальной экономической логике.

Проблемой остается доступ на рынок тех, кто производит сельскохозяйственную продукцию. Создание нормальной конкурентной среды на рынках — это прямая задача акимов всех уровней. А Правительство должно все это жестко контролировать. Я об этом еще в прошлом году говорил.

Я еще раз обращаю внимание Правительства и акимов на необходимость концентрации усилий и ресурсов на организованное проведение трехлетки поддержки

села. Во главу угла должны быть поставлены интересы производителей сельскохозяйственной продукции, а не «около базарных структур». Если потребуется, то к решению этой проблемы должны быть привлечены правоохранительные органы.

Национальному банку со своей стороны также необходимо принять надлежащие и исчерпывающие меры по недопущению неоправданного роста цен.

Второе. Я поставил задачу ускорения принятия Концепции развития финансового сектора на ближайшие годы. Необходимо предусмотреть в ней вопросы регионального развития. Нужно сделать так, чтобы эта программа была концептуально и поэтапно состыкована с Индустриальной политикой, разработка которой находится в завершающей стадии. В обоих документах должно найти отражение осознанное понимание всех проблем, связанных с вступлением Казахстана в ВТО.

Как составную и неотъемлемую часть обоих вышеупомянутых документов (Концепция и Индустриальная политика) необходимо рассматривать комплекс мер по либерализации валютного режима.

Поручаю Национальному банку и Правительству завершить разработку и утверждение указанных документов к 15 мая текущего года, обеспечив их концептуальную согласованность и синхронизацию во времени.

Третье. Выбор модели единого органа финансового надзора, который будет осуществлять регулирование всех финансовых рынков, предполагает создание этого органа уже в 2004 году. Поэтому Национальный банк и Правительство должны ускорить внесение соответствующего проекта закона в Парламент.

Четвертое. Для того, чтобы финансовый сектор функционировал нормально, необходимо создать конкурентную среду и задействовать все слои населения и категории клиентов. Поэтому на данном этапе необходимо развивать соответствующие виды и качество финансовых услуг и активизировать развитие небанковских финансовых институтов, тесно работающих с населением.

Кроме того, необходимо обеспечить полноценный доступ граждан, проживающих в различных регионах страны, к услугам страховых компаний и субъектов рынка ценных бумаг (брокеров-дилеров, регистраторов и т.д.). Для этого нужно более активно развивать почтово-сберегательную систему и сети трансфер-агентов на рынке ценных бумаг. Только нарастание конкуренции и появление новых видов продуктов на рынке финансовых услуг способствует повышению качества обслуживания финансовыми институтами.

Пятое. К сожалению, не все сегменты финансового рынка сейчас развиваются, как хотелось бы. Прежде всего речь идет о фондовом рынке. Активизация рынка корпоративных ценных бумаг за последние годы практически была обеспечена за счет выпуска долговых обязательств.

Однако цивилизованный фондовый рынок должен содержать не только долговые, но и долевыми ценные бумаги. Но рынок акций по-прежнему остается в тени, инвесторы пока не проявляют интереса к этому инструменту. Поэтому пора вплотную заняться этой проблемой. В этой связи законопроекты «О рынке ценных бумаг» и «Об акционерных обществах» признаны приоритетными, и их скорейшее принятие должно способствовать развитию фондового рынка.

Шестое. Национальному банку необходимо продолжить работу по приближению своей деятельности к стандартам центральных банков развитых стран. В этих условиях возможна проработка вопроса о более активном использовании новых ориентиров денежно-кредитной политики.

Седьмое. Понимаю, что со своей стороны банки также не заинтересованы в предоставлении кредитов предприятиям без соответствующей репутации и кредитной истории. В основном это предприятия малого и среднего бизнеса. Это обуславливает актуальность вопроса создания кредитного бюро. Его основной деятельностью будет формирование, ведение кредитных историй и предоставление кредитных отчетов.

Национальному банку совместно с Ассоциацией финансистов в ближайшее время необходимо разработать проект закона о кредитном бюро и внести на рассмотрение Правительства.

Восьмое. Необходимо продолжить развитие страхового сектора. В ближайшее время завершить работу по определению перечня обязательных видов страхования и принять все меры, чтобы ускорить их введение. Определиться с созданием фонда гарантирования страховых выплат, деятельность которого обеспечит более высокую защиту законных интересов страхователей по обязательным видам страхования.

Девятое. В последние годы в Казахстане произошел значительный рост заработной платы населения. Но пенсионные накопления растут меньшими темпами. Значит, где-то оседает часть денег, предназначенных для индивидуальных пенсионных счетов граждан, или где-то допускаются какие-то незаконные действия со стороны работодателей.

Правительству следует разобраться с этой ситуацией. Если потребуются, внести изменения в действующую законодательную и нормативную правовую базу, но чтобы эти деньги доходили до пенсионных фондов. Не забывайте, что за этим стоит будущее людей, их обеспеченная старость.

Десятое. Необходимо всесторонне рассмотреть проблемы, препятствующие дальнейшему полноценному развитию финансового лизинга, и при необходимости внести соответствующие изменения в законодательство.

Одиннадцатое. Особо остро стоит вопрос подготовки и переподготовки специалистов финансовой системы. Выпускники вузов не подготовлены должным образом. Поручаю Министерству образования и науки совместно с Национальным банком провести ревизию содержания учебных планов по финансовым специальностям, с тем, чтобы следующий учебный год уже начать обучение по обновленным программам. Если необходимо, привлечите Ассоциацию.

И, наконец, последнее. 2003 год объявлен годом Казахстана в России. В рамках года мы должны активно принимать участие в работе по приближению финансовых систем двух стран. Уже в этом году могут быть отработаны пилотные механизмы интеграции таких сегментов финансовых рынков, как рынок ценных бумаг и валютный рынок, чтобы в дальнейшем их можно было бы распространить на других участников ЕврАзЭС.

Конечно, многие задачи невозможно решить разом, для решения некоторых из них может потребоваться не один год. Тем не менее, возможно, что непосредственно к 10-летию тенге мы вновь можем собраться и обсудить сдвиги в указанных направлениях.

Благодарю всех присутствующих за участие в работе Конгресса и желаю крепкого здоровья, успехов и плодотворных результатов на благо процветания нашей Республики Казахстан.

Ресейдегі Қазақстан жылының ашылу рәсімінде сөйлеген сөзі

Ресей Федерациясы, Мәскеу қаласы, 2003 жылдың 18 ақпаны

Уважаемый Владимир Владимирович!

Уважаемые дамы и господа!

Позвольте от имени нашей делегации, от всех казахстанцев сердечно поблагодарить присутствующих в этом зале, а в вашем лице всех россиян, за сбереженную дружбу, братские, добрые отношения, за теплый и радушный прием, внимание и заботу, которые мы ощущаем в эти дни. Поздравляю всех вас с официальным открытием Года Казахстана в России, что является знаковым событием, означающим начало качественно нового этапа в отношениях между нашими странами и народами после обретения независимости.

С высоты нового времени особенно четко видна глубинная значимость исторических связей и взаимного доверия русского и казахского государств, наших народов. Историческая предопределенность этого доверия идет от седой древности, от Киевской Руси и Дешт-и-Кипчака, от времен наших великих предков — Дмитрия Донского и Петра I, Жанибека и Тауке, сотрудничества сотен великих властителей, мыслителей, народных героев наших стран. Как известно, уже «Повесть временных лет», датируемая 1113 годом, содержит сведения об истории и географии Казахстана. А работы тюркского историка Кадыр-Али Джалаири рассказывают о древних русских княжествах.

Имеющийся сегодня в научных фондах материал позволяет утверждать, что к началу XV века наши предки уже неплохо знали друг друга и уже тогда начали развивать активные торгово-экономические, политические и военные контакты. Они были предопределены наличием общего внешнего врага, задачами сохранения своих традиционных территорий, выживания в лихие годы, обеспечения безопасности торговых путей и самой торговли.

Из сохранившихся исторических документов, например, известно, что к началу XVIII века количество казахских купцов, торговавших с Россией, превысило число торговавших со Средней Азией. В ученых записках нашего Института востоковедения говорится, что «с Россией торговали казахи из 220 отделений, 40 родов с общей численностью до 300 тысяч семей», что значительно больше, чем на любом другом направлении (С.Ибрагимов. Ученые записки Института востоковедения, 1958, т.19, с.47).

Начиная с конца XVIII века, волею судьбы казахи и русские 260 лет жили в составе одного государства — сначала Российского, затем — Советского. Нельзя дать однозначную оценку этим периодам, но всегда считал и считаю, что объединяющего, положительного и прогрессивного для обоих народов было больше, чем разъединяющего. Тем более что и в будни, и в праздники, во время побед и лихих годин испытаний простые люди, русская и казахская интеллигенция всегда были вместе, делили все трудности и горести поровну, по-братски.

Неоценим вклад русской культуры и русского языка в развитие казахской национальной культуры. Можно назвать имена сотен выдающихся россиян, которые

повлияли на мироощущение казахов. Среди них Пушкин и Достоевский, Семенов-Тянь-Шанский и Мушкетов, и многие другие. Не без влияния российской культуры формировалось мировоззрение таких казахских просветителей, ученых, поэтов и композиторов, как Абай и Курмангазы, Валиханов и Алтынсарин, других великих сынов казахской земли. К слову, они были подданными российской короны и достойно отдавали ей свой долг, внося немалый вклад в мировую цивилизацию.

Века нашего совместного проживания создали некую евразийскую общность.

Мы — братья по крови, совместно пролитой крови в борьбе за свободу и независимость, за право на достойную жизнь.

Мы — братья по историческому родству, общности мировоззрения и культуры.

Мы — братья по жизненным целям и установкам, которые отражены в наших краткосрочных и долгосрочных планах и приоритетах.

И эту братскую евразийскую общность мы не только сохранили, но возводим ее сейчас на новую, более высокую ступень после того, как виток истории развел нас, и мы стали независимыми государствами.

У нас общее прошлое и общие идеалы будущего, это — демократическое общество, открытая экономика, стабильность, гражданское и межнациональное согласие, безопасность и прогресс во всем мире. Позволю себе провести весьма примечательные параллели.

В прошлогоднем Послании Президента России Федеральному собранию сказано следующее: «Мы должны сделать Россию процветающей и зажиточной страной. Чтобы жить в ней было комфортно и безопасно. Чтобы люди могли свободно трудиться, без ограничений и страха зарабатывать для себя и для своих детей». И приведу фрагмент из Стратегии развития Казахстана до 2030 года. Там говорится, что нашей целью «является построение независимого, процветающего и политически стабильного Казахстана с присущим ему национальным единством, социальной справедливостью, экономическим благосостоянием всего населения». Наши государства настойчиво и целеустремленно к этой цели идут.

Мы искренне рады тому, что с каждым годом Россия развивается и укрепляется, наращивает свой потенциал во всех сферах, энергично и настойчиво проводит ключевые экономические, политические и административные реформы. Благодаря взвешенному внешнеполитическому курсу растут авторитет и влияние вашей страны на международной арене. Мы, может быть, даже как никто другой, заинтересованы в сильной процветающей России, в надежном партнере и добром друге. Думаю, стабильная, сильная, благополучная Россия важна не только для ее соседей, но и для всего мирового сообщества.

Хочу подчеркнуть: с первых дней независимости мы заявили, что развитие подлинно дружественных и партнерских отношений с Россией имеет для Казахстана приоритетный характер. И за все эти годы наша позиция не претерпела никаких изменений.

На сегодняшний день мы заложили прочные основы качественно новых отношений, основанных на высокой степени политического доверия, взаимном уважении и равноправном партнерстве. Нет такой отрасли экономики, бизнеса и культуры, где не развивались бы наши активные деловые и творческие контакты, не проходил бы обмен материальными и духовными ценностями. Но, думая о дне завтрашнем, мы обязаны сделать все от нас зависящее для дальнейшего развития и углубления

связей между нашими странами и народами. В этом, по-моему, и заключается главная цель проведения Года Казахстана в России.

Мы должны открыть новые перспективы расширения экономического, научно-технического и гуманитарного сотрудничества, последовательного развития реального стратегического партнерства. Нам нужно сделать все возможное, чтобы люди, граждане наших многонациональных государств, воочию увидели и убедились, что связующие нас тысячи нитей дружбы и сотрудничества множатся, что мы едины в помыслах и устремлениях, по-прежнему нужны друг другу в современном жестком мире. Предстоит принять меры по устранению любых препятствий, мешающих казахстанско-российскому взаимодействию в сфере взаимной торговли в условиях открытых границ, свободного перемещения товаров, рабочей силы и капиталов, в сближении наших финансово-банковских систем. Нам нужно усилить заботу государств — России и Казахстана — о максимальном обеспечении прав и интересов наших граждан в упрощенном порядке приобретения гражданства, обеспечении их финансовых и имущественных прав. Собственно, речь идет о полномасштабной реализации принятой ЕврАзЭС Программы «Десять простых шагов навстречу простым людям». Здесь по ряду позиций мы начинаем пробуксовывать.

Я противник иногда звучащей теории «упущенных возможностей и невосполнимых потерь». Да, плохо что-то упустить, недоделать, отступить. Все и всегда возможно поправить. И никогда не поздно начать это делать. Для этого у нас есть все предпосылки, и главные из них — добрая воля и желание политического руководства и народов наших стран. Мы хотим, чтобы люди почувствовали, что Договор о вечной дружбе между Казахстаном и Россией — это не декларация, а система сложившихся и развивающихся отношений.

И еще один чрезвычайно важный довод в пользу упрочения нашего сотрудничества. Сегодня мы живем в сложном мире, где есть не только общие надежды, но и тревоги, глубоко затрагивающие интересы государств, их граждан. Это угрозы глобальных и региональных конфликтов, международного терроризма, транснациональной организованной преступности, незаконной миграции, распространения наркотиков и оружия. Нам необходимо сообща противостоять этому. В национальных интересах, интересах обеспечения безопасности наших стран иметь совместимую, скоординированную позицию по всем острым вопросам современности. И должен констатировать, что в этом направлении мы эффективно продвигаемся.

Активно развивается сотрудничество между Казахстаном и Россией в рамках международных и региональных интеграционных объединений. Прежде всего в Содружестве Независимых Государств, Евразийском экономическом сообществе, а также Шанхайской организации сотрудничества, Организации Договора о коллективной безопасности, в ведущих международных организациях. И меня радует, что мы имеем общие позиции с Президентом России Владимиром Владимировичем Путиным в том, что именно интеграционная политика способна посеять семена взаимопонимания, взаимопомощи, согласия и доверия между народами. Об этом свидетельствует активное участие России в организации Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии. Она по праву является одним из локомотивов дальнейшего продвижения этого процесса.

Дорогие друзья!

Находясь сегодня здесь, на земле великой России, в древней и всегда прекрасной Москве, мы испытываем чувства, которые присущи сплоченной и счастливой семье, собравшейся за общим праздничным столом. И это действительно праздник. Праздник возрождения добрых традиций и новых начинаний.

Еще раз от всей души поздравляю всех с официальным открытием Года Казахстана в России. Желаю братским народам Казахстана и России благополучия, мира и процветания!

ЕурАзЭҚ І экономикалық форумында сөйлеген сөзі

Ресей Федерациясы, Мәскеу қаласы, 2003 жылдың 19 ақпаны

Уважаемые дамы и господа!

Позвольте поздравить вас всех с крупным для ЕврАзЭС событием — проведением I Экономического форума, знаменующего собой начало комплексного осмысления конструктивной политики для нашего интеграционного объединения.

Как вы знаете, вчера состоялось официальное открытие Года Казахстана в России. Его параметры, в том числе охватывают сферу двустороннего экономического сотрудничества. Я, как и Президент России, полагаю, что оно невозможно без взаимодействия со всеми другими партнерами. Поэтому, пользуясь предоставленной мне возможностью, я хотел бы коротко осветить видение проблем интеграции в рамках ЕврАзЭС, состояние экономики и возможности ведения бизнеса в Казахстане, а также рассказать о наших планах.

Все мы хорошо понимаем, что в условиях глобализации обеспечение конкурентоспособности национальных экономик и формирования общих региональных рынков будет иметь едва ли не решающее значение. В этой связи давайте посмотрим на наш союз критически, как бы со стороны, сравним себя с другими региональными объединениями, особенно с Европейским экономическим союзом.

Первое. Все мы понимаем, что в силу своей географии, природно-климатических условий, наш регион заметно проигрывает в части энергетических и транспортных затрат в расчете на единицу продукции. Но так уж распорядилась судьба. Но, с другой стороны, сообщая мы обладаем более существенными потенциальными преимуществами, которые способны нивелировать наши слабости и усилить конкурентоспособность.

Возьмем хотя бы земельный ресурс — объем сельскохозяйственных земель. Едва ли кто-нибудь в мире может сравниться с нами по этому показателю, как по абсолютным масштабам, так и по относительным, то есть в расчете на душу населения.

Здесь сидят бизнесмены, и не вам объяснять, что при разумно организованной экономике, работающих законах, подготовленных к мировой конкуренции сельских производителей, необходимой технической оснащенности, обеспеченности рабочим капиталом мы способны серьезно увеличить свое присутствие на мировых рынках и накормить значительную часть человечества. Эта аргументация, конечно, для вас также не открытие. Но она приведена для того, чтобы все мы поняли, что сейчас очень важно сообщая, картельно выступать на мировых рынках продовольствия. К сожалению, во многом пока все идет наоборот.

Второе. Никто, наверное, не будет оспаривать, что совокупная территория ЕврАзЭС является одной из самых энергонасыщенных на планете. В этом отношении ее можно сопоставить, может быть, только с Ближним Востоком. Но, чтобы задействовать этот огромный потенциал, нам крайне необходимо совместно разработать и последовательно осуществлять единую, выгодную для всех, картельную политику выхода на мировые рынки. Ключевая роль при этом должна принадле-

жать созданию инфраструктуры энергетики, то есть строительству и развитию нефте- и газопроводов, морских портов и терминалов.

Третье. К числу наших неоспоримых преимуществ относится мощный транзитный потенциал, позволяющий нам взять на себя роль эффективного посредника в торговле между Европой и Азией. По экспертным оценкам уже сегодня грузопотоки между этими частями света составляют порядка 100 млн. тонн и будут быстро нарастать. В этой сфере необходима мощная, выгодная всем, скоординированная политика, чтобы «оттянуть» большую часть этого потока на себя. К сожалению, и здесь пока недоразумений больше, чем конкретного, четко поставленного дела.

Четвертое. Нужно сказать также о постепенно утрачиваемых плюсах взаимной кооперации, снижении удельного веса взаимной торговли.

Пятое. Нонсенсом является и система расчетов между нашими бизнесменами в иностранной валюте, за счет чего мы на ровном месте отдаем чужому дяде часть своего труда и стоимости. Нужно вводить взаимную конвертируемость наших валют, а к 2011 году вполне реально ввести единую валюту ЕврАзЭС.

Накопилось и немало других проблем на фоне пока еще достаточно слабой со-зидательной составляющей нашего объединения. Причины, по-моему, заключаются в недостаточном понимании остроты этих проблем со стороны управленческих и бизнес-элит, отсутствии с их стороны необходимой инициативы. Все вроде бы осознают, что необходимо как можно быстрее сформировать общее экономическое пространство. И что правила должны быть таковыми, чтобы внутри этого пространства отечественному бизнесу работать было выгоднее, чем на внешних рынках. Но воз, как говорится, и ныне там.

Многое в этом направлении было сделано еще в рамках Таможенного союза. Мы отменили таможенные пошлины во взаимной торговле на товары, производящиеся на территориях наших стран, перешли на принципы взимания косвенных налогов по месту назначения, сформировали на 60% общий таможенный тариф. Но в последнее время очевиден застой в интеграционных процессах. Страны ЕврАзЭС нередко забывают о достигнутых договоренностях, а иногда применяют друг против друга защитные и антидемпинговые санкции. Так, существует целый ряд соглашений, как в рамках Таможенного союза, так и двусторонних отношений по условиям прокачки нефти по российским трубопроводам на экспорт. Однако пока для казахстанских экспортеров, например, тарифы в 2,5 раза выше, чем для российских. «Притчей во языцех» стал и неуклонно повышающийся железнодорожный тариф в России, вынуждающий ее партнеров искать другие направления торговли. Надо быть самокритичными: и Казахстан в этом отношении не всегда находится на высоте. Тем не менее, я надеюсь, что и политические, и бизнес-элиты поймут важность единого рынка, приподнимутся над ведомственными, узко национальными или личностными интересами.

Предложения Казахстана по выправлению ситуации направлены всем странам-участникам ЕврАзЭС, и сейчас, вероятно, осмысливаются и обсуждаются. Учитывая, что сегодня собралось столь представительное общество, я хотел бы немного рассказать об экономике, возможностях и планах Казахстана. Увы, жизнь показывает, что мы за эти 10–12 лет сильно разошлись, погрузившись в решение своих внутренних проблем, и теперь весьма слабо знаем друг о друге. Но именно в последние годы наши экономики вышли на траекторию подъема. И я полагаю, что

настало время деловым и политическим кругам организовать широкий обмен информацией о состоянии дел и возможностях каждого из наших государств.

Казахстан после долгих и порой неудачных поисков начала 1990-х годов пришел к осмыслению того факта, что для переходного периода наиболее приемлемой моделью является построение управляемой централизованной вертикали исполнительной власти, укрепление дисциплины в обществе. При этом необходима максимальная либерализация и демократизация экономики. Это позволило нам быстро и энергично осуществить все необходимые социально-экономические реформы, большая часть которых, по определению, на первых порах относится к числу непопулярных для населения. В своих реформах мы придали приоритетный характер реформированию и развитию финансового сектора и макроэкономической стабилизации, реформам налогово-бюджетной и социальной сфер как основам формирования инвестиционной и индустриальной политики.

В последние годы мы явственно ощущаем отдачу от ранее осуществленных реформ. Экономический рост за 3 последних года составляет в среднем более 10%. По уровню ВВП на душу населения мы уверенно занимаем второе место в СНГ и постепенно приближаемся к аналогичному показателю России. Инфляция в последние годы держится на уровне 6–7%, что позволило снизить ставку рефинансирования Национального банка до 7,5%. За последние 7 лет у нас сократилось количество банков с 230 до 37, из которых 17 — это банки с иностранным участием. Средний уровень капитализации одного банка — в эквиваленте равен 30 млн. долларов. Совокупные активы банков превысили 7,6 млрд. долларов. Казахстанская финансовая система уже переведена на международные стандарты бухгалтерского учета и регулирования. У нас поставлена задача вывода всех аспектов ее деятельности на уровень европейских стандартов к 2007 году. В Казахстане уже 5 лет функционирует накопительная пенсионная система. Ее активы составляют около 2 млрд. долларов и быстро наращиваются. Чтобы вам было понятно: умножьте казахстанские цифры на 15, и можно будет их сопоставлять с российскими масштабами. У нас создана надежная платежная система, максимально приближенная к мировой и работающая в режиме реального времени. Число пластиковых карточек, выпущенных казахстанскими банками, составляет 1,5 млн. штук. Это около 25% от числа работающих. Мы имеем низкий объем государственного внешнего долга, составляющий около 12% от ВВП.

Казахстан в 2000 году досрочно погасил последние обязательства перед МВФ в сумме 400 млн. долларов и больше не имеет перед ним долгов. В 2001 году мы создали резервный Национальный фонд, в котором уже аккумулировано средств на сумму около 2 млрд. долларов, что составляет около 8% от ВВП. Этот фонд способен защищать бюджет 1,5–2 года при ценах на нефть на уровне 10 долларов за баррель. Золотовалютные резервы Нацбанка совместно с активами Нацфонда составляют 5,7 млрд. долларов и могут покрыть потребности полугодового импорта.

Мы создали Банк развития с уставным капиталом 200 млн. долларов и намерены увеличить его в течение ближайших 5–6 лет до 1 млрд. долларов. Сегодня банк пока кредитует только казахстанские предприятия, но в ближайшем будущем мы намерены рассмотреть возможность кредитования им проектов на пространстве ЕвразЭС и, возможно, СНГ.

За годы независимости объем прямых иностранных инвестиций в экономику страны составил порядка 20 млрд. долларов, или более тысячи долларов в расчете на душу населения. В 1995 году у нас отменена обязательная продажа валютной выручки. Сейчас происходит первый этап либерализации капитальных валютных операций. К 2007 году мы планируем завершить полную либерализацию капитального счета. В прошлом году Казахстан впервые стал чистым нетто-экспортером капитала. Для нас очень важно, что рейтинговое агентство «Moody's Investors Service» присвоило нам уже не спекулятивный, а инвестиционный рейтинг по облигациям в иностранной валюте и по долгосрочным заимствованиям в национальной валюте.

Все это я говорю для того, чтобы подчеркнуть: сегодня и государственные финансовые институты и частный сектор Казахстана достаточно капитализированы, способны и готовы к осуществлению как самостоятельных, так и совместных проектов на территории ЕврАзЭС. Безусловно, наша экономика нуждается в новых бизнес-идеях и бизнес-проектах, и мы будем только приветствовать вовлечение в нашу экономику частного капитала из стран ЕврАзЭС.

У Казахстана большие планы на будущее. Мы намерены к 2010 году по сравнению с 2001, как минимум, удвоить ВВП. Для этого нам необходимо выдерживать среднегодовые темпы роста не ниже 8%. Пока это нам удастся. Для того, чтобы поддерживать такие высокие темпы роста, мы уделяем первостепенное внимание частным накоплениям и частным инвестициям. А именно: Казахстан проводит политику неуклонного снижения налогового бремени. С 1 июля 2001 года мы снизили ставку НДС с 20 до 16%, а социального налога с 26 до 21%. Мы намерены осуществить дальнейшее снижение налогов со следующего года. Правительство по моему заданию сейчас над этим работает. Должен сказать, что значительная часть малого бизнеса у нас работает в режиме упрощенного налогообложения по патентной системе. А сельское хозяйство имеет практически символическую налоговую нагрузку — примерно 20% от той, которую имеет промышленность. Накопив резервы, мы беремся сейчас за решение проблем агропромышленного сектора. Начиная с этого года, у нас объявлена трехлетка подъема и возрождения села. Государство в течение 2003–2005 годов в несколько раз увеличит инвестиции в аграрный сектор и в программы улучшения условий жизни сельского населения. Но главное в том, что мы пошли на решительные рыночные меры. Я имею в виду введение частной собственности на земли сельскохозяйственного назначения, лесные и водные угодья.

Как я уже говорил, наша экономика быстро капитализируется. И на повестку дня поставлен вопрос о создании принципиально новых, высокотехнологичных производств, то есть выпускающих продукцию с добавленной стоимостью. Сейчас Правительство Казахстана ведет разработку индустриальной политики, которую мы надеемся утвердить в этом году. Быстрыми темпами увеличиваются государственные инвестиции за счет бюджетов всех уровней и прежде всего на развитие инфраструктуры — автомобильных и железных дорог, аэропортов, морских терминалов и т.д. И мы намерены последовательно увеличивать долю государственных инвестиций в бюджете от 3,5% от ВВП, как это сложилось в 2002 году, до 5–6% к 2008 году. Это также необходимо для выполнения основной задачи — достижения максимально высоких темпов экономического роста.

Я придаю очень большое значение развитию малого и среднего бизнеса, рассматривая этот вопрос не только экономически, как средство решения проблемы безработицы и бедности, но и политически — как главное направление формирования среднего класса страны. Сегодня малый бизнес уже дает около 20% ВВП страны. Но этого мало. Поэтому с января этого года мы пошли на целый комплекс дополнительных мер по приданию нового импульса малому предпринимательству: сроком на 9 месяцев введен мораторий на проверки деятельности малого бизнеса, за исключением сфер деятельности, связанных с безопасностью и здоровьем человека; готовится законопроект о легализации собственности. Как вы знаете, в 2001 году мы провели акцию по легализации денег, вернув в страну около 500 млн. долларов; готовятся изменения в Административный и иные кодексы в целях усиления правовой защиты малого бизнеса.

У нас намечен целый ряд интересных планов также в сфере образования, здравоохранения, культуры и спорта. Все это — факты и намерения. И дается это нам не легко. Есть еще масса недоработок и проблем, которые предстоит преодолеть. В качестве одной из главных задач я выделяю дальнейшее повышение уровня жизни населения. В первую очередь, предстоит повысить солидарные пенсии, а также уровень доходов низкооплачиваемых категорий работников. Сейчас над этим работает Правительство страны.

В заключение хочу лишь подчеркнуть, что Казахстан давно открыт для бизнеса и готов войти с различными бизнес-проектами в другие государства ЕврАзЭС. И было бы очень важно, чтобы наш бизнес работал в свободном рыночном и реформированном пространстве, где действуют одинаковые для всех законы и правила. Опытные эксперты говорят, что 80% успеха любого проекта зависят от точного и объективного анализа, а также от правильно выбранной стратегии. Дальнейшая судьба ЕврАзЭС не является исключением. Мы надеемся, что недавно созданный Деловой совет сообщества поможет выбрать правильную стратегию развития нашего сообщества.

Дорогие друзья!

Я признателен всем вам, представителям бизнес-сообщества за проявленный интерес к данному мероприятию. Полагаю, что нашу встречу можно рассматривать как весьма важную и неотъемлемую часть процесса поступательного развития отношений между нашими странами. Желаю I Экономическому форуму ЕврАзЭС успехов и плодотворной работы!

Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы БАҚ жөніндегі Қоғамдық кеңестің бірінші отырысында сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2003 жылдың 31 наурызы

Уважаемые члены совета!

Я рад, что высказанная мной на I Конгрессе журналистов идея о создании такого общественного органа нашла горячую поддержку, и я поздравляю вас с началом работы.

Сфера СМИ по мере укрепления и развития достигла нового уровня, на котором явно проявилась потребность к самоорганизации, к осознанию корпоративных интересов, роли и места масс-медиа в обществе. Журналисты стали активно включаться в важные социально-политические процессы, становятся серьезной общественной силой. Отражением этой тенденции стало создание новых и укрепление действующих журналистских организаций. Конгресс журналистов уже стал уважаемым форумом, поднимается ваш возрожденный творческий Союз, действуют различные авторитетные ассоциации, которые активно занимаются защитой интересов субъектов информационного рынка.

Создание Общественного совета по СМИ при Президенте страны — это новый шаг к тому, чтобы пресса осознала и проявила себя как реальный и равноправный партнер власти в решении ключевых проблем и задач общественно-политического развития страны.

Вы знаете, что в последние годы мы сделали немало для развития сферы средств массовой информации.

Принят новый закон, расширивший и укрепивший законодательные основы прав и свобод СМИ и журналистов.

Введен категорический запрет на цензуру, ликвидирована монополия государства на СМИ, урегулированы новые правовые и экономические взаимоотношения в информационной сфере.

В целях обеспечения и укрепления экономических основ и независимости средств массовой информации законодательно установлены, как вы знаете, очень существенные налоговые льготы для печатных и электронных СМИ.

С нынешнего года значительно расширен состав СМИ, финансируемых по бюджетным программам через государственный заказ. Теперь по госзаказу будут работать и многие независимые средства массовой информации.

Осуществляется целевое выделение части объема государственного заказа на производство собственных радио и телепрограмм и передач на государственном языке. Это будет хорошим экономическим подспорьем в решении важнейшей задачи — развития отечественного медиа-производства.

Государство обеспечивает все необходимые условия для нормального функционирования этой важнейшей отрасли, для динамичного развития медиа-рынка. На сегодняшний день у нас действуют 1 790 средств массовой информации. Около 80% из них — негосударственные. Расширяется информационно-содержательный спектр СМИ, удовлетворяющий самые разнообразные интересы. Растет уровень

и качество наших печатных периодических изданий и телевизионной продукции. Это весьма конкретные показатели наших усилий по укреплению свободной прессы.

Но при этом мы не должны забывать, что свобода слова и средств массовой информации, их независимость никогда и нигде не означает бесконтрольность. Отсутствие цензуры, диктата власти не отменяет, как и в любом демократическом государстве, реализации принципов правовой ответственности масс-медиа перед обществом. Однако у нас понятие правовой ответственности нередко преднамеренно продолжают отождествлять с диктатурой и ущемлением свободы. Именно эта проблема часто оказывается в фокусе взаимоотношений «власть-пресса».

Некоторым «радетелям» свободы слова очень удобно эксплуатировать лозунг «СМИ всегда против власти», который сильнейшим образом искажает сознание общества и существенно мешает эффективной деятельности системы государственного управления. Мы столкнулись с явлениями, позволяющими говорить об определенной дестабилизации и дезориентации массового сознания, определенной утере контроля государства за сферой средств массовой информации и формированием общественного мнения.

В то время как сама же пресса призвана отражать и защищать общественные интересы, интересы всех граждан страны. Поэтому нельзя допустить, чтобы общество утерало контроль за сферой СМИ.

И этот общественный контроль возможен только при условии его оптимального сочетания с государственным регулированием, при условии эффективного взаимодействия власти и медиа-сообщества. В этом я вижу главную задачу и предназначение нашего совета.

Государство не должно и не будет оставаться в стороне, не может устраниваться от защиты своих информационных интересов. Некоторое ослабление такой работы в последние годы привело к тому, что пресса как бы монополизировала функцию посредника между властью и гражданским обществом. Порой это приводит к тому, что люди в потоке необъективной, негативистской информации становятся дезориентированными, втягиваются в поверхностные «кухонные» обсуждения броских, но надуманных проблем.

Я понимаю, что абсолютное большинство СМИ финансово не зависят от госорганов. Это хорошо, но здесь палка о двух концах. Часто из-за экономической несостоятельности СМИ «продаются», попадая под жесткий контроль крупных предпринимателей и спонсоров. Некоторые так называемые «независимые» издания и телеканалы превратились в банальные подразделения этих бизнес-структур, которые в угоду своим частным и корпоративным интересам открыто игнорируют интересы общества. Дестабилизирующие общество войны компроматов, развернувшиеся информационные битвы, в которые втянуты многие наши издания — лучшая иллюстрация этого.

Критика всех и вся, заведомый негативизм в отношении государства, скандальность публикаций берутся на вооружение для повышения рейтингов, тиражей и доходов. Да, критика должна быть, без этого не может развиваться ни одно общество. Но она не должна носить характер голого обличения, обливания грязью, а должна быть конструктивной и обоснованной, направленной на благо большинства.

Недостатки должны вскрываться для их искоренения, а не для смакования. И тем более — не для исполнения политических заказов, ради которых сознательно искажаются факты, вся наша действительность.

Свобода слова не дает права на очернительство для получения за это материальных благ от своих заказчиков. Это не свобода слова, а чистейшее финансовое рабство. Если какие-то СМИ попали в подобную кабалу, то надо подумать, как защитить журналистов от их хозяев. Это хорошо бы закрепить законодательно. Думаю, вам предстоит над этим основательно поработать.

Я считаю, что для успешного взаимодействия власти и СМИ существуют все необходимые предпосылки — и законодательные, и политические, и экономические.

Власть расчистила поле для развития информационного рынка. Теперь шаг за вами, журналистами.

Мы должны стать равноправными партнерами. И большую роль в этом должен сыграть Общественный совет.

Я вижу его в качестве моста между властью и прессой. Совет должен работать на опережение, своевременно распознавать потенциальные коллизии и оперативно реагировать на возникшие конфликты, обеспечивать диалог между медиа-обществом и государственными органами.

Другая задача совета — найти и культивировать цивилизованные способы решения информационных споров. С одной стороны, отдельные издания и телеканалы буквально «грызутся» между собой. С другой стороны, и у власти, и у прессы накопилось много претензий друг к другу. СМИ остаются безнаказанными за диффамацию, а наоборот, чиновник все более изощряется в способах противодействия СМИ. От этого надо уходить.

Очень важной я вижу роль совета в качестве авторитетного мозгового центра, активно влияющего на информационную повестку дня. Мы выбросили на свалку прежние «агитпроповские» методы, но из этого не следует, что надо отказаться от информационной и пропагандистской работы в сфере общественного мнения.

У нас есть в нашем суверенном и независимом Отечестве свои ценности, и их нужно отстаивать и защищать. Это аксиома. Ни одно общество и ни одно государство не устоит, если не будет проводить идеи патриотизма, мира и согласия, социального партнерства и гармонии, правового воспитания и многое другое.

Это означает, что в нынешнюю эру информационных технологий и глобализации мы должны очень внимательно отнестись к тому, какие умонастроения внедряют в массовое сознание и внешние, и внутренние информационные источники. И работать надо нам в единой связке.

Если говорить по большому счету, совет должен стать консолидирующей структурой, которая, используя установленные для него большие полномочия, поможет прессе, государству и обществу в целом регулировать взаимоотношения, нормы которых установлены Конституцией и законами. Только на этой основе мы можем обеспечить главенство демократических принципов в сфере СМИ. Демократия и свобода невозможны без неукоснительного соблюдения законности.

Демократические принципы нельзя ввести декларациями или декретами.

Если бы мы попытались сразу же «нарисовать» самые совершенные и красивые законы без учета объективных предпосылок, в том числе экономических, мы бы попросту ввергли общество в пучину хаоса и анархии. Мы не имеем на это права. Но наше законодательство о СМИ постоянно совершенствуется. Думаю, вы будете принимать самое активное участие и в этих процессах.

Поэтому желаю Общественному совету большой конструктивной деятельности на благо развития страны, во имя интересов народа Казахстана.

«Ішкі және сыртқы саясаттың 2004 жылға арналған негізгі бағыттары» атты Қазақстан халқына Жолдауы

Астана қаласы, 2003 жылдың 4 сәуірі

Қымбатты отандастар!

Құрметті депутаттар!

Біздің еліміз «Қазақстан-2030» ұзақ мерзімді бағдарламасына және онжылдық стратегиялық жоспарға сәйкес ойдағыдай ілгері дамып келеді. Соңғы жылдары біздің қолымыз жеткен табыстар аз емес. Қазақстанның нарықтық жаңғырулардағы жетістіктері, экономикалық өрлеуі мен халықтың тұрмыс деңгейін көтеруі жалпыға мәлім, әрі әлемдік қоғамдастыққа да танылып отыр. Ұлттық қауіпсіздік пен ішкі саяси тұрақтылықты нығайту, қоғамды одан әрі демократияландыру, өңірлік ынтымақтастықты дамыту жөнінде ұдайы дәйекті шаралар қолданылып жатыр. Ең бастысы, бізде қоғам мен мемлекетті, экономика мен әлеуметтік саланы тұрлаулы дамытудың келелі жолдарын іздестіру тынымсыз әрі нәтижелі жүргізіліп келеді.

Бұл Жолдауда келесі, 2004 жылғы экономикалық және әлеуметтік саясаттың, қоғамды одан әрі демократияландыру мен мемлекеттік басқару тиімділігін арттырудың, мәдениет, білім беру мен руханият салаларын дамытудың негізгі бағыттары баяндалып отыр.

I. Экономикалық өсу

Бүгінгі таңда Қазақстанның қолында экономикалық өсудің жоғары қарқынын қамтамасыз ететін серпінді дамып келе жатқан отын-энергетика, металлургия және химия кешендері бар.

Сонымен бір мезгілде біздің алдымызда экономиканың теңдестірмелігін қамтамасыз ету, өңдеуші өнеркәсіпті, жоғары технологиялы және ғылыми қамтымды өндірістерді, өндірістік инфрақұрылымды және агроөнеркәсіп секторын ілгерілете дамыту жөніндегі аса маңызды міндеттер тұр.

1.1. Аграрлық саясат

Өткен жылғы Жолдауымда мен 2003–2005 жылдарды ауылды өркендету кезеңі деп жарияладым.

Еліміздің ауыл шаруашылығы мен ауылдық аумақтарын жаңғырту мен дамыту жөніндегі негізгі міндеттерді шешу Үкіметтің алдағы кезеңдегі әлеуметтік-экономикалық саясатының басты мазмұнын құрайтын болады.

Мұны ойдағыдай іске асыру үшін қазірдің өзінде мемлекеттік басқару жүйесінде құрылымдық қайта құру жүргізілді. Өткен жылдың ішінде Жер, Су және Орман кодекстерінің, «Өсімдік шаруашылығындағы міндетті сақтандыру туралы» Заңның жобалары әзірленіп, Парламентке ұсынылды, «Ветеринария туралы», «Өсімдіктерді қорғау туралы», «Тұқым шаруашылығы туралы» Заңдар қабылданып, «Өсімдіктер карантині туралы» Заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізілді.

Бекітілген бағдарламалық құжаттарға сәйкес мемлекет 2004–2005 жылдары ауыл экономикасына 150 миллиард теңгеден аса қаражат жұмсауды жоспарлап отыр. Соның ішінде 2004 және 2005 жылдары бұл сома жыл сайын 10 миллиард теңгеге ұлғайтылады.

Алдағы екі жылда денсаулық сақтау мұқтаждарына қосымша 30 миллиард теңге, яғни жыл сайын 15 миллиард теңгеден бөлінеді. Сонымен бірге 2003–2005 жылдары ауылдағы білім беру мен денсаулық сақтау ісіне, ауылды сумен жабдықтау объектілеріне инвестицияға мемлекеттік бюджеттен жыл сайын 15 миллиард теңгеден бөлінетін болады.

Мен Мемлекеттік аграрлық азық-түлік бағдарламасынан тыс биылғы жазда Ауылдық аумақтарды дамытудың мемлекеттік бағдарламасын бекітсем деп отырмын.

Сөйтіп, 2004 жылдан бастап, оны іске асыруға да мемлекет едәуір қаражат бөлетін болады.

Бұл бағдарламаның мақсаты — ауылдың әлеуметтік дамуын жеделдету және жұртты тоқыраулы әрі экологиялық және экономикалық жағынан келешегі күмәнді ауылдық аумақтардан көшіруге және еңбекке орналастыруға жәрдем көрсету.

Осы орайда, ауыл экономикасына мемлекеттік қолдаудың өсе түскен көлемінің де, жерге жеке меншік құқығын енгізудің де — тегінде, осының бәрінің де, еліміздің экономикасындағы аграрлық сектордың үлесін ұлғайту, тиісінше ауылдағы әлеуметтік проблемаларды шешу үшін жасалып отырғанын еске салған орынды деген ойдамын.

1.2. Индустриялық-инновациялық саясат

Бүгінгі таңда теңдестірмелі және тұрлаулы даму үлгісін түзген кезде біз экономиканы шикізаттық бағдарынан өңдеушілік бағдарға қарай диверсификациялау жолдарын айқындап алуымыз керек.

Қазақстанның кенен байлығы — минералдық шикізаттың қайтып қалпына келмейтін жадығат екені, әрі кен орындарының уақыт өте келе сарқылатыны белгілі. Мұның өзі болашақта әуелі экономикалық, содан кейін саяси тәуелсіздігімізден айырылып қалуымызға әкеліп соғуы мүмкін.

Сондықтан, менің тапсырмам бойынша Үкімет 2015 жылға дейінгі Индустриялық-инновациялық даму бағдарламасын әзірледі.

Басты міндет — 2000 жылмен салыстырғанда ІЖӨ-ні 2015 жылға қарай 3,5 есе ұлғайту.

Бағдарламаның негізгі мақсаты — кәсіпкерлік ахуал, бәсекелестік орта қалыптастыру, жеке меншік секторды қосылған құны жоғары өндірістер құруға ынталандыратын қоғамдық институттар жүйесін құру.

Бұл ретте қара және түсті металлургияда, шикізат өңдеу, соның ішінде ауыл шаруашылығы шикізатын өңдеу саласында, осындай өндірістер құру жөнінен елеулі әлеует бар.

Мұндай өндірістерді ұйымдастырудың осы заманғы тәсілдері мемлекет тарапынан көтермелеуді, жоғары технологиялы орталықтар құруды талап етеді.

Технопарктер жасақтау арқылы қолдағы ғылыми базаны: Алматы түбіндегі Алатау кентіндегі ақпараттық технологиялар орталығын, Степногордағы биотехнологиялық орталықты, Курчатовағы ядролық технологиялар орталығын білгірлікпен пайдалана білген жөн.

Бағдарламаны іске асыру барысында мәшине жасауға, әсіресе мұнай-газ саласына, сондай-ақ көлікті дамытуға баса назар аудару қажет.

Бағдарламаға мемлекеттік қолдау көрсету жеңілдікпен кредиттер бөлуді, экспортты сақтандыруды, құрылтайшы капиталға, коммерциялық ақпарат таратуға үлестік қатысуды көздейді.

Біз инвестициялық сипаттағы тікелей мемлекеттік шығасылардың жылына орта есеппен 38 миллиард теңге (250 млн. доллар) болатынын жоспарлап отырмыз. Бұл қаражаттың едәуір бөлегі өндірістік және ғылыми инфрақұрылымды жасақтау мен жаңартуға жұмсалатын болады.

Бұл орайда ғылыми және инновациялық үрдіске деген көзқарасымыздың өзін өзгертуіміз керек.

Ғылымды реформалау құрылымдық өзгерістерді ғана емес, оны қаржыландыру көлемін де қамтуға тиіс. Яғни ғылыми және қолданбалы зерттеулерді мемлекеттік қаржыландыру көлемі ұлғайтылуы қажет.

Алға қойылған міндеттер сыртқы сауда саясатының қағидаттарын қайта қарауды талап етеді. Еліміздің өңірлік интеграциямен, әлемдік қалыптарға көшумен, тауарлар өндірісін және қызмет көрсетуді экспортқа бағдарлаумен ұштастыру арқылы сауданы ырықтандыру бағытын ұстануға тиіс екені қазірдің өзінде айқын болып отыр.

Индустриялық-инновациялық даму бағдарламасын іске асыру мақсатында даму институттарының жүйесі құрылады әрі капиталданатын болады.

Соның ішінде, қазірдің өзінде жинақтаушы, сондай-ақ тұрақтандырушы уәзіпалар атқарып жатқан Ұлттық қор бар.

Таяу уақытта Қазақстанның инвестициялық қоры құрылатын болады. Ол капиталына үлестік қатысу арқылы қосылған құны жоғары тауарлар өндіретін қазақстандық компаниялардың құрылуына жәрдемдесуге тиіс.

Ғылыми-техникалық және кәсіпкерлік салалардың тұрақты өзара іс-қимылын қамтамасыз ету мақсатында Инновациялық қор құрылып, оған инновациялар мен венчурлық кәсіпкерлікті дамыту мен енгізу жөнінде неғұрлым кең өкілеттіктер жүктеледі. Қазақстан даму банкі қазірдің өзінде экономиканың шикізаттық емес секторында жұмыс істейтін отандық кәсіпорындарға кредит бөлу жөніндегі қызметті қолға алып, 23 миллиард теңгеге (150 млн. доллар) жуық кредиттер берді. Оның міндеті — өңдеуші өнеркәсіп пен өндірістік инфрақұрылымды дамытуға жәрдемдесу.

Үкіметтің сонымен бірге халықаралық саудаға қатысты саяси тәуекелді сақтандырумен шұғылдануға тиіс Экспортты сақтандыру жөніндегі корпорация құруы қажет.

Даму жөніндегі мемлекеттік институттардың нарықты алмастырмайтынын немесе ығыстырмайтынын, қайта бәсекеге қабілетті экономиканың қозғаушы күшіне айналып, серіктестік қағидаттары негізінде жеке кәсіпорындарды инновациялық үдеріске тартатынын атап көрсету керек.

1.3. Интеграциялық саясат

Жедел экономикалық өрлеуге біздің мемлекетіміздің интеграциялық жаһатшілігі жәрдемдесетін болады. Жуырда ТМД-ның ортақ экономикасының 90 пайыздан астамын құрайтын Ресейдің, Қазақстанның, Украина мен Беларусьтің өңірлік интеграция ұйымын жасақтау туралы мәлімдегені өздеріңізге белгілі. Біздің еліміз осы бірлестіктің мұраттарын нақтылы жүзеге асырудың дәйекті жақтаушысы болып қала береді. Мұнда көп нәрсе біздің мемлекеттеріміздің заңнамалық базаларын үйлестіруге және парламентшілердің бұл үдеріске белсене қатысуына байланысты болады.

1.4. Инвестициялық саясат

Үстіміздегі онжылдықта әлеуметтік-экономикалық салада жалпы ішкі өнімді екі есе ұлғайтуды, сөйтіп, негізінен алғанда, кедейшілік пен жұмыссыздық проблема-

сын шешуді міндетімізге алғанымызды еске саламын.

Осыған орай экономика саласында 2004 жылы экономикалық өрлеудің барынша жоғары қарқынына жету басты міндет ретінде алға қойылып отыр.

Мұның өзі инвестициялардың тез өсуіне және жалпы ішкі өнімдегі жинақтау нормасының артуына тікелей байланысты.

Экономикалық өсімнің жоғары қарқынын тұрақты ұстап тұру үшін біздің таяудағы 4–5 жылдың ішінде негізгі капиталдың ІЖӨ-ге қатысты жалпы жинақталу көлемін 28 пайыз деңгейіне дейін жеткізуіміз керек. Соның ішінде мемлекеттік инвестициялардың ІЖӨ жөнінде 2-ден 4 пайызға дейінгі өсіміне жету шарт.

Биылғы жылы мемлекеттік бюджеттің асыра орындалатыны, сөйтіп көкейге қонымды маңызды деңгейге — бір триллион теңгеге жақындайтыны қазірдің өзінде білініп отыр.

Сондықтан, биылғы мамырдың ішінде-ақ бюджетті нақтылай түсу қажет, ал экономиканың стратегиялық салаларында жұмыс істейтін мемлекеттік ірі кәсіпорындар акцияларының пакеттерін сатудан алынған жоспардан тыс түсімдерді Ұлттық қорға жіберу керек.

Осыған орай мен Үкіметке биылғы жылдың бюджетін Парламентте нақтылаған кезде артылған қаражатты жинақтауға, сондай-ақ әлеуметтік дамуға бағыттауды тапсырамын.

1.4.1. Мемлекеттік инвестициялар

Индустриялық-инновациялық бағдарламаның іске асырылуын қамтамасыз ететін жоғарыда аталған қаржы институттарын құру мен капиталдандыру мақсатында:

- Даму банкінің жарғылық капиталын ұлғайтуға және оның кредиттік жадығатын молықтыруға — 12 миллиард теңге;
- құрылатын Қазақстан инвестициялық қорының жарғылық капиталына — 23 миллиард теңге;
- құрылатын Инновациялық қорға — 3 миллиард теңге;
- Экспортты сақтандыру жөніндегі корпорация құру үшін — 7,7 миллиард теңге жіберуді ұсынамын.

1.4.2. Астананы дамыту

Астананы еліміздің орталығына көшірудің стратегиялық қажеттігі мен тиімділігі және оны осы заманғы үлгіде абаттандыру керектігі бүгінгі таңда бір кездегідей ешкімнің күмән-күдігін туғызбасы анық.

Бас қаламыздың сәулет сұғатын келісті ету жөніндегі жасампаздық жоспарларды іске асыруды қолға алған екенбіз, ендеше бұл істі аяқсыз қалдырып, ақырына дейін жеткізбеуге біздің ешқандай қақымыз жоқ.

Еліміздің жаңа астанасын салудың экономикалық, саяси және әлеуметтік тиімділігі турасында біз жиі айтып жүрміз. Айталық, Астана қаласын салу мен дамытуды қолға алған жылдардың ішінде оны абаттандыруға әртүрлі көздерден шамамен 2,5 миллиард доллар жұмсалып, мұның өзі еліміздің экономикалық өсуіне, өндірісті жандандыруға, жұмыс орындарын құрып, салық алымдарын көбейтуге айтарлықтай үлес қосты.

Астананың үлгісі бойынша еліміздегі барлық облыс орталықтары көркейіп келеді. «Астананың өркендеуі — Қазақстанның өркендеуі» бағдарламасы жұмыс істеп тұр.

Біз астанамыздың құрылысына елеулі үлес қосып жатқан достас елдерге, шетел инвесторларына, отандық кәсіпкерлерге ризашылығымызды білдіреміз.

Менің өтінішім бойынша олар бөлген өтеусіз қаражатқа биылдың өзінде ғана 200 миллиондай АҚШ доллары сомасына құрылыстар салынып жатыр.

Алайда, алдағы уақытта біз астана құрылысын оны дамытудың ұзақ мерзімді және орта мерзімді жоспарлары мен бағдарламаларының негізінде бюджет қаражатының есебінен жоспарлы түрде жүргізуге көшуіміз керек.

Үкімет Астана қаласының әкімдігімен бірлесіп, әлеуметтік-мәдени мақсаттағы объектілер құрылысының белгіленген жоспарларға сәйкес жүргізілуіне қамқорлық жасауға тиіс.

1.4.3. Жеке инвестициялар

Біздің экономикамыздағы жеке сектордың рөлі барған сайын арта беруге тиіс. Бүгінгі таңда зейнетақы жинақтау жүйесінің жиынтық капиталы 300 миллиард теңгеге жуықтап отыр. Банк жүйесіндегі депозиттер 600 миллиард теңгеден асып түсті.

Банктердің жиынтық меншік капиталы бір жылдың ішінде үштің біріне ұлғайып, миллиард доллардан асып түсті, ал экономикаға берілген кредиттер соңғы үш жылда 4,5 есе көбейді.

Әлбетте, мұның бәрі де экономикалық өрлеудің жоғары қарқынын қамтамасыз етеді және демеп отырады.

Дегенмен, біз жеке жинақтаулар мен қорабалардың, ең бастысы экономикаға жасалатын инвестициялардың бұдан әлдеқайда өсе түсуіне мүдделіміз.

1.5. Салық саясаты

Салық азайған сайын, жеке инвестициялар көбейе түседі дегенді даусыз ақиқат санауға әбден болады.

Сондықтан да мен Үкіметке жекелеген салықтарды пәмін одан әрі кеміту туралы Парламентке ұсыныс енгізуді тапсырамын.

Мен 2004 жылғы 1 қаңтардан бастап:

- қосылған құнға салынатын салықтың пәмін 16-дан 15 пайызға дейін кеміту;
- жұмыс берушілердің регрессивтік шәкіл бойынша еңбекке ақы төлеу шығыстарының деңгейіне қарай әлеуметтік салықты 20-дан 7 пайызға дейін шақтау арқылы оның пәмін кеміту;
- жеке табыс салығының ең жоғарғы пәмін 30-дан 20 пайызға дейін кеміту қажет деп санаймын.

Үкіметке шағын бизнес субъектілерінің оңайлатылған салық салу жағдайындағы қызметінің оңды тәжірибесін ескеріп, арнайы салық уәжіптерінің аясын кеңейту мүмкіндігін зерделеуді тапсырамын.

II. Әлеуметтік даму

Экономикалық өрлеу қарқынын еселей келе, біз еліміздің экономикалық қуатын нығайтып қана қоймаймыз, сонымен қатар әлеуметтік даму міндеттерін шешу үшін барынша кең мүмкіндіктер ашамыз.

Бұл саясаттың маңызды бір бөлігі — зейнетақы мен жалақыны одан әрі арттыра беру.

2.1. Зейнетақылар

Зейнетақының ең төменгі деңгейін 5,5 мың теңгеге дейін ұлғайту қажет деп санаймын.

Әрбір зейнеткердің еңбектегі еншісін, жұмыс өтілін, зейнеткерлікке шыққан кездегі жалақысын ескеріп, зейнетақылардың неғұрлым әділетті шамасын белгілейтін уақыт та жетті, әрі еліміздің оған мүмкіндігі де пайда болды деген ойдамын. Мұның өзі миллионға тарта зейнеткердің зейнетақысын арттыруға мүмкіндік береді.

Осы күрделі әрі едәуір қымбатқа түсетін, алайда абыройлы міндетті шешуге біз кідіріссіз, биылғы 1 маусымнан бастап кірісуіміз керек. Үкіметке зейнетақылардың саралап арттырылуын жүзеге асыруды: биылғы 1 маусымнан бастап оларды қайта есептеуді, ал 1 шілдеден бастап төлеуге кірісуді тапсырамын. Жаңа ең төменгі зейнетақы да 1 шілдеден бастап төленетін болсын.

Есеп бұл үшін бір жарым жылдың ішінде қосымша 60 миллиард теңге, соның ішінде биылдың өзінде 20 миллиард теңгедей бөлу қажет болатынын көрсетіп отыр.

Соның нәтижесінде зейнетақылардың орташа мөлшері келесі жылы сегіз мың теңге деңгейінен асып түсуге тиіс.

2.2. Жалақы

Ең төменгі жалақы, әлбетте, ең төменгі зейнетақыдан артық болуға тиіс екеніне қарамастан, ол биыл ғана сол деңгейге жетіп отыр.

Сондықтан да келесі жылдың 1 қаңтарынан бастап, жалақы 5000 теңгеден 6600 теңгеге дейін, немесе 32 пайыз өсірілетін болады.

Мұның алдындағы жылдары біз бюджеттегі мекемелер қызметкерлерінің жалақысын көтерген едік. Өткен жылы тек мұғалімдердің өздеріне ғана жалақы 35 пайыздан астам көбейтілді.

Белсенді әлеуметтік саясатымызды одан әрі жалғастыра береміз, сөйтіп келесі жылдан бастап бюджеттік сала қызметкерлерінің жалақысы орта есеппен тағы да 20 пайыз ұлғайтылады. Бұл ретте еңбекке ақы төлеу жүйесін одан әрі жетілдіре беру жоспарланып отыр.

Сонымен бір мезгілде еңбекке ақы төлеудің әзірленіп жатқан жаңа жүйесінің ауқымында мемлекеттік қызметшілердің жалақысы орта есеппен 50 пайыз арттырылады.

Бұл жолы Үкімет еңбекақы төлемі кестесін бірінші кезекте ақысы төмен қызметкерлердің жалақысын көтеруді ескере отырып, нақтылай түсуге тиіс.

Тұтас алғанда 2004 жылы жалақыны көбейтуге мемлекеттік бюджеттен 50 миллиард теңгеден аса қаражат бөлінеді.

Сонымен қатар табыс деңгейі төмен адамдарға қолдау көрсету үшін Үкіметке салықтарды кеміту кезінде жеке табыс салығын есептеуге қажетті салық салынбайтын ең төменгі мөлшерді кем дегенде 30 пайыз көтеруді тапсырамын.

Бұл шаралар табысы төмен қазақстандықтардың көпшілігінің әл-ауқатын жақсартуға мүмкіндік береді әрі жұмыссыздықты едәуір қысқартудың маңызды тұтқасына айналады.

Енді бір маңызды мәселе туралы. Біз еліміздің көші-қон шығынының орнын толтырудың жайын да байсалды ойластыруымыз керек. Бұл түйінді мәселе, өз жоспарларымызды іске асыруымыз осы мәселені шешуімізге де байланысты болмақ.

Сол себепті Үкімет:

- тууды өсіруді;
- денсаулық сақтауды жақсарту есебінен өлім-жітімді кемітуді;
- ең әуелі еңбекке жарамды жастағы бұрынғы қазақстандықтар есебінен оралу-шыларды қабылдауды ұлғайтуды қарастыратын бағдарлама әзірлеуге тиіс.

Осыған сүйеніп, мен сондай-ақ келесі жылы оралмандарға арналған шаманы екі есе ұлғайту, әрі осы мақсатқа қосымша екі миллиард теңге жұмсау жөнінде міндет қоямын.

2.3. Мәдени-тарихи мұраны сақтау

Руханият пен білім беру салаларын дамытудың аса маңызды құрамдас бөлігі ретінде биыл бірқатар ауқымды жобалардың басын қосатын «Мәдени мұра» арнаулы орта мерзімді бағдарламасын әзірлеп, іске асыруға кірісуді ұсынамын.

Оның мақсаты:

Біріншіден, халықтың орасан мол мәдени мұрасын, соның ішінде осы заманғы ұлттық мәдениетін, фольклорын, дәстүрлері мен салттарын зерделеудің біртұтас жүйесін жасау.

Екіншіден, ұлттық тарих үшін ерекше маңызы бар елеулі мәдени-тарихи және сәулет ескерткіштерін қалпына келтіруді қамтамасыз ету.

Үшіншіден, ұлттық әдебиет пен жазудың санғасырлық тәжірибесін қорыту және кеңейтілген көркем, ғылыми, өмірбаяндық дестелер жасау.

Төртіншіден, мемлекеттік тілде әлемдік ғылыми ойдың, мәдениет пен әдебиеттің үздік жетістіктері негізінде гуманитарлық білім берудің толымды қорын жасау.

Мәдени-рухани даму жөніндегі шаралардың ішінде біздің бас қаламыздың мәдени ортасын қалыптастыруға айрықша назар аударылуға тиіс.

Үкіметке үш ай мерзімнің ішінде Президент Әкімшілігінің қатысуымен осы орайда тиісті шешім әзірлеуді тапсырамын.

Мен ұсынып отырған барлық шаралар, әсіресе, әлеуметтік даму мен экономикалық өсімнің жоғары қарқынын ұстап тұру мақсатындағы жинақтаулар қажеттігі жағынан алғанда теңдестірілген әрі біздің мүмкіндіктерімізге сай келеді.

Сондықтан да Парламент депутаттарынан осы ұсынысты қолдауды сұраймын. Бұл шаралардың біздің азаматтарымыздың едәуір бөлегінің әл-ауқатын айтарлықтай жақсартатынына күмән жоқ.

III. Демократияландыру және тиімді басқару

Біздің алдымен экономика, содан кейін ғана саясат дейтін қағидатқа сүйеніп, дәйекті түрде ашық қоғамға қарай ілгерілеп келе жатқанымыз қазақстандықтарға мәлім.

Алайда, бізге басқа да жәйттер белгілі.

Егер 90-шы жылдардың басында ел билігін қолдан шығарып алсақ, онда ауыр дағдарыс жылдарында әрі көп ұлтты мемлекеттің жағдайында біздің мемлекеттіктен де айырылып, экономиканы реформалау міндеттерін де шеше алмаған болар едік. Бұған нақты мысалдар бар. Ал біз бүгінгі күні өзіміздің табысқа жеткенімізді мәлімдеп отырмыз.

Еліміздің экономика мен мемлекеттік құрылыстағы жетістіктері қоғам дамуының кезекті кезеңі ретінде саяси жүйені одан әрі ырықтандыру мәселелеріне баса көңіл бөлуге жағдай жасайды. Өзіміздің бүгінгі болмысымызды екшей келгенде, мұны азаматтық қоғам дамуының кезекті кезеңі болады деу керек.

Бүгін бізде демократия мен азаматтық қоғамның іргелі институттары құрылып отыр.

Соңғы уақыттың өзінде ғана бізде омбудсмен институты белгіленіп, Ұлттық кеңес, Бұқаралық ақпарат құралдары жөніндегі Қоғамдық кеңес құрылды.

Үкіметтің жанында алдағы уақыттағы демократияландыру мен азаматтық қоғамды дамыту жөнінде ұсыныстар әзірлейтін Тұрақты жұмыс істейтін Кеңес қызмет атқарып жатыр.

Партиялар туралы жаңа заң қабылданғаннан кейін еліміздегі партия жүйесі нығайып келеді, үкіметтік емес ұйымдардың белсенділігі арта түсті, әрі, ең бастысы, қоғамда саяси мәдениеттің демократиялық үлгісі тамыр тарта бастады.

Осы бағыттағы саясатымызды дәйекті жүзеге асыра отырып, біздің осы жолда кезекті қадамдар жасауымыз керек.

Алдағы кезеңге саяси реформалардың бес басым бағытын қамтитын бағдарламасын ұсынамын.

Бірінші.

Біз мемлекеттік басқару жүйесін жаңалап жетілдіруіміз керек. Мұндағы басты міндеттер — мемлекеттік басқару деңгейлері арасындағы құзыреттіліктің ара-жігін айқын ажырату, бюджетаралық қатынастар жүйесін жетілдіру.

Ұлттық кеңестің кешегі күні өткен отырысында біз «Жергілікті мемлекеттік басқару туралы» Заңға енгізілмекші өзгертулер мен толықтыруларды қарадық.

Бұлар—жергілікті мемлекеттік басқарудың аумақтық даму, төменгі деңгейлердегі, ең алдымен ауылдағы тиімді басқаруды қамтамасыз ету мәселелерін шешудегі өкілеттіктерін одан әрі кеңейте беруге қатысты өзгертулер мен толықтырулар.

Ал мұны іске асыру үшін жүзден астам заңдарға өзгертулер мен толықтырулар енгізу керек. Сондықтан Үкіметтің алдына 2004 жылдың қарсаңында биліктің барлық деңгейлерінің оңтайлы уәзипалығын қамтамасыз ететін заңнамалық құқылық базаға тиісті өзгертулер әзірлеу міндетін қоямын.

Бюджеттік кодекстің жобасын әзірлеу жұмысы аяқталып келеді, оны Үкімет биылғы мамырдың ішінде Парламенттің қарауына енгізуге міндетті.

Осыған орай мен депутаттардан бұл құжатты мұқият зерделеп, осы биыл қабылдаудың қамын жасауды өтінер едім: бұл 2005 жылға арналған бюджетті келесі жылдан бастап, жаңа Бюджеттік кодекстің негізінде қалыптастыруды қолға алу үшін аса қажет.

Ал 2004 жылға арналған Республикалық бюджет туралы заңның жобасы қазіргі қолданылып жүрген «Бюджет жүйесі туралы» Заңның нұсқаларының негізінде әзірленетін болады. Басқару деңгейлерінің өкілеттіктерін айқындау мен оларды қаржылық қамсыздандыру жөніндегі жұмысты аяқталған бетте бұл үдеріс жергілікті басқару органдарының басшыларын сайлау тәжірибесін кеңейту арқылы тыңғылықты тиянағын табуға тиіс.

Бізді басты міндетіміз — жергілікті жердегі биліктің адамдар алдындағы жауапкершілігін көтеру, оларды әрбір адамның күнбе-күнгі мұқтажы мен қамқараретіне жақындата беру.

Ауылдық округтер дегейінде белгілі бір мерзімге әкімдердің сайланбалылығын енгізуге болады деген ойдамын.

Содан кейінгі жерде аудан әкімдерін сайлауға байланысты эксперимент жүргізуге көшкен жөн. Соның қорытындысына қарай мұндай тәжірибенің ұтымдылығы мен оңтайлы үлгілерін анықтау турасында байлам жасауға болатын секілді.

Тегінде, түпкі мұрат әкім сайлау ғана емес, мұны естен шығармау керек. Әлбетте бұл мәселені кезең-кезеңімен қажетті жағдаяттардың қалыптасуына қарай шешкен дұрыс.

Сонымен қатар басқарудың барлық деңгейлеріне кадрлар даярлау үшін жағдай туғызуға кідіріссіз кірісу қажет деп санаймын. Әлемнің үздік университеттерінде оқыту, елімізде санаты биік университеттер құру, сондай-ақ отандық Мемлекеттік қызмет академиясын нығайту — бүгінгі күннің міндеттері, міне, осындай. Мұның да демократиялық құрылыстың аса маңызды бір факторы екеніне сіздер келісесіздер деген ойдамын. Біз өз мәдениетіміздің құндылықтарын, бірлігімізді, ұлтаралық және дінаралық татулығымызды, саяси тұрақтылығымызды сақтай отырып, байыппен алға жылжи беретін боламыз. Мен мұны қайталаудан жалыққан емеспін.

Сонымен бірге, бірде-бір елдің мемлекеттік және саяси құрылыстағы толымдылыққа жете алмағанын да, ешкімнің ойдағыдай бюджетаралық қатынастар орната алмағанын да естен шығармаған жөн.

Дамыған өркениетті деген елдердің өзінде ырықтандыру мен орталықсыздану кезеңдерін мемлекет рөлінің күрт күшеюі мен орталықтану кезеңдері алмастырып отырған: бәрі де нақтылы-тарихи жағдайлар мен даму кезеңдерінің парықтылығына байланысты.

Басқаның тәжірибесін көзсіз көшірудің, халықаралық сарапшылардың бірі дөп басып айтқандай, біреудің дене мүшесін басқа біреуге салатын хирургиялық операция тәрізді екенін мықтап ұғынып алу керек, бөтен мүшенің басқа денеге қабыспайтын кездері жиі ұшырасатынын өздеріңіз де білесіздер.

Мұндай мәселеде абай болған жөн, әуелі бәрін де мұқият екшеп алған абзал. Үкіметке бұл мәселені шетелдік тақылеттес тәжірибені ескеріп, терең зерделеуді, сөйтіп нақтылы ұсыныстар енгізуді тапсырамын.

Екінші.

Сайлау жүйесін одан әрі жетілдіре беру қажет. Сайлау үдерісі бұрынғыдан да айқын әрі ашық болуға тиіс.

Өткен жылдың өзінде менің тапсыруым бойынша «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Конституциялық заңға өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» заң жобасы әзірленген еді.

Онда Орталық сайлауком ЕҚЫҰ-мен бірлесіп, саяси партиялармен өткізген дөңгелек үстелдерде айтылған ұсыныстар ескерілген. Биылғы жылдың басында заң жобасы Тұрақты жұмыс істейтін Кеңестің отырыстарында талқылаудан өткізілді.

Үкімет оны жұртшылық тарапынан айтылған ескертулер мен ұсыныстарды ескере отырып пысықтап, Парламентке енгізуге тиіс.

Бұл заңның негізгі нысанасы сайлау үдерістерінің айқындығын, ашықтығын және бәсекелестігін қамтамасыз ету болуы керек.

Сайлаушылар тізімін түзу, дауыс беру, дауыс беру қорытындысын шығару және сайлау нәтижесін анықтау жөнінде автоматты ақпараттық жүйе енгізу міндет.

Үшінші.

Саяси жүйені демократияландырудың маңызды бағыты — азаматтық қоғам институттарын одан әрі нығайта беру.

Біздің міндет — бұқараның қолдауына ие болған, беделі биік, қуатты әрі жауапкершілігі жоғары партиялардың ірге тартуына жәрдемдесу. Мұның өзі еліміздің стратегиялық мұраттарына сай келеді.

Өзін өзі ұсыну институтын сақтай отырып, саяси партияларға Мәжіліс депутаттығына кандидаттар ұсыну жөнінде айрықша құқық берілуін қажет деп санаймын.

Партиялардың дауыс беру қорытындыларын шығару кезінде бақылауды жүзеге асыруы үшін неғұрлым кең мүмкіндіктері болуға тиіс.

Үкіметтік емес ұйымдармен арадағы өзара іс-қимылды да басқаша құру керек. Осындай ұйымдарға конкурстық негізде мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс жүйесі арқылы экономикалық қолдау көрсету үрдісі жемісті болар еді деген ойдамын.

Бұл үшін «Қазақстан Республикасындағы үкіметтік емес ұйымдар туралы» және «Мемлекеттік әлеуметтік тапсырыс туралы» заң жобаларын тезірек әзірлеп, қабылдаған жөн.

Бұл жұмыс жөн-жосықсыз ұзаққа созылып кетті.

Үкіметтің аталған заң жобаларын пысықтап, Парламентке енгізуі қажет. Кең ауқымды ынтымақтастыққа Үкіметтік емес ұйымдардың жалпы республикалық съезі — Азаматтық форум арна тартуға тиіс. Оны биылғы жылдың екінші жартысында өткізу керек.

Төртінші.

Біздің бұқаралық ақпарат құралдарының қоғамымызды демократияландыру барысындағы рөлі мен орнын айқын анықтап алуымыз керек.

Қазақстанның тәуелсіз жылдарының ішінде тәуелсіз бұқаралық ақпарат құралдарының уәзипалық етуі үшін саяси, экономикалық және құқықтық жағдайлар жасалды. Мұның өзі заңнамалық, сондай-ақ низамдық кесімдермен қуатталатын нақтылы шындық.

Бізде БАҚ-тың басым көпшілігі мемлекеттік емес.

Мәселенің мәні мұнда да емес, ол баспасөз бен теледидардың цензура болмайтын, БАҚ жұмысының жеңілдікті тегершіктері жасалған жағдайдағы, олардың қызметінің заңдық тегершігі айқын анықталған жағдайдағы уәзипалық етуінің бекем тетігінде жатыр. Баспасөзді қаржылық қолдаудың бекем жадығаты бар, оны мемлекет нақ соңғы жылы белсене пайдалана бастады. Осы орайда тек үстіміздегі жылы ғана 50 жаңа бұқаралық ақпарат құралының тіркелгенін айтқан орынды.

Бұл — мемлекет пен қаламгерлер қауымдастығы бірлесе жеткен белес.

Бұл — айтуға тұрарлық жетістік, тек оның маңызын түсіне білейік.

Ендігі жерде біздің баспасөз кеңістігі дамуының келешектегі бағыттары жайлы ойланғанымыз орынды. Әңгіме қоғам мен БАҚ-тың өзара жауапкершілігі туралы, билік пен журналистердің өзара жауапкершілігі туралы болып отыр.

Бұл бір ғана Қазақстанның емес, осы заманғы қоғамдардың бәрінің де басында бар мәселе. Соңғы кездегі оқиғалар ұлттық қауіпсіздік, саяси тұрақтылық, ұлтаралық татулық, дінаралық келісім мүдделері мемлекеттік қана емес, сонымен қатар мемлекетаралық деңгейде басымдыққа ие бола бастағанын айқын көрсетіп отыр.

Біздің бір байқағанымыз, белгілі бір жағдайларда ең демократияшыл деген мемлекеттердің бұқаралық ақпарат құралдары ұлттық мүддені қорғауға келгенде айқын тұғырда тұрады. Біз де бұдан сырт қалуға тиіс емеспіз.

БАҚ туралы жаңа Заң қабылдау қажеттігі пісіп-жетілді, онда сөз бостандығын қамтамасыз етудің, сондай-ақ журналистерді меншіктеушілердің қысымынан қорғаудың осы заманғы нақты жағдайы ескерілуге, сондай-ақ шенеуніктердің еркін баспасөздің қызметіне араласқаны үшін жауапкершілігі күшейтілуге тиіс.

Келесі тұсында БАҚ-тың заңдарды бұзғаны үшін жауапкершілігін де айқындап беру міндет. Қоғамға керегі — жалақорлық пен жалған сөз бостандығы емес, тура да тұғырлы сөз бостандығы.

Үкімет үстіміздегі жылы журналистермен және жұртшылықпен бірлесіп, тиісті заң жобасын әзірлеп, Парламентке енгізуге тиіс.

Үкімет БАҚ рыногындағы бәсекелестік барысын айқын қадағалап отыруға, оның монополияға айналуына жол бермей, тежеп отыруға тиіс.

Бұқаралық ақпарат құралдары кемелдене түсті, елдің мүддесін, яғни жеке өзінің мүддесін терең парықтай бастады. Ендігі жерде өзінің дамуына жасалған қамқорлыққа жауапты тұғыр ұстануымен, яғни әрдайым әділ ақпарат таратуға деген ұмтылысымен жауап қатады деген үміт зор.

Бұл даусыз ақиқат, мұны бір ғана қарапайым себеппен бәріміз де көкейге тоқуымыз керек, өйткені мұның басқадай тетігі табиғатта жоқ.

Билік пен БАҚ арасындағы үндесудің көш басында, ең алдымен, журналистердің қоғамдық бірлестіктері және ел Президенті жанындағы Бұқаралық ақпарат құралдары жөніндегі Қоғамдық кеңес тұрады және тұруға да тиіс.

Бесінші.

Құқық қорғау мен сот органдарының қызметін жетілдіре беру басты мәселелердің бірі болып қала береді.

Бұл мәселені ең алдымен азаматтардың ажырағысыз құқықтары мен бостандықтарын қорғауды қамтамасыз ету тұрғысынан қарау керек деп санаймын.

Қылмысқа қатысты құқық аясын одан әрі ізгілендіруді жалғастыра беру маңызды. Өлім жазасын қолдануға мораторий енгізу үшін Үкіметтің осы мәселені шешудің, атап айтқанда, жазаның өмір бойына бас бостандығынан айыру сияқты түрін енгізудің ұйымдық, материалдық және заңнамалық шарттарын жасауға кірісетін кезі жетті.

Тәжірибе мемлекеттің сот жүйесінің зәруліктеріне деген назары мен қамқорлығы судьялар құрамына қойылатын талапшылдықты арттырумен ұштастырылуға тиіс екенін көрсетіп отыр.

Азаматтар күні бүгінге дейін соттардан өз құқықтарының қорғаушысын, әділеттің жоқшысын көре алмай жүр.

Алқабилер институтын кезең-кезеңімен енгізу жайын да ойластыру қажет.

Әлбетте, соттардың қызметіне бақылау жасау тұтқаларын күшейте түсу керек, әрине, бұл арада сот төрелігін атқару үдеріміне араласпауды әсте естен шығармаған жөн.

Судьялардың кәсіптік даярлығының сапасын да арттыру қажет. Сірә, арнаулы оқу магистратурасын құрған жөн болар. Осы оқу орнын бітіргендер ғана, әлбетте, судьялар болғаны дұрыс.

Конституцияға сәйкес қылмыстық қудалау органдарының іс жүргізу қызметіне деген сот бақылауын күшейте түсу керек, ол үшін тұтқындауға соттың санкциясын шығарту институтын енгізуге дейін бару керек.

Сонымен бірге істі қараудың сотқа дейінгі кезеңдерде де, сондай-ақ сот сатыларында да оңайлатылған және жеделдетілген ресімдерін енгізу керек.

Қадірменді қазақстандықтар!

Құрметті депутаттар!

Ең ауыр жылдардың өзінде менің халыққа «үлде мен бұлдеге ораймын» деп уәде бермегенім, желеулетпе мәлімдемелер жасамағаным, қайта бізді реформалардың қиындықтары мен ауыртпалықтары күтіп тұрғаны, оның салмағы қарапайым халықтың иығына түсетіні жайында сақтандырғаным сіздердің естеріңізде. Алайда, мен халықтың тұрмыс жағдайы жақсарған үстіне жақсара түсетін күннің туатынына да жұртты сендірген едім.

Тарихи аса қысқа мерзімнің ішінде біз ең шұғыл экономикалық және саяси реформаларды жүзеге асырдық. Біздің өзіміз де өзгердік, біздің пайымымыз да, дүние танымымыз да өзгерді. Біз ешкімнің де айрықша бір ақыл айтуынсыз-ақ өз еңбегіміз өз игілігіміздің кілтіне айналатынын, ал мемлекеттің осыған қажетті жағдайлар туғызуда тиіс екенін түсіне білдік.

Бүгін мен берген уәдемді орындап жатырмын деп ағымнан жарылып айта аламын. Қазақстан экономикасының өсуі біздің басты мұратымыз — халықтың әлауқатын арттыруға қызмет етіп жатыр. Менің айтқаным да осы уақыт еді, міне, сол уақыт та келді. Бүгін мен біздің ең жаңа тарихымызда әлеуметтік шығыстарды барынша ұлғайтқанымыз жайында жариялау абыройына ие болдым, біз бұл істі көп ұзамай қолға аламыз, әрі оның игілігі әрбір қазақстандыққа және әр отбасына тиетін болады.

Осы мақсатқа мемлекеттік қазынадан бір жарым жылдың ішінде қосымша 120 миллиардтан аса теңге бөлінеді, мұны бұрынғы жылдармен салыстыру мүмкін емес.

Егер экономикамыз дәл осылайша жақсы жұмыс істейтін болса, онда, «Қазақстан-2030» ұзақ мерзімді Стратегиясында көзделгендей, бұл ілгерілеу одан әрі арна тартады.

Өткен жылдардан бір айырмашылығымыз сол, бүгін біздің қолымызда экономикамыздың іргесін өретін төрт өзекті тұтқалы бағыттар бойынша даму мен жетілдіру бағдарламалары бар, олар:

- аграрлық азық-түлік бағдарламасы;
- индустриялық-инновациялық бағдарлама;
- инфрақұрылымды және энергетиканы дамыту;
- әлеуметтік даму бағдарламалары.

Өткен жылдардан келесі бір айырмашылығымыз сол, бүгін біздің қолымызда қажетті қаржы жадығаты да бар.

Істің ендігі түйіні — биліктің барлық тармақтарының үйлесімді жұмыс істеуінде, ықпалды заңдарда және оларды мүлтіксіз орындауда жатыр.

Біздің ынтымағымыз, жасампаздық күш-қуатымыз, тұрақтылықты, азаматтық және жалпыұлттық татулықты сақтауға, еліміздегі бейбіт өмір мен тыныштықты қамтамасыз етуге деген ұмтылысымыз — Қазақстанның гүлденіп-көркею мен игілік жолында аршынды алға басуыны басты кепілі де сол.

Қазақстан және Ресей шекаралық өңірлері басшыларының I форумында сөйлеген сөзі

Ресей Федерациясы, Омбы қаласы, 2003 жылдың 15 сәуірі

Уважаемый Владимир Владимирович!

Уважаемые участники Форума!

Развитие подлинно дружественных и партнерских отношений с Россией имеет для Казахстана приоритетный характер. Эту позицию мы заняли с самого начала, и за последнее десятилетие она ни разу не подвергалась сомнению. Та степень политического доверия, которой достигли наши страны, позволяет с уверенностью говорить о незыблемости нашего стратегического союзничества. У нас общая история и культура, общая граница, схожий менталитет и тесные родственные связи. В потоке истории мы вместе выстояли в самые тяжелые времена и сегодня решаем совместно возникающие проблемы в интересах наших народов, живущих на едином евразийском пространстве. Мы вместе обладаем мощным экономическим потенциалом, способствующим высоким темпам развития обеих государств. Поэтому закономерным событием на этапе углубления нашего сотрудничества стало объявление 2003 года Годом Казахстана в России. Его основная идея, как и цели данного форума — открыть новые перспективы для более тесного широкомасштабного взаимодействия государств, еще больше укрепить существующие между нашими народами доверие и взаимопонимание.

Россия является основным торговым партнером Казахстана. На ее долю приходится треть всего внешнеторгового оборота Казахстана. В минувшем году он достиг почти 5 млрд. долларов. Пятая часть зарегистрированных в Казахстане предприятий с участием иностранного капитала организована совместно с российскими предпринимателями. Но эту долю можно еще значительно увеличить. В последнее время все более заметным и весомым фактором в развитии двусторонних отношений становится региональное и приграничное сотрудничество. Казахстан устойчиво занимает лидирующее положение во внешнеторговом обороте приграничных субъектов Российской Федерации. На его долю приходится более 50% от общего объема казахстанско-российского товарооборота.

В целом из 89 субъектов 72 тесно сотрудничают с Казахстаном. И, следует отметить, темпы этих отношений активно наращиваются. Наиболее активно развиваются связи с Омской, Оренбургской, Астраханской, Челябинской, Новосибирской областями и Алтайским краем. Например, более 20% всего внешнеторгового оборота Челябинской области и более 50% экспорта связано с Казахстаном. Примерно такие же показатели у Оренбургской области. Товарооборот Омской области с Казахстаном в прошлом году составил почти 238 млн. долларов, а объем казахстанских инвестиций в область превысил рубеж в 25 млн. долларов. Только наша Западно-Казахстанская область активно сотрудничает с 5 соседними областями России (Астраханской, Волгоградской, Саратовской, Оренбургской и Самарской), поставляет продукцию машиностроения, газ, газовый конденсат и продукты его переработки, а также зерно, муку и другие продовольственные товары. В свою очередь, область получает из России большой объем электроэнергии,

минеральное топливо и продукты переработки нефти, фармацевтические товары и многое другое.

Очевидно наличие потенциальных и взаимовыгодных возможностей приграничных регионов двух государств в межотраслевой и внутриотраслевой кооперации, организации товарных, финансовых и транспортных потоков.

В этом направлении вселяют уверенность достигнутые договоренности между Министерством транспорта и коммуникаций Казахстана и Министерством путей сообщения России о создании рабочих групп по совершенствованию тарифной политики железнодорожных перевозок. Практически завершено согласование вопросов по строительству моста через приграничную реку Кигач (граница Астраханской области России и Атырауской области Казахстана) на автомобильной дороге республиканского значения «Актюбинск-Астрахань», которая входит в состав одного из шести международных транзитных коридоров по маршруту «Астрахань-Атырау-Актау-граница Туркменистана». Одним из важных инструментов укрепления приграничных связей должно стать обеспечение условий для расширения контактов между хозяйствующими субъектами двух стран, создание совместных предприятий. Пока они не играют еще той значительной роли, которую могли бы сыграть в развитии приграничного торгово-экономического сотрудничества. Поэтому необходима активная поддержка со стороны государственных структур, руководителей областей и инициатива самих предприятий.

Большое внимание руководители регионов должны обратить на охрану окружающей среды и предотвращение возможных чрезвычайных ситуаций, вызванных техногенным загрязнением. В этом направлении надо ускорить согласование и подписание межправительственного Соглашения «О взаимодействии в сфере охраны окружающей среды», принять конкретные меры по совместной охране и использованию водных ресурсов бассейнов трансграничных рек, по ликвидации опасности ртутного загрязнения Иртыша, решению экологических проблем, связанных с деятельностью Троицкой ГРЭС и других проблем. Нужно оперативно определиться с необходимым объемом финансирования и сроком начала разработки единой схемы комплексного использования и охраны водных ресурсов бассейна реки Ишим. Ее отсутствие затрудняет урегулирование вопросов водodelения между нашими государствами.

Практика показывает, что есть проблемы, связанные не только с производственно-экономическими вопросами, но и с правовыми, консульскими, погранично-таможенными процедурами. Граждане Казахстана и России часто сталкиваются с подобными трудностями. Так, например, я недавно получил письмо от жителей поселка Таловка Жанибекского района Западно-Казахстанской области, находящегося на стыке Саратовской и Волгоградской областей. Его подписали более 100 жителей. Они пишут, что для посещения родных и близких в соседних районах России необходимо получить разрешение на проезд и провоз багажа, за которым приходится ехать более 200 километров на погранично-таможенные посты, хотя расстояние между селами всего 18 километров. Зачастую это происходит как из-за недостаточной информированности населения, так и предвзятых действий отдельных сотрудников таможни, внутренних дел, автоинспекции, обыденного бюрократизма.

Все это сказывается на общественном мнении, особенно в приграничных регионах. Поэтому необходимо ускорить разработку Соглашения «Об упрощенном

порядке пресечения границы жителями приграничных территорий», а также последовательно проводить работу по гармонизации таможенных законодательств двух стран и установлению единых требований к таможенным документам. Нам надо совместными усилиями элементарно разъяснять населению приграничных районов процедуры, действующие нормы и правила въезда и пребывания на сопредельной территории, регистрации и получения нового гражданства.

Вызывает беспокойство продолжающаяся незаконная деятельность по вывозу через границу стратегически важных ресурсов и материалов, организованная преступность, контрабанда, наркотрафик. Все это проблемы, с которыми невозможно бороться в одиночку.

В отношении дальнейшего развития межрегионального приграничного сотрудничества следует переходить от рамочных соглашений и консультаций к формированию конкретных совместных целевых программ двустороннего характера. В частности, в сфере развития предпринимательства, разработки сырьевых ресурсов, транспортных коммуникаций и связи, энергетического обеспечения, природопользования, обустройства границы и других направлениях. Конкретным механизмом регулирования и контроля по реализации этих программ могли бы стать межведомственные региональные комиссии.

Дорогие соседи!

Проведение данного форума в г. Омске является, с одной стороны, формой подведения итогов сотрудничества приграничных областей наших дружественных государств, а с другой — определения перспектив его дальнейшего развития и углубления.

Не могу не сказать несколько слов о хозяевах форума. Омск, как вы знаете, в истории казахстанско-российских отношений занимает особое место. Мне очень приятно, что моя первая официальная поездка по регионам России началась именно с посещения вашего города. И, наверное, это не случайно. Нашу столицу — город Астану, а в прошлом Акмолинск — связывает с Омском очень и очень многое, как никакой другой город.

Век назад Омск был центром Акмолинской области. Уже тогда многие прогрессивные люди видели перспективу по тем временам небольшого заштатного городка Акмолинска с населением в 50 раз меньше, чем сейчас. Наша старейшая газета «Акмолинские областные ведомости» и приложения к ней печатались в Омске. Ваш архив содержит очень много материалов, связанных с нашей историей.

Омск уже тогда был крупным культурным центром в регионе. Казахская интеллигенция из северных регионов стремилась получить образование именно в Омске. Большая дружба между выдающимися сыновьями русского и казахского народа Федором Достоевским и Чоканом Валихановым зародилась также в Омске. В годы лихолетья 30-х годов XX века многие казахи нашли приют у братского народа на омской земле. Наверное, и сейчас остается примерно равное число казахов, проживающих в Омской области, и количество русских в Северном Казахстане. Это подлинно родственные связи, которыми мы очень дорожим. Многие омичи приняли активное участие в освоении наших целинных земель, в становлении экономики Казахстана. Я признателен вам за это!

Мы — исторические соседи. Об этом надо всегда помнить, в том числе в экономическом сотрудничестве. Подчеркиваю, время перехода к практическим делам давно наступило. Нужны четкие скоординированные действия в реализации конкретных экономических и гуманитарных проектов и в первую очередь — на региональном уровне.

В своем недавнем ежегодном Послании народу Казахстана я отметил, что ускоренному экономическому росту будут способствовать интеграционные инициативы наших государств. Наши связи будут развиваться в соответствии с направлениями формирования Единого экономического пространства, которое должно максимально снизить негативное влияние границ на развитие сотрудничества и интеграции. Это как раз те проблемы, которые до сих пор оставались нерешенными в рамках СНГ и ЕврАзЭС. Поэтому сегодняшний форум представляет собой реальную возможность обсудить все наши проблемные вопросы приграничного сотрудничества, выработать дальнейшие пути регионального взаимодействия, найти новых партнеров и сделать еще один шаг в сторону сближения наших государств.

Убежден, что многие проблемы можно легко решить на уровне руководства приграничных областей, районов на основе конкретных программ сотрудничества. Чем больше приграничные регионы будут вовлечены в интеграционные процессы между нашими странами, тем быстрее простые россияне и казахстанцы почувствуют их результат.

Я искренне надеюсь, что конструктивная совместная деятельность по развитию нашего сотрудничества будет и впредь служить укреплению дружбы между народами Казахстана и России. Как гласит казахская пословица: «Хороший сосед гораздо ближе, чем далекий родственник». Так давайте же следовать этой мудрости и в нашей работе.

II Еуразиялық медиа-форумда сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2003 жылдың 24 сәуірі

Уважаемый господин председатель!

Уважаемые дамы и господа!

Я искренне рад приветствовать участников и гостей II медиа-форума. Стало доброй традицией в эти прекрасные весенние дни собирать авторитетных политиков, журналистов, ученых здесь в Алматы. Тема нынешнего форума, связанного с региональной безопасностью и ролью средств массовой информации в этом процессе, актуальна как никогда. Роль слова и образа не только в понимании, но и в конструировании безопасности становится столь же важным фактором, как и собственно военные компоненты. Столетие назад Фридрих Ницше сказал: «Факты не существуют — есть только интерпретации». Конечно, это, может быть, некоторое преувеличение, но с большой долей истины.

Очевидно, что радикальные изменения медиа-сферы — это не локальное, но глобальное явление. По расчетам специалистов радио понадобилось 38 лет, чтобы охватить аудиторию в 50 млн. человек, телевидению 13 лет, а Интернет добился этого уровня за 4 года. В 2002 году число пользователей Интернет превысило 700 млн. человек.

Олдос Хаксли в своих анти-totalитарных утопиях остроумно заметил: «По сотне повторений 3 раза в неделю в течение 4 лет, и готова истина».

На пространстве Евразии мы сталкиваемся с одной весьма коварной проблемой. Она состоит в подмене тезиса — вместо борьбы с международным терроризмом борьба цивилизаций. Возьмем конкретный случай с Саддамом Хусейном. Назвать его правоверным мусульманином после того, что он затеял две войны с единоверцами, травил их химическим газом, просто язык не поворачивается.

Это не проблема ислама, но проблема режима, угрожавшего безопасности региона. Однако информационная интерпретация во многом базировалась на некоей скрытой угрозе, якобы связанной с вероучением.

Истоки терроризма слишком многообразны, чтобы свести их к единственной причине. Но очевидно, что это комплекс проблем, порожденных бедностью, отсталостью, низким образовательным уровнем, политическими интересами, историей разных государств. И трезвое понимание этого факта очень важно для правильного построения всей системы безопасности.

После 11 сентября 2001 года мир сильно изменился. Это требует серьезного анализа. Но одно очевидно — региональная и глобальная безопасность сегодня не статичное понятие, как это было во времена постялтинского мира. Новые угрозы и риски требуют новых подходов.

Мы полагаем, что безусловный успех международной антитеррористической коалиции в Афганистане, смена режима в Ираке должны способствовать снижению напряженности не только в Центральной Азии и на Ближнем Востоке, но и на глобальном уровне. Распространение оружия массового поражения было и остается одной из острейших проблем глобальной безопасности. Расширение числа членов ядерного клуба, растущая опасность обретения такого оружия международными террористами и безответственными политическими режимами, появление нетрадиционных средств

доставки и поражения — от так называемых «грязных» бомб до компактных ядерных устройств — во многом определяют логику последних международных событий.

Между тем в мире есть примеры корректного и ответственного решения этих проблем. Напомню вам, что в прошлом десятилетии Казахстан обладал четвертым по величине ядерным арсеналом в мире. Однако первым на планете пошел на добровольный отказ от обладания ядерным оружием и под строгим контролем международных организаций ликвидировал его на своей территории. Это было, если помните, названо модельным примером необходимого решения данной проблемы. Актуальность этого примера сегодня очевидна как никогда, и масс-медиа могли бы сыграть значительную роль в наглядной демонстрации того, как решаются сложные проблемы в терминах нормальной политической логики.

Структуры безопасности в Европе после двух мировых войн обрели значительный запас прочности, несмотря на все сегодняшние коллизии. Для глобальной устойчивости особую роль обретают структуры безопасности в Азии, где сегодня проживает основная масса населения нашей планеты. На протяжении 10 лет Казахстан активно работал над созывом Совещания по мерам доверия и безопасности в Азии. Оно состоялось в прошлом году с принятием Алматинского акта, и именно в этом зале, с участием лидеров 16 стран Азии, в том числе Китая, России, Индии, Пакистана и многих крупнейших государств Азии.

Разумеется, создание архитектуры азиатской безопасности длительный процесс. Но только созданием подобных институтов, а не рассуждениями о неизбежности конфликтов, мы можем реально снизить напряженность. Мы полагаем, что медийная поддержка таких начинаний очень важна, ибо она открывает горизонты понимания и доверия. Среди тех интеллектуальных фантомов, которыми особенно активно пользуются в последние несколько лет, особо выделяется тезис о якобы начавшемся столкновении цивилизаций. Но на практическом и информационном уровне пора задуматься не о достоверности этих гипотез, а о том, каким образом наладить реальный диалог культур и религий.

Казахстан во внутренней политике и на международном уровне активно развивает такие формы диалога. 8 лет назад мы создали уникальный инструмент гармонизации межэтнических отношений Ассамблею народов Казахстана. Этот институт получил высокую оценку ОБСЕ и Организации Объединенных Наций. Он реально способствует межнациональному диалогу в стране. За все годы независимости в Казахстане не произошло ни одного массового конфликта на этнической почве. Напомню, что речь идет о стране, где проживает более 120 национальностей и представители всех основных конфессий мира. Пример нашей страны действительно можно принять в качестве модели межэтнического консенсуса. Ведь мы обеспечили главное право человека — жить в мире.

В феврале 2003 года здесь в Алматы встретились лидеры ряда мусульманских стран региона, руководители крупнейших американских и международных еврейских организаций, представители ряда христианских церквей для того, чтобы обсудить идею межконфессионального форума основных мировых религий. Мы получили принципиальную поддержку духовных руководителей огромных религиозных общин и надеемся в ближайшее время собрать руководителей и представителей крупнейших конфессий мира.

Воздействие духовных лидеров порой несоизмеримо даже с влиянием политиков. Но соизмеримо со словом медийного сообщества. Мы надеемся на то, что

мусульмане и католики, православные и иудеи, протестанты и буддисты сойдутся на земле Казахстана, чтобы найти пути диалога, а не конфликта цивилизаций. И поддержка региональных и глобальных средств массовой информации будет одним из решающих критериев успеха этого важного дела.

Отношения общества и СМИ не могут рассматриваться в отрыве от исторического и геополитического контекста. Некоторые особенности нашей жизни иногда непонятны для людей на Западе, привыкших поколениями к простым и фундаментальным понятиям: частная собственность, свобода слова, открытое общество. Но я хочу еще раз напомнить, что мы лишь недавно вышли из тоталитарного общества. Этим во многом объясняются и ошибки в процессе строительства нового государства.

В свое время Маркс и Ленин подробно описали, как переходить от рынка к плану, но в мире нет учебника, который описывал бы переход от социализма к капитализму. Однако наше бесспорное преимущество состоит в том, что мы знаем, откуда пришли, и знаем, чего мы хотим.

Мы хотим построить и строим демократическое общество. Наш народ учится демократии и свободе. И это огромное достижение сегодняшнего поколения. Но столь же очевидно, что если бы не было управляемости страной в условиях жестокого экономического кризиса и острейших межнациональных конфликтов во всем постсоветском пространстве, то переход состоялся бы с иной логикой. Сперва к анархии, к кровавым конфликтам, потом к фашизму. Эта логика приводит к печальным результатам, и судьба одиозных режимов в мире известна. Демократия — наша конечная цель, а не начало пути.

Но давайте посмотрим, чего же мы достигли за столь короткое время. При этом главной целью в эти годы было сохранение и укрепление нашей долгожданной независимости. Это был вопрос номер один. И мы двигались по единственно допустимой в наших условиях стратегии — сначала экономика, а потом политика. Именно этим обстоятельством продиктованы наши экономические успехи и безусловное лидерство Казахстана в СНГ по уровню экономического развития и степени либеральности экономической системы.

Казахстан первым в СНГ был признан Европейским Союзом и США страной с рыночной экономикой. Мы руководствовались принципом ответственности власти за экономическое благосостояние народа, сохранение политической стабильности, гражданского мира, межнационального и межконфессионального согласия. Своей внешней политикой мы создавали пояс доверия и стабильности вокруг нас. Предложенный Казахстаном модельный проект Евразийского Союза также был нацелен на укрепление доверия и мира через экономическую интеграцию.

Необходимо отказаться от иллюзии, что в бедном и раздираемом социальными противоречиями обществе можно реализовать модель либеральной и плюралистической печати. И дело здесь даже не в культурных традициях. Дело заключается в том, что слабое гражданское общество на фоне жестко противоборствующих групп давления превращает сами средства массовой информации в инструмент дезинтеграции и распада социума. Для того, чтобы избежать этого негативного сценария, необходимо наращивание фундаментальных условий свободного функционирования прессы — стабильных многопартийных политических систем, сильных и многочисленных неправительственных организаций, экономических условий для независимого существования СМИ, либерального законодательства в отношении масс-медиа. Наконец, создание реального субъекта и объекта свободного медиа-

сообщества. Речь может идти только о массовом слое экономически самостоятельного, политически независимого среднего класса.

Если посмотреть на все компоненты, без которых свободной прессы и телевидения не существует, то становится очевидным, что Казахстан шаг за шагом создает среду для развития реально демократических средств массовой информации. Разумеется, были и субъективные ошибки в этом процессе, были и остановки в пути. Была и справедливая критика в адрес Казахстана. Однако общая позитивная тенденция налицо. По существу, в Казахстане преодолена одна из главных болезней закрытых обществ — запрещена цензура, государственные СМИ не являются ни монопольным, ни основным игроком на медиа-рынке. В Казахстане нет закрытых тем для обсуждения. И ваша вторая встреча здесь в Алматы для обсуждения острых проблем современности является, я думаю, самым ярким этому свидетельством. Подавляющее большинство СМИ, более 80% — частные. Правовая среда функционирования независимых СМИ создана. Создан ряд экономических преференций и налоговых послаблений для развития независимых СМИ. Идет процесс самоорганизации журналистского сообщества.

В Казахстане сегодня действует более 3 тысяч неправительственных организаций. Прекрасно осознавая, что третий сектор является ключевым в развитии гражданского общества, мы впервые на пространстве СНГ будем реализовывать специальную правительственную программу поддержки НПО на среднесрочный период.

Сегодня мы можем твердо сказать, что в Казахстане появился массовый, устойчивый слой среднего класса. Его основные ценности связаны с рынком и либеральным обществом. Это главный социальный результат десятилетия наших реформ. Однако в политическом смысле не менее важно и то, что это — гарантия экономической и социальной поддержки свободной прессы. Такова реальная логика происходящего.

Этот экскурс в нашу новейшую историю был необходим для демонстрации простого тезиса: «Региональная и глобальная безопасность опираются на безопасность национальных государств». Но трактовка безопасности как системы жестко ограничительных мер государства давно ушла в прошлое. Мы исходим из иного понимания безопасности. Она может базироваться только на развитом гражданском обществе, при наличии реального консенсуса по базовым ценностям в обществе. И роль средств массовой информации в этом неосценима.

Уважаемый господин председатель!

Уважаемые дамы и господа!

Когда-то Джон Кеннеди, собрав в Белом доме американских лауреатов Нобелевской премии, сказал, что никогда столько блистательных умов не собиралось в этом здании, кроме тех далеких дней, когда здесь обедал в одиночестве Томас Джефферсон. Думаю, что и под этими сводами такая концентрация интеллекта явление редкое.

Мне бы хотелось пожелать вам плодотворных дискуссий и конструктивных интерпретаций той непростой связи, которая существует между безопасностью и средствами массовой информации.

Желаю вам успехов!

ШЫҰ мүше мемлекеттері Басшылары кеңесінің III отырысында сөйлеген сөзі

Ресей Федерациясы, Мәскеу қаласы, 2003 жылдың 29 мамыры

Уважаемые коллеги!

Уважаемые участники заседания!

Наша сегодняшняя встреча имеет чрезвычайно важное значение. Решения, которые мы с вами сегодня примем, по существу означают завершение оформления института ШОС. Создаются правовые условия для начала деятельности двух важных органов Организации — Секретариата в Пекине и штаб-квартиры Региональной антитеррористической структуры в Бишкеке. Мы также утвердили господина Чжан Дэгуана на должность Исполнительного секретаря ШОС. Считаю, что это достойная кандидатура с большим опытом дипломатической службы. Он был первым послом Китая в Казахстане, награжден орденом «Достық» I степени. Поздравляю Вас, господин Чжан Дэгуан, со столь высоким назначением.

На предыдущих форумах я уже говорил, что Казахстан придает большое значение Шанхайской организации сотрудничества, считает свое участие в этой организации своей приоритетной задачей. Считаю, что при должных усилиях всех государств-членов ШОС может стать дееспособной организацией, способной внести существенный вклад в обеспечение региональной и глобальной безопасности. ШОС также располагает большим потенциалом в развитии многостороннего торгово-экономического сотрудничества, а также гуманитарных связей.

На мой взгляд, нам необходимо предметно определиться с ближайшими и долгосрочными целями. От Шанхайской организации сотрудничества ожидают многого в плане многостороннего сотрудничества. Важно оправдать эти надежды.

Идет разработка долгосрочной Программы многостороннего торгово-экономического сотрудничества. Эта работа затянулась, а ее предполагается принять на второй встрече глав правительств осенью этого года. Данный документ должен быть конкретным, лишенным декларативности и направленным на сотрудничество в реальных секторах экономики.

Готовятся соглашения в сфере совместного сотрудничества при ликвидации стихийных бедствий, борьбы с незаконным оборотом наркотиков. Осенью этого года в Казахстане состоится первый фестиваль культуры наших стран.

Таким образом, ШОС набирает обороты и тем самым привлекает к себе внимание многих государств и международных институтов.

Налаживаются контакты с Контртеррористическим комитетом ООН, получено приглашение для участия представителя ШОС в заседании ОБСЕ в июне этого года, есть сигналы к установлению связей от других международных организаций и ряда ведущих государств мира. Все это говорит о растущем авторитете нашей организации, является свидетельством того, что мы движемся в нужном направлении.

Уважаемые коллеги!

Наша встреча проходит в непростых международных условиях. Мир по-прежнему сотрясают конфликты. В их основе находятся этническая, национальная

и религиозная нетерпимость. Эта тенденция быстро распространяется по многим регионам планеты, порождая террористические акты и кровавые конфликты. Считаю, что страны-члены организации ШОС должны внести свой заметный вклад в предотвращение этих угроз и ослабление напряженности.

Так, например, Казахстан готовится осенью этого года провести у себя большой форум лидеров мировых религий и конфессий в целях установления и укрепления межрелигиозного диалога. Данная идея уже поддержана многими главами конфессий. И было бы весьма отрадно, если бы первые лица государств ШОС и прежде всего России и Китая и на словах, и на деле поддерживали этот форум. Такой шаг стал бы весомым вкладом в дело укрепления мира и согласия.

Глобальные масштабы приобретает международный терроризм, бросивший вызов безопасности многих государств. В рамках ШОС мы создаем антитеррористический центр, расположенный в Бишкеке. Важно сразу же объявить о приоритетах его работы. Я думаю, вы согласитесь, что нам, на нашем региональном уровне необходимо поставить во главу угла борьбу с сепаратизмом, наркотранзитом, а также выстраивать собственную региональную политику в рамках международной борьбы с терроризмом.

Современный мир со всем многообразием его политических и экономических систем как никогда ранее нуждается в согласованных, скоординированных действиях международного сообщества во имя защиты общечеловеческих ценностей, в первую очередь, права каждого гражданина на достойную жизнь. Разрастание терроризма и насилия показало уязвимость стандартных схем обеспечения безопасности на глобальном и региональном уровнях. Необходима выработка новых, более эффективных форм противодействия международному терроризму.

Вызовы человечеству носят тотальный характер, и я убежден в том, что в современных условиях по-прежнему действенным и универсальным инструментом в формировании нового мироустройства должна оставаться Организация Объединенных Наций как единственный международный орган, представляющий интересы всего человечества.

Безусловно, Организацию Объединенных Наций нужно реформировать адекватно быстро меняющейся обстановке в мире. Но делать это следует в высшей степени осмотрительно и взвешенно, поэтапно, чтобы не подорвать и без того очень хрупкий баланс сил в современном мире. Коренные преобразования ООН можно начинать только тогда, когда созреют все необходимые условия и будет достигнут консенсус в мировом сообществе по всем аспектам реформ.

Дорогие друзья!

Отношения между государствами-членами ШОС базируются на прочном фундаменте политики здравого смысла, прагматизма, доверия и исторической ответственности за судьбы наших стран и народов. События последнего времени в мире придают нашему партнерству особый смысл и новое значение. Казахстан подтверждает свою приверженность идее построения многополярного мира, как политической философии современных международных отношений.

Мы допускаем, что среди различных государств, в том числе среди нас, государств-членов ШОС, могут быть разногласия в подходах к тем или иным актуальным проблемам современности. Собственно говоря, подобные различия уже

имеют место. Взять, к примеру, последние события в Ираке и вокруг этой страны. На мой взгляд, очень важно не драматизировать подобного рода различия, а основные усилия направить на противодействие глобальным вызовам, прежде всего международному терроризму.

Мы считаем, что создаваемая модель мироустройства XXI века должна опираться на прочный фундамент международного права. Только в этом случае она может обеспечить гармоничное сочетание интересов различных государств: больших и малых, развитых и развивающихся, богатых и бедных, обеспечить предсказуемость и созидательную поступательность мировых процессов на благо всего человечества.

«ЕҚЫҰ-ның трансазиялық өлшемі: қауіпсіздіктің ажырамас бөлігі» Трансазиялық парламенттік форумында сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2003 жылдың 7 маусымы

Уважаемые главы делегаций, парламентарии!

Дамы и господа!

Прежде всего хотел бы приветствовать вас на гостеприимной казахстанской земле.

Позвольте выразить мою глубокую признательность руководству ОБСЕ, Совета Европы, представителям присутствующих в этом зале международных организаций, всем участникам форума парламентариев, прибывшим на форум в Алматы.

В последние годы Казахстан стал местом проведения крупнейших международных форумов, в том числе Совещания по мерам доверия и безопасности в Азии, собравшем в прошлом году лидеров крупнейших государств континента, двух медиа-форумов, на которых присутствовали ведущие глобальные средства массовой информации. Это реальная демонстрация нашей принципиальной открытости и приверженности диалогу.

Казахстан впервые стал местом проведения представительной встречи, проводимой под эгидой Парламентской ассамблеи Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе.

Значимость этого события очевидна.

Впервые парламентарии стран-участниц ОБСЕ собрались обсудить проблемы обеспечения европейской безопасности за 2 тысячи километров от географических границ Европы.

Во-первых, это обусловлено глобализацией экономических, политических и культурных процессов. Поэтому сегодня правильной является постановка вопроса о более широком измерении безопасности европейского континента, как в географических координатах, так и с учетом новых угроз и вызовов.

Во-вторых, проведение межпарламентского форума ОБСЕ в нашей стране следует рассматривать в контексте той роли, которую потенциально может сыграть Центральная Азия в отношениях между общеевропейской и формирующейся азиатской системами безопасности.

Ровно год назад в Алматы состоялся первый саммит Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, созыв которого был инициирован Казахстаном. Эта инициатива во многом базировалась на опыте формирования системы безопасности в Европе.

Принятие итоговых документов саммита СВМДА — Алматинского акта и Декларации об устранении терроризма и содействии диалогу между цивилизациями — это реальный шаг на пути к стабильности и безопасности в Азии.

В-третьих, в современном сложном и противоречивом мире возрастает значимость развития различных форм диалога между странами и народами.

В этой связи деятельность Парламентской ассамблеи ОБСЕ — важная часть целостной системы доверия и безопасности в Европе. Диалог между

парламентариями — избранныками народов — позволяет решать многие проблемы, устранять имеющиеся культурные, экономические и политические барьеры. В нынешнем разноликом мире он является одним из механизмов наведения мостов взаимопонимания и сотрудничества между государствами и цивилизациями.

Проведение этого форума в Алматы дает возможность парламентариям стран ОБСЕ воочию оценить ритм, динамику и направленность изменений, происходящих в Казахстане, уровень открытости нашего общества, его проблемы и тревоги.

На мой взгляд, в таких непосредственных контактах заключено важное гуманистическое измерение безопасности в эпоху глобализации.

Убежден, что участники форума внесут свою лепту в переосмысление измерений безопасности Европы, сформулируют и обсудят предложения относительно деятельности ОБСЕ в новых исторических условиях.

В конце прошлого столетия парадигма безопасности мира, его регионов и отдельных стран стала меняться.

На протяжении нескольких веков ситуация в Европе имела определяющий характер для безопасности других регионов планеты. Только в XX веке континент дважды был ареной самых ожесточенных мировых войн в истории человечества. Последовавший после Второй мировой войны идеологический раскол Европы предопределил и линии противостояния в других «горячих точках» планеты. В годы холодной войны барьер, проведенный в самом сердце Европы, стал эпицентром, излучающим ядерную опасность уничтожения всего человечества.

В тех условиях сконструированная на основе Хельсинкского процесса система безопасности и сотрудничества в Европе сыграла определяющую роль в поддержании мира и стабильности на всей планете. Она была механизмом поддержания оптимальной температуры международных отношений на заключительных этапах «холодной войны», а затем обеспечила преодоление ее наиболее негативного наследия.

Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе оказала неоценимую помощь странам Восточной Европы и новым независимым государствам, в том числе и Казахстану, в преодолении ряда острых социально-гуманитарных проблем транзитного этапа, вносит неоспоримый вклад в развитие институтов гражданского общества.

В целом ОБСЕ выдержала серьезные испытания временем, решив многие острые проблемы региональной и, вместе с тем, глобальной безопасности.

В начале XXI века источники самых опасных угроз и вызовов глобальной безопасности и стабильности оказались за пределами европейского континента.

В первую очередь, речь идет о международном терроризме и экстремизме, расширении масштабов торговли оружием, наркотранзита, нелегальной миграции, транснациональной организованной преступности и других. Угроза распространения оружия массового поражения сегодня в большей степени связана с другими географическими зонами планеты.

Трансграничный характер угроз и вызовов в новом столетии побуждает изменять региональную безопасность не иначе как по глобальной шкале.

Это касается и Европы, и других регионов мира.

Постановка вопроса о трансасиатском измерении ОБСЕ является абсолютно логичной.

Во-первых, территория, по крайней мере, 11 стран-участниц ОБСЕ географически располагается в Азии. Их них только 3 государства – Россия, Турция и Казахстан — расположены и в Европе, и в Азии одновременно. Уже это делает азиатский вектор важным направлением деятельности ОБСЕ.

Во-вторых, все говорит о том, что значение азиатского направления в обеспечении глобальной безопасности неуклонно возрастает. В современной Азии проживает более половины человечества. В глобальной экономике наиболее быстрыми темпами развивается экономика азиатских стран, здесь сосредоточен основной сырьевой и демографический потенциал планеты.

В-третьих, современная Азия крайне неоднородна и в политическом, и в экономическом, и в культурном отношении. Это затрудняет процесс создания здесь институтов безопасности. В отличие от Европы, в значительной мере интегрированной в цивилизационном отношении, тезис о единой восточной цивилизации является даже не мифом, а большим заблуждением.

Источники многих глобальных угроз оказались в азиатской части планеты. В Южную Азию и на Дальний Восток переместились угрозы распространения и применения оружия массового поражения. В Афганистане оказался на рубеже веков один из центров международного терроризма и экстремизма.

В Азии располагаются два из трех мировых центров незаконного производства наркотиков. Это страны, так называемых, «Золотого треугольника» и «Золотого полумесяца». Отсюда берут начало и проходят по территории десятка государств каналы нелегальной поставки около 70% опиума и героина в Европу.

Наконец, социальная и политическая нестабильность ежегодно гонит из некоторых стран Азии в Европу десятки тысяч нелегальных мигрантов.

Таким образом, ключи решения многих проблем глобальной безопасности, включая и обеспечение стабильности европейского континента, сегодня сокрыты в Азии.

Центральной Азии самой географией была уготована роль связующего звена между двумя глобальными «узлами безопасности» — европейской и азиатской. В этой связи хотел бы поделиться с вами своим видением внутреннего измерения безопасности региона, восстановившего свое самостоятельное развитие лишь на исходе XX века.

Страны Центральной Азии на сегодня решили только часть задач строительства своей независимой государственности. Они сделали только первые шаги к созданию гражданского общества. В их экономике только обозначились первые позитивные тенденции.

Причем ни одна из стран не обладает самодостаточным уровнем экономического, технологического и инвестиционного потенциала и нуждается в притоке иностранных инвестиций.

Наблюдаемая сегодня положительная динамика социально-экономических показателей в отдельных странах в значительной мере связана с иностранным капиталом, вложенным в реализацию конкретных проектов.

Я глубоко удовлетворен тем, что по этому показателю Казахстан занимает сегодня лидирующие позиции среди центральноазиатских стран. Общий объем привлеченных в страну иностранных инвестиций за все годы независимости составил более 20 млрд. долларов.

Мы твердо намерены и далее сохранять это лидерство.

Экономический прагматизм — это краеугольный камень системы безопасности в XXI веке.

Конечно, есть военные, гуманитарные, духовно-культурные и национально-исторические аспекты безопасности. Их значения никто не отрицает и не собирается отрицать.

Но речь идет о понимании базовых конструкторов новой системы международных отношений, которую миру еще предстоит сформировать.

Существовавшая вплоть до последнего десятилетия прошлого века глобальная политическая конструкция дает сбои не только потому, что изменился баланс сил, но и потому, что изменилось содержание процесса. Ключевым фактором национальной и региональной безопасности становится уровень включенности в глобальные воспроизводственные циклы. Все более очевидным становится, что очаги напряженности будут возникать не только на линиях столкновения интересов региональных или глобальных держав, но и в своеобразных «зонах забвения», тех регионах мира, которые «выключены» из современности. Для того, чтобы Центральная Азия не стала «больным человеком» Евразии, есть только один рецепт — открытое общество и открытая экономика.

В закрытых обществах национальный вопрос решается очень просто по известной формуле: этнический геноцид или переселение целых народов. Распад большинства внешне стабильных государств на протяжении последних 12 лет произошёл именно в силу этнических напряжений. Пример полиэтничного и многоконфессионального Казахстана демонстрирует возможность мирного сосуществования этносов и религий на основе диалога между ними, инициированного и поддерживаемого государством. Важнейшим нашим достижением стало то, что мы не допустили политизации межнациональных и межконфессиональных отношений. Высокую оценку наша национальная политика получила со стороны авторитетных международных организаций, в том числе ООН и ОБСЕ.

Мы убеждены, что источники современных угроз и вызовов заключены не в разных культурных платформах, а в социально-экономической сфере. Корни терроризма и экстремизма обусловлены рядом причин, но никак не особенностями той или иной религии. Это хорошо известные болезни транзитных обществ — бедность, безработица, низкая социальная адаптация. В этих условиях неизбежно происходит либо криминализация части общества, либо уход в политический радикализм.

Этот урок важен для нас с учетом проявившихся на рубеже веков угроз терроризма и экстремизма в некоторых странах Центральной Азии.

И тот факт, что эта угроза не проявилась столь масштабно в Казахстане, во многом обусловлен правильной расстановкой приоритетов и первоочередным решением острейших социально-экономических проблем.

Свой принципиальный выбор Казахстан сделал еще 12 лет назад: альтернативы открытому обществу и рыночной экономике нет. Другой вопрос — как проводить модернизацию. Механизм модернизации это ключевой вопрос внутреннего измерения национальной безопасности.

Казахстан, как и другие страны Центральной Азии, переживает сложный процесс тройной трансформации. Часто из-за непонимания специфики региона нас сравнивают с Восточной Европой и делают из этого далеко идущие выводы. Однако Восточная Европа развивалась в совершенно иной культурной, экономической и геополитической среде. Традиции рынка, национальной государственности, демократических моделей поведения в Восточной Европе были прерваны буквально на 3–4 десятилетия. И этот регион быстро интегрировался после геополитических катаклизмов в свой исторический культурно-цивилизационный ареал. В Центральной Азии ситуация совершенно иная.

Во-первых, мы переходим от традиционалистского общества к современному, основанному на либеральных принципах.

Для нас особенно важно не допустить столкновения различных культурных платформ, обеспечить гармоничное сочетание национальных традиций с модернизационными установками, постепенно инкорпорируя в общественное сознание новые для людей ценности и отношения.

Тем более, что неудачные примеры из недавней истории некоторых стран имеются. Как правило, там, где происходила резкая смена механизмов функционирования общества, а либерализм противопоставлялся традиционализму, процесс, либо оборачивался общественным регрессом, либо приводил к перерождению иницировавших его сил в диктаторские режимы.

Во-вторых, мы практически с нуля начали возводить здание своей национальной государственности.

История государственности была прервана на столетия, а в современных терминах и понятиях ее не было. И то, что представляется в Европе как данность, нам приходилось конструировать на ходу. На фоне тяжелейшего экономического кризиса и постоянной угрозы социального взрыва.

В-третьих, необходимо было пройти этап трансформации плановой экономики в рыночную, монопартийной политической системы в плюралистическую.

На сегодня мы в целом провели структурные экономические реформы, переломили опасные кризисные тенденции. Казахстан интегрирован в мировую экономическую систему. В то же время мы внедрили новые социально-экономические институты — современную финансовую, налоговую, инвестиционную, пенсионную системы.

Политическая система претерпела радикальные изменения. Формирование многопартийной политической системы, наличие легально действующей оппозиции, свободной прессы, новой избирательной системы и ряд других явлений, принципиально отличающих современный Казахстан, также свидетельствует о масштабе транзита от весьма традиционалистского массового сознания с одной стороны и политической практики прежней тоталитарной государственности с другой.

Этот феномен «тройного транзита» требует гибкой и одновременно последовательной политики. Любая политика, формируемая с точки зрения лишь одной из этих проекций, способна завести общество в тупик.

В целом вектор нашей политики направлен в сторону рыночной экономики и демократического развития.

Казахстан твердо придерживается принципа открытости и на этой основе готов к диалогу по всему спектру вопросов гуманитарного развития.

Мы осознаем, насколько сложно возводить устойчивое здание региональной безопасности, находясь на стыке трех тектонических платформ современной геополитики, особенно в фазе их активного движения.

Соседство с двумя крупнейшими государствами — Россией и Китаем, мощная культурная гравитация Исламского мира делает невозможным формирование системы безопасности Центральной Азии только узким региональным кругом.

Поэтому формируемая система центральноазиатской безопасности принимает многоярусный характер. Каждый из ее сегментов выполняют определенную роль в поддержании регионального равновесия, стабильности и защиты от угроз и вызовов.

Участие большинства стран региона в Организации Договора коллективной безопасности помогает решать проблемы военно-технического характера, что является одной из гарантий предотвращения военных угроз.

В рамках Шанхайской организации сотрудничества удалось снять проблему напряженности на границах Казахстана, Кыргызстана, Таджикистана, России и Китая от Памира до берегов Тихого океана, создать систему мер доверия, прежде всего в военной области.

В рамках ШОС вырабатываются формулы многостороннего сотрудничества по противодействию угрозам международного терроризма, экстремизма и сепаратизма, развитию экономических и гуманитарных связей.

В рамках процесса СВМДА разрабатывается пакет мер доверия в Азии. В Алматинском акте СВМДА, принятом год назад, приоритетным названо устранение угроз, связанных с распространением оружия массового уничтожения.

В настоящее время на заключительную стадию вышел процесс формирования в Центральной Азии зоны свободной от ядерного оружия, завершается подготовка соответствующих межгосударственных документов.

Вопросы противодействия международному терроризму и экспорту религиозного экстремизма решаются в рамках сложившейся договорно-правовой базы Организации «Центральноазиатское сотрудничество», Антитеррористических центров СНГ и ШОС.

Важным аспектом обеспечения региональной безопасности в Центральной Азии является участие ее государств в программе НАТО «Партнерство во имя мира».

Государства региона — участники международной Антитеррористической коалиции.

Благодаря ее решительным действиям удалось ликвидировать основные базы международного терроризма в Афганистане, сдвинуть с мертвой точки процесс политического урегулирования в этой стране, в течение почти четверти века бывшей главным источником дестабилизации в регионе. Именно антитеррористическая коалиция государств, а не международные структуры, ответственные за безопасность, сыграла позитивную роль. Очевидно, что эффективность таких международ-

ных структур будет падать, если они не будут задействованы в решении реальных проблем безопасности.

Все эти сегменты дополняют друг друга, в целом позволяют охватить наиболее проблемные и опасные кластеры безопасности региона в их глобальном измерении.

Вместе с тем, в процессе обеспечения безопасности Центральной Азии сегодня имеются ряд окон «уязвимости». Через них глобальные угрозы и вызовы безопасности «проникают» в наш регион и тем самым представляют серьезную опасность для Европейского континента.

На мой взгляд, в прикрытии этих «окон» может и должна сыграть активную роль ОБСЕ.

Причем речь идет не о создании в регионе некой модификации «санитарного коридора» между Европой и Азией, а о выстраивании в Центральной Азии целенаправленной превентивной работы специализированных структур ОБСЕ по противодействию отдельным угрозам и вызовам безопасности. В этой связи членство центральноазиатских стран в ОБСЕ играет важную роль.

Прежде всего актуально расширение роли ОБСЕ в борьбе с международным терроризмом и экстремизмом, главным образом, в географической зоне ответственности этой организации, включая и Центральную Азию.

Казахстан поддерживает инициативу о скорейшем принятии всеобъемлющей международной Конвенции против международного терроризма.

Совместными усилиями нам необходимо выстроить систему противодействия незаконному транзиту наркотиков.

Антитеррористическая операция, проведенная в Афганистане, к сожалению, не оказала влияния на сокращение наркопроизводства в регионе «Золотого Полумесяца» как одного из финансовых источников террористической и экстремистской деятельности в мире.

Наркотрафик в Европу по так называемому «северному маршруту» остается одним из опасных вызовов, угрожающих глобальной и общеевропейской безопасности.

Вполне логичным видится создание в Центральной Азии под эгидой ОБСЕ международной структуры по борьбе и с такой угрозой безопасности, как нелегальная миграция.

ОБСЕ может сыграть важную роль в обеспечении безопасности на Каспии. Из 5 прикаспийских государств 4 являются членами этой организации.

В этом плане Казахстан предлагает подписать «Пакт о стабильности на Каспии». Его ключевым моментом мог бы стать отказ использовать военную силу в прикаспийском регионе. Назревает и вопрос о формировании здесь эффективной региональной антитеррористической структуры.

Перспективными направлениями транскаспийского вектора деятельности ОБСЕ видится работа по предотвращению техногенных аварий и катастроф, выстраиванию защитных барьеров на пути распространения эпидемий.

Работая по этим направлениям, ОБСЕ могла бы расширить шкалу измерения безопасности общеевропейского пространства.

Тем самым Центральная Азия стала бы одним из форпостов ОБСЕ в противодействии глобальным угрозам и вызовам. Одновременно ОБСЕ внесла бы заметный вклад в обеспечение прочного мира и стабильности региона Центральной Азии.

На наш взгляд, роль ОБСЕ в регионе должна быть более предметной и практической. Нам необходим прагматический подход, а не просто советы и консультации. Тем более, что сохранение политической стабильности в регионе отнюдь не является постоянной величиной. И проблема состоит не в том, чтобы раскачивать лодку, а в том, чтобы добиться региональной безопасности на долгосрочный период.

Уважаемые дамы и господа!

В центре усилий по обеспечению безопасности и стабильности на планете всегда был многосторонний открытый диалог между странами и народами. Это один из базовых принципов такой авторитетной международной структуры как Организация по безопасности и сотрудничеству в Европе.

Уверен, что дискуссии вокруг актуальных тем, стоящих на повестке дня, позволит форуму Парламентской ассамблеи ОБСЕ достичь поставленных целей, выработать взаимоприемлемые подходы к решению сложных проблем безопасности.

Желаю всем участникам успешной работы! Благополучия, мира и процветания всем нашим странам и народам!

Қазақстан Республикасы Парламенті екінші шақырылымы V сессиясының ашылуында сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2003 жылдың 2 қыркүйегі

Уважаемые депутаты!

Начинающая свою работу V сессия Парламента — по сути, завершающая для депутатов второго созыва. От ее итогов во многом будет зависеть оценка всей проделанной вами работы.

Прежде чем обсудить наши общие задачи и приоритеты на предстоящий период, хотел бы поблагодарить вас за огромный вклад в создание и совершенствование законодательной базы страны. Вами принят ряд важных и, бесспорно, полезных законов.

Среди них Земельный кодекс, благодаря которому впервые в Казахстане введена частная собственность на земли сельскохозяйственного назначения. Приняты три фундаментальных кодекса — Таможенный, Лесной и Водный.

Если же говорить «языком цифр», то за указанный период из стен Парламента вышло 96 законодательных актов, затрагивающих практически все стороны жизни общества и государства.

Можно с уверенностью констатировать положительную динамику рассмотрения и принятия Парламентом приоритетных проектов законов. Это я расцениваю как поддержку с Вашей стороны проводимых преобразований и стремление на законодательном уровне обеспечить своевременную их реализацию.

Создание обновленной правовой основы использования земельных, водных и лесных ресурсов, снижение налоговой нагрузки на предпринимателей должны дать дополнительный импульс развитию экономики страны.

Продолжается работа по формированию благоприятных условий для притока инвестиций в приоритетные секторы экономики. В новом Законе «Об инвестициях» сделан шаг навстречу отечественным инвесторам.

Для них предусмотрены те же гарантии, что и для иностранных компаний.

Основным критерием отбора инвестиционных проектов при предоставлении льгот и преференций будет прежде всего их нацеленность на развитие агропромышленного комплекса, сельских территорий, объектов транспортной инфраструктуры, водоснабжения, социальной сферы и оздоровление экологии.

Большой блок принятых законов затрагивает вопросы банковской и оценочной деятельности, кредитования, страхования, валютного регулирования и валютного контроля.

Я имею в виду законы «О рынке ценных бумаг», «Об акционерных обществах», «О государственном регулировании и надзоре финансового рынка», «О фонде гарантирования страховых выплат».

Внесены изменения и дополнения в уголовное, уголовно-процессуальное, уголовно-исполнительное законодательство, что предполагает гуманизацию политики государства в данной области.

Ратификационная деятельность Парламента затронула в этом году важнейшие аспекты внешнеполитической и внешнеэкономической политики нашего государства.

В ходе сессии ратифицировано 46 международных соглашений. Среди них — соглашения с Российской Федерацией о разграничении дна северной части Каспия, о делимитации границ с нашими соседями по центральноазиатскому региону.

В контексте проблемы обеспечения национальной безопасности должен констатировать, что мир, к сожалению, не стал более безопасным. Международный терроризм и экстремизм все более расползаются по планете.

Как известно, Казахстан не остался в стороне от международной борьбы с терроризмом. Учитывая, что эта проблема всего мирового сообщества, мы присоединились к Международной конвенции о борьбе с финансированием терроризма. Внутри же страны очень важный спектр вопросов обороны и безопасности отрегулирован в принятых законах «О военном положении» и «О чрезвычайном положении», которые адекватно отвечают на требования времени.

Таким образом, Парламентом, при тесном и конструктивном сотрудничестве с Правительством, проделана большая работа.

Уважаемые депутаты!

Мы прошли наиболее сложные этапы реформ и становления государства. В результате, последние годы характеризуются стабильным ростом экономики.

Хочу напомнить, что еще в очень недалеком прошлом Казахстан занимал 11-е место среди союзных республик по ВВП на душу населения.

Сегодня мы вышли на второе место после России. Уже вдвое обходим Украину, хотя отставали от нее также в 2 раза. У нас есть реальная возможность занять по данному показателю первое место в СНГ уже в ближайшие годы.

По качеству и темпам реформ Казахстан получил высокие оценки со стороны авторитетных международных организаций и зарубежных стран.

Строго выполняется Стратегия развития страны до 2030 года, которая является нашим первым и базовым документом. Ее основные параметры максимально конкретизированы во втором, производном от нее документе — Стратегическом плане развития до 2010 года. И, наконец, мы вносим все необходимые и оперативные корректировки в индикативные планы, базирующиеся на первых двух документах.

Положено начало осуществлению Программы действий Правительства на 2003–2006 годы. Ее основной задачей является последовательный рост уровня жизни населения.

Предполагается обеспечить достижение среднегодового прироста ВВП в пределах 7–7,5% с дальнейшим повышением его уровня на душу населения в 2006 году до суммы 2 600 долларов. Уровень инфляции не должен превышать 4,5–5,5%. Предусматривается также значительное уменьшение доли населения, имеющего доходы ниже прожиточного минимума.

Растут инвестиции в основной капитал и объемы внешней торговли. Улучшается ситуация на рынке труда.

Заметно укрепляется финансовая сфера, что в целом способствует повышению деловой активности и росту производства.

Высокие темпы экономического роста создали предпосылки для увеличения доходов населения. Возросла среднемесячная номинальная заработная плата.

Как вы знаете, с 1 июля 2003 года повышены размеры пенсий. На очереди — повышение заработной платы работников бюджетной сферы.

Эти успехи — закономерный результат четких и последовательных реформ, которые мы осуществили в предыдущие годы.

В текущем году проведена большая работа по определению стратегических направлений развития экономики страны и продолжению структурно-институциональных преобразований.

В этих целях принята Стратегия индустриально-инновационного развития. Она направлена на обеспечение сбалансированного развития отраслей промышленности.

Ее целью является преодоление сырьевой направленности экономики и повышение ее конкурентоспособности. Это наша твердая позиция.

На получение максимальной выгоды для страны направлена государственная программа освоения казахстанского сектора Каспийского моря.

Начала действовать Программа развития сельских территорий. Она призвана обеспечить повышение уровня жизни сельского населения, оптимизацию расселения сельских жителей, концентрацию ресурсов в экономически перспективных регионах.

Все это указывает на то, что процесс реформ перешел от стадии поиска модели развития, к целенаправленной работе по построению социально-ориентированной, конкурентоспособной и устойчиво развивающейся экономики.

Пришло время наращивать потенциал и закреплять достигнутое. Нам с вами все это по силам.

Уважаемые депутаты!

Предстоящая сессия, как я уже сказал, по сути, завершающая перед парламентскими выборами. Избирательная кампания «не за горами». Поэтому я просил бы вас, чтобы предвыборные интересы не сказывались на законотворческой работе.

При рассмотрении законов нужно учитывать прежде всего наши стратегические задачи и общие государственные интересы.

Народ из года в год становится грамотнее, самостоятельнее в выборе своих представителей и все меньше верит популистским обещаниям.

Нужны предельная ответственность и требовательность в процессе обсуждения и принятия законов, поскольку сейчас, как никогда, важно их качество.

В предвыборный период особенно сильно проявляется мотивация к принятию социальных законов, начинает преобладать стремление более быстрыми темпами, чем это позволяет экономика, решать социальные проблемы. Тем более что их на самом деле еще немало.

Все необходимые социальные расходы на 2004 год обозначены мною в апрельском послании этого года. На большее пока не стоит замахиваться, если мы хотим укреплять мощь своей экономики.

Мы должны больше средств направлять на накопление, на развитие, а не на «проедание». Сегодня нам никак нельзя устраивать соревнование на предмет: кто предложит больше уровень повышения зарплат, пенсий, социальных пособий.

Надо думать не о популистских шагах, а о том, как поддержать высокие темпы роста экономики, а главное, о том, — что мы оставим будущим поколениям. К сожалению, мы пока еще отстаем по многим показателям экономического

и человеческого измерения от многих стран мира. Нам нужно этот разрыв преодолеть. А для этого нужно достичь высокой нормы накоплений, большого объема инвестиций, в том числе внутренних.

В этой связи проект республиканского бюджета на 2004 год прошу принять в редакции, максимально обеспечивающей реализацию стратегических и текущих задач развития страны.

В целях реализации Стратегии индустриально-инновационного развития Казахстана на 2003–2015 годы Правительству необходимо пересмотреть налоговую политику в отношении субъектов научной и инновационной деятельности, а также в сфере налогообложения нефтяных операций.

Хочу заметить, что пересмотра ранее заключенных контрактов, связанных с разделением продукции, не будет. Однако в ходе переговоров с нашими инвесторами нужно учитывать взаимные интересы Правительства и инвесторов в соответствии с новыми нормами налогообложения.

Новые нормы будут применяться в отношении вновь разрабатываемых месторождений на суше и на шельфе Каспийского моря.

Анализ исполнения Плана законопроектных работ Правительства на текущий год показывает, что выполняется он крайне неритмично. Необходимо повысить темпы и качество законопроектной работы, обеспечить согласованность действий.

Основные системообразующие реформы в Казахстане завершены, сформирована функционально обоснованная база национального законодательства.

Определена модель казахстанской государственности, отвечающая современным требованиям. Поэтому основной упор должен быть сделан на «шлифовку» действующего права.

В утвержденной мною Концепции правовой политики государства поставлена задача по совершенствованию законодательного поля страны.

Ныне действующие законы были приняты в разные годы, на различных этапах развития государства, поэтому в отдельных случаях содержат в себе несовпадающие концептуальные подходы. В других случаях законы разрабатывались для решения отдельных проблем, в том числе, по узким вопросам, которые не всегда требовали всеобъемлющего законодательного регулирования.

К сожалению, принимались и законы, больше ориентированные на ведомственные интересы. А это неизбежно приводит к необходимости их последующей корректировки.

Все это не лучшим образом сказывается на обеспечении законности в стране, затрудняет процесс становления Казахстана как правового государства. В этой связи на Правительство возложена задача систематизации законодательства и повышения его качества.

На предстоящей сессии вас ожидает большая работа по обсуждению и принятию группы наиболее значимых законопроектов. В этой связи в соответствии с пунктом 2 статьи 61 Конституции прошу обеспечить их рассмотрение в приоритетном порядке.

Среди них, во-первых, проект Бюджетного кодекса, который должен четко расставить точки над принципами и методикой составления бюджета.

В нем закладываются положения, направленные на обеспечение прозрачности бюджетного финансирования.

Во-вторых, учитывая важность дальнейших мер по развитию малого предпринимательства, по моему поручению разработан проект Закона «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам государственной регистрации».

Он предусматривает введение принципа «одного окна» при осуществлении государственной регистрации юридических лиц с целью упрощения сопутствующих процедур регистрации.

Как известно, сейчас большая и целенаправленная работа ведется Государственной комиссией по вопросам децентрализации государственных функций и межбюджетных отношений.

Ее результатом должно стать совершенствование системы государственного управления в контексте расширения возможностей исполнительной власти в регионах по более решительному и ответственному решению задач местного значения, обеспечению динамичного и сбалансированного развития регионов.

В-третьих, соответствующий проект Закона «О внесении изменений и дополнений в некоторые законодательные акты Республики Казахстан по вопросам местного государственного управления» уже внесен в Парламент.

В этом году мы вступаем в период крупных выборных кампаний. 20 сентября состоятся выборы в маслихаты, а в следующем году — в Парламент.

Формирование нового состава представительных органов страны, таким образом, будет происходить последовательно — от регионального к общенациональному уровню. Это подчеркивает возросшую значимость регионов в казахстанском обществе.

Предстоящие выборы пройдут в иных условиях, чем предыдущие. Существенно отличаются социальные и экономические условия жизни общества. Мы поступательно движемся по пути повышения благосостояния населения. Возросло доверие к институтам государственной власти.

Казахстанские граждане уже приобрели опыт участия в политической жизни и у них уже более четко оформились требования к тем, кто пребывает у власти или кто желает в нее войти.

Вам, уже состоявшимся народным избранникам, предстоит также усовершенствовать правовые основы будущих парламентских выборов.

Практически уже завершена разработка предложений по совершенствованию избирательной системы.

Соответствующий проект Конституционного закона прошел стадию всенародного обсуждения и с учетом его итогов уже вносится к Вам на рассмотрение.

После принятия закона избирательный процесс должен стать еще более демократичным, прозрачным и открытым.

Устанавливаемые законопроектом процедуры учитывают рекомендации политических партий и ОБСЕ.

Учитывая возрастающую роль институтов гражданского общества, государство проводит целенаправленную политику по созданию механизмов диалога с ними. На сегодня у нас здесь наработан большой и во многом позитивный опыт.

С прошлого года работает созданное по моей инициативе Постоянно действующее совещание по выработке предложений по дальнейшей демократизации и развитию гражданского общества.

Данный шаг был продиктован пониманием необходимости вовлечения широкой общественности в процесс совершенствования политической системы.

За сравнительно короткий период в рамках совещания в наиболее широком формате были обсуждены важные законопроекты о выборах, СМИ, Земельный кодекс. По всем ним были даны рекомендации и предложения, которые нашли свое отражение в принимаемых документах.

Сегодня Казахстан выступает в качестве страны, демонстрирующей мировому сообществу успешный опыт формирования толерантного общества. Межнациональный мир и согласие являются достоянием нашей страны. Во многом это заслуга Ассамблеи народов Казахстана. В этом году состоится ее юбилейная — X сессия.

Вполне успешными оказались диалоговые механизмы в межконфессиональной сфере. В этом направлении ведется большая работа. В феврале этого года в Алматы была проведена международная конференция мира и согласия. Во второй половине сентября в Астане состоится съезд лидеров мировых и традиционных религий.

Реализация подобных форумов призвана утвердить принципы мира и согласия между людьми различной национальности, вероисповедания, как в региональном, так и мировом масштабе.

Как всегда, в поле зрения депутатов должны находиться вопросы законодательного обеспечения усилий государства по борьбе с преступностью, соблюдению законности и правопорядка, обеспечению национальной безопасности страны.

В сфере правоохранительной деятельности накопился ряд проблем, которые будут рассмотрены на предстоящем в сентябре совещании с правоохранительными органами. По его итогам будут определены меры, которые, возможно, потребуют законодательного реагирования.

Завершая свое выступление, хотелось бы пожелать вам, уважаемые депутаты, успехов и плодотворной работы в рамках предстоящей сессии, с тем, чтобы она оставила заметный след в деле улучшения национального законодательства.

Пятую сессию Парламента Республики Казахстан второго созыва объявляю открытой.

Махамбет Өтемісовтің 200 жылдығына орай өткізілген «Махамбет — қайтпас қайсарлық пен еркіндіктің өшпес рухы» атты ғылыми-тәжірибелік конференциясында сөйлеген сөзі

Атырау қаласы, 2003 жылдың 14 қыркүйегі

Ардақты ағайын!

Қадірменді меймандар!

Ханымдар мен мырзалар!

Тәуелсіздікке қол жеткізген кейінгі 11 жыл ішінде ұлтымыздың ұлы тұлғаларын ұлықтап, есімдерін қастерлеп, бүкіл халық болып ме-рекелеу игілікті дәстүрге айналып отыр.

Осы уақыт аралығында егемен елдігіміздің рухани кемелдігінің өлшеміне айналған халықаралық деңгейде бірнеше айтулы мереке өткені баршаңызға мәлім.

Біз данышпан ойшыл, кемеңгер ақын Абайдың, жыр алыбы Жамбылдың, заңғар жазушы Мұхтар Әуезовтің, ғұлама ғалым Қаныш Сәтбаевтің тойларын бүкіл ұлт болып ұйымдаса өткіздік.

Осы тойлардың баршасы бір қазақ елінің еншісінде қалмай, дүниежүзінің бүкіл мәдени-рухани тынысын үйлестіріп отырған халықаралық мәртебелі ұйым — ЮНЕСКО шеңберінде аталып өтті.

Олар сән құрып, салтанат жасау үшін емес, кешегі Кеңес Одағы құрамында тоталитарлық жүйенің темір құрсауында тұмшаланып келген елдің еңсесін көтеру, ұлт рухын ояту, халық бірлігін ұлықтау, атадан балаға алтын арқау ретінде үзілмей жеткен бай тарихи және мәдени мұрамыздың бары мен жоғын түгендеп, тәуелсіз, азат ұрпақтың қолына табыстау үшін жасалды.

Біз тәуелсіз ел болмасақ, мұндай шараларды іске асыра алмас едік.

Шын мәнінде, түп шежіресі сонау түркілерден бас алатын қазақ халқы өзінің жер бетінен жоғалып кетпей, іргелі ел, жоралы жұрт қалпын сақтап қалғаны — оның еркіндік сүйгіш ерік-жігерінің, асқақ рухының арқасы. Осы жолда арғы-бергі замандарда орын алған бас көтерулердің, қозғалыс-көтерілістердің арқасы. Елі мен жері үшін жанын пида еткен боздақтардың арқасы.

1836–37 жж. Исатай мен Махамбет басқарған халық қозғалысы солардың бірі ғана емес — бірегейі. Сондықтан тағы да сол ЮНЕСКО деңгейінде аталып етіп жатқан Махамбеттің 200 жылдығы біз үшін кезекті той емес. Тарихымызға көрсетілген керекті тағзым. Махамбеттей есіл ердің өз ұрпағына аманаттаған мәңгі өлмес мұрасынан алғымыз келетін тағылым.

Қазақтың кең даласының қай түкпіріндегі де төбешікті қақ жарсаңыз — асты тұнған тарих — халық тарихы. Ал енді Махамбетті Махамбет қылған да, Исатай мен Махамбет бастаған қозғалысты саяси мәні зор тарихи оқиғаға айналдырған да халық. Ел тарихы мен ер тарихын бөліп жара алмайтынымыз сондықтан.

Олай болса, Махамбеттің мерейтойына халықаралық биік мәртебенің берілуі — қазақ атты ежелгі халқымызға, Қазақстан атты жас мемлекетіміздің адамзат

қауымдастығына терезесі тең, керегесі кең, болашағы бүгіннен де жарқын Ел ретінде танылуының арқасы деп білеміз. Бұған қол жеткізген де — еліміздің тәуелсіздігі.

Тарихтағы қадау-қадау ірі тұлғалар тек өз халқының ғана қастерлісі, ұлттық дүниетанымды ғасырлардан ғасырларға жеткізуші ғана емес. Олар жалпыадамзаттық құндылықтардың қазынасы да. Міне, сол себепті Махамбеттің қайсарлыққа суарылған «жыр-жебелері», бір қарағанда, Дж. Байрон, А. Мицкевич, Ш. Петефи, В. Гюго, Т. Шевченко және т.б. ойшылдардың асқақ та өршіл романтизмімен ұштасып, үндесіп жатқандай. Бұл — «ұлылардың ортақ ұлағаты», адамгершілік және адамсүйгіштік сарынның, пайымды парасат пен сергек сенімнің тарихи үндестігі.

Алайда, Махамбеттің олардың ешкайсысына ұқсамайтын жері де бар. Ол оның туған топырағы мен төл мәдениетінің құнарынан нәр алған табиғаты тың жаратылысында.

Махамбеттің өмірі мен шығармашылығының бағасын ғалымдар мен әдебиетшілер бере жатар. Сондықтан бұл тақырыпқа тереңдегім келмейді. Алайда, Махамбет жырларының бүгінгі тәуелсіз Қазақстанға берер қандай тағылымы бар? Ақынның отаншыл отты жырларының азат еліміздің арманшыл жастарын елін, жерін сүйге тәрбиелейтін қандай мәні бар? Осыған тоқтала кетпеске болмайды.

Тарихтың ұлы көші қайда бағыт ұстап, шерлі шежіре парақтары қанша аударылса да, мындаған жылдар бойы Еуразия атты қарт материк талай аласапыран оқиғаларды басынан өткізсе де, осы апайтөс құрлықтың дәл кіндік ортасындағы ұшы-қиыры жоқ Ұлы даланы «үстінде көк аспан, астында қара жер жаралғаннан бері» мекен етіп келе жатқан халық әр кезде де Бостандық, Еркіндік, Азаттық ұғымдарымен өмір сүріп келеді. Оған Уақыттың өзі куә.

Махамбет міне осы ежелден еркіндік тән болған, еркінсүйгіштігі қалалық көршілерін тәнті қылған ең Даланың перзенті.

Осында қалыптасқан көшпелі өркениет пен «Ежелгі дәстүрдің ділмәрі», Тоныкөк пен Асанқайғыдай «Дала философтарының» ақырғысы, Кетбұға, Доспамбет және Ақтамбердідей «Жорық жырауларының» соңғысы. Мыңжылдықтар бойы сұрыпталып, сомдалған кесек мәдениеттің Күміс сынығы.

Баяғы Түркі қағанаты дәуірінің (V–VIII ғғ.) ескерткіштерінде таңбаланған тас жазбалардан есетін «елдік пен ерлік» поэзиясының асқақ лебін кейінгі ұрпаққа қаз қалпында жеткізе білген өр Тұлға. Оның:

«Ереулі атқа ер салмай,

Егеулі найза қолға алмай,

Ерлердің ісі бітер ме», — деген өлең жолдары осының куәсі.

Махамбет елдік пен ерлік идеясын ұрпақтан ұрпаққа жеткізіп қана қоймай, ұлттық рухтың қуатын, қайыспайтын қара нардай қайратын, мұқалмайтын алдаспандай сенім мен жігерін мәңгілікке сөзімен де ісімен де өрнектеп қалдырып кеткен ақиық Ақын.

Сол себепті де біз:

«Қорлықта жүрген халқыма

Бостандық алып берем деп...

...Ағайынның ары үшін,

Қарындастың қамы үшін...», — деген Махамбеттің поэзиясын — Тәуелсіздік пен Теңдіктің симфониясы деп білеміз.

Махамбет береке мен бірліктің, адал ант пен берік серттің жоқшысы. Оның:

*«Бірлестірсек білекті,
Шынтуайттап бірлікті*

Орната білсек керекті», — деп ағайынды берген сертке берік болып, алған анттан айнымауға, тілекті үндестіріп, білекті бірлестіруге шақыратын жырлары әр қазақ азаматы үшін қашанда өзгермейтін өміршең қағида болып қалуға тиіс.

Жалпы, қазақ тарихы — жан-жақты тарих. Қазақ мәдениеті — жан-жақты мәдениет. Даланың батырлары мен сал-серілері халық мұңын жоқтайтын жырау да, табиғат мұңын жоқтайтын сазгер де, сөз ұстаған шешен де, найза ұстаған көсем де бола білген. Махамбет — сол дәстүрдің жанды жалғасы.

Ол «қара қазан сары баланың қамы жолында» «Еділ үшін егесіп, Жайық үшін жандасып, Қиғаш үшін қырылып, Тептер үшін тебіскен», сейтіп «Еділдің бойын елге қондыруды, жағалай жатқан сол елді малға толтыруды» армандаған Күрескер ақын.

Олай болса, бүгінгі Егемендігіміз баянды, Тәуелсіздігіміз табанды етілген дәуірде отансүйгіштік, елжандылық, патриотизм идеяларын кейінгі жас ұрпақтың бойына егу абыройлы міндет болып отырғанда, алдымызға 2030 жылға дейінгі Стратегиялық бағдарлама қойып, жүзеге асыру жолында еңбектеніп жатқан кезде Махамбеттің өр өлендері бұрынғыдан да өзекті.

Сондықтан да біз халықтың арман-мұратын, ұлттың мүддесін, елдің болашағын, жердің келешегін ойлағанда Рухы Асқар Алатаудай Ақынның атына қайта-қайта орала береміз.

Әдетте Махамбет туралы, Исатай мен Махамбет басқарған ұлт-азаттық қозғалысы жайлы айтылғанда олардың Бөкей Ордасын басқарған Жәңгір ханға қарсы бағытталғаны көп айтылады. Меніңше бұл жаңсақ пікір.

Исатай-Махамбет қозғалысы патшалық Ресейдің отаршылдық саясатына қарсы бағытталған халық көтерілісі болатын. Ал кіші-гірім хандарды ресей патшасы тағайындай бастаған.

Патшалық өктемшіл саясат қазақ даласына біртіндеп басып кіріп, оны билеп-төстеудің үш сатылы реформасын жасап, әуелі ондағы дәстүрлі билік институттарын әлсіретуге ұмтылды.

Онымен қоймай, қазақ жерін аумақтық тұтастықтан да, ұлттық тұтастықтан да ада қылуға күш салды. Осындай шұрайлы жерлерінен айрылып, алдындағы малы, жолындағы жайлауы қолды бола бастаған тұста Исатай мен Махамбет тәрізді «ел қамын жеген Едігелердің» қол қусырып қарап жатқаны мүмкін де емес еді.

Әйтпесе, Сырым, Қаратай, Атақозы, Көктемір, Тіленші, Жоламан, Кенесары, Жанқожа, Есет, Арынғазы, Досан, Байзақ көтерілістері мен Ақмешіт, Түркістан, Әулие Ата, Мерке, Ұзынағаш шайқастарының барлығын өзара теке-тірестен шыққан талас-тартыс ретінде мүлдем теріске шығаруға тура келер еді.

Сол сияқты XIX ғасырда елді бодандық бұғауынан босату жолындағы бас көтерулер қазақ даласының әр түкпірінде өтіп жатты.

Олардың әрқайсының өз Махамбеті болғаны да сөзсіз. Ал Еділ мен Жайықты қатар емген Атыраудың жалпақ Нарын өлкесінің «кызғыш құсы» болып шарқ ұрып, тендік іздеген Исатай-Махамбеттің тағдыры отаршылдық жылдарында сахарада ешбір толас таппаған көтерілістер эстафетасының бірі және бірегейі.

Ал енді мұндай бас көтерулер мен көтерілістер кейінгі кеңестік жүйе тұсында да орын алмай қойған жоқ. Себебі патшалық отаршылдық кеңестік отаршылыққа

ұласты. Тәуелсіздік жолындағы күрес таптық күреске ұласты. Елдің егемендігі шектеліп, ұлттық мемлекеттіліктің тамырына балта шабылды. Ұлттық мүддеден партиялық идеология жоғары қойылды.

Ұлттық бірлік — әлеуметтік жікшілдіктің көлеңкесінде қалды. Халық арасын наразылық кеуледі. Өлкелерде қозғалыстар өрті өршіді. Коллективтендіру, жаппай қуғын-сүргін уақытында халқымыздың екі миллиондайы қырылып, 1 млн. астамы ауа көшуге мәжбүр болды.

Ұлттық тарих пен таным, мәдениет пен өнер, ұлттық тәлім мен тәрбие, діл мен тіл — жалған ұран, жалаң партияшылдықтың құрбанына айналды.

Осындай қым-қиғаш уақытта, сансыз соғыстар мен отаршылдық саясат зардабынан өзінше бір оркениет бесігі болған қаншама қалалар қирандыға айналмады. Ата-бабаларымыздың жазба, ауызекі дәстүрдегі мұралары, поэзиясы, құндылықтары мен идеалдары жинақталған қаншама дерек көздері із-түссіз беймәлім болмады.

Ол ол ма, «от пен оқтың» салдарынан жоқ болуға айналған тарихи және мәдени ескерткіштер қаншама. Алайда, кітаптарды, олар сақталатын ғимараттарды өртеп жіберуге болар.

Бірақ халық көкейінде ғасырлар бойы сақталып, ұрпақтан ұрпаққа беріліп отыратын рухани құндылықтарды құрту, егер сол халық жер бетінде тірі тұрса, ешкімнің де қолынан келген емес.

Міне, күні бүгін батыр бабамыздың ұлы арманы орындалды деп айта аламыз. Халқымыз бодандық бұғауынан құтылып, бостандыққа қол жеткізді. Біз де тәуелсіздіктің 11 жылында «түн қатып жүріп» біраз іс бітірдік.

Еділдің бойына қалың ел қонды. Жайықтың бойы малға толды. Сары бала егемен ел тізгінін ұстаған азаматқа айналды. Қара қазан молшылыққа, ырыс-берекеге толды.

Үлкенге құрмет, кішіге ізет сөз жүзінде емес, әлеуметтік реформалар арқылы жүзеге асты. Зейнетақы өсіп, жалақы молайды. Жалпы әлеуметтік-экономикалық, саяси-демократиялық реформалар жөнінде Қазақстан ТМД топжарғаны атанды. Әлем таныған абыройлы елге айналдық. Мемлекетіміздің іргесі бекіді. Ұлттың рухы оянды.

Мен айтып өткен Абай, Жамбыл, Мұхтар Әуезов сынды алыптарымыздың әлемдік деңгейде өткізілген жылдары, XX ғасыр басындағы алаш арыстарының аталып жатқан аттары осының дәлелі. Тектен текке емес. Ата тарихымызда өшпес із қалдырып, ұрпақ жадында Ұлт мүддесінің жоқшысы ретінде жатталып қалған тұлғалардың есімдерін кейінгі ұрпақтың санасына сіңдіріп, жұртымыздың рухын көтеріп, рухани мұрасын молайта түсу үшін.

Оларды ұмытуға еш хақымыз жоқ. Тарихымыз төрелі, мәдениетіміз өрелі болу үшін біз қолдан келгеннің барлығын жасауымыз керек.

Жалпы ұлттық рух туралы мен бұдан бұрын да айтқан едім. Қазір тағы да қайталасам деймін.

Кез келген халыққа бәрінен бұрын асқақ рух керек.

Қай заманда, қай елде болмасын сол халықтың асқар таудай асыл перзенттері ең алдымен өз ұлтының, туған халқының еңсесін көтеріп, рухын асқақтату жағыш ойлап өткен, сол жолда күрескен, тіпті құрбан болған.

Қазіргі таңда ақында да, әкімде де ұлт мүддесі, ел қамынан артық мақсат болмауы тиіс.

Ата-бабамыз армандап өткен азаттығымызға жеткен кезеңде, біздің ең қымбат мүддеміз, асылымыз, ардақтымыз — ұлттық рух екендігін естен шығармауымыз керек. Рухы мықты адам ғана отанын шын сүйетін нағыз патриот бола алады.

Бұл ретте Күлтегіннің құдіретіне, Қазтуғанның қайратына, Доспамбеттің дауылпаз жырларына шындалған Махамбет шығармашылығы ұлттық рухымыздың қайнар бұлағы, мәңгілік сарқылмас қоры болып қала бермек.

Мен өзімнің биылғы жылғы Қазақстан халқына Жолдауымда еліміздің тарихи мұралары мен мәдени жәдігерлеріне үлкен көңіл бөлу керектігін атап айтқан болатынымын. Соған орай Үкімет қазір «Мәдени мұра» атты арнайы мемлекеттік бағдарлама жасақтап жатыр. Жақын арада бекітілетін болады.

Бұл бағдарлама бойынша еліміздегі негізгі тарихи және ескерткіштер тізімге алынып, жөндеу жұмыстарынан өтеді.

Туған тарихымызға, төл мәдениетімізге қатысы бар деген жазба деректер жүйеленіп жарыққа шығатын болады.

Қазақтың аса бай ауыз әдебиетінің, фольклорының, ән-күйлерінің жинақтары шығарылады.

Халқымыздың мақтанышына айналған рухани жәдігерлеріміз шет ел тілдеріне аударылады. Оның ішінде өзіміз сөз етіп отырған Махамбеттің де, оған дейінгі де, одан кейінгі де алаш ардақтыларының шығармалары, сондай-ақ күні бүгін бетке ұстар зиялы қауым өкілдерінің де дүниелері бар.

Сонымен қатар, шет елдік әдеби және ғылыми классика өкілдерінің шығармалары қазақ тіліне аударылып жарық көреді.

Кітапханаларға, мұражайларға қатты көңіл бөлінетін болады.

Айтайын дегенім, бүгінгі күні мемлекет мәдениетке біржола мойын бұрды. Құдайға шүкір, бұған мүмкіндігіміз толық жетеді. «Ауыл арасы алтын бесік» — соңғы бір жылдан бері ауылға да қатты көңіл бөлудеміз. Оған бағытталған арнайы бағдарлама да жүзеге асырылу үстінде.

Өздеріңіз де көздеріңізбен көріп, қолдарыңызбен ұстап отырсыздар, биыл Махамбеттің 200 жылдығына орай мемлекет көп қаржы бөлді. Атырауда 10 астам орта білім ошақтары мен ауруханалар пайдалануға берілді. Екі жүз шақырымнан астам жол салынып, 20 мыңға жуық үйлерге газ тартылды.

Атыраудың қақ төрінен көлемі 5 гектар жерді алатын Исатай мен Махамбетке арналған ғажап мемориалдық кешен орын алды.

Ең бастысы елдің рухани байлығына үлкен үлес қосылды. Акынның шығармалары, күйлері, аудармалары жарық көріп, Исатай-Махамбет бастаған халық көтерілісіне байланысты тарихи зерттеулердің қатары көбейді. Махамбет жайлы тарихи көркем фильм түсірілуде.

Мектептер мен жоғары оқу орындарында Махамбет творчествосына арналған оқулар, айтыстар өткізілуде. Бірқатар ғылыми конференциялар ұйымдастырылып, тәлім-тәрбиелік мәні зор іс-шаралар атқарылуда.

Ардақгы ағайын!

Еркіндік және Теңдік. Егемендік және Тәуелсіздік.

Осы төрт тұтқа тұрғысынан келгенде Махамбет өз атынан емес, тұтас ұлттың атынан, өз өмір сүрген жылдар емес, қазақ халық болып қалыптасқан сан ғасырлар деңгейінен тіл қатады.

Еркіндік пен егемендік идеялары кейіннен 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілісінен, одан соң 1986 жылғы тәуелсіздік қозғалысынан өз жалғасын тапқаны айқын. Ендеше, елдігіміздің, мемлекеттігіміздің тарихи және саяси жағынан да, рухани және мәдени жағынан да бастау бұлақтарының бірі болған Махамбеттей ақын және баатыр бабамыздың жаугершіл әрі жыршыл өмір жолы өнеге етуге тұрарлық жол.

«Арттарынан ақырып теңдік сұрар» бір ұл күткен аталарымыз Махамбеттей мұрагерін ақыры тапқан екен. Ендеше Махамбет өткен жоқ. Махамбет — біздің замандасымыз. Ел мен жұртының арын арлап, мұның мұндап, жоғын жоқтаған «Жорық жырауы» жалпыадамзаттық мақсат пен мұраттардың деңгейіне көтерілу арқылы бүгін Қазақстанның халықаралық аренада тағы бір тарихи және рухани қырынан танылуына мүмкіндік беріп отыр.

Төрткүл дүниенің төрт бұрышынан келіп бүгінде баршамыз Ақынның Аруағына бас иіп, тағзым етіп отырғанымыз да сондықтан.

Ендеше Махамбеттің өзі өсиет еткендей, ақынның бүгінгі тойы ас ішіп, ат жарыстыруға емес, елдік пен ерлікті, бірлік пен тірлікті, ырыс пен ынтымақты ұлықтауға арналсын.

Той тойға ұлассын, ағайын!

Әлемдік және дәстүрлі діндер көшбасшыларының І съезінің ашылуында сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2003 жылдың 23 қыркүйегі

Уважаемые участники и гости съезда!

Для меня огромная радость и великая честь приветствовать вас, представителей ведущих мировых религий, на древней земле Казахстана. От себя лично и от имени нашего многонационального народа выражаю вам глубокую признательность за то, что вы откликнулись на наше приглашение, почтили своим присутствием и участием этот форум.

Глубоко символично, что он проходит в самом сердце Евразии. На протяжении многих столетий территория Великой степи отличалась интегрированным мирным сосуществованием многих народов, которые исповедовали разные религии — тенгрианство, зороастризм, буддизм, христианство, иудаизм, ислам и другие. От древних времен и до наших дней эта земля через торговлю и культурный обмен выполняет функцию своеобразного связующего звена между Азией и Европой. Она и сейчас является родным домом для представителей многих народов и вероисповеданий. Мы с гордостью говорим об уникальном социально-гуманитарном феномене, нашедшем отражение в преамбуле нашей Конституции, которая начинается словами: «Мы, народ Казахстана...». Хотел бы привести очень примечательный факт.

На юге нашей страны есть городище XIII века Койлык. В этом древнем поселении соседствовали буддистская пагода, мусульманская мечеть и христианская церковь. А сегодня в новой столице Казахстана, как, впрочем, и во всех других наших городах, вы сможете свободно посетить мечеть, православный храм, католический костел, синагогу, дом молитвы. Это и есть времен связующая нить.

Подготовка к данному съезду натолкнула меня на мысль о строительстве в Астане Дворца наций. В нем будут мечеть, церковь, синагога, буддистский храм. Здесь же расположатся Ассамблея народов Казахстана и все национально-культурные центры. К слову, Ассамблея народов Казахстана стала для нас уникальным институтом гражданского общества, помогающим эффективно проводить государственную национальную политику. Ее деятельность получила признание казахстанского общества и высокую оценку во многих странах и в таких международных организациях, как ООН и ОБСЕ. Ансамбль Дворца наций станет своеобразным символом единства народа нашей страны, в пределах которой в мире и согласии живут и трудятся представители свыше 120 народов. У нас беспрепятственно действует более 40 конфессий. В этом наше безусловное национальное богатство и шанс на стабильное будущее и развитие. Убежден в том, что сохраняемое и укрепляемое нами межэтническое и межконфессиональное согласие стало тем фундаментом, который позволил динамично провести кардинальные и масштабные преобразования, обеспечил успехи в политической, экономической и социальной сферах. Они сегодня общепризнанны.

Принципов толерантности, согласия и сотрудничества мы придерживаемся и в своей внешнеполитической деятельности. Они базируются на идее многовектор-

ности, интеграции, консолидации во имя глобальной и региональной безопасности, справедливости и прогресса. Казахстан первым из всех государств добровольно отказался от четвертого в мире по мощности арсенала ядерного оружия и навсегда закрыл крупнейший в мире ядерный испытательный полигон. Это было нашим достойным вкладом в глобальную безопасность, получившим признание других народов и государств.

Наша страна стала инициатором созыва Совещания по мерам доверия и безопасности в Азии, которое в прошлом году организационно оформилось на форуме глав государств региона в Алматы.

В феврале этого года мы провели международную конференцию мира и согласия. В ней участвовали многие видные религиозные деятели, представители разных конфессий. Была принята декларация «К миру и согласию», учрежден Форум мира и стабильности.

Полагаю, что каждый руководитель из представленных в Казахстане религиозных конфессий сможет подтвердить факт возрождения и духовного подъема возглавляемых ими общин. Это и есть следствие стараний нашего государства о сохранении мира, согласия и стабильности общества, что мы считаем одним из главных своих достижений. Мы будем и впредь неустанно и кропотливо работать, укрепляя основы стабильности и безопасности казахстанского общества.

Вместе с тем, мы видим и отчетливо осознаем, что, как бы ни были велики усилия, предпринимаемые в этом направлении в рамках одного государства, они не принесут должного результата, если не будут тому способствовать внешние факторы. Это непреложная данность для любого государства планеты. Вопрос о мирном существовании и конструктивном взаимодействии народов, религий, государств и правительств в наше время приобретает особо актуальное значение. Из чисто теоретической плоскости он перешел в разряд важнейших практических задач. Именно поэтому продолжение диалога религий, культур, цивилизаций, который усилиями многих выдающихся политических и религиозных деятелей, по сути, не прекращался с давних времен до наших дней, представляется крайне необходимым.

Нам нужен глубокий критический анализ событий и явлений как в мировом измерении, так и в региональном, внутригосударственном. Этот анализ, безусловно, поможет, как говорится, «отделить зерна от плевел», оградить человеческое сообщество от всякого политического, экономического, религиозного, а тем более военного экстремизма в будущем. Не сомневаюсь, что этот анализ может стать прививкой от соблазнов «простых решений», какими изобилует мир сегодня, от проникновения антигуманных идей. В этой связи я хотел бы поделиться с уважаемым форумом своим видением лишь некоторых проблем нашей современности.

Во-первых, считаю несостоятельными бытующие в последние годы рассуждения на темы «конфликта цивилизаций» и «кризиса религий». Наоборот, на фоне происходящих радикальных изменений в мироустройстве, трудностей адаптации миллиардов людей во всем мире к технологическим новациям, жестких требований глобального рынка произошел массовый возврат человечества к поиску ответов в религиозных истинах. По своему нравственно-этическому потенциалу они не могут быть сравнимы ни с чем.

Особенность центральной части Евразии в этом смысле заключается в том, что здесь религия стала еще и фактором национальной консолидации многих народов.

Нельзя также забывать, что на этом огромном пространстве на целые десятилетия была искусственно прервана традиция свободы совести и отправления верующими своих религиозных потребностей. После принятия нами новых законов о религии вера обрела новую жизнь, произошел резкий рост числа прихожан во всех общинах. И это отрадное явление, поскольку религия является, пожалуй, единственным глобальным явлением до наступления эпохи глобализации, сохранившим и несущим миру идеи гуманизма и культурного диалога.

Кроме духовного универсализма, религия являет собой и действенный институт международного сотрудничества. Это особенно важно сейчас, в наше время, когда происходит рост числа локальных и региональных конфликтов, которые в ряде случаев носят этнорелигиозную окраску. Там, где дают сбой методы политического регулирования, роль Слова Божьего остается единственным средством примирения и надежды. Роль религиозных традиций, в основу которых положены высочайшие образцы нравственности, в нашем бурно, порой хаотично меняющемся мире невозможно переоценить.

К сожалению, мы являемся свидетелями того, что в современном мире далеко не в благих целях эксплуатируется способность религии мобилизовывать людей на политическое действие. Искажается сам смысл категории «священности». Превратная ее трактовка ведет к презрению человеческих законов, вседозволенности, действиям, несовместимым с моралью, нравственностью, гуманизмом, с основными постулатами любой религии.

Я убежден, что наступило время решительно заявить о недопустимости придания идеологической, политической окраски существующим культурно-цивилизационным и религиозным различиям. Нам следует научиться различать и разоблачать подлинную сущность актов агрессии и насилия, которые маскируются доктринами псевдорелигиозного характера.

Во-вторых, сейчас более уместно говорить не о «конflikте», а о «встрече цивилизаций». Никакого «конца истории» не предвидится по той простой причине, что человечество на данный исторический момент, думаю, это будет и в перспективе, не располагает той единственной и универсальной цивилизационной моделью культурно-религиозного устройства, которую мировое сообщество приняло бы в качестве единственной основы своего существования. По-моему, все это — навеянные «снами разума» мифы и абсолютно ложные целеустремления. И это должен четко осознавать каждый здравомыслящий политик, каждый государственный и религиозный деятель.

Любая моносистема, в этом мое глубокое убеждение, не в состоянии обеспечить баланс, стабильность и развитие не то что всего человечества, но даже его части. Она всегда будет таить в себе угрозу конфликта и взрыва. Верна лишь формула «Единство в многообразии, в многонациональности, в многоконфессиональности». Необходимо осознавать и считаться с тем, что есть другие цивилизации, культуры, религии, которые имеют не менее глубокую и значимую историю, располагают своей символикой и ментальностью. И этого нельзя сломать никакими силовыми и волевыми методами.

В настоящее же время в мире происходит не столкновение цивилизаций, а адаптация культурно-религиозных систем, пусть не всегда легкая и адекватная, к новому миру, к новым технологиям и новым общественным отношениям.

Мы все, наверное, осознаем, что глобализация и современные технологии как производства, так и общественно-политического устройства, безусловно, отвечают на вызовы времени. Но они таят в себе не только блага, но имеют и негативные проявления, которые общество все-таки может минимизировать, если не свести на нет.

Есть великие неоспоримые ценности, никак не связанные с материальным благополучием, которые навсегда останутся для человека приоритетными и основополагающими. Главные из них — духовность, нравственность. Их основными носителями является религия, сохраняющая выработанные веками национальные и религиозные традиции, самобытный исторический и культурный опыт каждого народа.

И, наконец, в-третьих. В глобальном, наполненном тревогами и угрозами мире XXI века у государства, религии, гражданского общества есть, на мой взгляд, особая и единая стратегия и способ проявления доброй воли. Это миротворчество, призыв и действие, направленные на достижение согласия, взаимопонимания, сотрудничества между странами, народами, конфессиями. Только через толерантность и партнерство мы сможем добиться успеха в борьбе с такими проявлениями всемирного зла, как терроризм, распространение оружия массового поражения и любого другого, наркобизнес и его последствия, экологические разрушения, тяжелейшие физические и социальные болезни нашего времени. Это также милосердие и благотворительность в отношении наиболее ущемленных слоев общества.

В предстоящий период эти вопросы, на мой взгляд, должны занимать значительное место в деятельности правительств, международных организаций, всех мировых общественных институтов. И, конечно, свою весомую роль в этом должны играть мировые и традиционные религии.

Встреча на казахстанской земле могла бы внести свою скромную лепту в формирование культуры межконфессионального диалога. На наш взгляд, речь может идти о создании системы консультативных встреч, формировании определенных процедур и норм такого диалога.

Вместе с тем, и я полагаю, что вы разделите мое мнение, нам не надо, да и нельзя ставить какие-то конечные цели. Нельзя создать единое религиозное пространство. Нельзя преодолеть до конца имеющиеся различия, тем более что порой они затрагивают основы великих религий. Однако ценность постоянного диалога состоит в том, что, несмотря на существующие разногласия, сохраняются сам смысл и процесс поиска некоей «золотой середины». И главное — диалог создает территорию мира и согласия, время гармонии и ясности. И в этом я вижу несомненную ценность религиозного диалога.

В этой связи я обращаюсь к представителям всех религий и конфессий с предложением — проводить форум религий на постоянной основе. Создание такого института упрочит основы межрелигиозного диалога, придаст системность конструктивным контактам между религиозными деятелями и самими верующими. В перспективе это может заложить основы международной организации, задачей которой будет снижение межрелигиозного напряжения в мире, пропаганда духовности, миролюбия и терпимости.

Мы также можем сделать первый шаг в разработке Хартии религиозной терпимости. Сегодня крайне необходим документ, который бы не просто прописывал

принципы мирного сосуществования религий, но и доказывал необходимость конструктивного диалога между ними.

Мы можем подумать над созданием Единого культурного центра религий. Эта идея витает давно, и сегодня назрела необходимость в ее практической реализации. И если религиозные деятели нам доверят это, то мы готовы при вашей поддержке и с вашим же участием взяться за решение этих важных и насущных задач.

Уважаемые участники и гости съезда!

Еще раз сердечно благодарю вас за ваше участие и глубокое внимание к проблемам современного мира. Я вижу высшую миссию духовных пастырей сегодня в том, чтобы донести до людей свою веру чистой, не искаженной пристрастиями, лишенной непонимания, а тем более враждебности и злобы. Я знаю, все вы несете свет истинной веры, правды, доброты и человеколюбия.

Низкий вам всем земной поклон за ваш воистину титанический и не всегда благодарный труд.

Добра вам и счастья!

Қазақстанның I Азаматтық форумында сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2003 жылдың 15 қазаны

Құрметті форумға қатысушылар мен қонақтар!

Сіздерді алғаш рет өткелі отырған Азаматтық форум жұмысының ашылуымен шын жүректен құттықтаймын!

Үкіметтік емес ұйымдардың мұндай бас қосуы біздің елімізде бірінші рет өтіп отыр. Бұл қоғамымыздағы осы ұйымдардың ықпалы өскендігін және онымен ынтымақтастыққа мемлекеттің үлкен мән беріп отырғанын көрсетеді.

Бүгінгі жиынға еліміздің барлық өңірлерінің өкілдері, орталық мемлекеттік органдардың басшылары, әкімдер мен шетелдік қонақтардың қатысып отырғаны елімізде қалыптасқан сенім мен ынтымақтастықтың көрінісіне нақты дәлел болып табылады.

«Келісіп пішкен тон келте болмас» деген біздің халық, бұл жиын Қазақстандағы азаматтық қоғамның қалыптасуына, қоғамдағы саяси тұрақтылықты қамтамасыз етуге игі ықпал жасайтын маңызды оқиғалардың бірі болады деп сенемін.

Уважаемые участники и гости форума!

Мы с вами встречаемся накануне 12-летия независимости нашей страны. Это в какой-то степени символическая дата, поскольку определяет один цикл человеческой жизни. На Востоке считают достигшего этого возраста ребенка как миновавшего первую опасность. Казахи говорят: «Мүшел жас».

За этот короткий период времени мы построили независимое государство.

Эти 12 лет вместили в себя те огромные исторические события, которые определили будущее Казахстана.

И, как символ нашего возрождения, выросла наша столица Астана.

Даже самый ярый скептик видит те глубокие положительные перемены, которые у нас произошли в экономической и политической сферах. Но самого главного успеха мы достигли в изменении психологии людей, которые восприняли наши реформы, поверили в них и стали их активными проводниками.

Заметно повысилось благосостояние наших граждан. Казахстанцы получили возможность достаточно зарабатывать, а не ожидать чьей-то помощи. Перед нами открылся весь мир, где теперь можно свободно передвигаться, учиться, отдыхать, свободно выражать свои мысли.

Мы гордимся нашей политической стабильностью, межнациональным и межконфессиональным согласием. Это наше главное завоевание, которое само по себе никак не сложилось бы. Без стабильности нашего общества никто не стал бы вкладывать средства в развитие экономики, не состоялся бы ни один важнейший визит, не складывались бы тесные межгосударственные связи. А без этих факторов мы бы не достигли нынешних экономических успехов, которые признаются нашими зарубежными партнерами.

Именно сейчас, когда жизнь людей стала лучше, когда экономика обрела устойчивость, мы говорим о необратимости состоявшихся реформ и преобразований.

Деловые люди, фермеры, все те, кто работают в малом и среднем бизнесе являются опорой и гарантом этой необратимости. А свободное общество — это главный гарант устойчивого развития. И важнейшей составляющей свободного общества является, безусловно, демократия.

Как известно, гражданское общество, в том числе неправительственный сектор, — это неотъемлемая часть демократии. Вот почему я с большим воодушевлением принимаю участие на данном форуме и желаю вам больших успехов.

Знаю, что вы являетесь активными приверженцами реформ, участвуете в них. Это обусловлено тем, что вы сами есть порождение политики реформ, той политики, которая строит свободное демократическое общество.

В нашей истории практически не было опыта существования гражданского общества. Ранние демократические формы общественного уклада жизни казахов были перемолоты в жерновах тоталитаризма. Начав строить демократическое общество, мы ощущали и до сих пор ощущаем давление нашего прошлого. Это наша недавняя история, от которой мы в своем сознании еще полностью не освободились. Отчуждение людей от собственности и власти привели к появлению искаженного типа ментальности и социального поведения людей. Для него характерны психология патернализма, социальное иждивенчество, боязнь инициативы. Избавиться от этих рудиментов в одночасье невозможно.

Сегодня перед нами стоит сложная задача. В отличие от многих стран, где демократия формировалась на базе развитого гражданского общества, мы одновременно строим и демократию, и гражданское общество, и государство. Реформируя экономику, мы реформировали политическую систему. Значительно повысили роль институтов гражданского общества. Политические партии и движения, независимые СМИ становятся заметными участниками общественной жизни.

Вместе с новой историей страны развиваются и неправительственные организации. Казахстанские НПО проделали поистине гигантский путь. Их становление неразрывно связано с периодом обретения страной независимости и проведения масштабных рыночных и демократических реформ. Думаю, не будет преувеличением сказать, что именно деятельность НПО во многом обеспечила привлечение негосударственных инвестиций в гуманитарную сферу.

Сегодня в стране действует свыше 4,5 тысяч НПО. Они работают практически во всех социально значимых сферах. В неправительственном секторе задействовано почти 200 тысяч человек. Услугами казахстанских НПО охвачено около 2 млн. наших граждан.

По уровню развития неправительственного сектора Казахстан занимает лидирующие позиции в центральноазиатском регионе. Наши НПО предоставляют населению огромный комплекс образовательных и просветительских услуг. Проводится большая работа по повышению правовой образованности, налоговой культуры, электронной грамотности.

Одним из успешных примеров, на мой взгляд, является опыт работы женских организаций по созданию сети социально-кризисных центров психологической помощи и адаптации.

Особо следует отметить деятельность НПО по утверждению демократических принципов в обществе. Во многом именно они продвигают либеральные ценности, повышают политическую культуру населения, развивают демократию.

Огромная заслуга в этом принадлежит международным и зарубежным организациям, которые поддержали нас в трудное время становления независимости и продолжают поддерживать сейчас. И сегодня мне бы хотелось их за это искренне поблагодарить. Мы признательны всем нашим зарубежным партнерам и друзьям за такую активную поддержку НПО. В условиях глобализации их роль стала очень заметной. Со многими из зарубежных НПО Казахстан поддерживает деловые взаимоотношения.

Сегодня отношения государства и неправительственных организаций выходят на принципиально новый уровень. Речь идет о формировании новой модели отношений, в которой государство и НПО выступают партнерами. И поэтому нам важно определить стратегию совместной работы.

Цель у нас общая — обеспечение устойчивого продвижения по пути либерализации, построения экономически сильного, правового государства, развитого гражданского общества. И наш форум должен стать весомым импульсом в этом направлении, а выработанные предложения — основой для дальнейшей совместной работы.

Прежде всего необходимо обеспечить взаимодействие государственных органов и НПО на стратегических направлениях общественных реформ. У нас предстоят в ближайшие годы крупные реформы: расширение полномочий местных органов государственного управления, либерализация избирательного законодательства и расширение системы выборности, гуманизация правовой сферы. В этом важна поддержка гражданского общества.

Неправительственные организации могли бы активнее подключиться к реализации правовой реформы. Утверждение сильной судебной власти, расширение правовых гарантий личности — задача всего общества. Мы говорили о возможности поэтапной отмены смертной казни. Однако такой шаг неоднозначно воспринимается нашим обществом, которое уверено в том, что убийца должен быть казнен. С этим мнением народа мы не можем не считаться. Вместе с тем, я убежден, что в будущем мы вернемся к этому вопросу. НПО тоже могли бы содействовать при разъяснении нашей позиции и гуманистической стороны этого вопроса.

Я призываю НПО, имеющие опыт, ресурсы и потенциал, активнее работать в сельской местности. Перед нами стоят большие задачи в рамках объявленного 3-летия поддержки аграрного сектора. Недавно я утвердил Государственную программу развития сельских территорий, нацеленную на поддержку сельского образования, здравоохранения, объектов соцкультбыта. И здесь мы рассчитываем на вас. На развитие села будет направлено более 150 млрд. тенге, которые надо будет правильно осваивать. Тут тоже могли бы оказать помощь НПО.

Такая же ситуация в решении программы индустриализации, где вы могли бы внести свой большой вклад.

Огромное поле для нашей совместной деятельности имеется и в сфере культуры. Сейчас подготовлен проект Государственной программы «Культурное наследие», которая ставит цели возрождения отечественной культуры, создание новых произведений, увековечивание памяти наших выдающихся земляков.

Считаю, что НПО могут более активно сотрудничать с государством в решении актуальных общественных проблем. Это огромный фронт работы: охрана окружающей среды, повышение качества здравоохранения и образования, жилищно-

коммунальное хозяйство, борьба с бедностью, наркоманией, незаконным вывозом и торговлей людьми. Подобный опыт широко распространен за рубежом. Во многих странах НПО содействуют работе больниц, колледжей и университетов, структур социального обслуживания.

Нам есть чему учиться у развитых демократических государств. Основной общепризнанный принцип работы на благо общества, на мой взгляд, наиболее точно выразил в свое время американский Президент Эйзенхауэр. Он сказал, что «лозунг истинной демократии — не «пусть это сделает правительство», а «дайте нам это сделать самим». Думаю, это как нельзя лучше отражает ту активную социальную позицию, которую должен занимать и наш неправительственный сектор.

В стратегическом плане мы видим постепенную передачу ряда функций, касающихся социальной сферы, именно неправительственным организациям. Ваше преимущество в высокой мобильности и адресности работы.

Считаю, что необходимо широко привлекать представителей НПО к экспертной работе при подготовке общественно значимых решений.

Без реального участия институтов гражданского общества будет во многом снижена эффективность борьбы с такими явлениями, как коррупция и бюрократизм.

В целом для того, чтобы взаимодействие между государством и НПО в этих важных для нас направлениях было продуктивным, необходимо разрешить имеющиеся здесь проблемы. Это, на мой взгляд, недостаточность законодательной базы, отсутствие системы финансирования и слабость механизмов взаимодействия.

Первое. Нам необходимо совершенствовать законодательную базу сотрудничества государства и НПО.

По моему поручению Правительством были разработаны законопроекты «О неправительственных организациях» и «О государственном социальном заказе». Однако проект закона «О неправительственных организациях» вызвал полемику в среде НПО. Размытость его основных положений могла привести к субъективизму в их интерпретации. Встречаясь с руководителями НПО, я это явно почувствовал. Мной принято решение об отказе от законопроекта и исключении его из плана законопроектных работ. Думаю, это правильное решение. И оно лишний раз подтверждает открытость и готовность государства к совместному рассмотрению всех актуальных вопросов общественной жизни. Мы продолжим совместную работу по совершенствованию законодательной базы деятельности НПО.

Второе. Ключевым механизмом государственной поддержки НПО станет государственный социальный заказ.

Через него мы будем проводить целевое финансирование социально значимых проектов, выполняемых НПО. Механизм госзаказа закреплен в Концепции и Рес-публиканской программе государственной поддержки НПО на ближайшие 2 года.

Первые шаги уже сделаны. В этом году государство выделило из бюджета 42 млн. тенге. Недавно был проведен первый открытый конкурс среди НПО по реализации социально значимых проектов. Определены 20 лучших, которые будут профинансированы из бюджета. С принятием закона «О государственном социальном заказе» эта работа будет поставлена на системную основу. Средства на реализацию социально значимых проектов будут увеличиваться ежегодно. Соответствующее поручение Правительству уже дано.

Убежден, что система государственных закупок социально значимых услуг у НПО найдет самое широкое применение. Прежде всего это касается министерств и ведомств «социального блока». Думаю, что в ходе ваших встреч в государственных органах вы уже определили первые подходы к организации этой работы. Вы смогли наладить диалог с первыми руководителями ведомств, это принесет большую пользу обеим сторонам. В то же время хочу обратить внимание, что государство заинтересовано в том, чтобы выделяемые средства были использованы по назначению и максимально эффективно. Поэтому требования к НПО по качеству реализации социальных проектов будут очень жесткими.

Третье. Расширение сотрудничества между государством и НПО требует эффективных механизмов.

Думаю, в случае успеха нашего сегодняшнего форума, он может стать общенациональным диалоговым механизмом и проводиться на регулярной основе. У нас наработан позитивный опыт, и в целом сложилась определенная инфраструктура поддержки деятельности НПО. Важно шире использовать потенциал действующих консультативно-совещательных органов при государственных органах различного уровня. Необходимо расширить в них представительство неправительственных организаций.

Поручаю Администрации Президента и Правительству рассмотреть формат консультативно-совещательных органов и дать необходимые предложения. Думаю, и Парламенту как высшему представительному органу можно шире использовать ресурс НПО в законотворческой деятельности.

По-прежнему слабо используется потенциал НПО на местах. Вопрос тем более важный, что центр тяжести социально-экономических и политических реформ переносится сейчас в регионы. Акимам областей, гг. Астаны и Алматы необходимо проработать комплекс мер по поддержке НПО на местном уровне. И здесь следует максимально использовать возможности действующих при акимах Общественных советов с участием НПО.

Во многом успех нашей работы зависит от качества информационного обмена между государственными органами и НПО. К сожалению, сегодня здесь еще много проблем.

Почему бы нам не подумать о том, чтобы по опыту зарубежных стран создать национальный информационный ресурсный центр, который служил бы и НПО, и госорганам?! Центр мог бы предоставлять информацию о текущих программах государственных органов, донорских проектах. Он мог бы содействовать обмену информацией, методиками работы, организовывать и проводить ярмарки социальных и культурных проектов. На мой взгляд, деятельность этого центра должна финансироваться на паритетных основах заинтересованными сторонами. База для реализации такого проекта есть. Это сеть Республиканского центра поддержки НПО «Инфо-центр НПО». Ему необходимо придать новое качество.

Сегодня в нашей стране нет серьезных препятствий, которые бы мешали эффективному и конструктивному сотрудничеству государства и НПО. Все зависит от воли и желания работать вместе. Только совместная кропотливая работа, основанная на постоянном диалоге по всему спектру проблем, позволит нам достичь стратегических целей по пути к процветанию страны и росту благосостояния казахстанцев.

Құрметті форумға қатысушылар мен қонақтар!

Бірлік пен ынтымақ болса, бұл дүниеде бітпейтін шаруа жоқ. Біз бәріміз де бір елдің перзенттеріміз.

Үкіметтік ұйым ба, әлде үкіметтік емес ұйым ба, мәселе онда емес. Мәселе — ортақ Отанға деген шынайы ықыласта.

Еліміздің экономикасы өркендеп, мәдениеті дамып, тұрмысы түзелсе екен деп бәріміз де соған қызмет жасаймыз. Бірақ ол өзінен өзі түзеле қалмайды. Соған жетер жолдағы қиындықтарды бірлесіп жеңгенде ғана барлығы түзеледі.

Жалпы азаматтық қоғам деген сөздің өзі адамға көп міндеттер жүктейді. Қазақта азамат деген сөз кісілік келбет пен ел үшін жасалған ерлік істердің бағасы ретінде айтылады.

Әлде бір жақсы істің куәсі болғанда «ой, азамат екен!» деп сүйсінер еді жұртшылық.

Яғни «азамат» — жәй ғана қоғам мүшесі емес, «таңдаулы», «айрықша» деген ұғымның баламасы.

Осы жылдардың ішіндегі қол жеткен табыстар, ең негізгісі, еліміздің бірлігі нәтижесінде болып отыр. Отанымыздың ішіндегі бірлік пен түсіністік, сыртқы елдермен достық, осындай тұрақты ахуал мен тыныштық болмаса, осындай межеге біз жете алмас едік.

Соған атсалысыңыздар, бірге болыңыздар. Болашақта да елдің алдында тұрған қиындықтар баршылық, алар асуларымыз да аз емес. Бізге басқаша көзбен қарап отырғандар да жетерлік. Сондықтан ауызбіршілік пен ынтымақтастық бәріміздің ойымызда, көкейімізде жүруі керек.

Ендеше осы отырған баршаңызға сол биік деңгейден көрініңіздер деп тілек айтқым келеді. Және соған мен әрқашан сенемін.

Абыройлы азаматтық — жарқын қоғамның жақсы дәстүрі. Азаматтық биіктен әманда көріне беріңіздер.

Амандықта, саулықта кездесе берейік!

Қазақстанда тіркелген шетел дипломатиялық миссиялары басшыларымен кездесуде сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2003 жылдың 21 қазаны

Уважаемые дамы и господа!

Рад приветствовать вас в Астане. Наши ежегодные встречи стали доброй традицией.

Нынешний год был весьма успешным для социально-экономического развития нашей страны. Нам удалось сохранить довольно высокие темпы экономического роста. Мы продолжаем проводить курс на дальнейшую либерализацию экономической системы.

Растут инвестиции в основной капитал и объемы внешней торговли. Улучшается ситуация на рынке труда. Заметно укрепилась финансовая сфера, что в целом способствует повышению деловой активности и росту производства.

В текущем году начали действовать Программа индустриально-инновационного развития, направленная на обеспечение сбалансированного развития отраслевой промышленности, а также Программа развития сельских территорий, призванная обеспечить оптимизацию и концентрацию ресурсов в экономически перспективных регионах. Для реализации этих программ создается система соответствующих институтов развития, в которую входят Банк развития Казахстана, Инновационный фонд, Инвестиционный фонд, Государственная корпорация по страхованию экспортных кредитов и инвестиций.

Надеемся на ваше содействие в налаживании партнерских контактов новых казахстанских институтов развития с аналогичными организациями зарубежных стран и соответствующими международными финансовыми институтами. Мы заинтересованы в широком участии иностранных компаний в индустриальных проектах в Казахстане. При этом мы рассчитываем на переориентацию потоков иностранного капитала из сырьевых отраслей в обрабатывающую промышленность, сферу высоких технологий, сельское хозяйство.

Конечно, энергетический сектор Казахстана привлекает первостепенное внимание международных деловых кругов. В предстоящие 10 лет, как вам известно, в различные проекты в нефтегазовой отрасли планируется инвестировать 150–200 млрд. долларов.

Мы привержены незыблемости условий всех предшествующих контрактов. Но отныне при проведении тендеров на недропользование предпочтение будет отдаваться тем иностранным инвесторам, которые предложат большее насыщение инвестпроектов «казахстанским содержанием», то есть широким привлечением новейших технологий и активным участием в развитии социальной инфраструктуры региона. Предлагая разработку нефтяных месторождений, мы уделяем комплексное внимание созданию разветвленной системы экспортных трубопроводов. При этом Казахстан рассматривает все варианты экспорта нефти и газа как с политической, так и с экономической точек зрения.

Меры Казахстана по дальнейшей либерализации экономики направлены на соответствие мировым стандартам и полномасштабную интеграцию в мировую эконо-

мику. Данные вопросы являются темой переговоров по вступлению нашей страны в ВТО. Этот вопрос имеет стратегическое значение для экономического развития нашей страны. Позитивная динамика экономического развития Казахстана за последние годы позволяет претендовать на повышение экспортно-кредитного рейтинга по системе Организации экономического сотрудничества и развития.

Надеемся, что на предстоящем в начале следующего года в Париже ежегодном заседании ОЭСР положительно будет рассмотрена наша заявка по переводу с шестой позиции на пятую.

Подчеркивая наше уверенное стремление к интеграции в мировую экономику, надеемся на поддержку в вопросах ВТО и ОЭСР дружественных нам стран, которые вы здесь представляете.

Казахстан твердо привержен политике, направленной на укрепление региональной интеграции. Мы активно работаем в рамках Евразийского экономического сообщества, возлагаем большие надежды на создание Единого экономического пространства на территории 4 государств СНГ.

Подписанные в сентябре нынешнего года в Ялте Соглашение и Концепция о формировании Единого экономического пространства (ЕЭП) рассматривается нами в качестве одного из важнейших этапов экономической интеграции и подготовки к созданию Организации региональной интеграции.

Убежден, что в условиях, когда на фоне глобализации региональная и субрегиональная интеграция становятся доминирующими тенденциями, мы сделали правильный выбор.

Казахстан по-прежнему придает большое значение расширению и углублению регионального сотрудничества в Центральной Азии.

На состоявшемся в июле в Алматы саммите Организации «Центральноазиатское сотрудничество» между Казахстаном, Кыргызстаном, Таджикистаном и Узбекистаном достигнуты договоренности о разработке совместно с ведущими международными финансовыми институтами (Всемирный банк, Европейский банк реконструкции и развития, Азиатский и Исламский банки развития) концепций по созданию международных водно-энергетического, транспортного и продовольственного консорциумов.

Надеюсь, что представительства этих международных организаций активно будут содействовать в решении данных постановочных вопросов региона.

Хотел бы отметить, что мы не намерены ограничиваться рамками центрально-азиатского региона или постсоветского пространства.

Мы намерены активизировать интеграционные процессы в рамках Организации экономического сотрудничества (ОЭС), Генеральным секретарем которой в нынешнем году был избран представитель нашей страны. Также придаем первостепенное значение развитию торговли и экономического сотрудничества с нашими соседями, в первую очередь, Россией и Китаем, другими азиатскими государствами, странами Европейского Союза, Восточной Европы, США.

Очевидные достижения в области экономики позволяют более глубоко сосредоточиться на вопросах дальнейшей демократизации казахстанского общества.

Как показывает практика, успешно функционируют новые ключевые институты демократии и гражданского общества. В их числе институт Омбудсмана, Национальный совет, Общественный совет по СМИ. При Правительстве активно действует

Совещание по выработке предложений по дальнейшей демократизации и развитию гражданского общества.

После принятия нового закона о политических партиях в казахстанском обществе утверждается демократический тип политической культуры, укрепляется партийная система, активизируются неправительственные организации.

В настоящее время заканчиваются внутригосударственные процедуры по подписанию Республикой Казахстан Международного пакта о гражданских и политических правах и Международного пакта об экономических, социальных и культурных правах, принятых Генассамблеей ООН 16 декабря 1966 года. Это в очередной раз продемонстрирует нашу приверженность принципам демократии и защите прав человека.

Внешняя безопасность, внутривнутриполитическая стабильность, нарастающие темпы экономического развития, благоприятный инвестиционный климат, развитая международная договорно-правовая база — это надежные условия для построения дружественных и взаимовыгодных отношений между Казахстаном и зарубежными государствами.

Наши приоритеты в двусторонних отношениях остаются неизменными. Мы намерены продолжать развивать сотрудничество по всем нашим внешнеполитическим векторам. Первостепенное внимание будет продолжаться уделяться отношениям с соседними государствами, а также крупнейшими державами современного мира.

Очень важно подкреплять высокий уровень политического диалога расширением торгово-экономической составляющей отношений. Здесь в качестве передового примера уместно отметить Хьюстонскую инициативу, которая является составной частью стратегического партнерства между Казахстаном и США.

Целью этой инициативы являются сближение частных секторов двух стран, совместное производство и сбыт продукции на мировых рынках. Наше партнерство в рамках Хьюстонской инициативы не ограничивается участием двух сторон. Уже сейчас участвовать в ней намерены Европейский Союз и Европейский банк реконструкции и развития.

Уважаемые дамы и господа!

Наша сегодняшняя встреча проходит на фоне сложной геополитической ситуации на международной арене. За прошедший год характер негативных явлений и тенденций не изменился. Они даже еще более обострились. Интенсивность их развития еще более усилилась.

Мировое сообщество, к сожалению, все еще не смогло найти универсальные методы решения сложнейших проблем современности, противодействия глобальным вызовам и угрозам.

События в Ираке стали серьезным испытанием для ООН, со всей остротой обнажив необходимость проведения институциональной реформы Организации Объединенных Наций.

ООН с ее авторитетом, универсальным характером и уникальным опытом по-прежнему играет важную координирующую роль во всех мировых делах. Но эффективность ООН зависит от нашей воли. Мы обязаны общими усилиями реформировать Организацию под углом зрения демократизации международных отношений.

Настало время совершенствования механизмов ООН, их адаптации к современным потребностям.

Международное право также стоит перед решением труднейших задач по созданию единых принципов соблюдения членами мирового сообщества коллективных решений и унификации правовых терминов.

ООН должна играть ключевую роль в процессе постконфликтного восстановления Ирака. Казахстан поддержал резолюцию Совета Безопасности ООН 1483 от 22 мая 2003 года по снятию санкций против Ирака. Подтверждая свою готовность к сотрудничеству по выполнению этой резолюции, Казахстан направил подразделение военных инженеров для выполнения международных обязательств по поддержанию мира и безопасности в составе Стабилизационных сил коалиции.

Для нас безопасность в Центральной Азии неразрывно связана с ситуацией в Афганистане. Несмотря на успешные военные операции в Афганистане, положение в этой стране остается нестабильным и тревожным, производство наркотиков там постоянно увеличивается. Афганистан все также стоит на грани гуманитарной катастрофы, миллионы афганцев находятся под угрозой голодной смерти.

Как государство, добровольно отказавшееся от ядерного наследия, Казахстан обеспокоен продолжающимся распространением оружия массового поражения. Стремление ряда стран, а также террористических организаций к обладанию ядерным оружием и другими видами оружия массового уничтожения создает серьезную угрозу глобальной безопасности. Сегодня Договоры о нераспространении ядерного оружия и о всеобъемлющем запрещении испытаний ядерного оружия практически не действуют.

Главная причина такого опасного положения дел заключается в ослаблении международного контроля. И здесь решающее слово должно принадлежать ООН и ее институтам.

Необходимо ужесточение контроля, усиление транспарентности при разработке ОМУ и проведении ядерных испытаний. Имеющиеся международные соглашения в этой области требуют совершенствования в целях их адаптации к современным реалиям.

Нельзя мириться с тем фактом, что международное сообщество не обладает реальными рычагами воздействия на государства, нарушающие режимы нераспространения.

Время показывает, что Совещание по взаимодействию и мерам доверия, созданное по нашей инициативе, становится эффективным механизмом обеспечения безопасности и стабильности в Азии.

В Алматинском акте и Декларации по устранению терроризма и содействию диалога между цивилизациями, принятых на первом саммите, отражены принципиально новые подходы к обеспечению безопасности в Азии, основанные на доверии, уважении и сотрудничестве.

Казахстан заинтересован в дальнейшем продвижении процесса и приложит все усилия, чтобы новаторские нормы и подходы стран-участниц с учетом особенностей и многообразия региона реализовались.

В настоящее время наши усилия направлены на разработку Каталога мер доверия, который будет вынесен на обсуждение и принятие в ходе предстоящих в следующем году СМВД и в 2005 году саммита СВМДА.

Мы приглашаем вас и ваши страны к активному участию в дальнейшей деятельности СВМДА.

Казахстан придает исключительно важное значение деятельности Шанхайской организации сотрудничества. ШОС переросла роль региональной структуры по обеспечению безопасности и приступила к реализации огромного потенциала в развитии торгово-экономического сотрудничества и гуманитарных связей между странами-участниками.

Полагаем, что реализация Программы торгово-экономического сотрудничества стран ШОС до 2020 года создаст благоприятные условия в области торговли и инвестиций, а также стимулировании многостороннего взаимодействия в области энергетики, информатики, телекоммуникаций, охраны окружающей среды и рационального природопользования.

Казахстан стремится внести вклад в становление и развитие нового, равноправного, взаимовыгодного миропорядка. С этой целью мы провели важные международные форумы: Трансазиатский парламентский форум Парламентской ассамблеи ОБСЕ, проведенная под эгидой ООН Международная конференция министров развивающихся стран, не имеющих выхода к морю, 28-ое ежегодное собрание Исламского банка развития и, особо хочу подчеркнуть, I съезд лидеров мировых и традиционных религий.

В рамках Трансазиатского форума Парламентской ассамблеи ОБСЕ впервые парламентарии стран-участниц ОБСЕ собрались обсудить проблемы обеспечения европейской безопасности вдали от географических границ Европы. Во-первых, это обусловлено глобализацией экономических, политических и культурных процессов. Во-вторых, проведение межпарламентского форума ОБСЕ в нашей стране подчеркнуло ту роль, которую потенциально может сыграть Центральная Азия в отношениях между общеевропейской и формирующейся азиатскими системами безопасности.

Состоявшаяся в августе Международная министерская конференция ООН по вопросу о сотрудничестве в области транзитных перевозок стала, по сути, поворотным моментом в достижении целей Декларации тысячелетия. Главной целью проведенной серии переговоров стало устранение имевшихся разногласий и нахождение компромисса между двумя главными заинтересованными сторонами — группой стран, не имеющих выхода к морю, и группой стран транзита.

Казахстан заинтересован в практической реализации решений конференции для более полного использования собственного транспортного потенциала. Нами отдается предпочтение созданию мультимодальных международных транспортных коридоров, которые включают развитие автомобильных, железнодорожных, авиационных и водных маршрутов как составляющих всего коридора.

Успешное проведение 28-го ежегодного собрания Исламского банка развития в Алматы в сентябре этого года, в котором приняли участие делегации 55 стран-членов ИБР, свидетельствует о признании динамичного развития финансового сектора казахстанской экономики и роли нашей страны в глобальных экономических процессах.

Казахстан последовательно проводит политику, направленную на консолидацию усилий мирового сообщества по установлению и развитию диалога между цивилизациями и культурами. Будучи уникальным государством в плане религиозной

терпимости и межэтнического согласия, Казахстан инициировал проведение в сентябре этого года в Астане I съезда лидеров мировых и традиционных религий. По общему мнению участников, это крупнейшее международное событие продемонстрировало наличие большого миротворческого потенциала нашей страны. Формат участников съезда придал Астанинскому форуму характер первого религиозного саммита мира.

Отрадно, что лидеры и высокие представители мировых и традиционных религий, выразив общее понимание о необходимости продолжения конструктивного межрелигиозного диалога, приняли решение проводить съезды лидеров мировых и традиционных религий на постоянной основе. Казахстану оказана честь организовать деятельность Секретариата съезда и провести второй межрелигиозный форум снова в Астане.

Полагаю, что в этом подготовительном процессе мы можем рассчитывать на ваше активное участие.

Уважаемые дамы и господа!

Сегодня Казахстан является неотъемлемой частью глобальных политических и экономических процессов.

Я глубоко убежден, что альтернативы открытости нашей страны, ее дальнейшему вовлечению в мировые процессы не существует.

Мы выступаем за активное развитие взаимовыгодных и равноправных отношений со всеми заинтересованными сторонами.

В этом плане общими усилиями мы можем сделать очень многое. В заключение хотел бы поблагодарить вас за вашу ежедневную работу в налаживании сотрудничества с Казахстаном и выразить признательность за поддержку и взаимопонимание.

Қазақстан Республикасының Тәуелсіздігі күніне орай салтанатты жиналыста сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2003 жылдың 13 желтоқсаны

Уважаемые друзья!

Дамы и господа!

Высоко неся знамя независимости, мы сегодня, в праздничный день, еще раз осмысливаем итоги пройденных лет, обдумываем перспективы дальнейшего развития.

Оценивая значимость покоренных нами высот, достигнутых нами вершин, чтя и славя предшествующий путь народа, мы одновременно закладываем основы будущего. Это движение — сегодняшняя сущность народа, находящегося на подъеме, это стезя страны, уверенно торящей дорогу в будущее, это политика государства, стремящегося донести свои идеалы и устремления до великих высот человеческой цивилизации.

Независимости страны исполняется 12 лет. За это краткое по меркам человеческой жизни время Казахстан, уверенно пройдя пору младенчества, сумел добиться ярких побед и исторических достижений.

Установивший дружеские связи и политическое партнерство со странами во всех частях света, приобретший верных союзников и добрых соседей, Казахстан идет в первых рядах каравана нового тысячелетия.

Подобно быстро растущему младенцу, пути которого разрезало само время, наша независимость, за годы свободы окрепнув и достигнув стабильности, идет в будущее семимильными шагами.

Мы всегда с гордостью говорим, что сообща покорили эти высоты, и мы всегда будем об этом помнить.

Мы надеемся, что наш национальный праздник, смягчая декабрьскую стужу, озаряя своим светом наши души, и в дальнейшем будет оставаться связующей нитью времен. И желаем, чтобы светлые надежды были общими для всех нас. Воскрешая в памяти этапы двенадцатилетнего пути, мы вспоминаем о том, что преодоление тяжелого наследия советского периода, такого как тотальный дефицит и бедность, бытовые неурядицы и социальная несправедливость, было нелегким.

Остались позади первые годы становления молодого государства, определившего своими целями демократическое развитие и экономическую независимость, неукоснительно следующего положениям нашего Основного закона. И, оглядываясь в прошлое, мы, словно путники, верно выбравшие дорогу, благодарим судьбу.

И говоря обо всем этом как о примере и образце развития, а иногда оценивая в виде уроков истории, мы с радостью осознаем, что фундамент нашей независимости становится незыблемым. Это для нас очень важно.

С праздником, который дорог и священен для нас всех!

С общим для всех светлым днем, дорогие друзья!

Дорогие казахстанцы!

12 лет назад мы обрели независимость и приступили к реализации беспрецедентных задач строительства государства, общественного и экономического переустройства.

Экономика — это основа всего: политики, культуры, основа самой жизни государства, общества, каждого конкретного человека, его семьи. Жизнь устроена так, что решение любого, даже, на первый взгляд, не связанного с экономикой вопроса, все равно зависит от нее.

Мы порой говорим о свободе и демократии, о благе народа, процветании и культуре, но все это пустые слова, если в стране не создана мощная, способная решать эти вопросы экономика!

Вот почему свое сегодняшнее выступление я посвящаю экономической сфере.

Те, кто делал упор на политику, а не на экономику, проиграли. Вспомните бывший СССР, посмотрите на ситуацию в ряде постсоветских республик.

С обретением независимости мы реально стояли перед пропастью, и это не просто слова.

Предприятия останавливались или работали на склад, так как продукция не находила сбыта. Десятки тысяч людей оказались без работы и средств к существованию.

Критическая ситуация сложилась и на селе. Колхозы и совхозы, ориентированные на централизованные закупки, остались без сбыта и денег.

Как следствие этих негативных процессов, в бюджет не шли налоги, и было нечем выдавать зарплату и пенсии.

Кризис начался не с обретением независимости, он уже вовсю бушевал в недрах советской плановой экономики.

Ключевая задача первого десятилетия независимости заключалась в коренном изменении экономических отношений. В ином случае с возникшими проблемами справиться было невозможно. А они были налицо.

Производство товаров народного потребления неуклонно сокращалось. Пустые прилавки отражали имевшееся несоответствие спроса и предложения.

Среди 15 союзных республик Казахстан практически по всем показателям занимал 10–12-е места, заметно отставая от прибалтийских и закавказских республик, Беларуси, Молдовы и Украины.

А сегодня Казахстан вышел в СНГ по уровню ВВП на душу населения на второе место после России, находится в группе лидеров практически по всем социально-экономическим показателям.

12 лет назад политическое руководство страны столкнулось с огромным количеством острейших и неотложных задач. События развивались с такой скоростью, что нам порой приходилось не столько управлять происходящими процессами, сколько бежать вслед за ними.

Было ясно, что надо как можно быстрее сломать прежнюю систему государственного патернализма, перейти от государственной собственности к частной, от иждивенчества и ожидания, что «сверху» все решат, — к ответственности и предприимчивости.

Поэтому особенно важным было вовлечь в происходящие процессы как можно больше людей, сломать их предубеждения против новых реалий.

Во многом этому способствовали раздача приусадебных и дачных участков, а также передача в собственность граждан государственных квартир.

Неординарность ситуации, в которой оказался Казахстан, абсолютная новизна предстоящих задач и неподготовленность многих руководителей к их решению требовали неординарных подходов.

Мы должны были узнать мировой опыт, найти свежие, нестандартные идеи, привлечь инициативных, новаторски настроенных людей.

Поэтому, особенно в первые годы, в Казахстане активно использовался институт иностранных советников. Тогда, в 1991 году, еще во времена СССР, у нас побывал легендарный Ли Куан Ю — бывший Премьер-министр Сингапура.

Разобравшись, что происходит, он тогда сказал буквально следующее: «Там, где политика идет впереди экономики, мне делать нечего. Процессы приобрели неуправляемый характер. СССР развалится».

Его слова оказались пророческими.

Помимо иностранных консультантов была сознательно сделана ставка на молодых специалистов, незашоренных бюрократическими привычками и догматами прошлого.

Эти принципы неуклонно проводились и проводятся в жизнь.

В 1992–1994 годах Казахстан, несмотря на все трудности, успешно претворил в жизнь первую 3-летнюю «Стратегию становления и развития Казахстана как суверенного государства».

Были созданы новые институты государства: министерства обороны, иностранных дел, Национальный банк и многие другие.

В конце 1993 года был внедрен один из ключевых атрибутов независимости — национальная валюта.

Все это говорило о том, что Казахстан состоялся как независимое суверенное государство.

Но в экономике, к сожалению, наблюдалась совсем иная картина. Не получая необходимых законов, не имея законодательного подкрепления, она стремительно катилась вниз.

Все это происходило на фоне нараставшей политической борьбы, что отвлекало от принятия и реализации жизненно важных для страны и народа решений.

В июне 1994 года я внес в Парламент Меморандум об экономической политике на предстоящее 3-летие, в котором была определена новая стратегия.

Она включала в себя набор известных в мире, но жестких мер по решительному реформированию экономики и установлению макроэкономической стабилизации.

И первым шагом стало решительное изменение отношений собственности, быстрая и энергичная приватизация, к которой нас подталкивала сама жизнь.

Приватизация в Казахстане прошла 4 этапа.

Сначала (1991–1992 гг.) она носила так называемый инициативный характер, когда государственные органы принимали решение только после получения от коллектива предприятия соответствующей заявки. И лишь тогда проводились аукционы, конкурсы или осуществлялась безвозмездная передача трудовому коллективу производственной и социальной инфраструктуры.

Так было приватизировано свыше 4,5 тысяч объектов, в том числе почти 500 совхозов, переданных в коллективную собственность. Стоит заметить, что передача сельскохозяйственных предприятий осуществлялась через персонификацию собственности с определением имущественных и земельных паев каждого работника.

Опыт первого этапа приватизации в Казахстане показал ограниченность существовавших инструментов преобразования собственности, разрабатываемых с ори-

ентацией на коллективистские начала, что, в общем-то, было неизбежно и естественно в то время. Иначе нас просто бы не поняли.

Основными признаками следующего этапа (1993–1995 гг.), когда мною была утверждена Национальная программа разгосударствления и приватизации, стали отказ от принципов инициативного разгосударствления, разработка и применение антимонопольных мер.

В эти сроки мы приступили к трем видам приватизации: малой и массовой, по индивидуальным проектам и по агропромышленному комплексу.

Мы провели малую приватизацию в сжатые сроки, реализовали более 6 тысяч объектов. Это позволило значительно оживить, внести разнообразие в сферы бытового обслуживания, торговли, общественного питания.

Параллельно шла работа по акционированию предприятий.

Первыми в тот период были проданы по индивидуальным проектам Алматинский табачный комбинат и Чимкентская кондитерская фабрика.

В сложной ситуации оказался гигант казахстанской индустрии – «Карметкомбинат». В начале 1995 года запасов кокса оставалось на 3 дня, при этом полностью отсутствовали оборотные средства. Долги по зарплате превышали 6 месяцев.

В этих условиях только крупные частные инвестиции могли спасти предприятие.

Поэтому комбинат был продан. Новые собственники сразу погасили задолженность по заработной плате, произвели выплаты по регрессным искам. За 8 лет общая сумма инвестиций составила 521 млн. долларов.

В короткие сроки были осуществлены ремонт доменных печей, реконструированы важнейшие технологические линии. Более того, введен цех горячего цинкования и алюминирования.

За 8-летний период Евразийская промышленная ассоциация успешно преодолела кризис на предприятиях горнодобывающей и металлургической промышленности, стабилизировала их работу и восстановила позиции на мировых рынках.

Только в финансовое оздоровление и реабилитацию предприятий группы после приватизации было вложено 290 млн. долларов. А всего в развитие производства за прошедшие годы инвестировано более 900 млн. долларов, что позволило создавать новые производственные мощности. Только в развитие новой столицы ею было вложено 48 млн. долларов.

В 1995 году «Жезказганцветмет» находился на грани банкротства, имея долги в 170 млн. долларов, в том числе 10 млн. долларов по зарплате.

На следующий же год корпорация «Samsung» выиграла тендер на покупку акций компании.

Они рассчитались с долгами и вложили сотни миллионов долларов инвестиций. Объем производства за эти годы вырос до 400 тысяч тонн, что является рекордом за всю историю комбината.

Среди казахстанцев в то время никто еще не мог стать инвестором. А такие крупные промышленные гиганты трудно было поддерживать или выкупить даже вскладчину.

Третий этап приватизации (1996–1998 гг.) стал этапом перехода к секторным программам, когда началась приватизация в электроэнергетике и нефтегазовой отрасли.

Четвертый же этап, который начался с 1999 года и продолжается по настоящее время, характеризуется новыми подходами по распределению полномочий между

уровнями государственного управления в вопросах регулирования и распоряжения государственной собственностью.

Так был сформирован в экономике частный сектор. В настоящее время в нем производится около 85% объема промышленной продукции страны.

Частный сектор требовал четко установленных правил игры, современной рыночной законодательной базы, не отягощенной советскими пережитками. А сами реформы требовали сильной и централизованной вертикали исполнительной власти, когда все уровни управления без раскочки выполняют инструкции из центра.

Хочу напомнить, что «старый» Верховный Совет работал по принципу: мы будем принимать законы, а деньги для их исполнения пусть ищет Правительство. Когда казна нашей страны была пуста, это было похоже на провоцирование недовольства народа.

Граждане Казахстана поддержали наш экономический и политический курс по реформированию общества.

И в 1995 году впервые на референдуме проголосовали за новую Конституцию, которая закрепила президентскую форму правления, ставшую эффективным инструментом углубления реформ.

Она разделила единую систему власти на законодательную, исполнительную и судебную ветви, а также способствовала принятию нужных стране законов.

Именно эта Конституция обеспечила и обеспечивает сейчас стабильность в обществе, создала предпосылки для успешного экономического развития.

Именно это не нравится нашим «друзьям» извне и внутри страны, которые ратуют за перекройку или полную замену Конституции — нашего Основного Закона.

Мы все должны знать: стабильность Конституции — стабильность государства.

Из-за нарушений законодательства о выборах в начале 1995 года Верховный Совет был распущен.

Но еще до избрания двухпалатного Парламента, пользуясь полномочиями, предоставленными законом, я принял более 140 указов, имеющих силу закона, которые и составили всю основную законодательную базу рыночной экономики. Достаточно назвать самые важные из них: «О Национальном банке», «О банках и банковской деятельности», «О банкротстве», «Об акцизах», «О земле», «О ценных бумагах и фондовой бирже», «О налоговом регулировании», «О нефти» и другие.

Вот почему 1995 год — год принятия Конституции страны и современных рыночных законов — надо считать для нашей страны рубежом.

Получив соответствующее мировым стандартам законодательство, частная экономика стала приходить в себя, капитализироваться, осваивать внутренние и внешние рынки.

В эти годы мы кардинально реформировали государственный финансовый сектор.

Приняли новую бюджетную систему, основанную на принципах единства бюджетной сферы, жестком лимитировании расходов, размеров государственного заимствования.

Несмотря на все сложности, в стране были осуществлены реформы в системе электроэнергетики и жилищно-коммунального хозяйства.

Первая создала конкурентный рынок электроэнергии, вторая подняла ответственность человека за свое жилье.

Мы провели в 1998 году кардинальные реформы в сфере пенсионного обеспечения.

Действовавшая тогда пенсионная система, так называемого солидарного типа, соответствовала прежней — советской экономике. Ее отличала обезличенность пенсионных взносов и выплат, когда работающее поколение должно содержать неработающих.

При той системе в условиях роста числа пенсионеров и сокращения количества работающих задолженность государства по пенсиям достигла нескольких сот миллионов долларов, а невыплаты пенсий исчислялись месяцами.

И если бы не накопленные в отдельном фонде средства от приватизации, то мы не смогли бы рассчитаться с пенсионерами, а Правительство оказалось бы банкротом.

Принятый в 1995 году моим Указом Налоговый кодекс более чем в 3 раза сократил количество налогов и упростил налоговые процедуры.

Приближение к международным принципам налогообложения и приведение системы в соответствие с требованиями рыночных отношений резко снизило налоговое бремя в стране.

Были продолжены реформы во внешнеэкономическом регулировании, направленные на дальнейшую либерализацию внешней торговли и интеграцию страны в систему мирохозяйственных связей.

Мы самым решительным образом реформировали банковскую систему. Население поверило в банки, и вклады физических лиц в банковской системе активно растут, способствуя тем самым быстрому увеличению кредитов экономике.

Была продолжена демонополизация экономики, направленная на обеспечение равных условий хозяйствования для предприятий всех форм собственности, развитие здоровой конкуренции.

Вместе с тем концентрируя усилия на решении насущных и первоочередных задач, государство и общество в целом нуждались в глобальной стратегии развития, в рамках которой поступательно и системно продвигались бы реформы и развитие страны.

Так, в октябре 1997 года была принята долгосрочная Стратегия развития Казахстана до 2030 года.

Казахстан первым на всем постсоветском пространстве выбрал путь стратегического планирования — признанный в мировой практике инструмент государственного управления и регулирования. Мы слышали немало критики в адрес этой программы. Но теперь все знают, что наши планы исходят из данной Стратегии, и первые результаты уже видны.

На переломе тысячелетий мы вошли в новый этап нашего развития.

Цифры сами говорят за себя.

Среднегодовые темпы роста ВВП страны за последние 3 года превышают 10%.

Если в 1993 году ВВП на душу населения составлял около 700 долларов, то в текущем году он приблизился к 2 тысячам долларов, то есть увеличился за 10 лет почти в 3 раза.

Рост производства происходит практически во всех отраслях экономики.

Снижаются темпы инфляции, поддерживается стабильный курс тенге, значительно пополняются золотовалютные резервы страны.

Значимым событием в эти годы стало формирование Национального фонда Казахстана, который служит для защиты экономики от негативных внешних факторов и формирует накопления для будущих поколений.

Положительные тенденции в экономическом развитии оказали позитивное влияние на процесс формирования и исполнения государственного бюджета.

С 2004 года мы значительно увеличиваем расходы на развитие.

Казахстан, как вы знаете, досрочно расплатился с долгами МВФ в сумме 400 млн. долларов и своевременно погасил еврооблигации на сумму 350 млн. долларов. Это способствовало улучшению нашего международного имиджа.

Значительно увеличились объемы денежного предложения в экономике, повышая уровень ее монетизации.

В целях снижения общего уровня кредитных ставок банков и стимулирования деловой активности, официальная ставка рефинансирования Национального банка снизилась до 7% в текущем году.

Развивается и укрепляется банковский сектор.

Сегодня он полноценно обеспечивает растущие темпы экономического роста.

На стимулирование экономического роста и диверсификацию экономики была нацелена налогово-бюджетная политика государства в эти годы.

Ставки налога на добавленную стоимость снизились до 16% и социального налога — до 21%. Мы и в следующем году также намерены снижать налоговое бремя.

Почти 2 года в стране действует новый Налоговый кодекс, направленный на создание благоприятной экономической среды, оптимальное сочетание интересов государства и налогоплательщиков.

Подготовлен и обсуждается в Парламенте Бюджетный кодекс.

Отрадно, что в эти дни доходная часть государственного бюджета превысила важный психологический рубеж – 1 трлн. тенге!

Сегодня мы с уверенностью можем заявить, что структурные реформы в экономике в основном завершены: осуществлена приватизация государственной собственности, сформирована хозяйственная среда, адекватная стандартам развитого рынка.

Многое подтверждает и тот факт, что Казахстан в числе первых стран СНГ признан Европейским Союзом и США страной с рыночной экономикой.

Страна сегодня занимает лидирующее положение по объему привлекаемых иностранных инвестиций на душу населения среди государств СНГ.

В первое время вопрос привлечения иностранных инвестиций осложнялся тем, что деловой мир Запада не имел представления о степени перспективности Казахстана как экономического партнера.

Приход 10 лет назад корпорации «Chevron Corporation», несмотря на риски, и заключение с ней «контракта века» по крупнейшему Тенгизскому месторождению уже на заре независимости послужил своего рода сигналом для других крупных корпораций.

С этого момента началось активное вхождение инвесторов в нефтегазовую отрасль.

Сегодня в Казахстане работают все влиятельные транснациональные компании мира.

С открытием крупнейшего за последнее время Кашаганского месторождения, запасы которого оцениваются в 10 млрд. баррелей, Казахстан вышел на одно из ведущих мест в мире по разведанным запасам нефти.

Но наша стратегия освоения нефтяных запасов страны не исчерпывается одной лишь добычей углеводородов.

Не менее важным стало создание инфраструктуры для их транспортировки на международные рынки.

Первым и уже успешно завершенным проектом стал Каспийский трубопроводный консорциум, за строительство которого пришлось буквально бороться более 4 лет.

Показателем достижения независимости экономической системы страны стала реализация и ряда других крупных проектов.

Освоение Амангельдинского газового месторождения позволит снять импортзависимость от газа южного региона. Новая железнодорожная ветка «Хромтау-Алтынсарино» протяженностью почти в 500 километров обеспечит прямую связь между западным и центральным регионами страны, значительно сокращая и расстояние, и время, и затраты на перевозку.

Благодаря своевременно проведенной реконструкции порт Актау стал крупнейшим современным портом на Каспийском море.

В целях укрепления транзитного потенциала страны завершены и строятся современные объекты инфраструктуры — аэропорт Астаны, пограничный переход «Дружба-Алашанькоу» и железнодорожный участок «Дружба-Актогай». Введены в эксплуатацию мосты через реки Иртыш и Урал, железнодорожная линия «Аксу-Дегелен». Мы ежегодно строим и восстанавливаем 1,5 тысячи километров автомобильных дорог. Недавно открыли полностью реконструированную трассу «Астана-Алматы».

Успехи в экономике дают нам возможности для того, чтобы успешно решать масштабные социальные задачи.

С этого года нами восстановлены единовременные пособия по случаю рождения ребенка.

Большое внимание мы уделяли вопросам возвращения на родину наших соотечественников. Ежегодно увеличиваются квоты на их приезд, оказывается большая финансовая поддержка.

В эти годы реализована трехлетняя Программа по борьбе с бедностью и безработицей. В результате принятых мер удалось снизить долю малообеспеченного населения на 25% и более чем вдвое сократить число людей, живущих ниже черты бедности.

Сейчас начата реализация новой программы по борьбе с бедностью на последующие годы. Проводится активная политика занятости, создаются новые рабочие места, развиваются общественные работы и индивидуальное частное предпринимательство. Так, уровень безработицы снизился до 8%.

Средние размеры заработной платы и пенсий в Казахстане в эти годы стали одними из самых высоких среди стран СНГ.

По моему поручению со следующего года будут повышены стипендии студентам.

Мы, единственные на постсоветском пространстве, пошли на погашение долгов по вкладам бывшего Сбербанка СССР.

Но главное, может быть, даже не количественные, а качественные изменения, произошедшие в жизни общества.

В результате беспрецедентной по своим масштабам административной реформы принципиальным образом изменилось само государство, его роль и место в жизни общества.

Присутствие государства, его опека значительно сокращены и в отраслевом, и в региональном разрезе.

Многие, наверное, уже и не помнят, но всего несколько лет назад мы пошли на значительное сокращение государственного аппарата, количества министерств и ведомств, областей и районов.

Только на региональном уровне было высвобождено более 20 тысяч человек.

Сегодня же государственных служащих в Казахстане — 75 тысяч человек, и в относительном выражении это значительно меньше, чем в других странах.

Сегодня средний возраст госслужащего в органах центральной исполнительной власти — 33 года. Мы окончательно сменили государственный аппарат, и на арену управления выведено поколение, которое училось в вузах уже в эпоху рынка и демократии.

Я убежден, что Казахстан, пользуясь терминологией Льва Гумилева, находится в фазе пассионарного развития. На своем опыте убедился, что оптимальный возраст пассионариев 28–38 лет.

Поэтому и впредь необходимо опираться на молодежь, которая по определению должна работать с опережением времени, и особенно в этом транзитном, переходном периоде. Хотя, конечно, мы не намерены отказываться и от людей с большим опытом государственной службы.

Казахстан с трудом, с переживаниями и стрессами, с ломкой всех жизненных ценностей перешел от государственной собственности к частной, от государственного плана и управления — к предпринимательству.

Это только в научных статьях и книгах все кажется понятным и простым. А в жизни — это океан страстей и трагедий, конфликт интересов, различных групп и даже поколений.

Такова, к сожалению, жизненная философия эпохи перемен. И мы пропустили все это через свои сердца.

Не скрою, что форсированный переход от государственного патернализма к экономической свободе и предпринимательству был самой непопулярной мерой не только для народа, но и для большей части госаппарата. И решалась эта задача зачастую волевыми, болезненными для населения методами.

Но результат налицо — теперь в основном все решает сам человек.

Понимаю, что все это звучит алогично и парадоксально, но думаю, дорогие сограждане, что сегодня вы меня поймете. Все эти изменения были необходимы прежде всего для самих казахстанцев и уже пошли на пользу.

Сегодня все чаще говорят о продвинутой в экономических вопросах наших граждан: государственных управленцев, бизнесменов, крестьян и так далее.

Не скрою, мне приятно это слышать.

Но мы должны знать и помнить, что это явилось результатом тех огромных изменений, которые произошли вокруг и внутри нас, изменений, которые были осуществлены нами, благодаря нашей воле и терпению.

В самом деле, ни у кого не было готовой теории и тем более стратегии — как переходить от коммунизма к капитализму? Особенно от имперского коммуниз-

ма, в котором прожили 3 поколения советских людей. Как переходить от царства страха к свободе и демократии? От «железного занавеса» к взаимодействию с мировым сообществом? От централизованного аппаратного управления государством к общественному самоуправлению?

В обществе идет мучительный процесс формирования новой идеологии, новой культуры самопознания.

Помните, из Библии — Моисей 40 лет водил евреев по пустыне, чтобы очистить их от идеологии рабства, чтобы убить внутри человека раба.

И с накоплением жизненного опыта все глубже понимаю смысл этого шага.

После тяжелых поисков первых лет независимости я окончательно понял, какая модель нужна стране в переходный период.

Я бы охарактеризовал ее так: сначала экономика, потом политика. Максимально либеральная, открытая и конкурентная экономика. Сильная, централизованная, ответственная перед народом власть, которая может проводить тяжелые, но нужные стране радикальные реформы. Но не шоковые. Демократизация общества, но не ослабление государственной власти, которая ответственна за стабильность и будущее страны.

Со мной могут спорить, но уже фактом стало то, что Казахстан сегодня является ярким примером выхода из кризиса или, говоря современным языком, — «кризис менеджмента».

Эпоха перемен торопила и требовала хирургических мер. И я двенадцать лет назад принял решение, взяв на себя личную, а не какую-то абстрактную коллективную ответственность перед страной и народом.

Мы не испугались иностранцев и приватизировали не только средние, но и крупные предприятия базовых отраслей.

Те многие реформы, которые сейчас проводят другие страны СНГ, мы уже давно провели. И последние годы собираем плоды.

Но расслаблять политическую систему и дисциплину в обществе еще преждевременно. Более того, их надо укреплять и усиливать однородность госаппарата.

В Казахстане, как я уже говорил, ВВП на душу населения достигло 2 тысяч долларов. Это, конечно, неплохой показатель. Но у развитых стран — 20 и более тысяч. Надо их догонять, а для этого нужны модернизация и инвестиции, нужна высокая норма накоплений и определенные ограничения.

Пока основная часть наших граждан за счет своего труда не будет сыта, обута и одета, пока у них не будет сносного жилья, устойчивого заработка, пока не будет уверенности за своих детей, другими словами, пока не будет того, что надо защищать и отстаивать, есть огромные риски маргинализации человека.

Это очень опасно, особенно в периоды выборов, когда люди опять могут поверить чьему-то призыву о кисельных берегах или «светлом будущем». Это открывает путь наверх совсем не тем, кто думает о благе государства и общества.

Сколько уже раз это случалось в истории.

Чтобы браться за ускоренное изменение политической системы, нужен устойчивый средний класс. А его еще надо выращивать.

Политическая стабильность — это одно из самых необходимых условий инвестиционной активности, и поэтому будут приняты все законные меры для недопущения ее раскачивания.

Как известно, так называемые инвестиционные циклы исчисляются 10–15 годами. Они требуют устойчивости и не должны зависеть от электоральных циклов.

Мы обеспечим эту предсказуемость и политическую стабильность.

Казахстан известен миру своей толерантностью и межэтническим и межрегиональным согласием. И эти качества надо беречь как зеницу ока и развивать.

Именно поэтому мы смогли провести встречу глав азиатских стран — СВМДА. Я горд тем, что именно в Казахстане 3 месяца назад прошел I съезд лидеров мировых и традиционных религий, и принято решение провести II съезд также у нас.

Это мировое признание духовных иерархов говорит о многом. Как о многом говорит и тот факт, что Казахстан благословили лидеры всех мировых и ключевых традиционных религий. Пусть будут услышаны эти благословения Всевышним!

С течением времени людям становится все более понятными важность и значение переноса столицы. Помимо многих стратегических вопросов, нам было необходимо обновить государственный аппарат, направить молодежь на путь новаторского поиска, обострить чувство нового и прекрасного.

Астана стала символом нового Казахстана и подлинной гордостью страны!

Перенос столицы дал мультипликативный эффект и для экономики страны. Модернизация охватила сегодня не только областные центры, но и города и районы.

Я ощущаю, что мы на правильном пути, что мы не собьемся с него.

Дорогие казахстанцы!

Даже самые значительные успехи должны не расслаблять, а обострять беспокойство, поскольку удержать достигнутое гораздо труднее.

Возьмите опыт Сингапура, Малайзии, Южной Кореи, послевоенной Японии и Германии.

И мы здесь не исключение. И если смотреть с позиции этого перечня, то все основные задачи у нас еще впереди.

На ближайшие десятилетия нам предстоит реализовать ряд крупнейших программ, имеющих для страны стратегический характер.

Я утвердил две программы, связанные с селом: агропродовольственную и развития сельских территорий. Они составят основу социально-экономического преобразования села. Необходимые на это средства выделены.

В этом году мною утверждена Стратегия индустриально-инновационного развития страны до 2015 года. С этого момента берет свое начало принципиально важная программа развития страны, связанная с ее индустриализацией. Для финансового обеспечения этой программы государством созданы специальные фонды.

Впереди нас ждет огромная и трудная работа по ее реализации. Это настоящий экзамен для нынешнего состава Правительства.

В текущем году разработана и принята к исполнению Программа освоения Каспийского шельфа.

Тем самым энергетика Казахстана способна на десятилетия вперед не только обеспечить развитие страны, но и наращивать экспортные поставки энергоресурсов, поддерживая тем самым финансовыми средствами подъем села, индустриализацию и социальное развитие.

Огромные задачи стоят перед нами и в вопросах ускоренного развития человеческих ресурсов.

Речь прежде всего идет о развитии современных систем образования и здравоохранения.

Многое будет зависеть от того, насколько мы преуспеем в решении жилищной проблемы.

Не дело государства решать проблему жилья за человека, но это святая обязанность государства постоянно создавать условия, чтобы все больше людей смогли решить этот насущный вопрос.

Итак, наши принципы, вытекающие из Стратегии развития до 2030 года таковы: становление самостоятельного, экономически активного гражданина, ответственность перед будущим поколением, верность принципам евразийской интеграции, бескомпромиссное уважение частной собственности, эффективно работающая вертикаль власти.

Что касается наших среднесрочных задач, то мы должны сосредоточиться на 4 приоритетах.

Первое. Диверсифицировать экономику путем создания высокотехнологичных производств, сделать ее адекватной современным требованиям мировой экономики.

Второе. Использовать привлекаемые в минеральные ресурсы инвестиции в качестве локомотива развития смежных отраслей производства.

Третье. Добиться повышения эффективности агропромышленного комплекса и поднятия уровня жизни на селе.

Четвертое. Последовательно увеличивать социальные инвестиции для повышения качества человеческого потенциала.

Я считаю, что пришло время в системе образования, подготовки и переподготовки кадров сделать самый решительный поворот в сторону массового освоения делового английского языка, особенно госаппаратом и, конечно, молодежью.

Без решения этой задачи мы не осуществим тот научный технологический прорыв, который нам необходим.

Я приложил много усилий для того, чтобы создать образцовые школы, программы, университеты, где обучение бы шло на английском языке.

Возьмите программу «Болашак», Казахстанско-британский технический университет, КИМЭП, создаваемый ныне Казахстанско-германский университет, международная школа «Мирас», кстати, получившая статус Международного экзаменационного центра по приему экзаменов по основной школе, по результатам которых ученикам выдается международный сертификат Кембриджского университета.

Все это модели и образцы школ будущего, которые надо распространять по всей стране.

Сегодня мы можем обоснованно ставить такие стратегические задачи. А ведь в то время, когда мы стояли у истоков независимости, зарубежные газеты пестрили заголовками о голоде, тьме, разрухе, кризисе в Казахстане.

Скептики рисовали наше будущее в мрачных тонах, считая, что Казахстан не состоится как независимое государство. Но эти пророчества не сбылись.

Недавно я посетил в Сингапуре того же господина Ли Куан Ю, мы долго беседовали. Он сказал, что «за 10 лет Казахстан добился впечатляющих успехов, которых

я никак не ожидал. Вы опередили всех своих соседей и не только их». Это очень приятная высокая оценка наших с вами общих усилий.

Дорогие казахстанцы!

Мы построили суверенное государство, которое уважают на международной арене.

Мы обеспечиваем безопасность и территориальную целостность страны. Мы окружены дружественными соседями.

Мы перевели экономику на рыночные рельсы и добились высокого экономического роста, пришли к либеральной политике.

Мы можем достойно ответить на те вызовы, которые бросает нам современность.

И главное. Сегодня казахстанцы с уверенностью могут смотреть вперед, не опасаясь за будущее своих детей и внуков.

Мы должны передать им сильное и процветающее государство.

Именно это предопределила нам история, предоставив нашему поколению честь стоять у истоков независимости и вложив ответственность за родной Казахстан.

Примите мои поздравления с праздником и самые лучшие пожелания вам и вашим близким!

Қазақстан халықтары Ассамблеясының Х сессиясында «Этносаралық келісімнің қазақстандық моделі: тәжірибе, сынама және келешек» атты сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2003 жылдың 23 желтоқсаны

Құрметті отандастар!

Біздің тарихымыздың екінші онжылдығы жаңа ғасырмен орайлас келіп отыр. Бұл ғасыр бұрын-соңды болып көрмеген ұлтаралық және діни қақтығыстардың куәгері болуда. Біздің көз алдымызда тұтас мемлекеттер күйреп жатыр. Басты себебі — ұлттық мүдделер қақтығысы.

Сондықтан да біз еліміздің ең басты жетістігі — ортақ Отанымыздағы ұлтаралық келісім, бейбітшілік және тұрақтылық дейтін болсақ, бұл уақыт шындығы. Бұған осынау беймаза әлемдегі қол жеткен елеулі табысымыз деп қарауымыз керек.

Ал, бұл табыста Қазақстан халықтары Ассамблеясының рөлі мен үлесі өте зор.

Уақыт — бәріне төреші. Өткен кезең біздің халықтар Ассамблеясының қазіргі замандағы сирек кездесетін этникалық келісім құралы екендігіне Қазақстандағы және одан тыс жерлердегі жұрттың көздерін жеткізді деп ойлаймын.

Сол үшін мен осы залда отырғаны бар, мұнда келе алмағандары бар — осынау айрықша институттың іргесін қалаушыларға шын жүрегімнен алғысымды айтқым келеді.

Дорогие соотечественники!

Уважаемые гости!

Второе десятилетие нашей истории совпало с новым столетием. Столетием, которое столкнулось с небывалым ростом межнациональной и религиозной вражды. На наших глазах разваливаются целые государства. Причина развала — столкновение национальных интересов. Поэтому, когда мы говорим, что главным достижением нашей страны является межэтническое согласие, мир и стабильность в нашем общем доме – это не просто известная истина. Это серьезный успех в этом нестабильном мире. В этом велика роль и заслуга Ассамблеи народов Казахстана.

Говорят, что времена обладают исключительным даром убеждения. Думаю, что прошедшее время убедило всех в Казахстане и за его пределами в том, что наша Ассамблея народов – это редкий в современном мире инструмент этнического согласия. Я хотел бы искренне поблагодарить за это всех находящихся в зале и за его пределами созидателей этого нашего уникального института.

Развитие мировых процессов на рубеже столетий принесло человечеству немало опасностей и тревог. Одна из них — обострение межнациональных отношений. В ряде европейских стран серьезной проблемой становится массовая миграция из развивающихся стран и возникающее в связи с этим культурно-национальное напряжение. Острые столкновения на национальной почве происходят в некоторых азиатских государствах. По религиозно-этническим причинам продолжается многолетнее противостояние между государствами Ближнего и Среднего Востока, Южной Азии. В Африке этнические конфликты иногда приобретают форму

братоубийственных войн целых народов. Межнациональные проблемы имеют тенденцию к обострению и в ряде регионов Содружества Независимых Государств.

Мы наблюдаем, казалось бы, парадоксальное явление. В процессе глобализации, который охватывает все новые и новые стороны жизни человечества и унифицирует мир, обостряется национальный вопрос. Кажется, что создатель великих антиутопий прошлого века Олдос Хаксли был прав, утверждая: «Прогресс технологии одаряет нас все более совершенными средствами для движения вспять». Почему так происходит? Причины этнических конфликтов на планете многообразны. Но все же в основе большинства из них лежат 3 главные проблемы.

Во-первых, глобализация расширяет взаимодействие народов. Она дает возможность всем обществам приобщиться к достижениям технологий, радикально меняет экономические структуры, превращает мир в единую коммуникационную систему. Но вместе с тем она порождает у многих людей естественные опасения утратить свои исторические корни — национальную идентичность, язык, культурные и религиозные традиции. Эти чувства вызывают иногда неприязнь к носителям иных этнических и религиозных ценностей.

Во-вторых, вследствие глобализации в некоторых национальных государствах нарастают внутренние противоречия. Государственные границы становятся более прозрачными. Через них в общество проникают не только блага цивилизации, но и многие общемировые угрозы. Прежние механизмы безопасности, основанные исключительно на защите внешних рубежей страны, военном сдерживании уже недостаточно эффективны в борьбе с такими явлениями, как международный терроризм и религиозный экстремизм, транзит наркотиков и торговля людьми. Масштабный процесс нового «переселения народов», с одной стороны, обостряет проблему нелегальной миграции. С другой стороны, он ведет к размыванию прежней мононациональной основы многих государств мира.

В современных этнически многообразных обществах оказывается гораздо труднее найти стержни, консолидирующие государство и общество, при этом не отступая от принципов, на которых создавались национальные государства. Во многих странах мира активизируются разного рода национальные движения и партии, «играющие» на этнической тематике. Политики, призывающие к принятию ограничительных мер в отношении национальных меньшинств, к мигрантам, кое-где собирают значительную часть голосов на выборах, усиливая межнациональное напряжение в обществах. Недаром говорят: «Когда у оппонента кончаются аргументы, он начинает уточнять национальность». Следует также добавить, что ряд современных государств в силу внутреннего межэтнического напряжения уже длительное время находится в состоянии полураспада.

В-третьих, корни большинства межнациональных конфликтов питает нерешенность социально-экономических проблем. Явным стал дисбаланс в развитии различных регионов мира, неравномерность социального положения людей даже внутри одного общества. Бедность, безработица, ограниченный доступ к ресурсам, социальная неустроенность, низкий уровень грамотности порождают жесткий ответ. Верно было подмечено, что «ненависть — это гнев бедных».

На планете около 800 млн. голодных, более миллиарда — пятая часть — живет менее чем на 1 доллар в день. А огромные богатства в руках только лишь 20% населения. Вот отсюда этот гнев и возникает. В современном мире он принимает

острые конфликтные формы — от экстремистских действий до террористических актов в отношении представителей других народов.

Таким образом, на рубеже столетий мир переживает острую фазу обострения межэтнических отношений. Можно сказать, что одна из главных проблем XXI века заключается в том, что человечество не выработало универсальной формулы межнационального согласия. Эта проблема обладает огромным разрушительным потенциалом, лежит в основе многих глобальных угроз и вызовов миру.

Развитие Казахстана все 12 лет независимости шло вопреки этой опасной тенденции. Межнациональное согласие в казахстанском обществе — это не результат какой-то особой природы тех или иных народов. К сожалению, национальная история Казахстана полна таких же примеров кровавых межнациональных конфликтов, как и история любой страны в прошлом. Наше национальное согласие — результат кропотливой работы государства при поддержке институтов гражданского общества на протяжении всех этих лет. В сложных условиях нам удалось создать оптимальную модель взаимоотношений между всеми этническими группами населения страны. Она основана на взаимопонимании и терпимости, патриотизме и гражданской ответственности за судьбу страны у представителей всех этносов, живущих на древней земле казахов.

В Казахстане закреплено в законодательстве и реализовано на практике этническое равноправие граждан страны во всех сферах общества. Наконец, нами создан уникальный общественно-политический институт — Ассамблея народов Казахстана как главный механизм межэтнического взаимодействия. На уровне областей действуют региональные ассамблеи народов. В нынешнем году сформирована вертикаль исполнительных рабочих структур большой и малых ассамблей. Сегодня в Казахстане действуют более 350 республиканских и местных национально-культурных центров. Они объединяют сотни тысяч людей, заинтересованных в сохранении и развитии языка, культуры и традиций своего этноса. Государство поддерживает эти процессы.

Наш опыт получил признание на самом высоком международном уровне. Его отметили Генеральный секретарь ООН и Верховный комиссар по делам меньшинств ОБСЕ, Совета Европы, политические и духовные лидеры, общественные деятели многих стран мира. Наша модель межэтнического согласия рекомендована государствам планеты как воплощенная на практике формула гражданского мира в многонациональном обществе. Это нас ко многому обязывает.

По подсчетам экспертов, в 2003 году в мире было отмечено около 14 локальных войн и десятки вооруженных конфликтов. В основном по национально-религиозным причинам.

Агрессия и национальная нетерпимость часто возникают из-за непреодолимого желания подчеркнуть превосходство своей нации или религии. Многие люди готовы умереть ради своего понимания религиозных идеалов. А ведь любая великая религия прежде всего несет свет и мир. Бог создает людей равными, и только мы сами придаем столь драматический смысл различиям по языку, цвету кожи или разрезу глаз.

Как-то один известный зарубежный политик рассказал мне притчу. У трех человек спросили: «Что такое рассвет?» Один ответил: «Это разделительная полоса между ночью и днем». Второй сказал: «Это время между тьмой и светом». А третий был поэтом, и ответ его был таков: «Это две женщины разных цветов кожи, но обе

поистине прекрасны». Иногда простая мудрость поэта выше самых сложных политических теорий.

Родители и школа должны воспитывать у ребенка простое правило: «Не делай другому того, чего не хочешь себе». Жить в современном мире — значит быть открытым и терпимым к другим народам, культурам и религиям. Родители сызмальства должны приучать детей к человеколюбию. Это подход полностью соответствует политике Казахстана. Нашим детям жить в глобальном мире, они, когда станут ездить по разным странам, будут видеть мир таким, какой он есть. Они не станут делить его на нации и расы, на религии. В этом залог успешной мирной жизни. Вот почему надо воспитывать детей в духе интернационализма. И с этим я обращаюсь к учителям и воспитателям, ко всем казахстанцам.

Нам необходимо постоянно «сверять часы» с общим ходом мирового развития, учитывать особенности нашего многонационального общества при решении практических задач, стоящих перед страной. Иными словами, обществу нужны постоянная переоценка и осмысление опыта межнационального согласия как определяющего фактора нашего движения вперед.

Казахстан становится неотъемлемой частью мирового сообщества. Мы стремимся к тому, чтобы занять свою нишу в мировой экономике. Это объективный процесс. Но при этом не следует забывать, что мы вступаем в жесткий конкурентный мир.

Наше стремление идти вперед провозглашено в Стратегии «Казахстан-2030». На ее выполнение направлены действия государства по возрождению аула, по реализации Программы индустриально-инновационного развития страны до 2015 года. Этой логике подчинены основные задачи и только что утвержденной мною Государственной программы «Культурное наследие».

Обеспечение единства многонационального народа Казахстана для нас не только достижение прошлого и настоящего, но и задача будущего. Если в результате тех или иных действий мы позволим нарушить сложившееся межнациональное согласие, то неминуемо утратим все те социально-экономические завоевания, которых с огромным напряжением сил достигли за 12 лет независимости. Это нужно отчетливо понимать и казахской нации, и всем этническим диаспорам современного Казахстана.

Сфера межнациональных отношений — не поле для экспериментов. Это наиболее деликатная и важная сфера отношений, ответственность за которую в равной степени несут и государственные органы, и институты гражданского общества. Поэтому прежде всего нам важно иметь полное представление о том, какие угрозы представляют опасность для межэтнических отношений в Казахстане сегодня и в ближайшем будущем.

Первый вызов — это попытки использовать религию как инструмент международного терроризма и экстремизма. В сознании человека религиозное и национальное чувство всегда были тесно переплетены. И сегодня религия рассматривается как важный защитный механизм перед опасностью утраты моральных, культурных и духовных основ народа.

Вполне естественно, что процесс духовно-нравственного возрождения казахстанского общества, сбросившего оковы тоталитаризма, привел к усилению роли религии в жизни людей. В независимом Казахстане были приняты законы, гарантировавшие светский характер государства, равные возможности для деятельности всех религиозных общин страны. При этом государство оказало активную помощь в строительстве и открытии культовых зданий — мечетей, храмов, молитвенных домов.

Серьезных внутренних предпосылок для осложнения отношений между религиями в Казахстане нет. Эта опасность имеет в основном внешнюю природу. Она связана с использованием постулатов веры для оправдания экстремистских действий в политике, террористических актов. Но не менее опасен и тезис об «исламской угрозе». История знает немало примеров, когда для оправдания террористических актов использовались самые разные вероучения. Об этом, в частности, свидетельствует и хроника террора на планете за последние полстолетия.

В Казахстане большинство населения составляют мусульмане. Но у нас также представлена почти вся религиозная палитра современного мира — православные христиане и католики, протестанты, иудеи, буддисты, приверженцы многих других культов. Всего 46 конфессий и номинаций действуют в нашей стране. В силу этого наше общество очень восприимчиво к различным инсинуациям по поводу агрессивности той или иной религии. Импорт и активная эксплуатация этого клише способны подорвать межконфессиональный баланс и, вместе с тем, поставить под угрозу этнический мир в Казахстане.

Никакая религия по своей природе не может быть агрессивной. Агрессию порождает псевдорелигиозная деятельность, прикрывающая узкие политические и иные цели.

В сентябре нынешнего года Астана принимала у себя участников I съезда лидеров мировых и традиционных религий. В столицу Казахстана съехались более 120 посланцев 18 религий мира. Проведение этого форума продемонстрировало способность духовных лидеров вести конструктивный диалог во имя мира и согласия между народами планеты. Съезд стал конкретным вкладом Казахстана в преодоление опасности межрелигиозного противостояния, которое распространяется по всему миру. Участники съезда высоко оценили уровень духовного согласия в казахстанском обществе, поддержали решимость нашей страны быть территорией межконфессионального мира и мостом взаимодействия мировых религий.

В истории каждого города есть свои «звездные часы». Астана пережила их в минувшие сентябрьские дни, когда впервые в истории древней казахской земли представители мировых религий сошлись в поисках согласия в начале нового тысячелетия. Говорят, что большое видится на расстоянии. Мы сами до конца не осознали значения этого события для духовной атмосферы Казахстана, да и всего человечества.

Сегодня перед нами стоит задача создать более прочные механизмы межконфессионального согласия в обществе, в том числе и в рамках Ассамблеи народов Казахстана. В этом мы рассчитываем на содействие со стороны лидеров всех религиозных общин Казахстана.

Второй вызов межэтническому согласию в нашей стране связан с тем, что решать проблемы, возникающие в сфере межнациональных отношений, в условиях либерального общества едва ли не сложнее, чем при тоталитаризме. Хотя в те годы, как мы помним, решение национальных проблем означало простое их подавление.

Демократия сама по себе не гарантирует автоматического решения проблем, возникающих во взаимоотношениях этносов. Об этом говорит опыт даже таких стран, как США, Швейцария, Бельгия, которые долгое время являлись своеобразным образцом решения межэтнических проблем. В условиях демократии при решении межнациональных проблем недостаточно использовать традиционные методы, связанные исключительно с деятельностью государственных органов.

Государство, безусловно, играло, и будет играть важную роль в поддержании и укреплении межэтнического согласия. Но при этом нужны дополнительные общественные механизмы регулирования межнациональных отношений. Предвидя это, с середины 1990-х годов мы пошли на создание такого рода механизмов — национально-культурных центров, большой и малых ассамблей народов. Это был шаг в верном направлении.

По сути, национально-культурные центры стали одними из первых самоорганизующихся институтов гражданского общества. И вместе с тем, они стали основой межэтнического согласия в Казахстане. С тех пор в стране возникли разнообразные творческие объединения разных этнических групп, на национальных языках издаются СМИ, работают негосударственные образовательные учреждения — воскресные школы. Сегодня в стране действуют казахские, русские, уйгурские, немецкие, корейские и узбекские театральные и творческие коллективы. На 11 языках этнических групп выходят в эфир теле- и радиопередачи, выпускаются около двух десятков центральных и региональных печатных СМИ. Только в рамках государственного заказа на национальных языках ежегодно издаются до 30 книг тиражом более 80 тысяч экземпляров. У нас функционируют более 170 воскресных школ, в которых дети и подростки обучаются 23 национальным языкам.

В Павлодарской, Восточно-Казахстанской и Северо-Казахстанской областях открыты школы национального возрождения. Поэтому нам необходимо полнее использовать этот потенциал для укрепления единства между народами Казахстана. Неправительственные организации могли бы стать мощным инструментом межнационального согласия в набирающем зрелость гражданском обществе. В Казахстане поступление в вузы осуществляется путем компьютерного тестирования. Какая-либо дискриминация по национальному признаку исключена. Прием на государственную службу осуществляется по конкурсу, что также обеспечивает равенство возможностей всех национальных групп. Двигаясь по пути демократизации, мы должны быть готовы к тому, чтобы своевременно снимать любое возможное межэтническое напряжение в обществе.

Третий вызов связан с тем, удастся ли нам в будущем сохранить разумное сочетание интересов казахской нации и десятков этнических диаспор, которые многие поколения живут в Казахстане. Все эти годы мы шли эволюционным путем. Мы добились того, что среди казахстанцев, к какой бы этнической группе они ни принадлежали, крепнет осознание важности сохранения и укрепления казахского языка, его государственных функций. На сегодняшний день делопроизводство на государственном языке ведется в Атырауской, Жамбылской, Кызылординской и Южно-Казахстанской областях. Эти регионы отличаются высоким уровнем владения казахским языком гражданами другой национальности. Увеличено количество часов на изучение казахского языка в средней школе. За последние 2 года выросло число школ и детских садов с казахским языком воспитания и обучения. По сравнению с 2001 годом, количество газет на казахском языке возросло на 25%, журналов на 12%. Почти 95% всех электронных СМИ половину времени вещают на казахском языке. В стране созданы все необходимые условия и механизмы, способствующие развитию казахской культуры как фундаментального пласта общегражданской идентичности всех казахстанцев. Причем эти процессы шли и идут естественными темпами. Все это делается по мере создания условий для добровольного освоения

государственного языка в стране. Никакого искусственного ускорения, тем более, революционного подхода в этом отношении не должно быть.

Одновременно государство решает задачи по сохранению и развитию языков, культурных традиций и обычаев всех народов страны. Совместное проживание разных этносов в Казахстане на протяжении столетий выработало особый казахстанский менталитет. Ему чужды эмоциональные крайности и этническая обособленность. В его основе стремление к гражданскому единению, слиянию народных традиций и ценностей.

Уникальность современного Казахстана заключена в этническом многообразии. Это огромное богатство, общее достояние всего нашего общества, дающее казахстанцам возможность обмена с другими народами ценными культурными достижениями.

Следует особо отметить, что русский язык по-прежнему остается в Казахстане языком межнационального общения, и это правильно. Многообразие культур и языков — это неоценимый дар, благодаря которому становится возможным настоящее творческое взаимообогащение, подлинное развитие каждого народа нашей страны. Наш принципиальный подход к формированию казахстанской идентичности проверен временем. Нам необходимо и дальше двигаться в этом направлении спокойно и без эмоциональных переключений, возрождая казахскую культуру и сохраняя культуры всех национальных групп нашего общества.

Модель межэтнического согласия, реализованная за годы независимости, — это одна из основ международного авторитета и престижа Казахстана. Так, по уровню привлекательности для эмигрантов из России Казахстан занимает третье место, уступая лишь США и странам Европейского Союза. И, наоборот, в ряде стран, например, в той же России, Словакии, для выходцев из Казахстана создаются более благоприятные условия для миграции. При этом особо отмечаются толерантность наших граждан, их быстрая адаптация к иным культурным условиям, их уважение к обычаям и традициям местных народов при сохранении культуры и языка своего этноса. Хочу зачитать вам строки из письма, которое адресовал мне незадолго до своей кончины писатель Леонид Данилович Кривошеков, год назад уехавший из Казахстана. Он пишет: «Никогда прежде не мог и предположить, что однажды мне придется покинуть родной Казахстан. Ибо это не просто земля, которой я обязан своим рождением. Это нечто большее. Ведь именно там, где в неразрывном единстве проживает великое братство сограждан — многоголосое и разноликое племя людей, — я связал свою судьбу с творчеством. Там мои духовные корни, мое начало начал».

Данные слова принадлежат человеку, всю жизнь прожившему на казахской земле, ставшей для него духовной родиной. Все это не мифические, а жизненные примеры эффективности национальной политики государства. В то время, когда вокруг происходят масштабные террористические акты, когда люди боятся ехать в другие страны, когда на улицах великих столиц мира бесчинствуют расисты, Казахстан остается местом цивилизованных национальных отношений. Именно поэтому мы смотрим в будущее с оптимизмом.

Главные цели и задачи Ассамблеи народов Казахстана определены в среднесрочной Стратегии ее развития до 2007 года. Но сегодня нам очень важно расширить практическую составляющую деятельности в работе Ассамблеи. В этой связи считаю целесообразным перейти к практике определения Ассамблеей народов

Казахстана своих ежегодных приоритетов или задач. Это позволит повысить ответственность всех ее членов, малых ассамблей, их рабочих органов. Реализация намеченных планов позволит укрепить авторитет Ассамблеи во всех этнических группах населения Казахстана.

В 2004 году нам надо сконцентрироваться на решении задач по 5 направлениям работы.

Первое. Необходимо выработать упреждающие механизмы реагирования на возможный рост напряжения в межатнической сфере, главным образом под влиянием внешних обстоятельств. Прежде всего это касается вопросов сохранения и укрепления межконфессионального согласия в стране. Поручаю Совету Ассамблеи совместно с Советом по работе с религиозными объединениями при Правительстве проработать вопрос и внести предложения по всему спектру проблем взаимодействия государства и религиозных общин, отношений между конфессиями Казахстана.

Вторая задача данного направления связана с расширением механизмов взаимодействия Ассамблеи народов Казахстана с институтами гражданского общества. Два месяца назад мы провели в Астане Гражданский форум. На нем были определены задачи и формы взаимосвязи государства и неправительственного сектора по широкому кругу проблем. Полагаю, что свой «гражданский форум» может быть и в Ассамблее. Ее работа должна быть ориентирована на взаимодействие с НПО, решающими проблемы различных этнических групп населения страны. Сами национально-культурные центры являются неправительственными организациями и наряду с другими должны участвовать в конкурсах на получение государственных грантов. Вполне возможно создание при Ассамблее ассоциаций этнических театров и творческих коллективов, общественных советов СМИ на национальных языках, объединений национальных воскресных школ и других организаций.

Несколько лет назад главные редакторы ряда казахстанских СМИ подписали совместный документ об этике освещения в прессе проблем в сфере межнациональных отношений. Его положения в основном соблюдаются. Но с тех пор возникли сотни новых СМИ. Кто может сказать, присоединились ли они к этой своеобразной конвенции? Думаю, что далеко не все. Об этом свидетельствуют и ряд не вполне корректных публикаций в некоторых наших газетах и журналах. Министерству информации совместно с Советом Ассамблеи поручаю заняться этой проблемой. Если есть необходимость, то мы готовы рассмотреть предложения по усилению законодательства в этом плане, чтобы не допускать разжигания межнациональной розни в любом ее виде. Конституцию надо соблюдать и всячески пресекать попытки нарушения ее основ.

Я призываю все политические партии выработать и заключить специальное соглашение, определяющее рамки использования этнической проблематики в своей деятельности и, в частности, предвыборной борьбе. Ведь далеко не все нюансы можно предусмотреть в законодательстве. Для предотвращения излишней политизации этнических вопросов необходимо придерживаться определенных моральных принципов и этических норм. Это особенно важно в преддверии предстоящих в будущем году выборов в Мажилис Парламента Казахстана.

Второе. Необходимо определить место и роль Ассамблеи в реализации только что принятой Государственной программы «Культурное наследие». Эта программа

содержит в себе глубочайший смысл. Как сказал великий поэт XX века Томас Элиот: «Традицию нельзя унаследовать — ее надо завоевывать». Речь идет не о возрождении патриархальных форм поведения, но о тех образцах нашей древней и современной культуры, которые дают нам нравственную силу, помогают сохранить себя в бурном потоке истории. Иногда история соответствует изречению: «То, что забыли сыновья, стараются вспомнить внуки».

Возрождение культуры — наше общее дело. Культурное наследие Казахстана включает не только казахскую культуру, но и культуры каждого этноса, живущего в нашей стране. Поэтому национально-культурные центры должны принять активное участие в реализации этой программы.

Прошу Совет Ассамблеи составить совместно с Министерством культуры план действий по участию национально-культурных центров, большой и малых ассамблей народов в реализации задач программы «Культурное наследие».

Третье. Будущий год — это Год России в Казахстане. Завершились основные мероприятия Года Казахстана в России. Активное участие в проведении Года приняли малые ассамблеи народов, организовавшие в приграничных областях фестивали «Дружба народов — 2003». В Москве представители национально-культурных центров приняли участие в выставке, посвященной Казахстану. Завершающим аккордом Года стали только что прошедшие Дни Ассамблеи народов Казахстана в Москве. Все эти мероприятия были направлены на укрепление дружеских связей и взаимопонимания между нашими народами.

Теперь наша задача — обеспечить высокий организационный и культурный уровень Года России в Казахстане. Особо хотел бы отметить, что предстоящие мероприятия следует использовать для всестороннего развития культуры всех народов Казахстана, для которых Россия является этнической родиной — русских, татар, башкир, чеченцев и ингушей и многих других.

Четвертое. В будущем году будет отмечаться 50-летие начала освоения в Казахстане целинных и залежных земель. Огромный вклад внесли в развитие сельского хозяйства представители многих народов. 50 лет назад сотни тысяч молодых людей из разных концов бывшего СССР прибыли в Казахстан. Кто-то впоследствии вернулся в родные места, а для кого-то Казахстан стал второй родиной, родным домом, где появились дети и внуки.

Конечно, в годы освоения целины было совершено немало ошибок экологического и экономического характера, допущен ряд перегибов в национальных вопросах. Но бесспорно одно: плюсы и минусы целинной эпопеи несопоставимы. Именно освоение целины стало решающим условием стремительного рывка в развитии сельскохозяйственного производства в Казахстане полвека назад.

В этой связи я предлагаю в будущем году в Астане, некогда бывшей целинной столицей, а ныне ставшей столицей и символом независимого Казахстана, провести мероприятия, посвященные юбилею. Пусть те, кто 50 лет назад приехал поднимать целину, увидят, как изменилась наша страна, как расцветает наша и их столица. Поручаю Правительству совместно с Ассамблеей народов Казахстана провести юбилейные мероприятия в феврале 2004 года.

Сегодня мы реализуем 3-летнюю программу возрождения села. Поэтому сейчас важно использовать все ценное, что было в опыте тружеников целины. Мы должны мобилизовать свои силы, чтобы реально улучшить ситуацию на селе, превратить

сельское хозяйство в развитый сектор экономики Казахстана. Проблемам многонационального села сегодня требуется усиленное внимание со стороны Ассамблеи, национально-культурных центров.

Пятое. В ходе съезда мировых и традиционных религий я высказал идею построить в Астане Дворец наций и Дворец культур и религий — названия пока условные. Это величественное сооружение станет символом межнационального и межрелигиозного согласия в Казахстане. Ансамбль этого Дворца будет своеобразным символом единства народа нашей страны, где в мире и согласии живут представители 130 народов. В нем разместятся штаб-квартиры Ассамблеи народов Казахстана, республиканских национально-культурных центров. В комплекс зданий войдут мечеть, церковь, синагога, буддистский храм. В проектировании комплекса будет очень важно учесть особенности как национальной, так культовой архитектуры казахского и других народов страны. Но эта идея носит не просто символический характер. Она имеет огромное практическое значение.

В последние годы в Казахстане проводятся важные международные мероприятия, в том числе саммиты глав государств, представительные конференции, собирающие политиков, бизнесменов, деятелей науки и культуры со всего мира. Поэтому Дворец культур и религий, построенный в центре Евразии, должен стать одним из центров взаимодействия государств и народов. Полагаю, что со временем на базе этого Дворца мы сможем создать новую уникальную структуру — Университет цивилизаций. Там можно было бы готовить специалистов, которые изучали бы мировые религии, теологию, историю цивилизаций и культур. Нам нужны не только экономисты и юристы, но и гуманитарии современного типа с глобальным мышлением.

Поручаю Правительству проработать все вопросы, связанные с проектированием и началом строительства в будущем году в левобережной части Астаны Евразийского Дворца культур и религий.

8 лет существования нашей Ассамблеи — это уже история. И эта история, в основном, — хронология уверенного поступательного развития. Дело даже не в огромной работе по преобразованию экономики, социальной сферы и политики. Это наш колоссальный задел на будущее и источник уверенности в настоящем. Но все это базировалось на межнациональном мире и согласии.

Говорят, что мир — это когда стреляют где-то в другом месте. К сожалению, в современном мире это так. Каждый народ, каждая страна сами несут ответственность за сохранение мира. Никто не принесет извне мира и согласия. И обольщаться такими надеждами не стоит. Есть две стратегии достижения мира. Первая состоит в буквальном прочтении изречения одного президента прошлого века: «Мы добьемся мира, даже если для этого нам придется воевать».

С такой стратегией нам не по пути. Вторая формулировка была высечена на Дворце мира в Гааге: «Хочешь мира — блюди справедливость». Это гораздо ближе к нашей философии межнациональных отношений. Внимание к интересам любой, даже самой малой национальной группы, искреннее уважение к национальным традициям и обычаям — это основа справедливого межнационального мира.

Пользуясь случаем, хотел бы поздравить всех со своего рода юбилеем Ассамблеи — открытием X сессии, а также с наступающим Новым годом и пожелать счастья вашим семьям и близким.

Жаңажылдық құттықтауы

Астана қаласы, 2003 жылдың 31 желтоқсаны

Қымбатты отандастар!

Міне, жыл — 12 ай жылжып өтіп, жаңа жылдың да табалдырығына келдік.

Өтер жылдың табыстары аз болған жоқ. Ең бастысы еліміз тыныш, аспанымыз ашық, ырыс несібеміз мол, табысымыз баянды болды. Кең байтақ Отанымыздың қай қиырына қарасақ та еселі еңбек, қайнаған қызу тіршілік, береке-бірлік, игілікті істер көзге түсті.

Ел дамуының елеулі нәтижелері мен озық көрсеткіштері мемлекетіміздің мерейі мен мәртебесін өсіріп, жұртымыздың келер күндерге деген үмітін одан әрі бекітті. Қазақстан өз тарихына қолтаңбасын түсірді.

Бұл халықтық қолтаңбаның иесі де, киесі де — өз жұртымыз.

Жыл сайын, желтоқсанның мәртебелі күні — Тәуелсіздік мерекесінде біз осы кезең ішінде қол жеткізген барша жетістіктерімізді, табыстарымызды, алған белестерімізді тұжырымдап айта отырып, келер күндеріміздің де жүйелі жоспарын жасаймыз.

Бұл тұрғыда келгенде, көңіл толтырып айтар, қуана мәлімдер табыстарымыз бар екенін мен осы қасиетті күнімізде кеңінен баяндадым. Алда тұрған асқаралы міндеттерді де назарларыңызға ұсындым.

Қысқасы, біз жаңа жылдың алдында жан жадыратар жақсы істерімізді барынша тілге тиек еттік.

Халықтық дәстүріміз бойынша, қой жылы төл мерекелеріміздің бірі — наурыз-да шығатынын білесіздер. Уақыттық тұрғыдан алғанда, енді қой жылы қысқарып, мешін жылы басталады.

Жұртымыздың жақсы ырымы бойынша мешін жылы жұмсақ, ырыздығы мол, жиын-теріні көп, жайлы болады дейді. Әманда солай болсын.

Бұл жылда да алдымызда тұрған міндеттер мен парыздар аз емес. Ауыл жылының қарқын алып, өзінің оң нәтижелерін дендеп көрсететіні де осы кезең. Экономикалық даму мен әлеуметтік-тұрмыстық өркендеудің жаңа кезеңіне қол артамыз деп үміттеніп отырмыз. Қоғамдық-саяси өмірде де маңызды мәселелер кезегін күтуде.

Индустриялық-инновациялық дамудың бағдарламалық қозғалысын бастаудың негізі осы жылы түбегейлі қолға алынуы тиіс.

Демократиялық дамуымыздың нақты көрінісі — Парламент сайлауын ойдағыдай өткізу де бізге жаңа міндеттер жүктейді. Саяси-құқықтық реформалардың уақыт талабына сай болуы бізді көп толғандырады. Халық санының өсімі, ана мен баланың денсаулығы басты назарда болады. Өскелең жас ұрпақтың тәлім-тәрбиесі мемлекеттік тұрғыда қамтыла бермек.

Ең бастысы, осының бәрін жүзеге асырып жатқан біздің туған халқымыздың әл-ауқатын арттыру біздің басты мұратымыз болып қала береді.

Ендеше, жаңа жыл бәріміз үшін жарқын үміттер мен жақсы мақсаттар кезеңі болсын.

Жаңа жыл жаңа бақыт, қуаныш, игілік пен ізгілік әкелсін.

Жаңа жылдарыңызбен, қымбатты отандастар!

Дорогие соотечественники!

Истекают последние минуты 2003 года. Он уже становится частью нашей истории, мы можем говорить о нем в прошедшем времени.

Как мы прожили этот год? Чего мы достигли? Над чем должны задуматься?

Главное, что год был плодотворным и результативным во всех отношениях. Все мы работали в атмосфере стабильности, мира и согласия. Нас не коснулись никакие потрясения. Это то, без чего невозможно представить прогресс такого большого по территории, многонационального и многоконфессионального государства, каким является Казахстан. Этим мы можем заслуженно гордиться, но главное, нужно думать над тем, как сохранить эту позитивную тенденцию в будущем.

Это наш дом, мы его строим для себя, для своих детей и внуков. Мы хотим, чтобы в нем всегда царила здоровая атмосфера мира и созидания. У нас укрепилась тенденция устойчивого роста экономики, увеличения объемов производства, накопления финансовых ресурсов. Наступил перелом в сельском хозяйстве, чему в решающей степени способствует проводимое нами 3-летие развития села, всего агропромышленного сектора.

Сегодня по объему внутреннего валового продукта на душу населения мы занимаем одно из ведущих мест в СНГ. Экономический рост стал выполнять свою главную задачу – обеспечивать повышение благосостояния граждан, стабильное социальное развитие. В уходящем году нам удалось существенно снизить безработицу, увеличить пенсии, поднять зарплату. Это меня искренне радует.

Весомую лепту в укрепление интеграционных процессов двух стран внес Год Казахстана в России. Уверен, что предстоящий Год России в Казахстане еще сильнее сблизит наши народы. У нас общее историческое прошлое, и нам вместе, рука об руку, шагать и в будущем.

В наступающем году мы хотим уделить особое внимание духовному воспитанию, нашему многонациональному культурному наследию, образованию. Толе би говорил, что для народа счастье не в изобилии богатых, а в большом числе мудрых людей. Я хочу пожелать вам духовного богатства и мудрости. В этом сила страны и народа.

Все, чего мы достигли в этом году – это результат напряженного труда всех казахстанцев – производственников, предпринимателей, служащих, миллионов простых граждан. За это я искренне всем вам благодарен!

У нас есть все возможности, чтобы достичь более высоких рубежей. Новый шанс, предоставляемый новым веком, новым годом, не должен быть упущен. Все мы вместе и каждый в отдельности должны быть не созерцателями, а активными созидателями своей судьбы и судьбы всей своей страны. И тогда с каждым годом мы будем жить лучше, а наш Казахстан будет становиться все краше.

Поздравляю вас с наступающим Новым 2004 годом! Пусть он принесет в ваши семьи достаток и благополучие, наполнит ваши дома теплом и уютом. Крепкого вам здоровья, счастья, всех благ, согласия, любви и взаимопонимания!

С Новым годом, дорогие казахстанцы!

2003 жылы қабылданған Қазақстан Республикасы заңдарының тізбесі

1. «Электрондық құжат және электрондық цифрлық қолтаңба туралы» 2003 жылғы 7 қаңтардағы №370-II;
2. «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 7 қаңтардағы №371-II;
3. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне электрондық құжат, электрондық цифрлық қолтаңба және ақпараттандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 7 қаңтардағы №372-II;
4. «Инвестициялар туралы» 2003 жылғы 8 қаңтардағы №373-II;
5. «Қазақстан Республикасының инвестицияларды қаржыландыру саласындағы кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» 2003 жылғы 8 қаңтардағы №374-II;
6. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне инвестициялар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 8 қаңтардағы №375-II;
7. «Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (Ерекше бөлім) өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 8 қаңтардағы №376-II;
8. «Астана қаласының халқына жедел және шұғыл жәрдем көрсету қызметін дамытуды қолдау» жобасын жүзеге асыру үшін Жапония Үкіметінің грантын тарту туралы Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Жапония Үкіметінің арасында ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 8 қаңтардағы №377-II;
9. «Қазақстан Республикасында зейнетақымен қамсыздандыру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 8 қаңтардағы №378-II;
10. «Байланыс туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 8 қаңтардағы №379-II;
11. «Инвестициялар мен экспорттық несиелендіруді сақтандыру жөніндегі ислам корпорациясы Құрылтай шартының баптарын бекіту туралы» 2003 жылғы 8 қаңтардағы №380-II;
12. «Арал өңіріндегі экологиялық қасірет салдарынан зардап шеккен азаматтарды әлеуметтік қорғау туралы» Қазақстан Республикасы Заңының кейбір баптарының қолданылуын тоқтата тұру туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 9 қаңтардағы №381-II;
13. «Қазақстан Республикасында мүгедектігі бойынша, асыраушысынан айрылу жағдайы бойынша және жасына байланысты берілетін мемлекеттік әлеуметтік жәрдемақылар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 9 қаңтардағы №382-II;
14. «Ішкі жүзудегі кемелердің соқтығысуынан туындайтын жауапкершілікке қатысты кейбір ережелерді біріздендіру туралы конвенцияға Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» 2003 жылғы 8 ақпандағы №383-II;
15. «Транзиттік тасымалдар жөніндегі Экономикалық ынтымақтастық ұйымының Негізгі келісімін және Транзиттік тасымалдар жөніндегі Экономикалық

ынтымақтастық ұйымының Негізгі келісіміне Қосымшалардың мәтіндеріне қол қою туралы хаттаманы бекіту туралы» 2003 жылғы 8 ақпандағы №384-II;

16. «Тұқым шаруашылығы туралы» 2003 жылғы 8 ақпандағы №385-II;

17. «Пошта туралы» 2003 жылғы 8 ақпандағы №386-II;

18. «Төтенше жағдайлар туралы» 2003 жылғы 8 ақпандағы №387-II;

19. «Қазақстан Республикасындағы бағалау қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 14 ақпандағы №388-II;

20. «Қауіпті қалдықтарды трансшекаралық тасымалдауды және оларды аулаққа шығаруды бақылау туралы Базель конвенциясына Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» 2003 жылғы 10 ақпандағы №389-II;

21. «Қазақстан Республикасының Теңіз кеме қатынасы қауіпсіздігіне қарсы бағытталған заңсыз іс-әрекеттермен күрес туралы конвенцияға және Құрлықтық шельфте орналасқан стационарлық платформалар қауіпсіздігіне қарсы бағытталған заңсыз іс-әрекеттермен күрес туралы хаттамаға қосылуы туралы» 2003 жылғы 27 ақпандағы №390-II;

22. «Соғыс жағдайы туралы» 2003 жылғы 5 наурыздағы №391-II;

23. «Микрокредиттік ұйымдар туралы» 2003 жылғы 6 наурыздағы №392-II;

24. «Мемлекеттік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 11 наурыздағы №393-II;

25. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне зейнетақымен қамсыздандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 13 наурыздағы №394-II;

26. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне статистикалық есеп мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 13 наурыздағы №395-II;

27. «Мұнай мен газ тасымалдаудың мемлекетаралық жүйесін құрудың институционалдық негіздері туралы негіздемелік келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 26 наурыздағы №396-II;

28. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Жапония Үкіметінің арасындағы «Қызылорда қаласының көп бағдарлы аурухана кешеніне медициналық жабдықтар беру» жобасын жүзеге асыру үшін Жапония Үкіметінің грантын тарту туралы ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 26 наурыздағы №397-II;

29. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне микрокредиттік ұйымдар қызметінің мәселелері бойынша өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 28 наурыздағы №398-II;

30. «Қазақстан Республикасындағы банктер және банк қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына микрокредиттік ұйымдар қызметінің мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 28 наурыздағы №399-II;

31. «Кредиттік серіктестіктер туралы» 2003 жылғы 28 наурыздағы №400-II;

32. «Қазақстан Республикасының Кеден кодексі» 2003 жылғы 5 сәуірдегі №401-II;

33. «Мұнай өнімдерінің жекелеген түрлерін өндіруді және олардың айналымын мемлекеттік реттеу туралы» 2003 жылғы 7 сәуірдегі №402-II;

34. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне мұнай өнімдерінің жекелеген түрлерін өндіруді және олардың айналымын мемлекеттік реттеу мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 7 сәуірдегі №403-II;

35. «Су пайдаланушылардың селолық тұтыну кооперативі туралы» 2003 жылғы 8 сәуірдегі №404-II;

36. «Міндетті әлеуметтік сақтандыру туралы» 2003 жылғы 25 сәуірдегі №405-II;

37. «Қазақстан Республикасы мен Атом энергиясы жөніндегі Еуропалық қоғамдастық арасындағы ядролық қауіпсіздік саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 5 мамырдағы №406-II;

38. «1999 жылғы 26 ақпандағы Кеден одағы және Бірыңғай экономикалық кеңістік туралы шартқа қатысушы мемлекеттердің аумағынан шығарылатын және үшінші елдерге әкетілетін тауарлардың кері экспортын кедендік бақылау туралы хаттаманы бекіту туралы» 2003 жылғы 5 мамырдағы №407-II;

39. «Нотариат туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 5 мамырдағы №408-II;

40. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне атқарушылық іс жүргізу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 5 мамырдағы №409-II;

41. «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 8 мамырдағы №410-II;

42. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне банк қызметі, валюталық реттеу және валюталық бақылау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 8 мамырдағы №411-II;

43. «Ақпараттандыру туралы» 2003 жылғы 8 мамырдағы №412-II;

44. «Ұлттық мұрағат қоры және мұрағаттар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 8 мамырдағы №413-II;

45. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сақтандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 8 мамырдағы №414-II;

46. «Акционерлік қоғамдар туралы» 2003 жылғы 13 мамырдағы №415-II;

47. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне құнды қағаздар рыногы және акционерлік қоғамдар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 16 мамырдағы №416-II;

48. «Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (Жалпы бөлім) өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 20 мамырдағы №417-II;

49. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Нидерланды Корольдігі Үкіметінің арасындағы халықаралық автомобиль қатынасы туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 20 мамырдағы №418-II;

50. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен америка Құрама Штаттарының Үкіметі арасындағы Америка Құрама Штаттары дипломатиялық өкілдігінің жаңа объектілерін салу үшін америка Құрама Штаттарының Үкіметіне жер учаскесін беру туралы өзара түсіністік туралы меморандумды бекіту туралы» 2003 жылғы 20 мамырдағы №419-II;

51. «Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы Тату көршілік, достық және ынтымақтастық туралы шартты бекіту туралы» 2003 жылғы 2 маусымдағы №420-II;

52. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасында Табысқа салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық салудан жалтаруға жол бермеу туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 2 маусымдағы №421-II;

53. «Шанхай ынтымақтастық ұйымына мүше мемлекеттер арасындағы Өңірлік терроризмге қарсы құрылым туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 3 маусымдағы №422-II;

54. «Сақтандыру төлемдеріне кепілдік беру қоры туралы» 2003 жылғы 3 маусымдағы №423-II;

55. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 3 маусымдағы №424-II;

56. «Адвокаттық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 3 маусымдағы №425-II;

57. «Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне ипотекалық кредиттеу мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 3 маусымдағы №426-II;

58. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне ипотекалық кредиттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 3 маусымдағы №427-II;

59. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 3 маусымдағы №428-II;

60. «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына орман пайдалану және су пайдалану мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 4 маусымдағы №429-II;

61. «Денсаулық сақтау жүйесі туралы» 2003 жылғы 4 маусымдағы №430-II;

62. «Қазақстан Республикасы Президентінің «Мемлекеттік кәсіпорын туралы» заң күші бар Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 4 маусымдағы №431-II;

63. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне стандарттау және сертификаттау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 10 маусымдағы №432-II;

64. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне механикалық көлік құралдарын және оларға тіркемелерді есепке алу, мемлекеттік тіркеу және мемлекеттік техникалық байқау мәселелері бойынша өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 10 маусымдағы №433-II;

65. «Қазақстанның даму банкі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 11 маусымдағы №434-II;

66. «Жекеше нотариустардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» 2003 жылғы 11 маусымдағы №435-II;

67. «Сақтандыру қызметі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 11 маусымдағы №436-II;

68. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне стандарттау сақтандыру мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 11 маусымдағы №437-II;

69. «2003 жылғы арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 12 маусымдағы №438-II;

70. «Темекі өнімдерінің өндірілуі мен айналымын мемлекеттік реттеу туралы» 2003 жылғы 12 маусымдағы №439-II;

71. «Аудиторлар мен аудиторлық ұйымдардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» 2003 жылғы 13 маусымдағы №440-II;

72. «Бюджет жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 20 маусымдағы №441-II;

73. «Қазақстан Республикасының Жер кодексі» 2003 жылғы 20 маусымдағы №442-II;

74. «Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №443-II;

75. «Тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» 2003 жылғы 1 шілдедегі №444-II;

76. «Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (Ерекше бөлім) сақтандыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 1 шілдедегі №445-II;

77. «Көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» 2003 жылғы 1 шілдедегі №446-II;

78. «Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымының Жарғысын бекіту туралы» 2003 жылғы 1 шілдедегі №447-II;

79. «1992 жылғы 15 мамырдағы Ұжымдық қауіпсіздік туралы шартқа қатысушы мемлекеттердің ұжымдық қауіпсіздік жүйесінің күштері мен құралдарын қалыптастыру және олардың жұмыс істеу тәртібі туралы хаттаманы бекіту туралы» 2003 жылғы 1 шілдедегі №448-II;

80. «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 1 шілдедегі №449-II;

81. «Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымының құқықтық мәртебесі туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №450-II;

82. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сот ісін жүргізу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №451-II;

83. «Қазақстан Республикасы мен Өзбекстан Республикасы арасындағы Қазақстан-Өзбекстан Мемлекеттік шекарасының жекелеген учаскелері туралы шартты бекіту туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №452-II;

84. «Қазақстан Республикасы мен Өзбекстан Республикасы арасындағы Қазақстан-Өзбек Мемлекеттік шекарасы туралы шартты бекіту туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №453-II;

85. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №454-II;

86. «Қазақстан Республикасы мен Түрікменстан арасындағы Қазақстан-Түрікменстан мемлекеттік шекарасын делимитациялау және оны демаркациялау процесі туралы шартты бекіту туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №455-II;

87. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Испания Корольдігі Үкіметінің арасындағы Жолаушылар мен жүктердің халықаралық автомобиль тасымалы туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №456-II;

88. «Қазақстан Республикасы мен Әзірбайжан Республикасының арасындағы Қазақстан Республикасы мен Әзірбайжан Республикасы арасында Каспий теңізі түбін шектеу туралы келісімді және Қазақстан Республикасы мен Әзірбайжан Республикасының арасындағы Қазақстан Республикасы мен Әзірбайжан Республикасы арасында Каспий теңізі түбін шектеу келісімге Хаттаманы бекіту туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №457-II;

89. «Қазақстан Республикасы, Қырғыз Республикасы және Өзбекстан Республикасы арасындағы үш мемлекеттің мемлекеттік шекараларының түйісу нүктесі туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №458-II;

90. «Қазақстан Республикасы мен Қырғыз Республикасы арасындағы Қазақстан-Қырғыз мемлекеттік шекарасы туралы шартты бекіту туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №459-II;

91. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Египет Араб Республикасының Үкіметі арасындағы «Нұр-Мұбарак» ислам мәдениетінің Египет университеті туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №460-II;

92. «Құнды қағаздар рыногы туралы» 2003 жылғы 2 шілдедегі №461-II;

93. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Чехия Республикасының Үкіметі арасындағы Халықаралық автомобиль тасымалдары туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 3 шілдедегі №462-II;

94. «Өсімдіктер карантині туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 3 шілдедегі №463-II;

95. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексін өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 3 шілдедегі №464-II;

96. «Шанхай ынтымақтастық ұйымының хартиясын бекіту туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №465-II;

97. «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына бағалы қағаздар рыногы мәселесі бойынша өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №466-II;

98. «Қазақстан Республикасының «Солтүстік-Оңтүстік» халықаралық көлік дәлізі туралы келісімге қосылуы туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №467-II;

99. «Еркін сауда аймағын құру туралы келісімге қатысушы мемлекеттердің импортты лицензиялау ережелері туралы хаттаманы бекіту туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №468-II;

100. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Қытай Халық Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Қытай мемлекеттік шекара сызығын демаркациялау туралы хаттаманы бекіту туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №469-II;

101. «Лицензиялау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына дене шынықтыру және спорт мәселелері бойынша толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №470-II;

102. «Дене шынықтыру және спорт туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №471-II;

103. «Еуропадағы кәдімгі қарулы күштер туралы шартты бейімдеу жөніндегі келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №472-II;

104. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградалары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №473-II;

105. «Қаржы рыногы мен қаржылық ұйымдарды мемлекеттік реттеу және қадағалау туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №474-II;
106. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексіне (Салық кодексі) өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №475-II;
107. «Автомобиль көлігі туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №476-II;
108. «Қазақстан Республикасының Орман кодексі» 2003 жылғы 8 шілдедегі №477-II;
109. «Әскери қызметшілер мен олардың отбасы мүшелерінің мәртебесі және оларды әлеуметтік қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 8 шілдедегі №478-II;
110. «Жер туралы» Қазақстан Республикасы Заңының күші жойылды деп тану туралы» 2003 жылғы 8 шілдедегі №479-II;
111. «Қазақстан Республикасының Қылмыстық кодексіне толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 9 шілдедегі №480-II;
112. «Қазақстан Республикасының Су кодексі» 2003 жылғы 9 шілдедегі №481-II;
113. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне вексель айналысы, ақша төлемі мен аударымы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 9 шілдедегі №482-II;
114. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне қаржы рыногын және қаржылық ұйымдарды мемлекеттік реттеу мен қадағалаудың бірыңғай жүйесін ұйымдастыру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 10 шілдедегі №483-II;
115. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 25 қыркүйектегі №484-II;
116. «Экспорттық бақылау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 26 қыркүйектегі №485-II;
117. «Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне (Жалпы бөлім) өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 13 қазандағы №486-II;
118. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне кәсіпкерлік мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 13 қазандағы №487-II;
119. «Астық туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 13 қазандағы №488-II;
120. «Йод тапшылығы ауруларының алдын алу туралы» 2003 жылғы 14 қазандағы №489-II;
121. «Экономиканың стратегиялық маңызы бар салаларындағы меншіктің мемлекеттік мониторингі туралы» 2003 жылғы 4 қарашадағы №490-II;
122. «Қазақстан Республикасына «Агросервистік қызметті қолдау» жобасын дайындауға арналған Халықаралық қайта құру және даму банкінің грантын беру туралы келісімді және Қазақстан Республикасына «Агросервистік қызметті қолдау» жобасын дайындауға арналған Халықаралық қайта құру және даму банкінің грантын беру туралы келісімге өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы Халықаралық қайта құру және даму банкінің хатын бекіту туралы» 2003 жылғы 5 қарашадағы №491-II;

123. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Өзбекстан Республикасының Үкіметі арасындағы Қазақстан-Өзбек мемлекеттік шекарасы арқылы өткізу бекеттері туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 5 қарашадағы №492-II;

124. «Қазақстан Республикасы мен Түрікменстан арасындағы Бас бостандығынан айыруға сотталған адамдарды жазасын әрі қарай өтеу үшін беру туралы шартты бекіту туралы» 2003 жылғы 5 қарашадағы №493-II;

125. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Жапония Үкіметінің арасындағы «Астана қаласын сумен жабдықтау және оның кәрізі» жобасын жүзеге асыру үшін қарыз алу туралы ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 6 қарашадағы №494-II;

126. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Жапония халықаралық ынтымақтастық банкі арасындағы «Астана қаласын сумен жабдықтау және оның кәрізі» жобасы жөніндегі қарыз туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 6 қарашадағы №495-II;

127. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Америка Құрама Штаттарының Үкіметі арасындағы Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігінің жанындағы Қару-жарақты қысқартуды бақылау және инспекциялық қызметті қамтамасыз ету жөніндегі орталық пен Америка Құрама Штаттарының Ядролық қауіпті азайту жөніндегі орталығы арасында қорғалған байланыс желісін құру туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 15 қарашадағы №496-II;

128. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Швейцария Федералды кеңесінің арасындағы Жолаушылар мен жүктердің халықаралық тасымалдары туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 18 қарашадағы №497-II;

129. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Грекия Республикасының Үкіметі арасындағы Жолаушылар мен жүктердің халықаралық автомобиль тасымалдары туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 18 қарашадағы №498-II;

130. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Италия Республикасының Үкіметі арасындағы Жолаушылар мен жүктерді автомобиль көлігімен халықаралық тасымалдауды өзара реттеу туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 18 қарашадағы №499-II;

131. «Қазақстан Республикасының кейбір заңнамалық актілеріне салық салу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 29 қарашадағы №500-II;

132. «Қазақстан Республикасы, Әзірбайжан Республикасы және Ресей Федерациясы арасындағы Каспий теңізі түбінің шектес учаскелерін межелеп бөлу сызықтарының түйісу нүктесі туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 4 желтоқсандағы №501-II;

133. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Сауд Арабиясы Корольдігі Үкіметі арасындағы Өзара түсіністік туралы меморандумды бекіту туралы» 2003 жылғы 4 желтоқсандағы №502-II;

134. «Қазақстан Республикасындағы туристік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 4 желтоқсандағы №503-II;

135. «Қазақстан Республикасындағы арнайы экономикалық аймақтар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 4 желтоқсандағы №504-II;

136. «2004 жылға арналған республикалық бюджет туралы» 2003 жылғы 5 желтоқсандағы №505-II;

137. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексіне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 5 желтоқсандағы №506-II;

138. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер экономикасының, әскери және қайырымдылық тасымалдауларының мұқтаждары үшін көлік коммуникациялары желілерін пайдалану және дамыту туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 10 желтоқсандағы №507-II;

139. «Жарнама туралы» 2003 жылғы 19 желтоқсандағы №508-II;

140. «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 19 желтоқсандағы №509-II;

141. «Мемлекеттік құқықтық статистика және арнайы есепке алу туралы» 2003 жылғы 22 желтоқсандағы №510-II;

142. «Өрт қауіпсіздігі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 29 желтоқсандағы №511-II;

143. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне жер қатынастарын реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 29 желтоқсандағы №512-II;

144. «Туроператордың және турагенттің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру туралы» 2003 жылғы 31 желтоқсандағы №513-II;

145. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне қамау түріндегі жа-залау, сондай-ақ өмір бойы бас бостандығынан айыруды қолданысқа енгізу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 31 желтоқсандағы №514-II.

2003 жылы қабылданған Қазақстан Республикасы Президенті жарлықтарының тізбесі

1. «Қазақстан Республикасының Австрия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Р.М. Әлиевті Қазақстан Республикасының Словения Республикасындағы, Хорватия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы, Вена қаласындағы халықаралық ұйымдар жанындағы Қазақстан Республикасының Тұрақты Өкілі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 5 қаңтардағы №1011;
2. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 22 қаңтардағы №30 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 7 қаңтардағы №1013;
3. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 11 ақпандағы №806 Жарлығына толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 7 қаңтардағы №1014;
4. «Қазақстан Республикасының облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2003 жылғы 15 қаңтардағы №1015;
5. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1998 жылғы 16 қарашадағы №4153 Жарлығына толықтырулар мен өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 15 қаңтардағы №1016;
6. «Оралмандардың 2003 жылға арналған көшіп келу квотасы туралы» 2003 жылғы 10 ақпандағы №1017;
7. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 29 қаңтардағы №543 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 10 ақпандағы №1018;
8. «Алматы қаласын дамытудың 2003–2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» 2003 жылғы 10 ақпандағы №1019;
9. «Қазақстан Республикасы қаржы полициясы органдарының туы мен нышанының сипаттамаларын бекіту туралы» 2003 жылғы 10 ақпандағы №1020;
10. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 28 шілдедегі №422 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 10 ақпандағы №1021;
11. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 26 сәуірдегі №853 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 11 ақпандағы №1022;
12. «Г.В. Ким туралы» 2003 жылғы 25 ақпандағы №1023;
13. «О.И. Жұмабековті Қазақстан Республикасының Әділет министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 25 ақпандағы №1024;
14. «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2003 жылғы 25 ақпандағы №1025;
15. «В.Л. Метте туралы» 2003 жылғы 26 ақпандағы №1026;
16. «Т.Ж. Абайділдинді Шығыс Қазақстан облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 26 ақпандағы №1027;
17. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2003 жылғы 26 ақпандағы №1028;
18. «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» 2003 жылғы 26 ақпандағы №1029;

19. «Қазақстан Республикасы мен Әзірбайжан Республикасы арасында Каспий теңізі түбін шектеу туралы Қазақстан Республикасы мен Әзірбайжан Республикасының арасындағы келісімге хаттамаға қол қою туралы» 2003 жылғы 27 ақпандағы №1030;

20. «Қазақстан Республикасы, Әзірбайжан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы Каспий теңізі түбінің шектес учаскелерін ажырату сызықтарының түйісу нүктесі туралы келісімге қол қою туралы» 2003 жылғы 27 ақпандағы №1031;

21. «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 27 ақпандағы №1032;

22. «Қазақстан Республикасы мен Қырғыз Республикасы арасындағы Мемлекеттік шекара күзетіндегі ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 27 ақпандағы №1033;

23. «Қазақстан Республикасының Венгрия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі С.Т. Тұрсыновты Қазақстан Республикасының Болгария Республикасындағы, Румыниядағы, Чехия Республикасындағы, Словакия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 28 ақпандағы №1034;

24. «Қазақстан Республикасының Әзірбайжан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі А.М. Шоқпытовты Қазақстан Республикасының Грузиядағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 28 ақпандағы №1035;

25. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 29 қыркүйектегі №692 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 3 наурыздағы №1036;

26. «В.И. Алесин туралы» 2003 жылғы 5 наурыздағы №1037;

27. «Ф.Қ. Алдамжаровты Қазақстан Республикасының Беларусь Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі және ТМД Жарғылық органдарының жанындағы Тұрақты Өкіл міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 5 наурыздағы №1038;

28. «Қазақстан Республикасының Алматы облыстық сотының судьясы қызметінен босату, сондай-ақ аудандық және оларға теңестірілген соттардың төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2003 жылғы 7 наурыздағы №1039;

29. «Қазақстан Республикасы мен Атом энергиясы жөніндегі халықаралық агенттік арасындағы Ядролық қаруды таратпау туралы шартқа байланысты кепілдіктерді қолдану туралы келісімге қосымша хаттама жасау туралы» 2003 жылғы 13 наурыздағы №1040;

30. «Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Адам құқықтары жөніндегі комиссия туралы» 2003 жылғы 19 наурыздағы №1042;

31. «Т. Пэтаны Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2003 жылғы 19 наурыздағы №1043;

32. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 29 наурыздағы №828 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 20 наурыздағы №1044;

33. «Қазақстан Республикасының Сауд Арабиясы Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі А.А. Мусиновті Қазақстан Республикасының Бахрейн Корольдігіндегі, Кувейт Мемлекетіндегі, Оман Сұлтандығындағы, Катар Мемлекетіндегі, Біріккен

Араб Әмірліктеріндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 25 наурыздағы №1045;

34. «Қазақстан Республикасының Қытай Халық Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Ж.С.Кәрібжановты Қазақстан Республикасының Вьетнам Социалистік Республикасындағы, Моңғолиядағы, Корея Халық Демократиялық Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 27 наурыздағы №1046;

35. «Белгіленген әскери қызмет мерзімін өткерген мерзімді әскери қызметтегі әскери қызметшілерді запасқа шығару және Қазақстан Республикасының азаматтарын 2003 жылдың сәуір-маусымында және қазан-желтоқсанында кезекті мерзімді әскери қызметке шақыру туралы» 2003 жылғы 27 наурыздағы №1047;

36. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2003 жылғы 28 наурыздағы №1048;

37. «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» 2003 жылғы 28 наурыздағы №1049;

38. «Қазақстан Республикасы Бас прокуратурасының Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитетін құру туралы» 2003 жылғы 28 наурыздағы №1050;

39. «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» республикалық мемлекеттік мекемесін қайта ұйымдастыру туралы» 2003 жылғы 31 наурыздағы №1051;

40. «В.И. Алесинді Қазақстан Республикасының Парламенті Сенатының депутаты қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 1 сәуірдегі №1052;

41. «Н.Ш. Жолдасбаеваны Қазақстан Республикасының Парламенті Сенатының депутаты қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 1 сәуірдегі №1053;

42. «В.Э. Кистті Қазақстан Республикасының Парламенті Сенатының депутаты қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 1 сәуірдегі №1054;

43. «А.Х. Арыстанбекова туралы» 2003 жылғы 2 сәуірдегі №1055;

44. «Д.О. Қуанышевты Қазақстан Республикасының Франция Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 2 сәуірдегі №1056;

45. «Т.Е. Бөрлібаев туралы» 2003 жылғы 2 сәуірдегі №1057;

46. «Кешірім жасау туралы» 2003 жылғы 2 сәуірдегі №1058;

47. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2003 жылғы 2 сәуірдегі №1059;

48. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2003 жылғы 2 сәуірдегі №1060;

49. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2003 жылғы 2 сәуірдегі №1061–1062;

50. «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2003 жылғы 2 сәуірдегі №1063;

51. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 18 маусымдағы №3039 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 4 сәуірдегі №1064;

52. «Теңізшевройл» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің бір топ қызметкерлерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» 2003 жылғы 4 сәуірдегі №1065;

53. «Ж.Н. Марабаевты және Г. Холлингсуортты «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» 2003 жылғы 4 сәуірдегі №1066;

54. «Қ.Қ. Әбдірахмановты Қазақстан Республикасының Израиль Мемлекетіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 9 сәуірдегі №1067;

55. «Ф. Франжиаллиді II дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2003 жылғы 9 сәуірдегі №1068;

56. «Қазақстан Республикасы Жоғарғы сот кеңесінің құрамындағы өзгерістер туралы» 2003 жылғы 12 сәуірдегі №1069;

57. «Ш. Шардарбек туралы» 2003 жылғы 18 сәуірдегі №1070;

58. «Қазақстан Республикасы Президентінің мемлекеттік қызмет мәселелері жөніндегі кейбір жарлықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 21 сәуірдегі №1071;

59. «Қазақстан Республикасының Ұлттық қорын қалыптастыру және пайдалану туралы 2002 жылғы есепті бекіту туралы» 2003 жылғы 21 сәуірдегі №1072;

60. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 22 қаңтардағы №29 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 23 сәуірдегі №1073;

61. «Зандар жобаларын қараудың басымдығын белгілеу, сондай-ақ заң жобасының қаралуын шұғыл деп жариялау ережесін бекіту туралы» 2003 жылғы 29 сәуірдегі №1074;

62. «Қазақстан Республикасының облыстық және оларға теңестірілген соттардың судьяларын, сондай-ақ аудандық және оларға теңестірілген соттардың төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2003 жылғы 29 сәуірдегі №1075;

63. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» 2003 жылғы 5 мамырдағы №1076;

64. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2003 жылғы 5 мамырдағы №1077;

65. «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» 2003 жылғы 5 мамырдағы №1078;

66. «Ғ.Қ. Алдамжаровқа II сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» 2003 жылғы 5 мамырдағы №1079;

67. «Г.Р. Қалманбетова туралы» 2003 жылғы 5 мамырдағы №1080;

68. «А.Б. Зейнелғабдин туралы» 2003 жылғы 5 мамырдағы №1081;

69. «М.Б. Жарбосынова туралы» 2003 жылғы 6 мамырдағы №1082;

70. «Е.Х. Қазыхановты Қазақстан Республикасының Біріккен Ұлттар Ұйымы жанындағы Тұрақты өкілі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 6 мамырдағы №1083;

71. «Жоғары әскери және арнаулы атақтар, сыныптық шендер беру туралы» 2003 жылғы 6 мамырдағы №1084;

72. «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрылымын одан әрі жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» 2003 жылғы 7 мамырдағы №1085;

73. «Қазақстан Республикасының Египет Араб Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Б.Қ. Әміреевті Қазақстан Республикасының Сирия Араб Республикасындағы, Ливан Республикасындағы, Марокко Корольдігіндегі,

Иордания Хашимиттік Корольдігіндегі, Ливия Араб Ұлы Социалистік Халық Жамахириясындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 12 мамырдағы №1086;

74. «Кешірім жасау туралы» 2003 жылғы 13 мамырдағы №1087;

75. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2003 жылғы 13 мамырдағы №1088–1090;

76. «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» 2003 жылғы 15 мамырдағы №1091;

77. «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2002 жылғы есебін бекіту туралы» 2003 жылғы 15 мамырдағы №1092;

78. «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2002 жылғы таза кірісінің жұмсалыуы туралы» 2003 жылғы 15 мамырдағы №1093;

79. «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 16 мамырдағы №1094;

80. «Каспий теңізінің қазақстандық секторын игерудің мемлекеттік бағдарламасы туралы» 2003 жылғы 16 мамырдағы №1095;

81. «Қазақстан Республикасының Индустриялық-инновациялық дамуының 2003–2015 жылдарға арналған стратегиясы туралы» 2003 жылғы 17 мамырдағы №1096;

82. «Қазақстан Республикасы мен Қытай Халық Республикасы арасындағы 2003-2008 жылдарға арналған Ынтымақтастық бағдарламасына қол қою туралы» 2003 жылғы 2 маусымдағы №1097;

83. «Терроризм, сепаратизм және экстремизммен күресте Қазақстан Республикасы және Қытай Халық Республикасының арасындағы ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 2 маусымдағы №1098;

84. «Қазақстан Республикасында мемлекеттік бағдарламалар әзірлеу және іске асыру ережесі туралы» 2003 жылғы 2 маусымдағы №1099;

85. «Қазақстан Республикасының аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату, сондай-ақ Астана қалалық сотының судьясы қызметінен босату туралы» 2003 жылғы 4 маусымдағы №1100;

86. «Румынияда Қазақстан Республикасының Дипломатиялық миссиясын ашу туралы» 2003 жылғы 4 маусымдағы №1101;

87. «Санкт-Петербург қаласында (Ресей Федерациясы) Қазақстан Республикасының Бас консулдығын ашу туралы» 2003 жылғы 4 маусымдағы №1102;

88. «Қазақстан Республикасының Ауғанстандағы шетелдік мекемесінің мәселелері» 2003 жылғы 4 маусымдағы №1103;

89. «Гонконг қаласында (Қытай Халық Республикасы) Қазақстан Республикасының Бас консулдығын ашу туралы» 2003 жылғы 6 маусымдағы №1104;

90. «Ю.Н. Мерзляковты Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2003 жылғы 11 маусымдағы №1105;

91. «Қазақстан Республикасының Премьер-министрі И.Н. Тасмағамбетовтің орнынан түсуі туралы» 2003 жылғы 11 маусымдағы №1106;

92. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру туралы» 2003 жылғы 13 маусымдағы №1107;

93. «Д.К. Ахметовті Қазақстан Республикасының Премьер-министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 13 маусымдағы №1108;

94. «Д.К. Ахметов туралы» 2003 жылғы 13 маусымдағы №1109;
95. «Қ.К. Тоқаев туралы» 2003 жылғы 13 маусымдағы №1110;
96. «И.Н. Тасмағамбетовті Қазақстан Республикасының Мемлекеттік хатшысы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 13 маусымдағы №1111;
97. «Қ.К. Тоқаевты Қазақстан Республикасының Сыртқы істер министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 13 маусымдағы №1112;
98. «А.С. Павловты Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің бірінші орынбасары қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 13 маусымдағы №1113;
99. «А.С. Есімовті Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары — Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 13 маусымдағы №1114;
100. «С.М. Мыңбаевты Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 13 маусымдағы №1115;
101. «Қ.А. Нұрпейісовті Павлодар облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 14 маусымдағы №1116;
102. «Ж.Ә. Құлекеевті Қазақстан Республикасының Білім және ғылым министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 14 маусымдағы №1117;
103. «О.Н. Өксікбаевты Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 14 маусымдағы №1118;
104. «Қ.Ш. Сүлейменовті Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 14 маусымдағы №1119;
105. «М.Қ. Алтынбаевты Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 14 маусымдағы №1120;
106. «А.Б. Самақованы Қазақстан Республикасының Қоршаған ортаны қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 14 маусымдағы №1121;
107. «Қ.Н. Келімбетовті Қазақстан Республикасының Экономика және бюджеттік жоспарлау министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 14 маусымдағы №1122;
108. «В.С. Школьникті Қазақстан Республикасының Энергетика және минералдық ресурстар министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 14 маусымдағы №1123;
109. «С.С. Қалмырзаевты Қазақстан Республикасы Президентінің Іс басқарушысы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1124;
110. «Б.Ж. Өтемұратовты Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік Кеңесінің хатшысы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1125;
111. «Т.М. Досмұханбетовті Астана қаласының әкімі — Қазақстан Республикасы Үкіметінің мүшесі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1126;
112. «О.Ә. Жандосовты Қазақстан Республикасы Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі агенттігінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1127;
113. «А.А. Тілеубердинді Қазақстан Республикасы Премьер-министрі Кеңсесінің Басшысы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1128;
114. «Ж.А. Досқалиевті Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1129;

115. «Ә.Р. Жақсыбековті Қазақстан Республикасының Индустрия және сауда министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1130;

116. «М.А. Құл-Мұхаммедті Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1131;

117. «Қ.Ы. Нағмановты Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникациялар министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1132;

118. «Г.Ж. Қарағұсованы Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1133;

119. «Е.А. Досаевты Қазақстан Республикасының Қаржы министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1134;

120. «О.И. Жұмабековті Қазақстан Республикасының Әділет министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1135;

121. «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2003 жылғы 16 маусымдағы №1136;

122. «Амстердам қаласында (Нидерланды Корольдігі) Қазақстан Республикасының Бас консулдығын ашу туралы» 2003 жылғы 17 маусымдағы №1137;

123. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 29 наурыздағы №828 Жарлығына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 21 маусымдағы №1138;

124. «Қазақстан Республикасы мен Канада арасында Қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек туралы шарт жасасу туралы» 2003 жылғы 23 маусымдағы №1139;

125. «Б. Изотье мен Р.Ф. Капланды «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» 2003 жылғы 28 маусымдағы №1140;

126. «Қазақстан Республикасының Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі агенттігінің мәселелері» 2003 жылғы 20 маусымдағы №1141;

127. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №1142;

128. «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №1143;

129. «Кешірім жасау туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №1144;

130. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №1145;

131. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №1146;

132. «Кешірім жасау туралы» 2003 жылғы 4 шілдедегі №1147;

133. «Қазақстан Республикасы Мемлекеттік хатшысының мәртебесі мен өкілеттігі туралы» 2003 жылғы 10 шілдедегі №1148;

134. «Қазақстан Республикасының Ауылдық аумақтарын дамытудың 2004–2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» 2003 жылғы 10 шілдедегі №1149;

135. «Қазақстан Республикасының аудандық және оларға теңестірілген соттарының судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату, сондай-ақ

Шығыс Қазақстан облыстық сотының судьясы қызметінен босату туралы» 2003 жылғы 10 шілдедегі №1150;

136. «Қазақстан Республикасының Австрия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Р.М. Әлиевті Қазақстан Республикасының Македония Республикасындағы, Сербия және Черногория Одақтас Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 23 шілдедегі №1151;

137. «Қарашығанақ Петролеум оперейтинг б.в.» компаниясының бір топ қызметкерлерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» 2003 жылғы 30 шілдедегі №1152;

138. «К.В. Жигаловты Қазақстан Республикасының Бельгия Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 30 шілдедегі №1153;

139. «Т.С. Сүлейменовті Қазақстан Республикасының Польша Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 30 шілдедегі №1154;

140. «М. Шаханов туралы» 2003 жылғы 30 шілдедегі №1155;

141. «Ө. Өзбековті Қазақстан Республикасының Қырғыз Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 30 шілдедегі №1156;

142. «Қазақстан Республикасы ішкі істер органдарының медальдары туралы» 2003 жылғы 31 шілдедегі №1157;

143. «Шетелде кадрлар даярлау жөніндегі республикалық комиссияның құрамындағы өзгерістер туралы» 2003 жылғы 31 шілдедегі №1158;

144. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 24 қазандағы №713 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 4 тамыздағы №1159;

145. «Қазақстан Республикасының Қауіпсіздік кеңесінің құрамына өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 6 тамыздағы №1160;

146. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 25 наурыздағы №575 Жарлығына толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 8 тамыздағы №1161;

147. «Сингапур Республикасында Қазақстан Республикасының Дипломатиялық миссиясын ашу туралы» 2003 жылғы 11 тамыздағы №1162;

148. «Р. Лугарды және С. Наннды І дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2003 жылғы 15 тамыздағы №1163;

149. «Яо Пэйшэнді ІІ дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2003 жылғы 15 тамыздағы №1164;

150. «Қазақстанның 2030 жылға дейінгі Даму стратегиясын іске асыру жөніндегі одан арғы шаралар туралы» 2003 жылғы 15 тамыздағы №1165;

151. «Ақпараттық технологиялар паркі» арнайы экономикалық аймағын құру туралы» 2003 жылғы 18 тамыздағы №1166;

152. «Қазақстан Республикасы Президенті Іс басқармасының құрылымы туралы» 2003 жылғы 18 тамыздағы №1167;

153. «Азаматтық және қылмыстық істер бойынша өзара құқықтық көмек туралы Қазақстан Республикасы мен Грузия арасындағы 1996 жылғы 17 қыркүйектегі шартқа Хаттамаға қол қою туралы» 2003 жылғы 18 тамыздағы №1168;

154. «Б.Н. Нарбаев туралы» 2003 жылғы 19 тамыздағы №1169;

155. «Б.Ө. Исабаевты Қазақстан Республикасының Пәкстан Ислам Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 19 тамыздағы №1170;

156. «Б.Ө. Исабаевқа II сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» 2003 жылғы 19 тамыздағы №1171;

157. «Қазақстан Республикасының аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату, сондай-ақ Қызылорда облыстық сотының және Қазақстан Республикасы Әскерлерінің әскери сотының судьялары қызметінен босату туралы» 2003 жылғы 21 тамыздағы №1172;

158. «Әскери білім бері жүйесін жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» 2003 жылғы 21 тамыздағы №1173;

159. «Т.С. Қабдырахмановты Қазақстан Республикасының Өзбекстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 21 тамыздағы №1174;

160. «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» алқасымен наградтау туралы» 2003 жылғы 22 тамыздағы №1175;

161. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2003 жылғы 28 тамыздағы №1176;

162. «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» 2003 жылғы 28 тамыздағы №1177;

163. «Қазақстан Республикасының Президенті жанындағы Қазақстан менеджмент, экономика және болжау институтын қайта ұйымдастыру туралы» 2003 жылғы 28 тамыздағы №1178;

164. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 25 желтоқсандағы №530 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 28 тамыздағы №1179;

165. «И. Илиескуді I дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2003 жылғы 5 қыркүйектегі №1180;

166. «Біріккен Ұлттар Ұйымының дайындық іс-шаралары жүйесіндегі үлесіне қатысты Қазақстан Республикасы мен Біріккен Ұлттар Ұйымы арасындағы Өзара түсіністік туралы меморандумға қол қою туралы» 2003 жылғы 8 қыркүйектегі №1181;

167. «Қазақстан Республикасы мен Халықаралық қайта құру және даму банкі арасындағы «Өскемен қаласында жер асты суларын қорғау және өнеркәсіптік сарқында суларды тазарту» жобасын дайындауға грант бөлу туралы келісім-хатқа қол қою туралы» 2003 жылғы 9 қыркүйектегі №1182;

168. «Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясының бірлескен қауіпсіздігін қамтамасыз ету мүддесінде әскерлерді (күштерді) қолдануды бірлесіп жоспарлау туралы келісімге қол қою туралы» 2003 жылғы 10 қыркүйектегі №1183;

169. «Әскери және арнаулы атақтар беру, әскери қызметшілердің және өзге де мемлекеттік органдар қызметкерлерінің нысанды киім киіп жүру құқығы мәселелері» 2003 жылғы 10 қыркүйектегі №1184;

170. «Қ.Ш. Сүлейменов туралы» 2003 жылғы 12 қыркүйектегі №1185;

171. «З.Қ. Тұрысбеков туралы» 2003 жылғы 12 қыркүйектегі №1186;

172. «Қазақстан Республикасы мен Түрікменстан арасындағы Мемлекеттік шекараны қорғаудағы ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы» 2003 жылғы 13 қыркүйектегі №1187;

173. «Қазақстан Республикасы мен Америка Құрама Штаттары арасындағы Халықаралық қылмыстық соттың билігіне адамдарды тапсыру туралы келісімге қол қою туралы» 2003 жылғы 13 қыркүйектегі №1188;
174. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру туралы» 2003 жылғы 13 қыркүйектегі №1189;
175. «М.А. Құл-Мұхаммед туралы» 2003 жылғы 13 қыркүйектегі №1190;
176. «Д.Қ. Қасейіновті Қазақстан Республикасының Мәдениет министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 13 қыркүйектегі №1191;
177. «С. Абдрахмановты Қазақстан Республикасының Ақпарат министрі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 14 қыркүйектегі №1192;
178. «Ұлттық валюта — Қазақстан теңгесі банкноттары мен монеталары дизайнының тұжырымдамасын бекіту туралы» 2003 жылғы 25 қыркүйектегі №1193;
179. «Кешірім жасау туралы» 2003 жылғы 26 қыркүйектегі №1194;
180. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2003 жылғы 26 қыркүйектегі №1195;
181. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2003 жылғы 26 қыркүйектегі №1196;
182. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2003 жылғы 26 қыркүйектегі №1197;
183. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2003 жылғы 26 қыркүйектегі №1198–1200;
184. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 5 шілдедегі №648 Жарлығына толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 26 қыркүйектегі №1201;
185. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 29 наурыздағы №828 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 13 қазандағы №1202;
186. «Қазақстан Республикасы мен Ресей Федерациясы арасындағы Қазақстан-Ресей мемлекеттік шекарасын күзетудегі ынтымақтастық және өзара іс-қимыл туралы шартқа қол қою туралы» 2003 жылғы 13 қазандағы №1203;
187. «Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің құрамындағы өзгеріс туралы» 2003 жылғы 15 қазандағы №1205;
188. «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2003 жылғы 15 қазандағы №1206;
189. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 2 сәуірдегі №2935 және 2002 жылғы 29 наурыздағы №829 жарлықтарына өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 15 қазандағы №1207;
190. «Қазақстан Республикасында ғылыми қызметті ұйымдастыру жүйесін жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» 2003 жылғы 21 қазандағы №1208;
191. «Р.Т. Шырдабаев туралы» 2003 жылғы 21 қазандағы №1209;
192. «Қазақстан Республикасының Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі агенттігінің мәселелері» туралы Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 жылғы 20 маусымдағы №1141 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 21 қазандағы №1210;
193. «В.Х. Физзатов туралы» 2003 жылғы 29 қазандағы №1211;
194. «Қ.Ш. Сарыбайды Қазақстан Республикасының Германия Федеративтік Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 29 қазандағы №1212;

195. «С.Ж. Дәукеев туралы» 2003 жылғы 30 қазандағы №1213;
196. «Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенцияны бекіту туралы» 2003 жылғы 30 қазандағы №1214;
197. «Л.Р. Ежевскийді және В.Я. Швецті II дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2003 жылғы 31 қазандағы №1215;
198. «Оралмандардың 2004 жылға арналған көшіп келу квотасы туралы» 2003 жылғы 31 қазандағы №1216;
199. «Қазақстан Республикасының Малайзиядағы Төтенше және Өкілетті Елшісі И. Адырбековті Қазақстан Республикасының Индонезия Республикасындағы, Бруней-Даруссаламдағы Төтенше және Өкілетті Елшісі міндетін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 3 қарашадағы №1217;
200. «Е.Х. Қазыханов туралы» 2003 жылғы 3 қарашадағы №1218;
201. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2003 жылғы 3 қарашадағы №1219;
202. «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» 2003 жылғы 3 қарашадағы №1220;
203. «А. Сәрсенбайұлы туралы» 2003 жылғы 3 қарашадағы №1221;
204. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 29 сәуірдегі №857 Жарлығына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 5 қарашадағы №1222;
205. «Д. Киндерманнды және С. Харуноглуды «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» 2003 жылғы 5 қарашадағы №1223;
206. «Қазақстан Республикасының Оңтүстік Қазақстан облыстық сотының және Алматы қалалық соты азаматтық істер жөніндегі алқасының төрағалары қызметіне тағайындау, сондай-ақ облыстық және оған теңестірілген соттардың судьяларын, аудандық және оған теңестірілген соттардың төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2003 жылғы 5 қарашадағы №1224;
207. «К.В. Жигалов туралы» 2003 жылғы 6 қарашадағы №1225;
208. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1998 жылғы 20 қаңтардағы №3827 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 15 қарашадағы №1226;
209. «Қазақстан Республикасының Азаматтық және саяси құқықтар туралы халықаралық пактіге және Экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пактіге қол қоюы туралы» 2003 жылғы 15 қарашадағы №1227;
210. «Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Кәсіпкерлік кеңесін тарату туралы» 2003 жылғы 15 қарашадағы №1228;
211. «Н.С. Әшімовті Батыс Қазақстан облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 18 қарашадағы №1229;
212. «Д.Ә. Бердәлиевті Қазақстан Республикасының Корея Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 18 қарашадағы №1230;
213. «Дипломатиялық дәрежелер беру туралы» 2003 жылғы 18 қарашадағы №1231;
214. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 16 наурыздағы №573 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2003 жылғы 21 қарашадағы №1232;

215. «Ғ.Р. Әбдірахымовты Қазақстан Республикасының Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 24 қарашадағы №1233;

216. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1998 жылғы 30 маусымдағы №3985 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 24 қарашадағы №1234;

217. «Б.Қ. Нұрғалиевты Қазақстан Республикасының Жапониядағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 25 қарашадағы №1235;

218. «Қ.Е. Көшербаевты Қазақстан Республикасының Ресей Федерациясындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 26 қарашадағы №1236;

219. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 28 қыркүйектегі №691 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2003 жылғы 28 қарашадағы №1237;

220. «Қазақстан Республикасы мен Австрия Республикасы арасындағы Табыс пен капиталға салынатын салықтарға қатысты конвенцияға қол қою туралы» 2003 жылғы 2 желтоқсандағы №1238;

221. «Қазақстан Республикасы мен Словакия Республикасы арасындағы Табыс пен капиталға салынатын салықтарға қатысты қосарланған салық салуды болдырмау және салық салудан жалтаруға жол бермеу туралы конвенцияға қол қою туралы» 2003 жылғы 2 желтоқсандағы №1239;

222. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 29 қаңтардағы №543 Жарлығына толықтыру енгізу туралы» 2003 жылғы 2 желтоқсандағы №1240;

223. «Қазақстан Республикасының 2004–2015 жылдарға арналған экологиялық қауіпсіздігі тұжырымдамасы туралы» 2003 жылғы 3 желтоқсандағы №1241;

224. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының шеңберінде жасасқан Көпжақты шарттарды тоқтату туралы хаттаманы бекіту туралы» 2003 жылғы 4 желтоқсандағы №1242;

225. «Мемлекеттік қызметтің кадр резерві туралы» 2003 жылғы 4 желтоқсандағы №1243;

226. «Г. Шредерді «Алтын Қыран» орденімен наградтау туралы» 2003 жылғы 5 желтоқсандағы №1244;

227. «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» 2003 жылғы 8 желтоқсандағы №1245;

228. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» 2003 жылғы 8 желтоқсандағы №1246;

229. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 23 мамырдағы №3528 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 11 желтоқсандағы №1247;

230. «Қ.Е. Көшербаевқа I сыныпты Төтенше және Өкілетті Уәкіл дипломатиялық дәрежесін беру туралы» 2003 жылғы 11 желтоқсандағы №1248;

231. «Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығын беру туралы» 2003 жылғы 11 желтоқсандағы №1249;

232. «Жоғары әскери және арнаулы атақтар беру туралы» 2003 жылғы 11 желтоқсандағы №1250;

233. «Қазақстан Республикасында өлім жазасына мораторий енгізу туралы» 2003 жылғы 17 желтоқсандағы №1251;

234. «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер енгізу және Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 28 қарашадағы №271 Жарлығының күші жойылды деп тану туралы» 2003 жылғы 18 желтоқсандағы №1252;

235. «А.Қ. Жанқұлиевты Қазақстан Республикасының Түрік Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 19 желтоқсандағы №1253;

236. «А. Жұмабаевты Қазақстан Республикасының Украинадағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 23 желтоқсандағы №1254;

237. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» 2003 жылғы 23 желтоқсандағы №1255;

238. «Т.Т. Жүкеев туралы» 2003 жылғы 24 желтоқсандағы №1256;

239. «А.В. Смирнов туралы» 2003 жылғы 24 желтоқсандағы №1257;

240. «Т.А. Мансұровты Солтүстік Қазақстан облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» 2003 жылғы 24 желтоқсандағы №1258;

241. «Кешірім жасау туралы» 2003 жылғы 25 желтоқсандағы №1259;

242. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2003 жылғы 25 желтоқсандағы №1260;

243. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2003 жылғы 25 желтоқсандағы №1261–1262;

244. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2003 жылғы 25 желтоқсандағы №1263;

245. «Қазақстан Республикасы мен Қырғыз Республикасы арасында Одақтастық қатынастар туралы шартқа қол қою туралы» 2003 жылғы 25 желтоқсандағы №1264;

246. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2003 жылғы 27 желтоқсандағы №1265;

247. «Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» 2003 жылғы 27 желтоқсандағы №1266;

248. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2002 жылғы 26 сәуірдегі №853 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2003 жылғы 29 желтоқсандағы №1267;

249. «Қазақстан Республикасында шағын кәсіпкерлікті дамытудың және қолдаудың 2004–2006 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» 2003 жылғы 29 желтоқсандағы №1268;

250. «Қазақстан Республикасының аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2003 жылғы 31 желтоқсандағы №1269;

251. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік басқару жүйесін одан әрі жетілдіру туралы» 2003 жылғы 31 желтоқсандағы №1270;

252. «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің ережесін және құрылымын бекіту туралы» 2003 жылғы 31 желтоқсандағы №1271.

Қысқартылған сөздер тізбесі

ААҚ — ашық акционерлік қоғам
АӨСШК — Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары кеңесі
АСЕАН — Оңтүстік-Шығыс Азия мемлекеттерінің қауымдастығы
АЭА — арнайы экономикалық аймақ
ӘҚҚ — әуе шабуылына қарсы қорғаныс
БАҚ — бұқаралық ақпарат құралдары
БҰҰ — Біріккен Ұлттар Ұйымы
БҰҰДБ — БҰҰ Даму бағдарламасы
БЭК — Бірыңғай экономикалық кеңістік
ДДҰ — БҰҰ Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы
ДСҰ — Дүниежүзілік сауда ұйымы
ЕҚЫҰ — Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымы
ЕҚЫҰ ДИАҚБ — Демократиялық институттар мен адам құқықтары жөніндегі
ЕҚЫҰ бюросы
ЕО — Еуропалық Одақ
ЕурАзЭҚ — Еуразиялық экономикалық қоғамдастық
ЖАҚ — жабық акционерлік қоғам
ЖОО — жоғарғы оқу орны
ЖШС — жауапкершілігі шектеулі серіктестік
ЖІӨ — жалпы ішкі өнім
ІКҰ — Ислам конференциясы ұйымы
КСРО — Кеңес Социалистік Республикалар Одағы
ҚҚС — қосылған құн салығы
МАЭС — мемлекеттік аудандық электр станциясы
МКК — мемлекеттік коммуналдық кәсіпорын
НАТО — Солтүстік Атлантикалық шарт ұйымы
ОАЫ — «Орталық Азия ынтымақтастығы» ұйымы
ОББ — АҚШ Орталық барлау басқармасы
ӨБ — өндірістік бірлестік
ӨК — өндірістік кооператив
ПМК — пәтер меншік иелерінің кооперативі
РМК — республикалық мемлекеттік кәсіпорын
РМКҚ — республикалық мемлекеттік қазыналық кәсіпорын
СІМК — сыртқы істер министрлерінің кеңесі
ТМД — Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы
ҰҚШҰ — Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымы
ҰЕҰ — үкіметтік емес ұйым
ХВҚ — Халықаралық валюта қоры
ШЫҰ — Шанхай ынтымақтастық ұйымы
ЭЫҰ — Экономикалық ынтымақтастық ұйымы
ЮНЕСКО — БҰҰ білім беру, ғылым және мәдениет жөніндегі ұйымы

Географиялық атаулар көрсеткіші

Абхазия	90
Абылай хан, даңғылы (Астана қ.)	161
Австралия	31
Австрия	15, 120, 185
Азия, құрлығы	10, 58, 69, 97, 155, 251
Ақмешіт, қаласы (1925 жылдан — Қызыл-Орда, 1997 жылдан — Қызылорда)	
Ақмола, қаласы (1961 жылдан — Целиноград, 1992 жылдан — Ақмола, 1998 жылдан — Астана)	266
Ақмола, облысы	97, 143
Ақсу, қаласы (Павлодар обл.)	293
Ақтау, қаласы, теңіз порты (Маңғыстау обл.)	66
Ақтоғай, қала типтес кенті (Шығыс Қазақстан обл., Аягөз ауд.)	293
Ақтөбе, қаласы (1999 жылдан — Ақтөбе)	66
Ақтөбе, облысы	56, 57, 126
Ақ үй, АҚШ Президентінің резиденциясы (Вашингтон қ., АҚШ)	245
Алатау, кенті (Алматы обл.)	227
Алашанькоу, темір жол бекеті (Қытай)	293
Алжир	87
Алматы, қаласы	3, 5, 6, 8, 27, 29, 30, 31, 34, 44, 59, 69, 96, 106, 116, 120, 127, 133, 138, 141, 146, 153, 159, 160, 163, 173, 186, 194, 196, 205, 206, 227, 242, 245, 249, 250, 262, 278, 281, 284, 293
Алматы, облысы	43, 135, 136, 137, 167
Алтай, өлкесі (Ресей)	238
Альберта, провинциясы (Канада)	108
Амангелді, газ конденсатты кен орны (Жамбыл обл.)	165, 293
Америка, құрлығы	69
Америка Құрама Штаттары (АҚШ)	25, 38, 60, 85, 146, 177
Амстердам, қаласы (Нидерланды астанасы)	104
Анкара, қаласы (Түркия астанасы)	10, 86
«Ардагер», сауда, ойын-сауық орталығы (Ақтау қ., Маңғыстау обл.)	66
Армения	70, 71, 90, 182
Арнасай, бөгеті (Оңтүстік Қазақстан обл.)	56
Арал маңы, өңірі (Қазақстан)	17, 63, 163
Ассизи, қаласы (Италия)	151, 153
Астана, қаласы (Қазақстан астанасы)	3, 5, 6, 16, 27, 33, 46, 47, 49, 57, 59, 70, 72, 76, 77, 79, 81, 82, 95, 98, 103, 104, 105, 106, 112, 121, 127, 131, 132, 133, 141, 143, 145, 146, 151, 152, 153, 159, 160, 161, 167, 168, 174, 180, 181, 182, 187, 189, 190, 194, 229, 230, 274, 293, 297, 303
«Астана-Бәйтерек», монументі (Астана қ.)	111, 154
«Астана жұлдызы», тұрғын-үй кешені (Астана қ.)	161
Астрахан, қаласы (Ресей)	239

Астрахан, облысы (Ресей)	238, 239
Ататүрік, кесенесі (Анкара қ., Түркия)	86
Атлант, мұхиты	202
Атырау, қаласы	5, 27, 146, 147, 148, 239
Атырау, облысы	9, 26, 66, 126, 146, 148, 161, 239, 304
Ауғанстан	10, 11, 22, 31, 95, 101, 108, 114, 117,121, 141, 188, 242, 251, 254, 255, 283
Африка, құрлығы	299
Әзірбайжан	31, 38, 48, 90, 101, 113, 162, 187, 191, 192
Әулие-Ата, қаласы (1938 жылдан — Джамбул, 1993 жылдан — Жамбыл, 1997 жылдан — Тараз, Жамбыл обл.)	266
Бағдад, қаласы (Ирак астанасы)	133
Бағыс, ауылы (Оңтүстік Қазақстан обл.)	56
Баку, қаласы (Әзірбайжан астанасы)	44, 192
Балқаш, қаласы (Қарағанды обл.)	166, 168
Балықшы, кенті (Атырау обл.)	148
Батыс Қазақстан, облысы	5, 82, 125, 178
«Батыр», көмір кеніші (Павлодар обл.)	162
Бахрейн	49
Баян-Өлгий, аймағы (Моңғолия)	85
Бейжің, қаласы (Қытай астанасы)	88, 246
Бекет ата, мешіті (Маңғыстау обл.)	66
Беларусь	9, 35, 36, 42, 46, 59, 64, 70, 71, 98,121, 130, 138, 149, 150, 179, 228, 287
Бельгия	122, 303
Берн, қаласы (Швейцария астанасы)	20
Бесінші, шағын ауданы (Астана қ.)	161
Бингель, провинциясы (Түркия)	75
Бозоқ, ортағасырлық қала орны (Ақмола обл.)	37
Болгария	11, 38, 155
Бөкей, ордасы (1801–1876 жж.)	147
Броды, қаласы (Украина)	58, 125
Бруней	171
Біріккен Араб Әмірліктері (БАӘ)	50
Бішкек, қаласы (Қырғызстан астанасы)	88
Ватикан	9, 10, 26, 27, 83, 84
Вена, қаласы (Австрия астанасы)	15
Венгрия	38, 200
Волга, өзені	267
Волгоград, облысы (Ресей)	238, 239
Вьетнам	50
Гаага, қаласы (Нидерланды)	308

Гамильтон, қаласы (Канада)	106
Гданьск, қаласы, теңіз порты (Польша)	58
Германия (ГФР)	11, 22, 119, 164, 167, 181, 186, 187, 296
Гонконг, қаласы, теңіз порты (Қытай)	96
Грузия	11, 38, 48, 75, 90, 131, 152, 179, 186
Гуйчжоу, провинциясы (Қытай)	37
Давос, қаласы (Швейцария)	9, 21
Даниил Әулие, монастыры (Мәскеу қ., Ресей)	33
Дегелең, темір жол бекеті (Шығыс Қазақстан обл.)	293
Дешті-Қыпшақ	214
Джейхан, қаласы (Түркия)	44
«Достық», монументі (Астана қ.)	76
Дружба, темір жол бекеті (Алматы обл.)	293
Душанбе, қаласы (Тәжікстан астанасы)	9, 46, 70, 71
Египет	81, 114, 152, 162, 182
Еділ, өзені	265, 266
Екібастұз, қаласы (Павлодар обл.)	162
Еңбекшіқазақ, ауданы (Алматы обл.)	136
ЕО (Еуропалық Одақ)	32, 90, 244, 281, 292, 305
Ертіс маңы, өңірі (Қазақстан)	205
Ертіс, өзені	167, 239, 293
Ескелді, ауданы (Алматы обл.)	136
Ессентуки, қаласы (Ресей)	188
Есіл, өзені	98, 120
Еуразиялық, Одақ	99, 244
Еуропа, құрлығы	69, 97
Жайық, өзені	265, 266
Жамбыл, ескерткіші (Санкт-Петербург қ., Ресей)	89
Жамбыл, облысы	87, 165, 304
Жаңа, Зеландия	31
Жапония	17, 50, 105, 152, 153, 174, 181, 182, 296
Жәнібек, ауданы (Батыс Қазақстан обл.)	239
Жезқазған, қаласы (Қарағанды обл.)	166, 167
Жұмыскер, кенті (Атырау обл.)	148
«Жыл мезгілдері», саябағы (Астана қ.)	98
Зейтинбурну, ауданы (Ыстамбұл қ., Түркия)	85
Зеленов, ауданы (Батыс Қазақстан обл.)	125
Зеренді, курорттық аймағы (Ақмола обл.)	143
Израиль	22, 25, 62, 103, 106
Индонезия	171
Иордания	81

Ирак	9, 10, 22, 32, 38, 47, 48, 58, 90, 101, 108, 114,117, 121, 133, 134, 141, 152, 162, 242, 248, 282, 283
Иран	11, 101, 118, 120, 152, 153, 197
«Исатай-Махамбет», архитектуралық-мемориалды кешені (Атырау қ.)	146, 267
Исатай-Махамбет, мешіті (Махамбет ауылы, Махамбет ауд., Атырау обл.)	147
Исламабад, қаласы (Пәкстан астанасы)	188, 189
Испания	113
Италия	9, 12, 25, 26, 152, 153, 178
Калгари, қаласы (Канада)	10, 108
Каменка, кенті (Тасқала ауд., Батыс Қазақстан обл.)	125
Канада	9, 10, 106, 107, 108
Каспий, өңірі	30, 85, 101, 118, 121, 147, 255
Каспий, теңізі	28, 38, 83, 113, 121, 126, 168, 187, 259, 260, 293
Катар	49
Кеңқияқ, мұнай кен орны (Темір ауд., Ақтөбе обл.)	56
Киев, қаласы (Украина астанасы)	36, 47, 179
Киев Русі (IX–XII ғғ.)	214
Кисловодск, қаласы (Ресей)	188
Кишинев, қаласы (Молдова астанасы)	36, 71, 148
Кіші, Арал	63
Корея (Оңтүстік Корея)	9
Корея (Солтүстік Корея, КХДР)	10, 176, 177
Көкарал, бөгеті (Қызылорда обл.)	63, 163
Көкарал, түбегі (Арал теңізі)	63
Көкшетау, қаласы (Ақмола обл.)	143, 146
«Көлік Тауэр», әкімшілік ғимараты (Астана қ.)	164
Кувейт	49
Курчатов, қаласы (Шығыс Қазақстан обл.)	129, 227
Қалжан ақын, селолық округі (Сырдария ауд., Қызылорда обл.)	63
Қарабалық, ауданы (Қостанай обл.)	142
Қарағанды, қаласы	27, 130
Қарағанды, облысы	5, 18, 48, 141, 166
Қарасай, ауданы (Алматы обл.)	136
Қаратал, өзені	135
Қарашығанақ, мұнай-газ конденсатты кен орны (Батыс Қазақстан обл.)	5,81, 122, 125
Қашаған, мұнай-газ кен орны (Маңғыстау обл.)	295
Қашар, кенті (Қостанай обл.)	142
Қашар, темір кен орны (Қостанай обл.)	142
Қиғаш, өзені	239
Қиыр Шығыс, өңірі (Ресей)	251
Қойлық, ортағасырлық қаласы (Алматы обл.)	271
Қостанай, ауданы (Қостанай обл.)	142
Қостанай, облысы	5, 57, 142

Құлан, ауылы (Жамбыл обл.)	165
Құрманғазы, көшесі (Атырау қ.)	148
Қызылжар, ауданы (Солтүстік Қазақстан обл.)	63
Қызылорда, қаласы	50, 63, 163
Қызылорда, облысы	62, 63, 135, 163
Қырғызстан	11, 31, 35, 38, 70, 71, 72, 75, 88,
.....	101, 113, 114, 117, 122, 138, 164, 195, 196
Қытай (ҚХР)	11, 37, 50, 55, 88, 93, 96, 115, 134, 152, 182
Латвия	48
Ленинград, қаласы (1991 жылдан — Санкт-Петербург, Ресей)	89
Ливан	11, 81
Ливия	81, 137
Литва	11, 48, 185
Луговая, теміржол бекеті (Жамбыл обл.)	87, 165
Македония	120
Малайзия	11, 22, 145, 171, 296
Манила, қаласы (Филиппины астанасы)	176
Маңғыстау, облысы	9, 66, 148
Марокко	81
Махамбет, ауданы (Атырау обл.)	147
Махамбет, ауылы (Махамбет ауд., Атырау обл.)	147
Мәскеу, қаласы (Ресей астанасы)	9, 30, 33, 35, 62,
.....	71, 87, 98, 152, 190, 191
Мерке, ауылы (Мерке ауд., Жамбыл обл.)	266
Молдова	9, 11, 35, 70, 71, 148, 149
Моңғолия	11, 85, 193
Нева, өзені	89
Ниагара, сарқырамасы (Канада мен АҚШ)	107
Нидерланды	11, 85, 104, 117
Ново-Никольское, ауылы (Қызылжар ауд., Солтүстік Қазақстан обл.)	64
Новосибирск, қаласы (Ресей)	119
Новосибирск, облысы (Ресей)	238
Одесса, қаласы (Украина)	58, 125
Оман	49
Омбы, қаласы (Ресей)	11, 64, 72
Омбы, облысы (Ресей)	64
Оңтүстік Азия, өңірі	76, 175, 251, 299
Оңтүстік Америка, құрлығы	76
Оңтүстік Қазақстан, облысы	56, 82, 165, 173, 304
Оңтүстік Шығыс Азия, өңірі	76
Орал, қаласы (Батыс Қазақстан обл.)	147
Орал, өзені	148

Ордабасы, ауданы (Оңтүстік Қазақстан обл.)	82
Орталық Азия, өңірі	10, 20, 75, 85, 107, 116, 118, 120, 163, 205, 242, 249, 251, 252, 253, 254, 255, 281, 283, 284
Орынбор, облысы (Ресей)	238
Орталық Шығыс, өңірі	299
Отан қорғаушылар, монументі (Астана қ.)	80, 111
Оттава, қаласы (Канада астанасы)	107
Өзбекстан	11, 15, 48, 56, 70, 71, 75, 88, 97, 101, 113, 116, 117, 135, 138, 163
Өскемен, қаласы (Шығыс Қазақстан обл.)	5, 129, 144
Павлодар, қаласы	82
Павлодар, облысы	16, 56, 57, 102, 126, 162, 304
Памир, тау жүйесі	254
Париж, қаласы (Франция астанасы)	108, 281
Пәкстан	9, 11, 101, 132, 153, 188, 189
Польша	11, 22, 58, 122
Ресей	3, 9, 11, 33, 34, 36, 38, 46, 55, 59, 64, 66, 70, 71, 83, 87, 88, 89, 90, 97, 98, 99, 105, 111, 117, 119, 121, 130, 137, 138, 145, 148, 149, 150, 159, 160, 163, 172, 179, 181, 182, 187, 188, 190, 191, 192, 228
Республика, даңғылы (Астана қ.)	161
Рим, қаласы (Италия астанасы)	25
Румыния	11, 38, 95, 144, 321
Сайрам, ауданы (Оңтүстік Қазақстан обл.)	164
Самара, облысы (Ресей)	238
Санкт-Петербург, қаласы (Ресей)	83, 89, 90, 95, 105, 117
Сарыарқа, өңірі (Қазақстан)	205
Сарыбай, темір кен орны (Қостанай обл.)	142
Сарытау, облысы (Ресей)	238, 239
Сарышығанақ, шығанағы (Арал теңізі)	63
Сауд, Арабиясы	49, 152, 187
Сәтбаев, қаласы (Қарағанды обл.)	166
«Солтүстік», көмір кеніші (Павлодар обл.)	162
Солтүстік, Ирландия	114, 141, 178
Солтүстік Қазақстан, облысы	63, 64, 195
Солтүстік Қазақстан, өңірі (Қазақстан)	240
Солтүстік мұзды, мұхиты	202
Соколов, темір кен орны (Қостанай обл.)	142
Семей, қаласы (Шығыс Қазақстан обл.)	129, 167
Сербия	120
Сеул, қаласы (Оңтүстік Корея астанасы)	177
Сингапур	9, 10, 128, 143, 173, 174, 175, 176, 288, 296, 297

Сирия	81
Словакия	38, 185, 305
Словения	15
«Сулы-көгалды бульвар», әкімшілік-тұрғын үй кешені (Астана қ.)	132
Степногорск, қаласы (Ақмола обл.)	227
Сырдария, ауданы (Қызылорда обл.)	63
Сырдария, өзені	63, 163
Талғар, ауданы (Алматы обл.)	136
Талдықорған, қаласы (Алматы обл.)	135
Таловка, кенті (Жәнібек ауд., Батыс Қазақстан обл.)	239
Тасқала, ауданы (Батыс Қазақстан обл.)	125
Таяу Шығыс, өңірі	162, 218, 242, 299
Тәжікстан	11, 31, 35, 70, 71, 72, 75, 88, 101, 117, 138
Тбилиси, қаласы (Грузия астанасы)	44
Теміртау, қаласы (Қарағанды обл.)	18
Теңіз, мұнай кен орны (Атырау обл.)	60
Тереңөзек, ауылы (Сырдария ауд., Қызылорда обл.)	63
ТМД (Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы)	3, 34, 35, 43, 65, 83, 89, 90, 97, 98, 104, 111, 117, 120, 130, 149, 150, 179, 191, 220, 228, 241, 244, 281, 292, 293
Томск, облысы (Ресей)	67
Түркия	9, 10, 12, 17, 18, 31, 74, 85, 86, 97, 121, 159, 178, 182, 251
Түркі, қағанаты (551–603 жж.)	265
Түркістан, қаласы (Оңтүстік Қазақстан обл.)	266
Түркістандық, ауылы (Өзбекстан)	56
Түрікменстан	101, 113, 146, 172, 239
Тынық, мұхиты	97
Украина	9, 11, 35, 36, 46, 47, 59, 64, 70, 90, 98, 120, 121, 125, 130, 149, 150, 151, 171, 179, 194, 228, 258, 287
Ұзынағаш, ауылы (Алматы обл.)	266
Ұлыбритания	11, 48, 114, 141, 153, 155, 178
Үлбі, өзені	5, 129
Үлкен, Арал	63
Үнді, мұхиты	202
Үндістан	242
Федоров, ауданы (Қостанай обл.)	142
Фейсал, мешіті (Исламабад қ., Пәкстан)	189
Филиппины	9, 10, 176
Франция	9, 10, 11, 29, 30, 57, 84, 108, 117, 119, 151, 152, 155
Хорватия	15

Цюрих, қаласы (Швейцария)	21
Челябі, облысы (Ресей)	238
Черногория	120
Чехия	11, 38, 114, 185
Шанхай, қаласы (Қытай)	89
Шардара, су қоймасы (Оңтүстік Қазақстан обл.)	56
Швейцария	9, 20, 21, 178, 303
Шортанды-Бурабай, курорттық аймағы (Ақмола обл.)	95, 143
Штефан чел Маре (Ұлы Стефан III), ескерткіші (Кишинев қ., Молдова)	149
«Шығыс», көмір кеніші (Павлодар обл.)	162
Шығыс Еуропа, өңірі	250, 253, 281
Шығыс Қазақстан, облысы	5, 37, 119, 128, 129, 304
Шыңжаң-Ұйғыр, автономиялық ауданы (Қытай)	37
Щучинск, қаласы (Ақмола обл.)	97
Ыстамбұл, қаласы (Түркия)	10, 85, 179
Іле, ауданы (Алматы обл.)	136
Эстония	48
Ялта, қаласы (Украина)	9, 120, 130, 148, 149, 150

Есімдер көрсеткіші

Абай (Құнанбаев А.)	85, 215, 267	Әбдікәрімов О.	44, 79
Абайділдин Т.Ж.	37, 128	Әбдімомынов А.Қ.	181
Абылай хан	161, 189, 199	Әбдімырзаев Д.	77
Аға Хан К.	72	Әбдірахманов Қ.Қ.	62
Ағымбаева Қ.Е.	132	Әбдірахманов С.А.	180
Адырбеков И.А.	171	Әбдірахманова Т.	15
Айғазиев А.Т.	82	Әбдірахымов Ғ.Р.	180
Айдын М.	31	Әбілдаев Е.Ә.	26
Айтматов Ш.Т.	99	Әбілқасымов Е.А.	62
Айтұлы Н.	171	Әлиев Р.М.	15, 120
Айтқожина М.Ғ.	198	Әлимақанов А.	60
Акава А.И.	112	Әл-Аш-Шейх Абдаллах бен Мұхаммед бен Ибрагим	152
Акчура Ф.	30	Әл-Нағи Әбу Ф.	162
Ақаев А.А.	11, 31, 71, 75, 88, 195, 196	Әл-Надви Салман әл-Хусайни	153
Ақтамберді	265	Әл-Түрки Абдалла бен Әбделмухсен	77, 152
Ақышев К.А.	37	Әл-Харири Р.	11, 137
Алатон И.	167	Әміреев Б.Қ.	81
Алдамжаров Ғ.Қ.	42, 77	Әпсәлямов Е.Н.	134
Алекперов В.Ю.	22, 28, 159	Әубәкірова Ж.Я.	50
Алексий II	33, 152	Әуезов М.О.	263, 267
Алесин В.И.	42, 55	Әшімов Н.С.	178
Алиев Ғ.А.	191, 192		
Алиев И.Г.	162, 191	Бабишев В.С.	128, 172
Аллио-Мари М.	117	Бағланова Р.Т.	15
Алтынбаев М.Қ.	77, 102	Байгелді Ө.	180
Алтынсарин Ы.	114, 215, 292	Байзақ	266
Аннан К.	133, 152, 205	Байрон Дж.	264
Арройо Г.	176	Байсейітова К.Ж.	193
Арынғазы	266	Байсейітова Р.Х.	15
Арынч Б.	86	Байтасов А.М.	18
Арыстанбекова А.Х.	57	Балиева З.Ж.	45
Асанқайғы	265	Бәкіров Х.	77
Атақозы	266	Бейсенов Ғ.С.	82
Атамқұлов Е.Д.	122	Бейсенова Ә.С.	72
Ататүрік М.К.	86	Бекер К.	137
Атрушкевич П.А.	50	Бекет ата	66
Ахмадиева Д.	137	Бекмаханова Н.	198
Ахметов Д.К.	6, 16, 56, 57, 102, 104, 114, 121, 127, 179	Бектасов Ә.А.	18
Әбділдин Ж.М.	18	Бердәлиев Д.Ә.	178
Әбділдин С.А.	17	Беркімбаева Ш.К.	80
		Берлускони С.	9, 12, 26, 153, 178

Блэр Т.	12, 114, 141, 153, 179	Досмұханбетов Т.М.	103
Бодров С. (үлкені)	137	Доспамбет	265, 268
Бозымбаев Қ.А.	61, 163	Достоевский Ф.М.	215, 240
Бордюжа Н.Н.	11, 112	Дрилон Ф.М.	176
Бреннан Дж.	30	Думчев В.	60
Бөкеева Х.Б.	15	Дучидзе Н.	152
Бөрлібаев Т.Е.	57	Дүйсенбаев С.	60
Булган Т.	155	Дүтбаев Н.Н.	36, 195
Бутефлик А.	87	Дэйли Э.	62
Буш Дж. (кішісі)	25, 38, 152		
Бұлғақбаев Б.А.	81, 82	Евтушенков В.П.	69
Бэйнс Н.	152	Ежевский Л.Р.	168
Бэнг Ч.Й.	68	Елизавета II	199
		Ельцин Б.Н.	111
Варфоломей	152	Ережепов Қ.Ж.	185
Васильева В.	34	Ермегияев А.Д.	17, 44, 188, 197
Виндзор Э.	155	Есенбаев М.Т.	95
Високавичус Р.	185	Есет	266
Воронин В.Н.	148	Есмағамбетова А.	137
		Есполов Т.И.	117
Гауф К.	152	Есімов А.С.	41, 102, 115
Го Чок Тонг	173		
Грибоски К.	152	Жағанова А.Қ.	61
Грищенко К.И.	171	Жақсыбеков Ә.Р.	103
Гудман Р.	62	Жалаири К.-А.	214
Гулиев В.	31	Жаманқұлов Т.	137
Гумилев Л.Н.	6, 37, 61,	Жаманова Р.Ү.	15
.....	111, 171, 294	Жамбыл (Жабаев Ж.)	89, 263, 267
Гюго В.	264	Жанасаев Б.Б.	77
		Жандарбекова Ш.И.	15
Ғалымбаева А.Ғ.	15	Жандосов О.Ә.	103, 171
Ғиззатов В.Х.	167	Жанқожа	266
		Жанқұлиев А.Қ.	193
Дакаскос М.	137	Жарбосынова М.Б.	77
Даниил Әулие	33	Жәнібек хан	214
Дәукеев С.Ж.	168	Жәңгір хан	147, 266
Демирель С.	86, 87	Жигалов К.В.	122, 174
Дербісәлі Ә.	117	Жоламан	266
Джефферсон Т.	245	Жолдасбаева Н.Ш.	55
Джиордано Р.	81	Жолжақсынов Д.	137
Джордж Б.	11, 96	Жұбаев И.	112
Донской Дмитрий	214	Жұбанов А.О.	134
Досаев Е.А.	41, 103, 145	Жұмабаев А.Ж.	194
Досан	266	Жұмабеков О.И.	37, 103
Досқалиев Ж.А.	81, 103	Жұмағұлов Б.	133
Досмағамбетов С.	130	Жұманиязов Б.С.	15

Жүкеев Т.Т.	195	Клебанова Д.В.	112
Жүнісов С.Н.	133	Кондит Ф.	22
Жылқышиев Б.Ә.	56	Коченов В.Г.	112
Заратуштра	205	Көктемір	266
Зейнелғабдин А.Б.	76	Көшербаев Қ.Е.	181, 190
Ибрагимов С.	214	Кресс В.М.	67
Иванов С.Б.	97	Кретьен Ж.	10, 107
Изотье Б.	106	Кривошеков Л.Д.	307
Ил Ву Чонг	47	Курматов Ю.В.	77
Илиеску И.	11, 143, 144	Кучма Л.Д.	11, 35, 47, 90, 120, 171
Илларионов А.Н.	137	Кушпен П.	9, 20
Имантаев Е.Ж.	57, 126	Күлтегін	268
Иоанн Павел II	10, 26, 84, 83, 152	Қабдыисламұлы Б.	85
Исабаев Б.Ә.	132	Қажығалиев Ш.С.	61
Исатай (Тайманов И.)	146, 147	Қазтуған	267
Исаханов М.Б.	82	Қазыханов Е.Х.	77, 171
Иштван В.	30	Қайсенов Қ.	15
Йо-Йо Ма	72	Қайыпова Н.Ә.	50
Йонг Вук Ли	166	Қайырбеков Б.Ғ.	132
Казини П.	9, 25	Қалиев Ғ.Ә.	185
Калачян М.М.	134	Қалманбетова Г.Р.	76
Калашников М.Т.	78	Қалмырзаев С.С.	103
Каплан Р.Ф.	106	Қапқызы Е.	112
Карзай Х.	11	Қарағұсова Г.Ж.	111
Каримов И.А.	11, 15, 75, 88, 116	Қараманов Ұ.Қ.	163
Касьянов М.М.	35	Қаратай	266
Кәкімжанов З.Х.	67	Қасейінов Д.Қ.	180
Кәрібжанов Ж.С.	50	Қирабаев С.С.	72
Квасъневский А.	22	Қожахметов Б.Б.	112
Кекілбаев Ә.К.	180	Қосынов А.О.	84
Келімбетов Қ.Н.	41, 57, 67, 103, 162	Қуанышев Д.О.	57
Келлер Х.	11, 177	Құл-Мұхаммед М.А.	43, 103, 146
Кенесары хан	266	Құлекеев Ж.Ә.	102, 126
Кенжетаетов К.К.	15	Құлкенов М.Ә.	112
Кеннеди Дж.	245	Құрманғазы	50, 148
Кертинг А.	164	Құсайынов Ш.	143
Кетбұға	265	Ланди К.	10, 106
Ким Г.В.	37	Лаудер Л.	105
Киндерманн Д.	173	Леви М.А.	141
Кист В.Э.	55	Лемьер Ж.	75, 95, 96
Кларксон А.	10, 107	Ленин В.И.	244
		Ли Куан Ю	288, 297
		Ли Мен Бак	177
		Ломоносов М.В.	33, 62

Лоос Ф.	84	Мусин А.Е.	26, 126, 161
Лугар Р.	131	Мусинов А.А.	49
Лужков Ю.М.	35, 190, 191, 192	Мушарраф П.	10, 188, 189
Лукашенко А.Г.	36	Мушкетов И.В.	215
Любавичский Ребе	205	Мұртаза Ш.М.	180
Макалкин В.И.	167	Мұхаммад Саид Тантауи	153
Манн С.	44	Мыңбаев С.М.	102
Мансұров Т.А.	195	Нағманов Қ.Ы.	103, 131
Марабаев Ж.Н.	59, 60	Нанн С.	131
Маржери К.	94, 96	Нарбаев Б.Н.	100, 132
Маркс К.	244	Натан С.Р.	173
Мартинетти Р.	165	Наурызбаев Х.И.	15
Маруфи Я.	31	Некрасов А.	112
Марченко Г.А.	37, 67, 68, 121, 127	Николаенко В.Д.	30
Марш П.	96	Николетти М.	180
Матаев С.Б.	50	Ницше Ф.	242
Махамбет (Өтемісов М.)	146, 147, 263, 264, 265, 266, 267, 268	Но Му Хен	10, 177
Махатов М.	77	Ноко И.	155
Махмуд Ахмад Гази	153	Нұрғалиев Б.Қ.	181
Махмуд Хамди Закзук	153	Нұрқаділов З.Қ.	47
Машкевич А.А.	17	Нұрқалиев Т.Ө.	132
Мәмбеев С.Ө.	15	Нұрмұханова З.М.	135
Мәми Қ.Ә.	19, 77, 131	Нұрпейісов Қ.А.	102, 126
Мәсімов К.Қ.	16	Нығматуллин Е.З.	168
Мәуленов С.	142	Нэппер Л.	38
Медиев Қ.М.	48	Омарбекова Т.	135
Мелло С.	133	Оразалинов Ш.Ө.	46
Меньшов В.В.	161	О' Райлли Д.	60
Мерзляков Ю.Н.	100, 105	Остапчук Е.В.	149
Метте В.Л.	37	Оуэн Дж.	60
Мефодий	104, 153	Өзбеков Ө.	122
Мецгер Й.	103, 153	Өксікбаев О.Н.	67, 102
Миллер Л.	11, 58	Өмірзақова Ө.Е.	15
Минкато В.	9, 25	Өтебаев М.С.	49, 57
Миронов С.М.	11, 55	Өтембаев Е.Ө.	37
Миттал Л.	95, 96	Өтемұратов Б.Ж.	103
Михалков С.В.	45	Павлов А.С.	37, 102
Мицкевич А.	264	Пала К.	32
Моисей	297	Панитчпақди С.	22
Молдиев Н.	60	Перес В.С.	176
Мори Й.	105	Перес Ш.	22
Мохаммад М.	22	Перроле Ж.	29
Мубарак Х.	152		

Петефи Ш.	264	Сотиров В.	155
Петр I	214	Сұлтанғазин Ө.М.	28
Померанцев Ю.Б.	15	Сүлейменов Қ.Ш.	45, 102, 127, 145
Понселе К.	11, 30	Сүлейменов Т.С.	32, 33, 123
Проди Р.	152	Схеффер Я.	11, 117
Путин В.В.	11, 33, 34, 35, 46,64, 88, 99, 105, 121, 148, 149,152, 172, 179, 188, 192, 216	Сыздықов Т.У.	46
Пушкин А.С.	215	Сырым	266
Пырванов Г.	11, 155	Такашима М.	94, 96
Пэта Т.	48	Танкаева Г.	112
Рамон И.	25	Тарлев В.П.	149
Рапота Г.А.	11, 46, 164	Тасмағамбетов И.Н.	36, 99,100, 102, 180
Рахмадиев Е.Р.	15, 29, 132	Тәуке хан	214
Рахмонов Э.Ш.	11, 31, 71, 75, 88	Терешкова В.В.	99
Робертсон Дж.	11, 118	Терещенко С.А.	61
Робертсон П.	95, 96	Тихонюк Н.П.	26
Ру Р.	190	Тоқаев Қ.К.	102
Рүстемов Н.Т.	163	Томко Й.	152
Сааданбеков Ж.	164	Томор-Очир С.	11, 193
Садовничий В.А.	33	Тоньюкук	264
Самақова А.Б.	20, 102, 128	Торкунов А.В.	30
Сапарбаев Б.М.	44, 128	Төле би	312
Сарыбай Қ.Ш.	17, 167	Төлебаев М.Т.	29
Сатылғанов Қ.А.	172	Төлегенова Б.А.	15
Саффари М.	120	Третьяков В.Т.	35
Сәрекенев К.З.	46	Тұрсынбеков К.Е.	82
Сәрсенбайұлы А.С.	171	Тұрсынов С.Т.	38
Сәтбаев Қ.И.	263	Тұрысбеков З.Қ.	145, 166
Себастьян	205	Тұяқбай Ж.А.	190
Седлачек М.	185	Түсіпбеков Р.Т.	15, 122
Сезер А.Н.	75, 87, 86, 159, 178	Тшан А.Қ.	16
Семенов-Тянь-Шанский П.П.	215	Тіленші	266
Серкебаев Е.Б.	15	Тілеубердин А.А.	103
Сиа Лим Хуат П.	143	Тілеухан Б.	16
Сиврюкова В.А.	43	У Яовень	55, 56
Сингер И.	104	Уәлиханов Ш.Ш.	72, 215, 240
Сирен Ф.	181	Уәлиханов Ш.-А.Ы.	72
Скотт Ли Дж.	137	Уильямс Р.	152
Смайыл Е.У.	186	Уинтертон Т.	60
Смирнов А.В.	195	Уоллок К.	105
Содано А.	27, 83, 84	Үмбетов С.Ә.	87
Сомайя Ш.К.	152	Фейсал бен Әбдел Әзиз	152
Сонода М.	152		

Франжиалли Ф.	62, 69	Шырдабаев Р.Т.	164
Хадави-Могаддам М.	153	Щеголихин И.П.	50
Хадр Х.	162	Эванс Р.	190
Хаксли О.	242, 302	Эйзенхауэр Д.	277
Харрази К.	101	Элиот Т.	307
Харуноглу С.	173	Эллиотт Р.	60
Хата Ц.	153	Эммануэль	155
Хатами М.	11, 118, 152, 197	Эрдоған Р.Т.	159
Хейс Д.	107	Эрнандес Дж.	137
Хитрин Ю.А.	42	Яковлев В.А.	89
Холлингсуорт Г.	59, 60	Янг Ди-Пертуан Агонг XII	11, 145
Ху Цзиньтао	11, 88, 93	Янукович В.Ф.	11, 125
Хусейн С.	48, 242	Яо Пэйшэн	131, 134
Цжан Цзиюй	152	Яров Ю.Ф.	83, 99
Цзямуян Лосанцзюмэйя	152	Яссауи Қожа Ахмет	205
Цзян Цзэминь	37		
Цукерман М.	31		
Чампи К.А.	9, 25		
Чапмэн Ф.	94, 95, 96		
Червинский О.Г.	186		
Чжан Дэгуан	246		
Чжоу Сяопэй	152		
Чиркалин И.Ф.	57		
Шалабаев Қ.Ф.	46		
Шалғымбаев Қ.Б.	134		
Шардарбек Ш.	68		
Шарон А.	25		
Шаханов М.	122		
Шэймерденов С.Ш.	15		
Шваб К.	22		
Швец В.Я.	168		
Шеварднадзе Э.А.	75		
Шевченко Т.Г.	264		
Ширак Ж.	10, 11, 108, 119, 152		
Школьник В.С.	26, 103		
Шоқпытов А.М.	38		
Шөкеев Ө.Е.	57		
Шредер Г.	11, 12, 22, 119, 164, 181, 186, 187, 188		
Штефан чел Маре (Стефан III Великий)	149		

Мекемелер мен ұйымдар көрсеткіші

Абу-Даби даму қоры	159
Абылай хан атындағы Қазақстандық халықаралық қатынастар мен әлем тілдері университеті	189
«Агромашхолдинг»	5, 142
«Агронесие Ордабасы»	82
Аға Хан қоры	72
Азаматтық қоғамды одан әрі демократияландыру және дамыту жөніндегі тұрақты кеңес	6, 233
«Азия Авто»	129
Азия даму банкі	159
Азия-Тынық мұхит Парламенттік форумы	97
«Айдарлы»	143
«Ақмола облыстық ведомостары»	240
«Ақтөбемұнайгаз»	32, 55
АҚШ Демократиялық партиясы	105
АҚШ Дін және қоғамдық саясат институты	152
АҚШ Ұлттық демократиялық институты	105
АҚШ Үкіметі	85, 177
АҚШ Ядролық қауіпті азайту жөніндегі орталығы	177
Алматы қалалық соты	173
Алматы қалалық сотының Азаматтық істер жөніндегі алқасы	173
Алматы қаласындағы ЕҚЫҰ Орталығы	30
Алматы облыстық соты	43
Алматы облысы Ішкі істер бас басқармасы	135
Алматы темекі комбинаты	167
«Алтын Аймақ»	128
Амстердам қаласындағы ҚР Бас консулдығы	104
«Ана тілі»	112
АӨСШК (Азиядағы өзара іс-қимыл және сенім шаралары кеңесі)	8,
.....	32, 173, 174
«Ардагер»	66
«Арлан»	135
«Асар»	197
АСЕАН (Оңтүстік-Шығыс Азия мемлекеттерінің қауымдастығы)	173
Астана қаласының әкімдігі	6, 82, 189
Астана қаласының соты	95
«Астанабасжоспар»	180
Астаналар мен ірі қалалар халықаралық ассамблеясы	98
Атом энергиясы жөніндегі Еуропалық қоғамдастық	75
Атом энергиясы жөніндегі халықаралық агенттік (МАГАТЭ)	45
«Атырау-ақпарат»	148
«Атырауқұрылысмонтажсервис»	134
«Ауыл»	185

«Әл-Каида»	48
Әулие Даниил монастырі	33
«Базис-А»	164
«Байқоңыр»	28, 84
Байсейітова К. атындағы Ұлттық опера және балет театры	193
«Байуақов ТВК-6»	134
Балқаш мырыш зауыты	5, 166
«Балқаштүстіметалл»	166
Бейбітшілік үшін Азиялық буддистік конференциясы	155
БҰҰ (Біріккен Ұлттар Ұйымы)	30, 70, 71, 90, 101, 133, 134, 137, 152, 155, 173, 186
БҰҰ Бас Ассамблеясы	70, 71, 88, 101, 137
БҰҰ Қауіпсіздік кеңесі	90
БҰҰ Терроризмге қарсы комитеті	246
Бүкіләлемдік еврейлер конгресі	104, 243
Бүкіләлемдік лютерандық федерациясы	155
Бүкілқытайлық даосистер қауымдастығы	152
«Бірінші» телеарна	160
БЭК мүше мемлекеттері Басшыларының кеңесі	151
БЭК мүше мемлекеттері Үкімет басшылары орынбасарларының құрамындағы жоғары деңгейлі тобы	151
БЭК мүше мемлекеттерінің Ұлттық үйлестірушілер институты	151
«Вечерняя Астана»	112
«Время»	112
«Газпром»	210
«Гермес»	120
Гонконг қаласындағы ҚР Бас консулдығы	96
«Гранд»	142, 146
Грекия Республикасының Үкіметі	178
Гумилев Л.Н. атындағы Еуразия ұлттық университеті	6, 37, 61, 111, 171
«Даниэль»	129
ДДҰ (БҰҰ Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы)	11, 165, 166
«Джамаат-у-Шабаб-е-Ислам»	153
«Джейлан Холдинг»	62
«Дихан»	136
ДСҰ (Дүниежүзілік сауда ұйымы)	20, 22, 70, 107, 129, 181, 195, 281
«Думан»	6, 76, 111
Дүниежүзілік банк	159
Дүниежүзілік ислам лигасы	77, 152
Дүниежүзілік туристік ұйым	69
«Егемен Қазақстан»	186

Египет Араб Республикасының Үкіметі	114, 162
ЕҚЫҰ (Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымы)	6, 8, 9, 11, 30, 44, 45, 96, 97, 117, 234, 249
ЕҚЫҰ ДИАҚБ (Демократиялық институттар мен адам құқықтары жөніндегі ЕҚЫҰ бюросы)	6
ЕҚЫҰ Парламенттік ассамблеясы	11, 44, 96, 97
«Ел»	112
Еуразия халық аспаптары оркестрі	61
Еуразиялық өнеркәсіп қауымдастығы	17
ЕурАзЭҚ (Еуразиялық экономикалық қоғамдастық)	9, 11, 34, 35, 46, 70, 71, 97, 98, 117, 151, 164, 218
ЕурАзЭҚ Интеграциялық комитеті	71
ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесі	9, 46, 70, 71
ЕурАзЭҚ Парламентаралық ассамблеясы	71, 97
ЕурАзЭҚ Соты	71
ЕурАзЭҚ Хатшылығы	11, 71
ЕурАзЭҚ Іскерлік кеңесі	71
Еуропа кеңесі	249, 301
Еуропа қайта құру және даму банкі (ЕҚДБ)	4, 75, 95, 96, 282
Еуропалық экономикалық одақ	218
Жапония Парламенті	105
Жапония Парламенті өкілдер палатасы	105
Жапония Үкіметі	17, 50, 174
Жапония халықаралық ынтымақтастық банкі	174
Жапонияның синтоистік шіркеулер бас басқармасы	152
Жапонияның синтоистік шіркеулер қоғамдастығы	152
Жезқазған металл құю зауыты	166
«Жезқазғангазтүстіметалл»	289
Жеке тұлғалардың жарналарын кепілдендірудің қазақстандық қоры	207
«Жылжымайтын мүлік орталығы»	209
Заманауи гуманитарлық университеті (Мәскеу қ., Ресей)	98
«Заречное»	142
«Зенит»	125
«Зенченко және К»	64
ИКҰ (Ислам конференциясы ұйымы)	97, 101
ИКҰ-ға қатысушы мемлекеттердің Парламенттік одағы	97
Инвестициялар мен экспорттық несиелендіруді сақтандыру жөніндегі ислам корпорациясы	17
«Интергаз Орталық Азия»	134
«Интергаз Орталық Азия» ЖАҚ Тарифтік саясат пен салық салу департаменті	134
Иран Ислам Республикасының Ғылым және жаңа технологиялар министрлігі	153

Иран Ислам Республикасының Ғылым және жаңа технологиялар министрлігінің жанындағы Ислам юриспруденциясы мен құқығы жөніндегі комитеті	153
Ислам даму банкі	5, 141, 159, 281, 284
Испания Корольдігінің Үкіметі	113
«Испат-Қармет»	5, 18
Италия Республикасының Министрлер кеңесі	26
Италия Республикасының Парламенті	9, 25
Италия Республикасы Парламентінің Депутаттары палатасы	9, 25
Италия Республикасының Үкіметі	178
Италия Сыртқы сауда институты	25
«Казахстанская правда»	186
Канада еврей конгресі	10, 106
Канада Корольдік атты полициясы	107
Канаданың Қарулы Күштері	107
Канаданың Парламенті	107
Канада Парламентінің Сенаты	107
«Каркула»	125
«Каспиан индастриз ЛТД»	66
Каспий құбыры консорциумы (КҚК)	295
Кеден одағы	76, 151
Кембридж университеті (Ұлыбритания)	98, 297
Константинополь православиелік шіркеуі	152, 155
«Культура»	35
Күрес қауымдастығы халықаралық федерациясы (FILA)	165
Қазақ гуманитарлық-заңгерлік университеті	141
Қазақ ұлттық аграрлық университеті	117
«Қазақмыс»	19, 128, 166
«Қазақстан»	131, 186
Қазақстан дизайнерлері одағы	32
Қазақстан журналистерінің конгресі	27, 52
«Қазақстан инжиниринг»	174
Қазақстан қаржыгерлерінің қауымдастығы	5, 31, 207, 213
Қазақстан мұсылмандарының діни басқармасы	117
«Қазақстан темір жолы»	32, 122
Қазақстан халықтары Ассамблеясы (Қазақстан халқы Ассамблеясы)	8, 132, 133, 136, 193, 194, 269, 299, 301
Қазақстан-Британия техникалық университеті	32, 297
Қазақстан-Германия университеті	186, 297
Қазақстан-Ресей университеті	6, 98
Қазақстан-Түркия үкіметаралық комиссиясы	121
Қазақстандық актуарлық орталық	207
Қазақстандық ипотекалық компания	207, 208
Қазақстанның даму банкі	100, 134, 228

Қазақстанның Епископтық конференциясы	84
Қазақстанның инвестициялық қоры	207, 228, 280
Қазақстанның инновациялық қоры	228, 280
Қазақстанның үкіметтік емес ұйымдары конфедерациясы	43
Қазақстанның экспорттық кредиттер мен инвестицияларды сақтандыру жөніндегі мемлекеттік корпорациясы	282
«Қазақтелеком»	18, 32
«Қазатомөнеркәсіп»	32
«Қазкоммерцбанк»	35
«ҚазМұнайГаз»	28, 32, 60
«Қазмырыш»	128
«Қазогнеупор»	82
«ҚазТрансОйл»	56
«Қазэксим»	136
Қарабалық ауыл шаруашылығы тәжірибе стансасы	142
Қарағанды облыстық мәслихаты	48
«Қарағандырезинотехника»	82
«Қаражанбасмұнай»	32
«Қарашығанақ Петролеум оперейтинг б.в.»	122
«Қарметкомбинат»	291
Қашар кен басқармасы	142
Қостанай гольф-клубы	142
Қостанай дизель зауыты	142
ҚР Ақпарат министрлігі	148, 180
ҚР Ардагерлер ұйымы	111
ҚР Бас прокуратурасы	15, 51, 122
ҚР Бас прокуратурасының Құқықтық статистика және арнайы есепке алу жөніндегі комитеті	51
ҚР Білім министрлігі	80, 94, 102, 126
ҚР Әділет министрлігі	37, 103, 152
ҚР Әскерлерінің әскери соты	135
ҚР Жоғарғы Кеңесі	292
ҚР Жоғарғы соты	19, 77, 131, 132
ҚР Жоғарғы соты жанындағы Сот академиясы	132
ҚР Жоғарғы сот кеңесі	62
ҚР Индустрия және сауда министрлігі	26, 95, 103, 173
ҚР Индустрия және сауда министрлігінің Инвестициялар жөніндегі комитеті	26
ҚР Ішкі істер министрлігі	44, 77, 102, 126, 166
ҚР Ішкі істер министрлігінің Ішкі әскер комитеті	77
ҚР Қаржы полициясы агенттігі	81
ҚР Қарулы Күштерінің Бас штабы	77, 106
ҚР Қауіпсіздік кеңесі	9, 19, 67, 103, 126, 161, 186
ҚР Кедендік бақылау агенттігі	44, 86, 128, 196
ҚР Конституциялық кеңесі	42
ҚР Қорғаныс министрлігі	77, 79, 102, 177

ҚР Қорғаныс министрлігінің жанындағы Қару-жарақты қысқартуды бақылау және инспекциялық қызметті қамтамасыз ету жөніндегі орталық	177
ҚР Көлік және коммуникациялар министрлігі	84, 103, 131
ҚР Көлік және коммуникациялар министрлігінің Аэроғарыштық комитеті	84
ҚР Көші-қон және демография агенттігі	61
ҚР Қырғыз Республикасы елшілігі	196
ҚР Мәдениет министрлігі	146, 180
ҚР Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігі	16, 43, 48, 103
ҚР Мемлекеттік қызмет академиясы	234
ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігі	180
ҚР Мемлекеттік материалдық резервтер бойынша агенттігі	46
ҚР Орталық сайлау комиссиясы	6, 45
ҚР Парламенті	4, 5, 6, 25, 30, 43, 44, 50, 57, 58, 99, 100, 102, 121, 141, 144, 180, 211, 213, 231, 233, 235, 257, 258, 261, 262, 278, 292, 309
ҚР Парламентінің Мәжілісі	16, 17, 46, 62, 121, 133, 163, 167, 168, 180, 185, 190, 194, 211, 306
ҚР Парламентінің Сенаты	30, 49, 50, 44, 55, 79, 121
ҚР Президентінің Әкімшілігі	5, 9, 37, 47, 144, 181
ҚР Президенті Әкімшілігінің Жүйелі зерттеулер орталығы	181
ҚР Президенті жанындағы БАҚ жөніндегі қоғамдық кеңес	7, 27, 50, 51, 52, 223, 233, 237
ҚР Президенті жанындағы Қазақстан менеджмент, экономика және болжау институты (ҚМЭБИ)	138, 297
ҚР Президенті жанындағы Шетел инвесторлары кеңесі	4, 94, 95, 96
ҚР Президентінің жанындағы Адам құқықтары жөніндегі комиссия	48
ҚР Президентінің жанындағы Кәсіпкерлік кеңесі	178
ҚР Президентінің Іс басқармасы	131
ҚР Премьер-министрінің Кеңесі	103, 144
ҚР Республикалық бюджетінің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті	102
ҚР Сыртқы істер министрлігі	48, 102
ҚР Табиғи монополияларды реттеу және бәсекелестікті қорғау жөніндегі агенттігі	41, 103, 106, 164, 171
ҚР Төтенше жағдайлар бойынша агенттігі	47
ҚР Тұрақты даму жөніндегі Ұлттық комиссия	20
ҚР ҰҚК Шекара қызметі	36
ҚР Ұлттық банкі	32, 37, 67, 68, 83, 121, 127, 189, 198
ҚР Ұлттық ғылым академиясы	28, 52, 72, 181
ҚР Ұлттық ғылым академиясы Ғарыштық зерттеулер институты	28
ҚР Ұлттық ғылым академиясының Шығыстану институты	214
ҚР Ұлттық қауіпсіздік комитеті (ҚР ҰҚК)	36, 195
ҚР Ұлттық кеңесі	5, 8, 57, 180, 182, 233
ҚР Ұлттық қоры	67, 68, 228, 229
ҚР Ұлттық қорын басқару жөніндегі кеңесі	67
ҚР Ұлттық мұрағат қоры	80

ҚР Ұлттық ядролық орталығы	129
ҚР Үкіметі5, 17, 20, 43, 47, 50, 55, 57, 67, 68, 85, 87, 93, 99,102, 103, 104, 113, 114, 115, 121, 127, 144, 172, 174, 177, 178	
ҚР Үкіметі жанындағы діни ұйымдармен жұмыс жөніндегі кеңесі	308
ҚР Шетелде кадрлар даярлау жөніндегі республикалық комиссиясы	122
«ҚҰМК — Ақтөбемұнайгаз»	55, 56
Құрманғазы атындағы Қазақ ұлттық консерваториясы	50
Құсайынов Ш. атындағы Қазақ облыстық музыкалық драма театры (Көкшетау қ., Ақмола обл.)	143
ҚХР Ағартушылық министрлігі	94
Қызылорда облыстық соты	135
Қытай ұлттық мұнай компаниясы (ҚҰМК)	55, 56
Қытай Халық Республикасының Үкіметі	93, 115
Қытайдың буддистер қоғамы	152
Ломоносов М.В. атындағы Мәскеу мемлекеттік университеті	33, 62
Ломоносов М.В. атындағы Мәскеу мемлекеттік университетінің Астана қаласындағы филиалы	62
Луговской жылқы зауыты	165
«Лукойл»	22, 28, 159
Маңғыстау шыны-пластикалық құбырлар шығаратын зауыты	66
«Маңғыстаумұнайгаз»	148
«Мегаполис»	18
Мемлекеттік функцияларды орталықсыздандыру және бюджетаралық қатынастар мәселелері жөніндегі мемлекеттік комиссия	5, 6, 7
Мәскеу мемлекеттік халықаралық қатынастар университеті	30
Мәскеу халықаралық музыка үйі	35
Мәуленов С. атындағы қазақ гимназиясы (Қостанай қ.)	142
«Мирас»	297
Молдова Республикасының Парламенті	149
«Молсервис»	64
Моңғолия Республикасының Ұлы мемлекеттік хуралы	11, 193
НАТО (Солтүстік Атлантикалық шарт ұйымы)	11, 97, 118, 254
НАТО Парламенттік ассамблеясы	97
«Наурыз»	64
Негізгі американдық еврейлік ұйымдар президенттерінің конфедерациясы	31
Негізгі мектеп бойынша емтихан қабылдау жөніндегі халықаралық емтихан орталығы	297
«Независимая газета»	34
Нидерланды Корольдігінің Үкіметі	85
«Нұр Астана»	190
«Нұрқазған»	19
«Нұр-Мүбарак»	114

ОАЫ («Орталық Азия ынтымақтастығы» ұйымы)	116, 117
ОАЫ мүше мемлекеттері басшылары мен премьер-министрлерінің кеңесі	116, 117
ОАЫ мүше мемлекеттерінің Қауіпсіздік қызметі мен әлеуетті құрылымдары басшыларының тұрақты кеңесі	117
ОАЫ мүше мемлекеттерінің Сыртқы істер министрлері кеңесі	117
ОАЫ мүше мемлекеттерінің Ұлттық үйлестірушілер комитеті	117
ОББ (АҚШ Орталық барлау басқармасы)	48
Омбы кадет корпусы	64
«Оңтүстік Азия өркениеті»	175
Оңтүстік Альбертаның Технологиялық институты (Канада)	108
Оңтүстік Қазақстан облыстық соты	173
«Оңтүстік полиметалл»	165
«Оралагрореммаш»	82
Орталық Азия университеті	72
«Отан»	17, 44, 185, 188, 197
Өзбекстан Республикасының Үкіметі	172
Өңірлік даму ынтымақтастығы ұйымы	101
«Өсімтал»	125
Өтемісов М. атындағы Тарихи-өлкетану мұражайы	126, 146, 147
Павлодар қаласының №3 қалалық гимназиясы	82
Пәкстан астанасын дамыту басқармасы	189
Пәкстан Ислам Республикасының Мемлекеттік банкі	189
Пәкстан халықаралық ислам университеті	153
Пәкстанның заманауи тілдер ұлттық университеті	189
Петропавл ауыр машина жасау зауыты	64
Президенттік мәдениет орталығы	111
Процессингтік орталық	207
«Рахат-ТВ»	112
«Ресей»	168
Ресей мемлекеттік академиялық Үлкен театры	34
Ресей Федерациясының Жол қатынасы министрлігі	239
Ресей Федерациясының Үкіметі	35
Ресей Федерациясының Федералды жиналысы	11, 55
Ресей Федерациясы Федералды жиналысының Федерация Кеңесі	11, 55
Ресей халықтары достығы университеті	179
Рим католик шіркеуі	10, 26
«Российская газета»	35
«Рудный Алтай»	112
Румыниядағы ҚР Дипломатиялық миссиясы	95
Сақтандыруды қадағалау жөніндегі халықаралық қауымдастығы	210
Санкт-Петербург қаласындағы ҚР Бас консулдығы	95

Сауд Арабиясы Корольдігінің Үкіметі	187
Сауд даму қоры	159
«САФ»	136
«Семей су»	129
«Семейцемент»	134
Сингапур Республикасындағы ҚР Дипломатиялық миссиясы	128, 174
Сингапур Республикасының Қалалық жоспарлау агенттігі	173
Сингапур Республикасының Сауда және индустрия министрлігі	173
«Система»	69
«Спектр»	134
«Таң»	18
«Теміртау»	19
«Теңізшевройл»	32, 59, 60
ТМД Атқарушы комитеті	83, 99
ТМД мемлекеттері Басшыларының кеңесі	9, 120, 148, 149, 150
ТМД мемлекеттері Қорғаныс министрлерінің кеңесі	97
ТМД Парламентаралық ассамблеясы	97
ТМД Терроризмге қарсы орталығы	254
Торайғыров С. атындағы Павлодар мемлекеттік университеті	162
Троицк МАЭС	239
«ТРТ-1»	86
Түркия Республикасы Қарулы Күштерінің Біріккен академиясы	10, 85
Түркия Республикасындағы ҚР Елшілігі	87
Түркия Республикасының Әділеттілік пен даму партиясы	18
Түркия Республикасының Кеден агенттігі	86
Түркия Республикасының Ұлы ұлттық жиналысы	86
«ТұранӘлем Банкі»	35
«Тұрғын-үй құрылыс жинақ банкі»	209
«Түркістан»	112
ҰҚШҰ (Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымы)	11, 30, 46, 71, 112
ҰҚШҰ Біріккен штабы	71
ҰҚШҰ мүше мемлекеттері Қорғаныс министрлерінің кеңесі	71
ҰҚШҰ мүше мемлекеттерінің Қауіпсіздік кеңесі хатшыларының комитеті	71
ҰҚШҰ мүше мемлекеттерінің Сыртқы істер министрлері кеңесі	71
ҰҚШҰ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесі	30, 71
ҰҚШҰ Хатшылығы	11, 71
Үлбі металлургиялық зауыты	128
Үндітану және дінаралық диалогты зерттеу жөніндегі институт	152
«Филип Моррис Қазақстан және Орталық Азия»	47
Филиппины Республикасының Конгресі	176

Филиппины Республикасы Конгресінің Сенаты	176
Францискандық орден	151
Франция Республикасының Парламенті	11, 30
Франция Республикасы Парламентінің Сенаты	11, 30
«Хабар»	131
Халықаралық валюта қоры (ХВҚ)	11, 177
Халықаралық қайта құру және даму банкі (ХҚДБ)	63, 144, 172
Халықаралық қылмыстық сот	146
Халықтық жинақ банкі	172
«Хильниченко және К»	136
Чехия Республикасының Үкіметі	114
«Чунан ильбо»	177
«Шанхай бестігі» ұйымы	88
«Шапағат Лимитед»	63
Швейцария Федералды кеңесі	178
Шығыс Қазақстан облыстық соты	119
«Шығысқазмыс»	128
«Шығысмашзауыты»	82
Шымкент кондитер фабрикасы	291
ШЫҰ (Шанхай ынтымақтастық ұйымы)	9, 46, 71, 72, 87, 88, 94, 115, 216, 246, 254, 284
ШЫҰ мүше мемлекеттері Басшыларының кеңесі	87, 88, 246
ШЫҰ мүше мемлекеттері Министрліктері мен ведомстволары жетекшілерінің кеңесі	88
ШЫҰ мүше мемлекеттері Үкіметтері басшыларының кеңесі	88
ШЫҰ мүше мемлекеттерінің Сыртқы істер министрлері кеңесі	71, 88
ШЫҰ Өңірлік терроризмге қарсы құрылымы	88
ШЫҰ Хатшылығы	88
Экспортты сақтандыру жөніндегі корпорация	228, 229
«Экспресс К»	112
«Эмиль»	129
«Эфес Қарағанды сыра қайнату зауыты»	136
ЭЫДҰ (Экономикалық ынтымақтастық және даму ұйымы)	281
ЭЫҰ (Экономикалық ынтымақтастық ұйымы)	28, 100, 101, 281
ЭЫҰ мүше мемлекеттерінің Сыртқы істер министрлері кеңесі	101
ЭЫҰ мүше мемлекеттерінің Тұрақты өкілдері кеңесі	101
ЭЫҰ Өңірлік жоспарлау кеңесі	101
ЭЫҰ Хатшылығы	101
ЮНЕСКО (БҰҰ білім беру, ғылым және мәдениет жөніндегі ұйымы)	147, 263
«31 арна»	18

«ABB Ltd.»	21
«Agip KCO»»	32
«Air Astana»»	190
«Alsim Alarko»»	167
«BAE Systems»»	190
«Boeing»»	22
«BP»»	32
«British Gas»»	32, 81, 94, 95, 96, 210
«Buhler AG»»	21
«CaspioNet»»	131
«Chevron-Texaco»»	60, 95, 96, 126
«Cinema City»»	98
«CNN»»	30
«Eni S.p.A.»»	9, 25, 32
«Erstes»»	162
«Estee Lauder»»	105
«Financial Times»»	96
«First»»	62
«Halliburton»»	32
«Jurong»»	175
«KEGOC»»	32, 61, 163
«Keppel Offshore & Marine»»	175
«LG» 10,»	177
«LNM Group»»	95, 96
«Matisa»»	21
«Mitsubishi Corporation»»	94, 96
«Moody's Investors Service»»	200, 221
«Patentes Talgo S.A.»»	146
«Samsung»»	10, 177, 291
«Schlumberger»»	32
«Shangri La»»	176
«Shell Kazakhstan Development B.V.»»	32
«Singapore Technologies Engineering Ltd.»»	10, 143, 174, 175
«ST Aerospace»»	175

«ST Electronics»	175
«ST Kinetics»	175
«ST Marine»	174, 175
«Statoil»	210
«The New York Times»	32
«Total S.A.»	94, 98
«URSUS Co»	134
«Washington Times»	32
«Wirtschafts Woche»	181

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті
Нұрсұлтан Назарбаев. Қызмет хроникасы. 2003 жыл

Тапсырыс беруші: «Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі
Ақпарат және мұрағат комитеті» ММ

Басып шығарушы: «Деловой Мир Астана» ЖШС

Директоры Ш.В. Сыздықова

Аударған: Г.Ш. Қадырова

Беттеген: Б. Бозтай

Фото: С.В. Бондаренко, Б.Қ. Отарбаев, С.А. Мунько